BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Raport anual 2014

Raport anual
2014

NOTĂ

Raportul anual 2014 a fost analizat și aprobat de Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României în ședința din 22 iunie 2015 și a fost înaintat Parlamentului României în conformitate cu prevederile Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României.

Unele date statistice au caracter provizoriu, urmând a fi revizuite în publicațiile ulterioare ale Băncii Naționale a României. Datorită rotunjirilor este posibil ca totalurile să nu corespundă exact sumei componentelor sau să apară mici diferențe față de variațiile procentuale indicate în grafice sau tabele.

Sursa datelor statistice utilizate la realizarea graficelor și tabelelor a fost indicată numai atunci când acestea au fost furnizate de alte instituții.

Toate drepturile rezervate.
Reproducerea informațiilor în scopuri educative și necomerciale este permisă numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României
Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București
tel.: 021/312.43.75; fax: 021/314.97.52
internet: http://www.bnr.ro

ISSN 1453-3936 (versiune tipărită)
ISSN 1584-0913 (versiune *online*)
ISSN 1584-0913 (versiune e-Pub)

Cuprins

Sinteza principalelor evoluții economice și financiare în anul 2014 6

1. Evoluții macroeconomice 7
2. Politici macroeconomice 19
3. Stabilitatea financiară și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit 23
4. Integrarea europeană și relațiile cu organismele internaționale 27
5. Rezultatele financiare ale BNR la 31 decembrie 2014 30

Capitolul 1. Politica monetară a Băncii Naționale a României 32

1. Deciziile de politică monetară 33
2. Utilizarea instrumentelor politicii monetare 41
3. Orientările politicii monetare 44

Capitolul 2. Stabilitatea financiară 48

1. Rolul BNR în implementarea politicii macroprudențiale 49
2. Principalele evaluări privind stabilitatea financiară 51
3. Instrumente de sprijin pentru supravegherea prudențială și stabilitatea financiară 61
4. Planificarea pentru situații neprevăzute și gestiunea crizelor financiare 65

Capitolul 3. Autorizarea și reglementarea instituțiilor financiare 68

1. Autorizarea și notificarea instituțiilor financiare 69
2. Cadrul legislativ și de reglementare pentru instituțiile de credit 70
3. Cadrul de reglementare a activităților și instituțiilor financiare 73
4. Cadrul legislativ și de reglementare contabilă pentru instituțiile care intră în sfera de reglementare a Băncii Naționale a României 73
5. Principalele obiective pentru anul 2015 75

Capitolul 4. Supravegherea prudențială a instituțiilor financiare 78

1. Structura sectorului bancar 79
2. Performanțe și perspective ale sectorului bancar 82
3. Evaluarea riscurilor din activitatea bancară 88
4. Instituțiile financiare nebancare, instituțiile de plată și instituțiile emitente de monedă electronică 89
5. Monitorizarea aplicării sancțiunilor internaționale, prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului 94

Capitolul 5. Emisiunea de numerar 96

1. Evoluția numerarului aflat în afara sistemului bancar 97
2. Plățile și încasările în numerar ale BNR în relația cu instituțiile de credit/Trezoreria statului 100
3. Activitatea de procesare a numerarului și de retragere din circulație a numerarului necorespunzător 102
4. Emisiunile numismatice 102
5. Falsurile depistate în cazul monedei naționale și al euro 104

Capitolul 6. Sisteme de plăți și decontări 106

1. Sistemul ReGIS 107
2. Sistemul SaFIR 109
3. Sistemul TARGET2 112
4. Participarea Băncii Naționale a României la activitățile desfășurate în cadrul Sistemului European al Băncilor Centrale 115
5. Autorizarea și monitorizarea sistemelor de plăți 116

Capitolul 7. Administrarea rezervelor internaționale 120

1. Evoluția rezervelor internaționale ale statului în anul 2014 121
2. Administrarea rezervelor internaționale în climatul economico-financiar global dificil din anul 2014 123

Capitolul 8. Balanța de plăți și poziția investițională internațională a României 128

1. Contul curent 129
2. Contul de capital 130
3. Contul financiar 131
4. Poziția investițională internațională a României – principalele componente 132

Capitolul 9. Activitatea internațională 136

1. România – stat membru al Uniunii Europene 137
2. Relațiile financiare internaționale 148

Capitolul 10. Convergența economiei românești și noul cadru de guvernanță economică în Uniunea Europeană 152

1. Stadiul procesului de convergență a economiei românești 153
2. Procesul de adoptare a euro în Lituania 159
3. Evoluții în domeniul guvernanței economice în Uniunea Europeană 163

Capitolul 11. Comunicarea externă a Băncii Naționale a României 170

1. Relații publice 171
2. Educație financiară 177

Capitolul 12. Statistică și cercetare economică 186

1. Activitatea statistică 187
2. Cercetarea economică 188

Capitolul 13. Activitatea juridică a Băncii Naționale a României 200

Capitolul 14. Cadrul instituțional și organizarea Băncii Naționale a României 206

1. Structura decizională și guvernanța corporativă 207
Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României 208
2. Evoluții organizatorice 216
Organigrama Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2014 220

Capitolul 15. Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2014 222

1. Considerații generale 223
2. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de politică monetară 224
3. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de administrare a activelor și pasivelor în valută 225
4. Efectele contabile ale evoluției cursurilor de schimb, respectiv ale evoluției prețurilor de piață pentru activele din rezerva internațională 227
5. Concluzii 227

Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2014 (auditate de Ernst & Young Assurance Services) 229
Raport de audit financiar 230
Bilanţul contabil la 31 decembrie 2014 232
Contul de profit și pierdere pentru anul încheiat la 31 decembrie 2014 234
Note la situațiile financiare la 31 decembrie 2014 235

Anexe 266

Lista publicațiilor Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2014 267

Principalele lucrări transmise Parlamentului României de către Banca Națională a României la 31 decembrie 2014 267

Principalele reglementări emise de Banca Națională a României în anul 2014 268

Abrevieri 272

Lista tabelelor din text 273

Lista graficelor din text 274

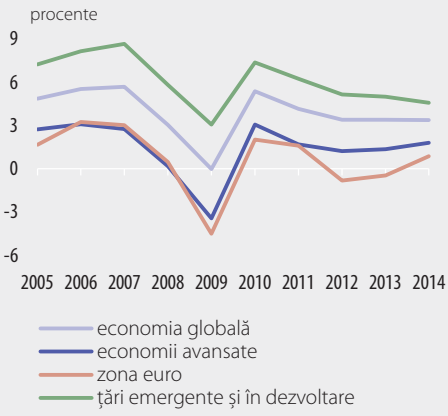
Sinteza principalelor evoluții economice și financiare în anul 2014

1. Evoluții macroeconomice

În România, consolidarea economică a continuat în anul 2014, în pofida turbulențelor provenind din mediul internațional. Pe fondul unei combinații echilibrate de politici economice, criteriile de convergență nominală stipulate în Tratatul de la Maastricht au fost îndeplinite în totalitate, pentru prima oară în perioada postaderare. Totodată, a continuat procesul de convergență reală, dinamica PIB depășind semnificativ ritmul mediu de creștere din Uniunea Europeană.

Din a doua jumătate a anului 2014 se poate considera că procesul dificil de ajustare macroeconomică derulat în România ulterior declanșării crizei financiare globale a readus economia pe o traiectorie sustenabilă, restabilind echilibrele interne și externe. Pentru continuarea evoluției ascendente a economiei fără periclitarea acestor echilibre este esențial ca politicile economice viitoare să se mențină pe coordonate prudente. În același timp, se impune acordarea unei atenții sporite reformelor structurale de natură să amplifice potențialul de creștere a economiei pe termen lung și să susțină viabilitatea acesteia – inclusiv în perspectiva aderării la zona euro – prin creșterea flexibilității și a rezistenței la șocuri.

Contextul economic internațional. Economia mondială a crescut în anul 2014 într-un ritm modest (3,4 la sută, nivel similar celui din anul precedent), impactul accelerării remarcate la nivelul statelor dezvoltate (+0,4 puncte procentuale, până la 1,8 la sută) fiind anulat de cel al încetinirii dinamicii PIB real în economiile emergente (4,6 la sută, în scădere cu încă 0,4 puncte procentuale; Grafic 1).

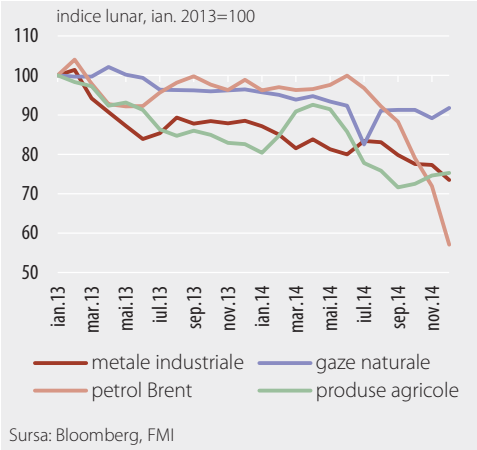
Sursa: FMI

Grafic 1
Creșterea economică la nivel global

Indicii clare de revigorare economică au fost vizibile în SUA și în Marea Britanie, care au beneficiat tot mai mult de diminuarea intensității procesului de dezintermediere, ameliorarea condițiilor pe piețele muncii, refacerea încrederii și implementarea unor politici acomodative. În contrast, Japonia a alunecat din nou în recesiune, iar în zona euro tendința de redresare economică s-a atenuat semnificativ după primul trimestru, sub acțiunea conjugată a unor factori externi (lipsa de dinamism a comerțului internațional, tensiunile geopolitice generate de conflictul Rusia-Ucraina) și interni (continuarea procesului de ajustare a bilanțurilor, progresul insuficient al reformelor structurale necesare în unele state membre). Pe ansamblul anului s-a înregistrat totuși o rată pozitivă de

creștere a PIB (0,9 la sută, după doi ani de contracție), la acest rezultat contribuind conduita relaxată a politicii monetare, îmbunătățirea condițiilor de finanțare și pozițiile fiscale mai solide ale unor economii din zona euro.

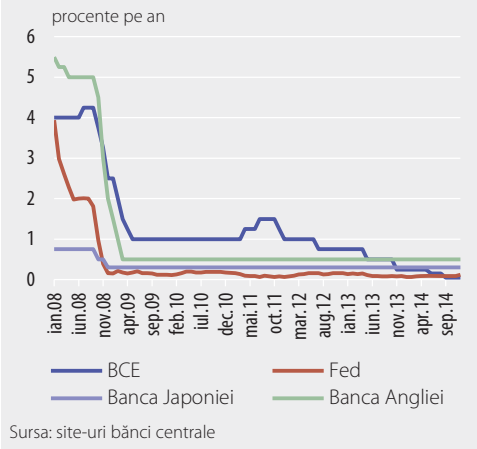
În cazul economiilor emergente, temperarea ritmului de creștere până la cel mai scăzut nivel din perioada ulterioară declanșării crizei globale s-a datorat în esență slăbirii creșterii economice în China (în special ca urmare a corecției înregistrate pe piața proprietăților rezidențiale și a riscurilor din sectorul intermediarilor financiari nebancari) și influenței negative exercitate de prețul scăzut al materiilor prime asupra dinamicii PIB în țările producătoare. Perspectivele de creștere dintr-o serie de economii emergente (în principal din America Latină) au fost, de asemenea, afectate de impedimente structurale și de persistența unor condiții restrictive de finanțare.

Sursa: Bloomberg, FMI

Grafic 2
Evoluția cotațiilor principalelor materii prime

Alături de caracterul neuniform al creșterii în principalele economii ale lumii, declinul pronunțat al cotațiilor materiilor prime a reprezentat o caracteristică majoră a evoluției economiei mondiale în anul 2014 (Grafic 2). Astfel, sub acțiunea conjugată a creșterii ofertei unor producători importanți (Statele Unite, Libia, Irak) și a cererii modeste, prețul petrolului a scăzut în a doua jumătate a anului cu 44 la sută[1]. O tendință similară, dar mult mai puțin pronunțată, au manifestat prețurile materiilor prime agricole (-12 la sută în decembrie 2014 comparativ cu mijlocul anului), pe fondul unor producții record, mai ales în SUA și Europa. La nivel agregat, o traiectorie descendentă au urmat și prețurile metalelor (-17 la sută), creșterile observate pe anumite categorii (aluminiu, nichel, zinc) fiind mai mult decât compensate de declinul puternic înregistrat în cazul minereurilor feroase. În acest context, creșterea constantă a inflației la nivel global din primul semestru al anului a fost urmată, începând cu luna iulie, de încetinirea graduală a ritmului de creștere a prețurilor în majoritatea economiilor avansate și emergente. Inflația redusă a favorizat menținerea unui nivel scăzut al dobânzilor în economiile dezvoltate, ratele de politică monetară plasându-se în continuare în vecinătatea limitei minime efective (Grafic 3). În cazul zonei euro, rata dobânzii-cheie a fost redusă în două etape, până la nivelul de 0,05 la sută. În plus, Banca Centrală Europeană a lansat în 2014

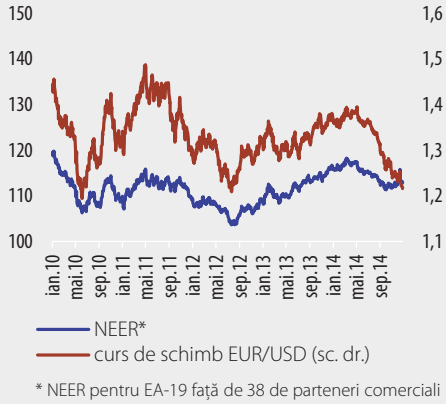
Sursa: site-uri bănci centrale

Grafic 3
Ratele dobânzilor de politică monetară

[1] Medie a trei prețuri spot: Brent, West Texas Intermediate și Dubai Fateh.

două programe de achiziționare a unor active din sectorul privat, pentru ca ulterior, în prima parte a anului 2015, să inițieze un program extins de relaxare cantitativă, care include și achiziții de pe piața secundară de titluri din categoria *investment grade* emise de state din zona euro, agenții și instituții europene. Programul extins are în vedere achiziții lunare de active eligibile în valoare de 60 miliarde euro și este proiectat să se desfășoare cel puțin până în luna septembrie 2016.

O a treia trăsătură majoră a evoluțiilor economice din anul 2014 a constat în modificarea semnificativă a raportului dintre principalele valute ale lumii, determinată de pozițiile ciclice diferite ale economiilor respective și de conduita politicilor monetare. Astfel, în condițiile deteriorării continue a perspectivelor privind creșterea economică și inflația în zona euro și ale măsurilor suplimentare de relaxare a politicii monetare întreprinse de BCE, euro a manifestat începând cu jumătatea lunii martie o tendință de depreciere, cursul nominal efectiv (măsurat față de primii 38 de parteneri comerciali) coborând până la 31 decembrie cu 4,6 la sută (-3,2 la sută la nivelul întregului an; Grafic 4). Bilateral, cea mai puternică depreciere s-a consemnat față de dolarul SUA (-11,8 la sută[2]), raportul dintre cele două monede fiind influențat și de faptul că Fed a continuat să limiteze și, în cele din urmă, a încetat achizițiile de active financiare în cadrul programului de relaxare cantitativă, într-un context caracterizat printr-o creștere internă superioară majorității economiilor avansate și prin redresarea pieței muncii.

Sursa: BCE, Eurostat

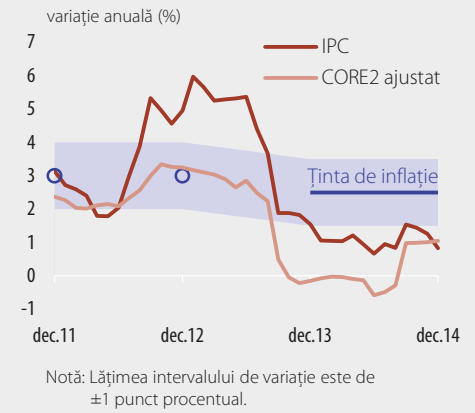
Grafic 4
Cursul de schimb EUR/USD

Totodată, anul 2014 s-a caracterizat prin accentuarea riscurilor geopolitice, asociate îndeosebi conflictului dintre Ucraina și Rusia și tensiunilor din țări importante producătoare de petrol, însă efectele asupra principalilor parteneri comerciali (zona euro) au fost mai curând limitate. Turbulențelor externe amintite li s-a adăugat spre finele anului criza politică din Grecia, care a continuat să își pună amprenta asupra climatului investițional din regiune și în prima jumătate a anului 2015.

Economia României a traversat cu succes provocările generate de sursele de tensiune din regiune. Criza din Ucraina nu s-a repercutat asupra economiei românești nici pe canalul financiar, nici pe cel comercial, singurul efect notabil fiind creșterea importurilor de produse alimentare din țările europene afectate de embargoul impus de Rusia. De asemenea, reapariția problemelor privind datoria publică a Greciei nu a afectat sistemul bancar autohton, băncile românești cu capital majoritar grecesc respectând în totalitate cerințele de prudențialitate impuse de BNR. Incertitudinea sporită la nivel regional s-a resimțit totuși la nivelul climatului investițional, dar chiar și în aceste condiții marjele obligațiunilor românești față de cele germane au continuat să se diminueze pe parcursul întregului an 2014 și în primele luni din 2015.

2 31 decembrie 2014/31 decembrie 2013.

Rata inflației. Rata anuală a inflației s-a plasat în 2014 la niveluri scăzute, evoluând în cea mai mare parte a anului sub limita inferioară a intervalului de variație al țintei (2,5 la sută ±1 punct procentual; Grafic 5). La dinamica modestă a prețurilor de consum au contribuit în continuare persistența deficitului de cerere agregată și declinul anticipațiilor privind inflația, factori la care s-au adăugat în a doua jumătate a anului reducerea prețurilor materiilor prime (în principal energetice și agricole) și decelerarea inflației importate.

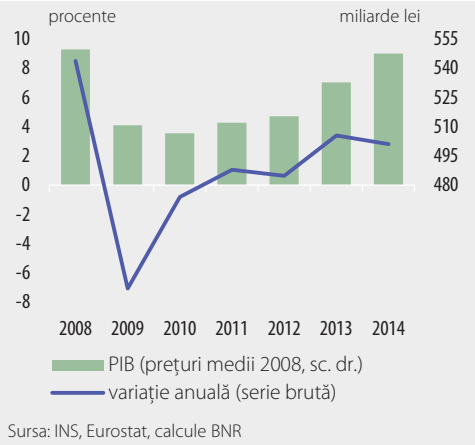
Notă: Lățimea intervalului de variație este de ±1 punct procentual.
Sursa: INS, BNR

Grafic 5
Rata inflației

Pe parcursul primelor opt luni ale anului, inflația a fost relativ stabilă, oscilând în jurul nivelului de 1 la sută, cu un maxim de 1,21 la sută în luna aprilie, ca urmare a majorării accizei la carburanți, și un minim de 0,66 la sută în iunie, datorat în principal aprecierii monedei naționale față de euro. În luna septembrie însă, în urma disipării efectului statistic asociat reducerii cotei TVA pentru unele produse de morărit și panificație la 1 septembrie 2013, rata anuală a inflației a urcat la 1,54 la sută, reintrând în intervalul de variație al țintei. Scăderea abruptă a prețului petrolului și reducerea prețurilor mărfurilor alimentare – ca urmare a excedentului de ofertă creat de succesiunea a doi ani cu recolte peste medie și de închiderea unei piețe importante de desfacere pentru statele europene (Rusia) – au condus însă la reluarea traiectoriei descendente, nivelul atins în luna decembrie (0,83 la sută) situându-se din nou sub intervalul de variație al țintei.

După valorile negative consemnate în cea mai mare parte a anului 2014 ca urmare a efectului de bază indus de scăderea cotei TVA pentru unele produse de morărit și panificație, rata anuală a inflației de bază a revenit în luna septembrie în teritoriul pozitiv și s-a menținut în apropierea nivelului de 1 la sută până la finele anului.

Creșterea economică. Economia României a crescut în anul 2014 cu 2,8 la sută, recuperând aproape integral declinul consemnat după declanșarea crizei financiare globale (Grafic 6). Creșterea economică s-a datorat în esență revigorării cererii interne (Grafic 7), în principal a consumului privat, în contextul consolidării puterii de cumpărare a populației (majorarea în termeni nominali a veniturilor din salarii și pensii fiind dublată de continuarea dezinflației), dar și al relaxării condițiilor de creditare în monedă națională, în corelație cu reducerile succesive ale ratei dobânzii de politică monetară. Pe fondul evoluțiilor menționate, încrederea consumatorilor s-a îmbunătățit substanțial, atingând

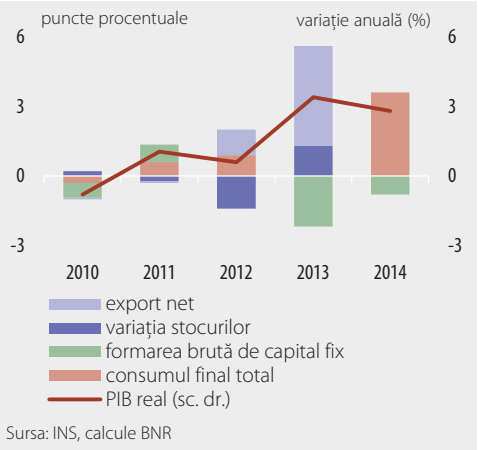

Sursa: INS, Eurostat, calcule BNR

Grafic 6
Produsul intern brut real

niveluri comparabile cu cele din perioada precriză. Pe ansamblul anului, acumularea de capital nu a reprezentat un element de susținere pentru ritmul PIB real, mai ales în primul semestru, în care atât investițiile tehnologice, cât și lucrările de construcții noi au continuat să se restrângă. Ulterior au devenit însă vizibile indicii de redresare pe ambele segmente, sub influența unui cumul de factori: intrarea în vigoare a legislației referitoare la scutirea de impozit pe profitul reinvestit, reducerea costului finanțării, creșterea veniturilor, ameliorarea încrederii în economie. Restrângerea finanțării bugetare a proiectelor de infrastructură a erodat totuși pe parcursul întregului an dinamica investițiilor în economie. Este de remarcat faptul că accelerarea substanțială a dinamicii PIB real din ultimii doi ani nu a fost precedată de o tendință vizibil ascendentă a stocului de credite, caracterul autosusținut al creșterii economice fiind de natură să îi confere acesteia un plus de robustețe.

Influența pozitivă a redresării absorbției interne în 2014 a fost estompată de anularea contribuției cererii externe nete, în principal ca urmare a accelerării ritmului de creștere a volumului importurilor de bunuri (până la 8,3 la sută). Evoluția a fost parțial asociată refacerii cererii interne, un impact semnificativ revenind unor factori conjuncturali: tendința de valorificare a condițiilor de preț favorabile de pe piețele unor materii prime (produse energetice, fier), preocuparea pentru suplimentarea stocurilor de astfel de produse în contextul escaladării conflictului ruso-ucrainean, excedentul de ofertă creat pe piața europeană de restricțiile impuse de Rusia la importul de produse alimentare.

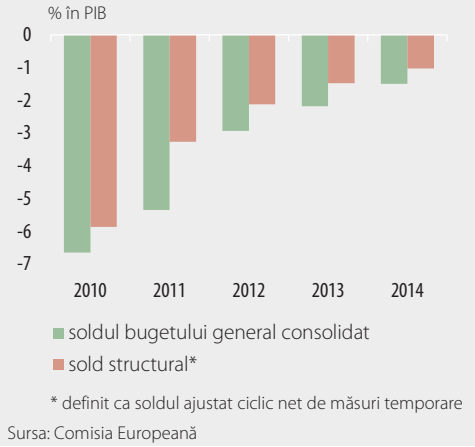
Grafic 7
Cererea

Sursa: INS, calcule BNR

Accentuarea decalajului pe segmentul bunurilor a contracarat aproape în totalitate performanța în termeni reali a exporturilor nete de servicii – performerul anului 2014 a fost grupa serviciilor creative[3], segment cu potențial ridicat datorită condițiilor atractive oferite de capitalul uman autohton (calificare înaltă și cost salarial relativ redus). Activitățile de acest tip au cumulat astfel aproximativ jumătate din contribuția de 1,3 puncte procentuale a sectorului servicii la dinamica PIB real, apropiindu-se de aportul industriei. În ceea ce privește acest din urmă sector, activitatea s-a dezvoltat într-un ritm asemănător celui din anul precedent (3,6 la sută), consolidarea cererii interne și a celei pentru export determinând rate înalte de creștere îndeosebi în cazul producției de bunuri *electro-IT* (ritm record de circa 54 la sută), dar și al celei de echipamente electrice și de produse petroliere.

Poziția fiscală. Deficitul bugetului general consolidat a coborât de la 2,2 la sută din PIB în 2013 la 1,5 la sută din PIB la finele anului 2014 (conform SEC 2010; Grafic 8), situându-se astfel mult sub ținta de 2,2 la sută din PIB avută în vedere în

[3] Precum servicii de consultanță profesională și managerială, servicii informatice și de comunicații, servicii de cercetare-dezvoltare.

Grafic 8
Deficitul bugetului general consolidat

Sursa: Comisia Europeană

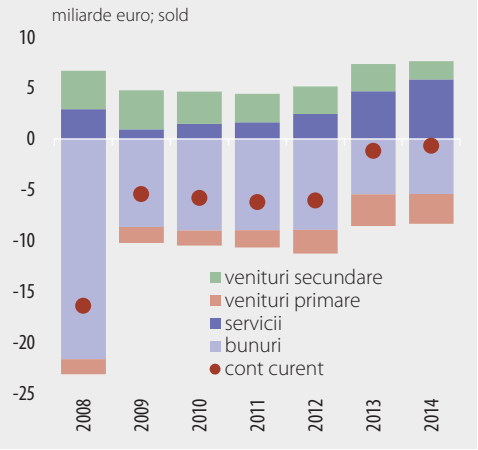
Programul de convergență 2014-2017. O supraperformanță similară în raport cu țintele de consolidare fiscală s-a consemnat și la nivelul deficitului *cash*, a cărui pondere în PIB, preconizată inițial a se reduce de la 2,5 la sută în 2013 la 2,2 la sută, s-a diminuat până la 1,9 la sută. Ecartul între cifrele de deficit SEC 2010 și *cash* s-a menținut în teritoriu negativ, în condițiile în care o parte însemnată din cheltuielile bugetare conform celei de-a doua definiții a fost destinată achitării de despăgubiri al căror cuantum a fost deja reflectat în execuțiile bugetare SEC 2010 aferente anilor anteriori.

La reducerea deficitului au contribuit atât factori de natură structurală, cât și îmbunătățirea poziției ciclice a economiei, în condițiile în care creșterea economică s-a menținut la un nivel superior dinamicii evaluate a PIB potențial. Consolidarea fiscală întreprinsă a fost însă de natură preponderent structurală, efortul de ajustare fiind localizat cu precădere la nivelul cheltuielilor, în condițiile în care, în pofida unei creșteri a volumului fondurilor europene care tranzitează bugetul (de la 1,4 la sută din PIB în 2013 la 1,7 din PIB în 2014), ponderea în PIB a cheltuielilor totale a scăzut de la 35,2 la 34,9 la sută. Cele mai recente evaluări ale Comisiei Europene indică faptul că deficitul structural (exprimat ca pondere în PIB potențial la prețuri curente) s-a diminuat de la 1,5 la sută în 2013 la 1 la sută în 2014, nivelul înregistrat fiind în concordanță cu atingerea cu un an înainte de termen a obiectivului pe termen mediu care-i revine României în urma operaționalizării prevederilor brațului preventiv al Pactului de stabilitate și creștere și a obligațiilor asumate prin semnarea Tratatului privind stabilitatea, coordonarea și guvernanța în cadrul Uniunii Economice și Monetare.

Creșterea datoriei publice (+23,2 miliarde lei) a fost semnificativ superioară necesarului de finanțare a deficitului *cash* al bugetului general consolidat (12,5 miliarde lei), în condițiile consolidării suplimentare a rezervei-tampon destinate limitării riscurilor de refinanțare și de lichiditate. Astfel, ponderea datoriei publice în PIB (conform metodologiei UE) a atins 39,8 la sută în 2014, comparativ cu un nivel de 38 la sută la finele anului anterior; după ajustarea nivelului brut cu volumul activelor financiare lichide[4], indicatorul coboară la 31,4 la sută, cu 1,2 puncte procentuale peste valoarea corespunzătoare anului 2013. În măsura în care orientarea viitoare a politicilor economice asigură prezervarea câștigurilor de consolidare fiscală obținute până în prezent și menținerea creșterii economice la niveluri relativ robuste, este de așteptat ca, pe termen mediu, ponderea datoriei publice în PIB să se înscrie pe o traiectorie descendentă.

[4] Numerar și depozite, titluri de natura datoriei (la valoarea de piață), participații și acțiuni/unități ale fondurilor de investiții (dacă sunt cotate la bursă; inclusiv unități ale fondurilor mutuale).

Conturile externe. În anul 2014, poziţia externă a economiei româneşti şi-a menţinut evoluţia sustenabilă, în condiţiile în care corecţia înregistrată de deficitul contului curent în perioada precedentă (până la 0,8 la sută din PIB, după patru ani de oscilare în jurul valorii de 4,5 la sută) a fost urmată de o nouă restrângere, până la 0,4 la sută din PIB.

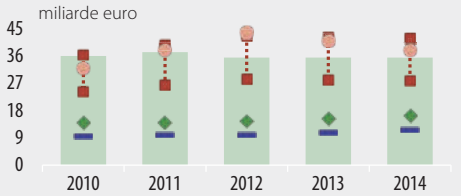
Grafic 9
Contul curent

Spre deosebire de anul 2013, când ajustarea s-a produs, în principal, la nivelul balanţei bunurilor, în perioada analizată contribuţia dominantă a revenit excedentului record al balanţei serviciilor (5,9 miliarde euro, comparativ cu un deficit comercial de 5,4 miliarde euro; Grafic 9). Aproape jumătate din plusul de încasări obţinut de companiile autohtone din prestările de servicii pentru clienţi externi s-a datorat serviciilor creative, această poziţie depăşind contribuţia exporturilor de servicii de transport. Îmbunătăţirea soldului contului curent a fost susţinută şi de restrângerea deficitului balanţei veniturilor primare, îndeosebi datorită reducerii plăţilor de dobânzi aferente împrumuturilor externe, dar şi creşterii fondurilor europene primite sub formă de subvenţii (Fondul European de Garantare Agricolă).

În ceea ce priveşte balanţa bunurilor, deficitul a rămas aproape nemodificat comparativ cu anul precedent, dar au avut loc evoluţii divergente ale tranzacţiilor cu principalele regiuni-partenere – reducere a excedentului comercial faţă de pieţele extracomunitare, respectiv restrângere a deficitului pe relaţia cu UE. Valoarea exporturilor s-a majorat cu 6,6 la sută, ritm uşor superior celui al importurilor (cu 0,8 puncte procentuale), nucleul încasărilor din livrările externe fiind în continuare generat de grupa „maşini, echipamente şi mijloace de transport" (pondere de peste 42 la sută). Factura energetică a României nu s-a modificat faţă de perioada de comparaţie, totuşi, din punct de vedere cantitativ, importurile au consemnat o creştere de circa 20 la sută, antrenată, pe de o parte, de atractivitatea cotaţiilor materiilor prime energetice pe pieţele internaţionale, iar pe de altă parte, de intensificarea livrărilor externe ale uneia dintre cele mai importante companii de prelucrare a ţiţeiului, a cărei producţie se bazează pe materii prime din import. Influenţa acestor factori a fost atenuată de progresele economiei româneşti în direcţia scăderii dependenţei energetice, cu atât mai importante în contextul tensiunilor geopolitice regionale. Indicii în acest sens oferă menţinerea pe o traiectorie descrescătoare a ponderii importurilor de gaze naturale în consumul intern (până la 7,5 la sută în 2014, jumătate din nivelul anului precedent), diminuarea în continuare a consumului de energie electrică şi de gaze naturale din economie (cu 1,9 şi respectiv 3,8 la sută), precum şi utilizarea pe scară tot mai largă a surselor regenerabile în producerea energiei electrice, segment a cărui orientare către export s-a accentuat (volumul livrărilor externe s-a triplat comparativ cu anul 2013).

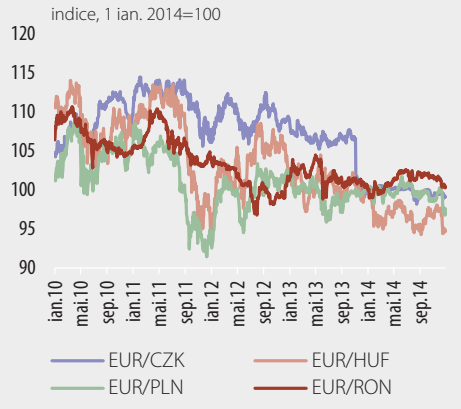
O influență negativă asupra soldului contului curent a exercitat balanța veniturilor secundare, afectate de reducerea (cu 1 miliard euro) a finanțării europene încadrate pe poziția transferurilor curente (în special Fondul Social European). Absorbția de fonduri comunitare nerambursabile s-a intensificat însă vizibil pe segmentul finanțării proiectelor de investiții, transferurile de capital cu această destinație apropiindu-se de 4 miliarde euro (valoare superioară cu mai mult de 30 la sută celei din 2013).

În ceea ce privește contul financiar, anul 2014 a consemnat ieșiri nete în valoare de 3,1 miliarde euro, mai consistente comparativ cu perioada anterioară. O astfel de evoluție a fost imprimată, pe de o parte, de restrângerea influxurilor nete în cazul investițiilor directe (până la 2,5 miliarde euro, pe fondul intensificării operațiunilor de rambursare a creditelor intragrup și al pierderilor înregistrate de sectorul bancar), dar mai ales în cel al investițiilor de portofoliu (până la 2,8 miliarde euro, jumătate din valoarea aferentă anului 2013), datorită creșterii volumului obligațiunilor suverane răscumpărate. Pe de altă parte, manifestarea în continuare a procesului de dezintermediere transfrontalieră la nivelul marilor grupuri bancare europene, majorarea depozitelor plasate de băncile rezidente în străinătate, precum și rambursările efectuate în contul împrumutului de la FMI, obținut în cadrul acordului *stand-by* încheiat în anul 2009, au constituit principalele surse ale unor ieșiri suplimentare de capitaluri (care au totalizat 9,6 miliarde euro). În consecință, datoria externă totală și-a păstrat traiectoria descendentă, ajungând la 62,9 la sută din PIB (cu circa 5 puncte procentuale sub nivelul anului anterior).

* în cazul unui regim flexibil al cursului de schimb, numitorul este calculat ca: 30% din Datoria externă TS (scadență reziduală) + 10% din Alte pasive + 5% din Exporturi prospective de bunuri și servicii + 5% din M3
** importuri de bunuri și servicii pentru următoarele 12 luni
Sursa: FMI, BNR, CNP

Grafic 10
Indicatori de adecvare a rezervei internaționale

Sursa: Eurostat, calcule BNR

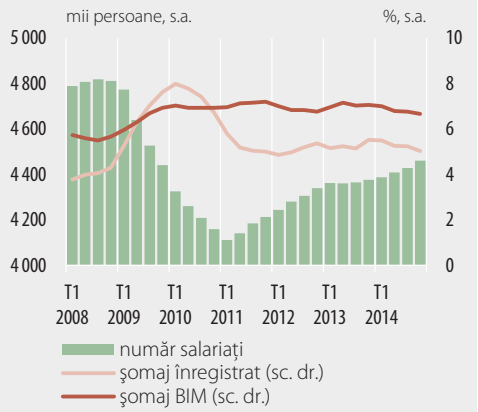
Grafic 11
Cursul de schimb al leului și al monedelor din regiune față de euro

Odată cu rambursările efectuate în 2014 către FMI (4,4 miliarde echivalent euro), obligația financiară a României către acest organism internațional a fost onorată în cea mai mare parte. Acest efort financiar a afectat doar marginal rezerva valutară, diminuarea cu 0,3 miliarde euro fiind de altfel compensată de creșterea valorii aurului monetar. Rezervele internaționale s-au menținut astfel relativ neschimbate (35,5 miliarde euro la 31 decembrie 2014), acoperirea a 6,5 luni de importuri prospective de bunuri și servicii și a 94 la sută din serviciul datoriei externe pe termen scurt (la scadență reziduală) asigurând un nivel adecvat al lichidității externe (Grafic 10). Dimensiunea confortabilă a rezervelor internaționale a favorizat consolidarea în continuare a credibilității externe a României, cu efecte pozitive din perspectiva costurilor de finanțare ale statului român și a menținerii unei relative stabilități a cursului de schimb al leului în raport cu euro (Grafic 11).

Șomaj, salarii, productivitate. Condițiile de pe piața muncii s-au ameliorat gradual pe parcursul anului 2014, odată cu refacerea încrederii în economie, însă majorarea cu o treime a locurilor de muncă vacante nu s-a concretizat într-o creștere corespunzătoare a angajărilor din rândul șomerilor și a numărului de salariați raportat de angajatori. Astfel, majorarea efectivului de salariați (cu 1,3 la sută) s-a plasat ușor sub media anului anterior, evoluția reflectând în bună măsură persistența deficiențelor structurale din sistemul de învățământ, insuficient orientat către formarea competențelor solicitate pe piața muncii.

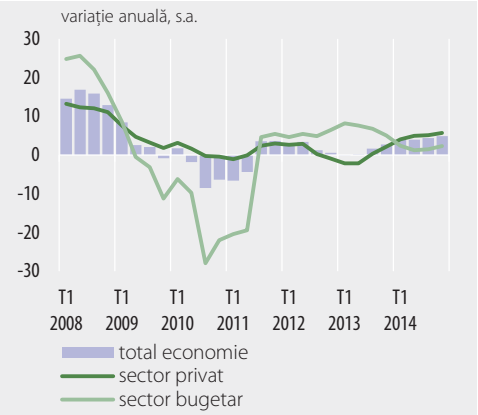
Similar anului anterior, angajările s-au realizat preponderent în sectorul privat, mai ales în sectorul serviciilor de piață și în industrie (cu precădere în industria auto și în ramurile conexe). În pofida consolidării creșterii economice pe parcursul ultimilor patru ani, efectivul salariaților a recuperat doar jumătate din declinul înregistrat în perioada noiembrie 2008 – martie 2011; persistența decalajului se datorează industriei și construcțiilor și reflectă, pe de o parte, modificările survenite în structura producției industriale în favoarea ramurilor cu nivel tehnologic mai ridicat, iar pe de altă parte, trenarea activității în unele sectoare.

Din perspectiva ofertei excedentare de forță de muncă, evoluțiile nu au fost omogene, o restrângere fiind reflectată numai de rata șomajului BIM, care a ajuns în decembrie 2014 la minimul ultimilor 5 ani (6,6 la sută, cu 0,5 puncte procentuale sub media anului 2013); rata șomajului înregistrat indică mai curând o stagnare, media anuală (5,3 la sută) fiind similară celei din anul anterior (Grafic 12). În structură, șomajul în rândul tinerilor (metodologie BIM) a rămas ridicat, rata acestuia crescând chiar cu 0,4 puncte procentuale față de 2013 (până la 24,1 la sută).

Sursa: INS, calcule BNR

Grafic 12
Numărul salariaților din economie și rata șomajului

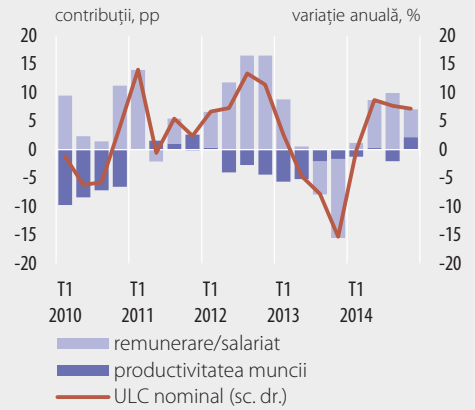
Sursa: INS, calcule BNR

Grafic 13
Câștigul salarial brut real mediu lunar

Absorbția forței de muncă a fost însoțită de o ușoară accelerare a dinamicii anuale a câștigului salarial mediu brut (5,3 la sută), depășindu-se astfel plafonul de 5 la sută la care indicatorul s-a menținut trei ani consecutivi (Grafic 13). Majorări salariale mai substanțiale au fost acordate de companiile private, rata anuală dublându-se comparativ cu anul 2013 (6,1 la sută), inclusiv sub influența celor două etape de creștere a salariului minim brut pe economie din cursul anului 2014 (de la 800 lei la 850 lei la 1 ianuarie și, respectiv, la 900 lei la 1 iulie). La nivel sectorial, tendința a fost imprimată de serviciile de piață (+5 puncte procentuale, până la 6,7 la sută, inclusiv în contextul

dezvoltării alerte a sectorului IT&C) și de industrie (+1,9 puncte procentuale, până la 6,5 la sută), creșterile salariale acordate de companiile din sectorul manufacturier fiind însă mai puțin pronunțate comparativ cu cele din industria extractivă. Ritmuri pozitive de creștere a câștigului salarial brut s-au înregistrat și în sistemul public (+2,3 la sută), atât datorită modificării nivelului minim pe economie, cât și ca urmare a majorărilor salariale care au vizat profesorii debutanți, medicii rezidenți și funcțiile de demnitate publică alese la nivelul administrației locale.

Pe fondul unor câștiguri de productivitate mai puțin consistente și al unui ritm mai alert de creștere a salariilor, evoluția costurilor unitare cu forța de muncă a fost mai puțin favorabilă în anul 2014 (+0,3 la sută, față de -1,3 la sută în anul precedent; Grafic 14), în special în industrie. Riscul apariției unor presiuni inflaționiste asociate evoluției costurilor unitare cu forța de muncă este limitat pe termen scurt de existența unui deficit de cerere, însă acest risc devine relevant pe termen mediu, în condițiile în care tendința continuă, iar economia își îmbunătățește poziția ciclică. În plus, nu trebuie neglijat efectul advers exercitat asupra competitivității externe, mai ales în contextul tendinței de apreciere manifestate în ultimii doi ani de cursul de schimb nominal efectiv (măsurat față de primii 42 de parteneri comerciali) și al unor dinamici inferioare ale ULC la nivelul competitorilor.

Sursa: INS, Eurostat, calcule BNR

Grafic 14
Costul unitar cu forța de muncă (ULC) în industrie

Convergența economică. România este în prezent unicul stat membru al Uniunii Europene aflat în afara zonei euro care a avansat o dată-țintă pentru adoptarea monedei unice, celelalte țări cu acest statut optând pentru o atitudine de expectativă. Conform Programului de convergență 2015-2018, Guvernul României își păstrează angajamentul de adoptare a euro la data de 1 ianuarie 2019, asumat în ediția precedentă a documentului. Îndeplinirea acestui obiectiv foarte ambițios presupune însă coagularea unui consens de substanță la nivel politic, precum și al întregii societăți, cu privire la eforturile pe care le implică și la principalele coordonate ale procesului, elaborarea unei foi de parcurs cu obiective intermediare clar definite fiind extrem de importantă pentru coerența și credibilitatea demersului. Pentru ca economia națională să facă față cu succes exigențelor apartenenței la zona euro, se impun realizarea reformelor structurale necesare din perspectiva asigurării unei competitivități ridicate a economiei și atingerea în prealabil a unui grad suficient de convergență economică durabilă – deopotrivă reală și nominală –, nu doar îndeplinirea criteriilor de la Maastricht, care, în cazul României, s-a produs în premieră la nivelul lunii iunie 2014.

După șase luni consecutive de îndeplinire a criteriului referitor la stabilitatea prețurilor, în decembrie 2014 – deși rata anuală a IPC s-a situat sub limita inferioară a intervalului țintit de BNR – rata medie anuală a indicelui armonizat al prețurilor de consum (IAPC) s-a

plasat la 1,4 la sută, cu 1,8 puncte procentuale sub valoarea din decembrie 2013, dar cu 0,1 puncte procentuale peste nivelul de referință aferent criteriului (Tabel 1). Situația a fost generată de caracterul inerțial imprimat ratei medii a inflației de modul de calcul, care determină reflectarea cu o anumită întârziere a dezinflației vizibile la nivelul ratelor anuale. Este însă important de menționat că valoarea de referință a criteriului s-a plasat la un nivel extrem de redus față de valorile istorice, în contextul scăderii substanțiale a prețurilor la energie în ultima parte a anului 2014, care a contribuit la înregistrarea unor rate negative ale inflației IAPC într-un număr tot mai mare de state membre ale UE.

Tabel 1
Criteriile de convergență nominală

	2014	aprilie 2015
Rata inflației (%)	1,4 (referință: 1,3)	1,1 (referință: 1,1)
Ratele dobânzilor pe termen lung (% p.a.)	4,5 (referință: 5,2)	3,8 (referință: 4,9)
Cursul de schimb față de euro (%)	+4,3/-1,3	+1,7/-3,8
Deficitul bugetului consolidat (% în PIB)	1,5	…
Datoria publică (% în PIB)	39,8	…

Sursa: Eurostat, calcule BNR

Criteriul a fost din nou îndeplinit în primele luni ale anului 2015, pe fondul traiectoriei descendente a ratei medii anuale a IAPC în România, iar proiecțiile recente privind evoluția indicatorului sugerează faptul că este probabilă încadrarea în continuare în valoarea de referință pe parcursul anului.

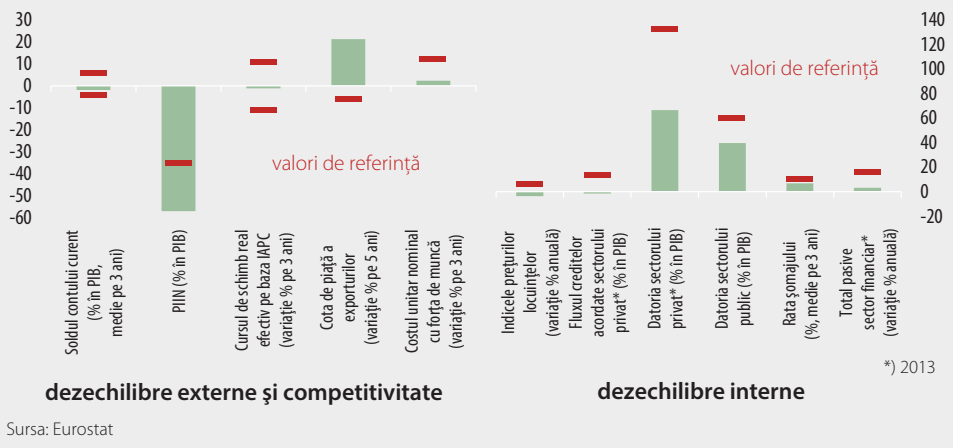
În planul sustenabilității finanțelor publice, deficitul bugetului consolidat a cunoscut în 2014 o nouă reducere, până la 1,5 la sută din PIB, semnificativ sub plafonul de 3 la sută din PIB stabilit de Tratatul de la Maastricht. Ajustarea fiscală a continuat să se realizeze preponderent prin reducerea cheltuielilor, una dintre pozițiile sensibil afectate fiind cea a investițiilor publice. În anul 2015, este de așteptat ca România să înregistreze un deficit al bugetului consolidat comparabil cu cel din 2014, ceea ce va fi de natură a determina și menținerea datoriei publice în proximitatea valorii de 40 la sută din PIB, nivel de asemenea sensibil inferior valorii de referință de 60 la sută din PIB.

România nu participă încă la mecanismul ERM II, dar variațiile cursului de schimb al monedei naționale față de euro – raportate la media lunii anterioare intervalului de doi ani luat în considerare, utilizată ca valoare de referință în absența unei paritați centrale – s-au încadrat confortabil în banda standard de fluctuație de ±15 la sută atât în anii 2013-2014, cât și în perioada mai 2013 – aprilie 2015, chiar și pe fondul prelungirii tensiunilor geopolitice și al accentuării în perspectivă a divergenței deciziilor de politică monetară ale principalelor bănci centrale (Fed și BCE).

În condițiile îmbunătățirii percepției riscului asociat economiei românești, ratele dobânzilor pe termen lung, situate încă din 2013 la valori compatibile cu satisfacerea criteriului de la Maastricht, au continuat să urmeze o traiectorie descendentă pe parcursul anului 2014 și în prima parte a anului 2015. Astfel, nivelurile de 4,5 la sută și, respectiv, 3,8 la sută înregistrate în decembrie 2014 și aprilie 2015 s-au încadrat lejer în plafoanele aferente criteriului.

Îndeplinirea sustenabilă a criteriilor de la Maastricht este condiționată de atingerea unui nivel ridicat de convergență reală, care le oferă susținere prin diminuarea expunerii economiei la șocuri asimetrice, precum și prin limitarea diferențelor în transmisia celor simetrice. Cel mai sintetic indicator al gradului de convergență reală este nivelul PIB pe locuitor. În România, PIB pe locuitor exprimat conform standardului puterii de cumpărare s-a plasat în 2014 la circa 52 la sută din cel al zonei euro. Acest decalaj s-a îngustat considerabil – cu peste 20 de puncte procentuale – în cursul ultimilor 10 ani, însă adoptarea cu succes a monedei unice presupune continuarea progreselor în acest plan, astfel încât România să atingă în prealabil un nivel cel puțin comparabil cu cele la care a avut loc intrarea altor state în zona euro (58 la sută în cazul Estoniei, 60 la sută pentru Letonia, 65 la sută pentru Slovacia).

Tendința de convergență reală a fost vizibilă și la nivelul structurii pe sectoare a economiei, care a parcurs un proces de apropiere treptată de cea a zonei euro, mai ales prin reducerea ponderii agriculturii în structura PIB (de la 12,5 la sută în 2004 la 4,7 la sută în 2014), diferența fiind preluată de sectorul serviciilor (majorare de la 45,6 la sută la 53,2 la sută). România și-a consolidat totodată statutul de economie deschisă, ponderea sumei exporturilor și importurilor de bunuri și servicii în PIB ajungând la peste 82 la sută în 2014 (față de circa 59 la sută în 2004).

Grafic 15
Tabloul de bord pentru România, 2014

Sursa: Eurostat

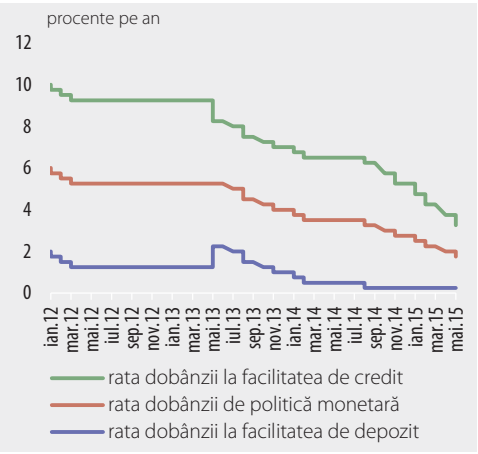
În ceea ce privește poziționarea din perspectiva tabloului de bord definit în cadrul Procedurii privind dezechilibrele macroeconomice, în 2014 România a continuat să se încadreze în intervalele de referință pentru 10 dintre cei 11 indicatori (Grafic 15). În afara zonei de confort s-a plasat doar poziția investițională netă, un nivel negativ al acesteia fiind, de altfel, o trăsătură comună a economiilor UE aflate în proces de *catching-up*. Și în acest caz însă, pe fondul unuia dintre cele mai alerte ritmuri de creștere economică din UE și al restrângerii deficitului de cont curent, anul 2014 a consemnat o ajustare până la -56,9 la sută din PIB. În pofida evoluției favorabile a indicatorilor din tabloul de bord, România face obiectul supravegherii în cadrul Procedurii privind dezechilibrele macroeconomice, decizia Comisiei Europene din noiembrie 2014 fiind motivată prin întârzierile înregistrate în finalizarea evaluărilor semestriale din cadrul acordului de tip preventiv încheiat cu Uniunea Europeană și Fondul Monetar Internațional.

2. Politici macroeconomice

Politica monetară. Politica monetară a urmărit în anul 2014 ancorarea anticipațiilor inflaționiste și realizarea stabilității prețurilor pe termen mediu, corespunzător țintei staționare de inflație de 2,5 la sută ±1 punct procentual, concomitent cu sprijinirea activității de creditare și a refacerii încrederii, de natură să contribuie la redresarea sustenabilă a economiei românești.

Mediul de implementare a politicii monetare a fost marcat de acțiunea dezinflaționistă conjugată a unor factori interni și externi – sub impactul cărora rata anuală a inflației a coborât încă din luna ianuarie și s-a menținut ulterior sub limita inferioară a intervalului de variație al țintei sau în imediata sa proximitate –, dar și de resuscitarea sporadică a unor surse generatoare de volatilitate și incertitudine precum situațiile din Ucraina și Grecia, cu efecte limitate totuși asupra economiei românești. Cele două episoade de dezinflație survenite pe parcursul anului s-au datorat preponderent influenței tranzitorii a șocurilor de natura ofertei produse în 2013 și în a doua parte a anului 2014, care s-au suprapus peste efectele de durată exercitate de reducerea anticipațiilor inflaționiste și de decelerarea inflației în zona euro, precum și de persistența deficitului de cerere agregată, ale cărui presiuni în sensul diminuării inflației au tins însă să scadă ușor, în condițiile prelungirii trendului ascendent al economiei românești.

În acest context, Banca Națională a României a apelat în 2014 la un set larg de instrumente de politică monetară, la nivelul cărora a efectuat ajustări semnificative: reducerea graduală a ratei dobânzii de politică monetară, diminuarea în mai mulți pași a ratelor RMO aplicabile pasivelor în lei și în valută ale instituțiilor de credit, îngustarea succesivă a coridorului simetric format de ratele dobânzilor facilităților permanente în jurul ratei dobânzii de politică monetară (Grafic 16).

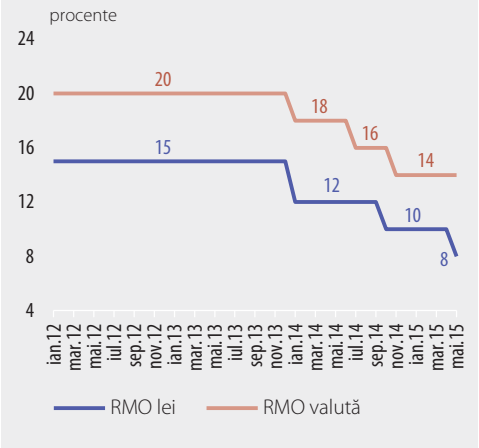

Grafic 16
Ratele dobânzilor BNR

Reducerea ratei dobânzii de politică monetară, care a deținut rolul central în adecvarea condițiilor monetare reale în sens larg din perspectiva obiectivului general al politicii monetare, nu a fost continuă pe parcursul anului. Ciclul de scădere inițiat în iulie 2013 a continuat până în februarie 2014, cele cinci diminuări succesive aducând rata dobânzii de politică monetară de la 5,25 la sută la 3,50 la sută. Au urmat trei ședințe ale Consiliului de administrație al BNR în perioada martie-iulie 2014, în care dobânda de politică monetară a fost menținută nemodificată, opțiune justificată de proiecțiile inflației pe baza datelor disponibile în momentele respective. În condițiile în care evoluțiile și analizele ulterioare au confirmat perspectivele menținerii ratei anuale a inflației pe o traiectorie joasă pe întreg orizontul de prognoză, Consiliul de administrație al BNR a hotărât în luna august 2014 reluarea ciclului de reducere graduală a ratei dobânzii de politică monetară, aceasta ajungând să se situeze la finele anului la 2,75 la sută pe an. Ulterior, ca urmare a altor patru ajustări descendente, rata dobânzii de politică

monetară a atins nivelul de 1,75 la sută pe an în luna mai 2015, ultima dintre aceste reduceri fiind operată în condițiile anticipării plasării ratei anuale a inflației la valori în jur de zero în perioada iunie 2015 – mai 2016, pe fondul diminuării cotei TVA pentru toate alimentele, băuturile nealcoolice și serviciile de alimentație publică la 9 la sută, de la 24 la sută, începând cu 1 iunie 2015.

Valorificând fereastra de oportunitate oferită de condițiile macroeconomice și financiare favorabile, BNR a efectuat reduceri ale ratelor RMO aferente pasivelor instituțiilor de credit (Grafic 17). Astfel, rata RMO pentru pasivele în lei a fost ajustată la 10 la sută, de la nivelul de 12 la sută, în cadrul ședinței din luna septembrie 2014 a Consiliului de administrație al BNR, iar cea corespunzătoare pasivelor în valută a fost diminuată cu câte 2 puncte procentuale în lunile iulie și noiembrie, până la 14 la sută. Aceste măsuri au avut în vedere continuarea armonizării cu standardele Băncii Centrale Europene, cea dintâi fiind însă orientată cu prioritate către susținerea revigorării sustenabile a procesului de creditare. O nouă reducere a ratei RMO pentru pasivele în lei ale instituțiilor de credit a fost decisă în mai 2015, nivelul acesteia fiind ajustat la 8 la sută.

Grafic 17
Ratele rezervelor minime obligatorii

În ceea ce privește coridorul simetric format de ratele dobânzilor facilităților permanente în jurul ratei dobânzii de politică monetară, amplitudinea acestuia a fost redusă începând cu luna septembrie 2014, în pași succesivi, de la ±3 puncte procentuale până la ±2,25 puncte procentuale în ianuarie 2015. Ulterior, coridorul a rămas simetric, rata dobânzii aferentă facilității de credit (lombard) continuând să scadă până la nivelul de 3,25 la sută (corespunzător unui ecart de +1,50 puncte procentuale față de dobânda de politică monetară), în timp ce rata dobânzii aferentă facilității de depozit a rămas constantă la nivelul de 0,25 la sută (corespunzător unui ecart de -1,50 puncte procentuale față de dobânda de politică monetară).

Pe parcursul întregului an, BNR a promovat o gestionare adecvată a lichidității din sistemul bancar, prin care s-a urmărit potențarea impulsului și semnalului scăderii ratei dobânzii de politică monetară. Setul instrumentelor utilizate a fost adaptat din perspectiva evoluției poziției nete a lichidității instituțiilor de credit. Aceasta a fost influențată de atitudinea prudentă a Trezoreriei, care în primele zece luni a acumulat excedente importante, în corelație cu efortul făcut de MFP pentru menținerea soldului bugetar în limitele convenite cu organismele internaționale. În schimb, în ultimele două luni ale anului, creșterea considerabilă a injecțiilor Trezoreriei a contribuit, alături de reducerea ratei RMO aferente pasivelor în lei, la amplificarea semnificativă a lichidităților excedentare. Banca centrală a absorbit excedentul de lichiditate preponderent prin intermediul facilității de depozit, iar în perioadele în care s-au consemnat deficite temporare de lichiditate necesarul de rezerve al băncilor a fost asigurat prin intermediul operațiunilor *repo* la o săptămână.

În perioada următoare, inclusiv pe orizontul mai îndepărtat de timp, politica monetară va continua să urmărească asigurarea stabilității prețurilor pe termen mediu, prin ancorarea solidă a anticipațiilor inflaționiste și într-o manieră care să sprijine creșterea economică – inclusiv prin refacerea încrederii și prin revigorarea procesului de creditare –, în condițiile menținerii coerenței temporale a acesteia și ale sincronizării sale cu ciclurile politicilor monetare ale băncilor centrale din regiune și din zona euro.

Politica fiscală. Potrivit Programului de convergență 2014-2017, anul 2014 ar fi trebuit să reprezinte un an de pauză în procesul de ajustare fiscală structurală necesar atingerii obiectivului pe termen mediu[5] în anul 2015, în condițiile în care dimensiunea consolidării fiscale din 2013 fusese superioară efortului recomandat (0,5 puncte procentuale de PIB), iar România beneficia de clauza de investiții, în baza căreia îi era permisă o deviație temporară de 0,2 puncte procentuale de la traiectoria de ajustare. Cu toate acestea, politica fiscală a continuat să acționeze prociclic în 2014, ajustarea structurală realizată fiind evaluată de Comisia Europeană la 0,5 puncte procentuale de PIB. Rezultatul s-a datorat cu precădere unei execuții bugetare mult inferioare nivelului prevăzut în cazul alocărilor pentru investiții publice și consum intermediar. În consecință, deficitul structural a fost redus la 1 la sută din PIB, obiectivul pe termen mediu fiind atins cu un an înainte de termen.

Ponderea încasărilor bugetare în PIB a crescut în 2014 cu 0,4 puncte procentuale (până la 33,4 la sută), în principal ca urmare a intrărilor mai mari de fonduri europene (1,7 din PIB, comparativ cu 1,4 la sută din PIB în 2013), dar și a unor măsuri discreționare de creștere a veniturilor. La nivelul acestora din urmă, veniturile suplimentare generate de introducerea accizei suplimentare la carburanți și a impozitului pe construcții speciale au depășit impactul reducerii cu 5 puncte procentuale a contribuțiilor sociale la angajator începând cu luna octombrie. Îngustarea suplimentară a deficitului bugetar a fost determinată cu precădere de evoluțiile la nivelul cheltuielilor publice, a căror pondere în PIB, ajustată pentru impactul intrărilor suplimentare de fonduri europene postaderare, a scăzut cu 0,6 puncte procentuale – de la 33,8 la sută în 2013 la 33,2 la sută. În ceea ce privește evoluția pe categorii de cheltuieli, reduceri semnificative ale ponderii în PIB au consemnat: (i) consumul intermediar (-0,4 puncte procentuale, comparativ cu o creștere de 0,7 puncte procentuale avută în vedere în Programul de convergență 2014-2017), (ii) cheltuielile de personal (-0,4 puncte procentuale, în condițiile unei cvasiînghețări salariale și ale impactului reducerii CAS), (iii) investițiile publice (-0,3 puncte procentuale, comparativ cu o creștere de 0,3 puncte procentuale luată în calcul în Programul de convergență 2014-2017) și (iv) dobânzile (-0,1 puncte procentuale). Împreună, acestea au depășit creșterile consemnate la nivelul ponderii în PIB de transferurile de capital (+0,4 puncte procentuale) și de alte cheltuieli (+0,3 puncte procentuale).

Finanțarea deficitului bugetar s-a realizat echilibrat din perspectiva recursului la piețe (internă, respectiv externă). În ceea ce privește titlurile în lei, ponderea stocului de datorie pe termen scurt a consemnat o creștere ușoară (de la 6,2 la 6,7 la sută din

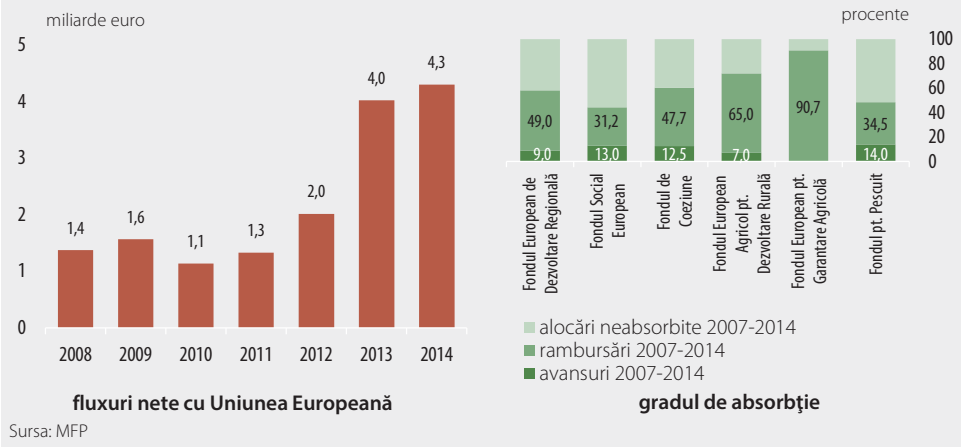
[5] Definit ca deficit structural de 1 la sută din PIB potențial la prețuri curente.

datoria publică totală), fără a afecta însă maturitatea reziduală medie, care s-a extins de la 3,3 ani în 2013 la 4,1 ani, ca urmare a majorării simultane a finanțării atrase pe segmentul de maturitate peste 10 ani. Pe parcursul anului 2014 au fost lansate opt emisiuni de titluri în monedă străină, egal împărțite ca număr între piața internă și cea externă. Cele patru emisiuni de pe piața internă au însumat circa 928,6 milioane euro, în timp ce pe piața externă au fost lansate două emisiuni în euro (ambele cu o maturitate de 10 ani și cu o valoare nominală însumată de 2,75 miliarde euro) și două emisiuni în dolari SUA (fiecare cu o valoare nominală de 1 miliard dolari SUA și maturități de 10 ani și respectiv 30 de ani). În acest context, maturitatea reziduală a datoriei publice denominate în valută s-a majorat de la 5,3 ani în 2013 la 6,2 ani, iar indicatorul corespunzător întregului stoc al datoriei publice a urcat de la 4,4 ani la 5,3 ani.

Politica structurală. Implementarea reformelor structurale a încetinit pe parcursul anului 2014, întârzierile consemnate în unele domenii conducând, de altfel, la nefinalizarea evaluărilor din cadrul acordului de tip preventiv încheiat cu UE și FMI. Astfel, măsurile adoptate pentru reducerea cuantumului plăților restante la nivelul unor companii de stat din sectorul transporturilor și din cel energetic s-au dovedit insuficiente pentru atingerea țintelor asumate, progresele pe linia îmbunătățirii guvernanței corporative, transparenței și monitorizării întreprinderilor de stat au fost limitate, în special în sectorul transporturilor, iar unele dintre etapele de dereglementare a pieței gazelor naturale pentru consumatorii casnici au fost amânate (finalizarea procesului, agreată inițial pentru decembrie 2018, a fost prelungită până în decembrie 2021).

La finele anului a fost încheiat, totuși, procesul de liberalizare a pieței gazelor naturale pentru consumatorii industriali, conform calendarului stabilit. S-au consemnat, de asemenea, progrese în ceea ce privește deschiderea pieței de energie electrică pentru consumatorii casnici, ponderea componentei de piață concurențială ajungând la 30 la sută, în două etape (ianuarie și iulie 2014). Totodată, începând cu luna noiembrie, piața de energie electrică din România a fost cuplată cu piețele din Republica Cehă, Slovacia și Ungaria, fiind creată astfel o piață comună, cu scopul de a asigura o mai mare securitate în alimentare, precum și atenuarea volatilității prețului. Implementarea agendei de privatizare în sectorul energetic a continuat în anul 2014 cu listarea Electrica pe bursele de valori din București și Londra, care a generat un interes substanțial în rândul investitorilor – aceasta a reprezentat, de altfel, cea mai importantă ofertă publică inițială care a avut loc pe piața românească de capital, atrăgând aproximativ 2 miliarde lei.

În sfera preocupărilor pentru îmbunătățirea infrastructurii de transport, merită menționată elaborarea primei versiuni a Master Planului General de transport, document a cărui definitivare este de așteptat să aibă loc în cursul anului 2015. Totuși, construcția de autostrăzi a progresat modest, rețeaua de profil fiind extinsă cu doar 39 de kilometri. La rândul său, domeniul feroviar nu a consemnat ameliorări semnificative, acestea fiind așteptate în perioada următoare, odată cu implementarea măsurilor prevăzute de Master Plan.

Grafic 18
Absorbția fondurilor europene

Sursa: MFP

Progrese semnificative s-au înregistrat în 2014 la nivelul absorbției fondurilor europene, însă România continuă să se plaseze pe ultimul loc între noile state membre. Gradul de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune a depășit la sfârșitul anului 50 la sută, respectiv 8,8 miliarde euro încasate plus avansuri depuse spre decontare de circa 1 miliard euro; la acestea se adaugă fondurile pentru dezvoltare rurală și pescuit, al căror stoc total a ajuns la 5,4 miliarde euro. Cea mai înaltă rată de absorbție (72 la sută) a fost consemnată în cazul Programului operațional pentru dezvoltarea capacității administrative, programele destinate infrastructurii de bază (transport, mediu, dezvoltarea resurselor umane) atingând niveluri net inferioare (între 42 și 57 la sută; Grafic 18).

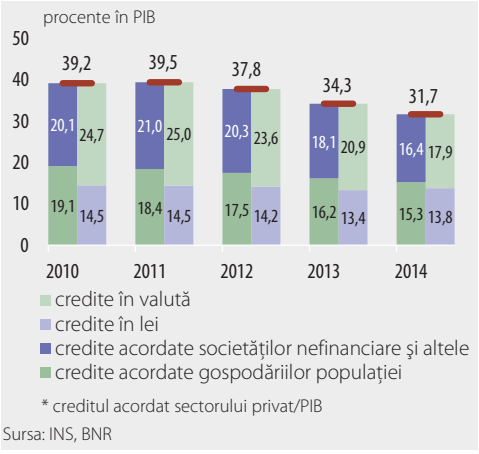
3. Stabilitatea financiară și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit

În anul 2014, mediul economic și financiar internațional a generat două provocări principale la adresa stabilității financiare din România: (i) reluarea turbulențelor pe piețele financiare și creșterea volatilității fluxurilor de capital, ca urmare a înrăutățirii situației din Grecia și a agravării conflictului din Ucraina și (ii) menținerea unui ritm modest de creștere economică la nivelul principalilor parteneri comerciali ai României. Intervalele de volatilitate temporară care au marcat piețele financiare internaționale, respectiv ianuarie 2014 (Turcia), iunie 2014 (Bulgaria), perioada începând din martie 2014 (Ucraina) și decembrie 2014 (Grecia), nu au avut efecte semnificative asupra sistemului financiar din România.

Principalele tendințe semnalate în anul 2013 la nivelul sistemului bancar au continuat să se manifeste și în perioada analizată – restrângerea stocului de credite acordate sectorului privat, persistența dezintermedierii financiare transfrontaliere și consolidarea economisirii interne. Elementul de noutate în tabloul de ansamblu al activității bancare din anul 2014 l-a constituit însă inițierea procesului de scoatere în afara bilanțului a creditelor neperformante necolectabile, în urma recomandărilor adresate de banca centrală instituțiilor de credit – demers considerat o condiție necesară pentru reluarea sustenabilă a creditării.

Întârzierea reluării activității de creditare a sectorului privat a fost determinată de acțiunea unui cumul de factori atât de natura ofertei, cât și de natura cererii.
Pe partea ofertei, principalele influențe au constat în menținerea unui cadru restrictiv al condițiilor de creditare, în contextul riscului ridicat asociat de bănci anumitor categorii de debitori și al volumului încă important al creditelor neperformante.
De asemenea, instituțiile de credit au continuat să adopte măsuri de restructurare a propriilor bilanțuri, inclusiv pe fondul prelungirii procesului de dezintermediere financiară transfrontalieră și al eforturilor de recapitalizare ale băncilor-mamă.
O relativă atenuare a constrângerilor exercitate asupra ofertei de credite s-a produs însă în a doua parte a anului, odată cu intensificarea operațiunilor de scoatere a împrumuturilor neperformante din bilanțurile băncilor. Pe partea cererii, s-a menținut și în anul 2014 deficitul de cerere eligibilă, datorat gradului înalt de îndatorare a populației, dar și numărului mare de companii care intră sub incidența legii insolvenței. Totuși, sectorul privat deține un potențial de finanțare încă insuficient exploatat, precum cel reprezentat de companiile din sectoarele cu nivel tehnologic ridicat și mediu-ridicat. La nivelul sectorului corporatist, a persistat preferința relativ accentuată pentru finanțarea din surse proprii sau prin credit comercial (companiile care nu au apelat la credite bancare realizează circa 30 la sută din exportul României).
Cu toate acestea, deciziile BNR de continuare a reducerii ratei dobânzii de politică monetară și a ratelor rezervelor minime obligatorii, corelate cu procesul de curățare a bilanțurilor băncilor, sunt de natură să pună bazele unei relansări sustenabile a activității de creditare a societăților nefinanciare.

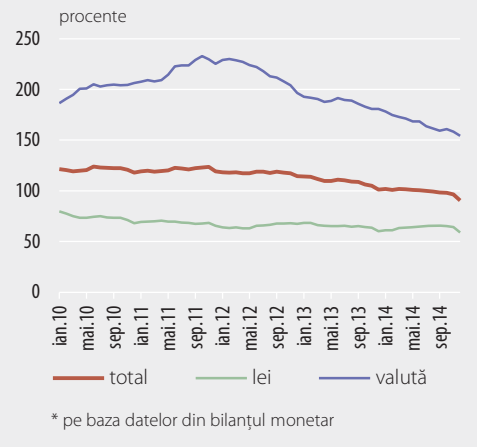
Restrângerea creditului acordat sectorului privat (cu 4,1 la sută, variație anuală reală) a fost imprimată, spre deosebire de anul precedent, exclusiv de componenta în valută (Grafic 19), al cărei declin – vizibil în cazul ambelor tipuri de debitori (companii nefinanciare și populație) – s-a accentuat îndeosebi în cea de-a doua jumătate a anului, când ritmurile de scădere au depășit sistematic 10 la sută (pe baza valorilor exprimate în euro). În consecință, ponderea deținută de creditele în valută în stocul creditelor acordate sectorului privat a consemnat o nouă diminuare, nivelul atins la finele anului (56,4 la sută) fiind cel mai scăzut din ultimii șase ani.

Grafic 19
Intermedierea financiară* – stoc

Sursa: INS, BNR

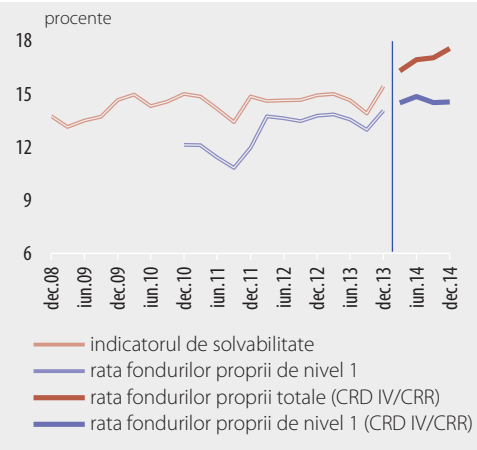
În schimb, creșterea creditului în monedă națională, vizibilă încă din luna ianuarie, s-a intensificat pe parcursul anului, stocul înregistrat la 31 decembrie 2014 fiind superior cu 7 la sută în termeni reali celui de la sfârșitul anului 2013. Evoluția reflectă reducerea costurilor de finanțare, scăderile succesive ale ratei dobânzii de politică monetară efectuate de BNR, în contextul diminuării ratei RMO aferente pasivelor în lei și al gestionării adecvate a lichidității de pe piața monetară interbancară, conducând la minime istorice ale ratelor dobânzilor active în lei. O influență favorabilă asupra dinamicii creditului în lei a exercitat, de asemenea, modificarea programului „Prima casă" în sensul derulării acestuia exclusiv în monedă națională, începând cu august 2013.

Grafic 20
Raportul credite-depozite*

Dezintermedierea financiară transfrontalieră s-a accentuat pe parcursul anului, dar și-a menținut caracterul ordonat. Expunerea băncilor-mamă față de filialele lor din România s-a redus cu circa 16 la sută în anul 2014. În schimb, depozitele atrase de pe piața locală – principala sursă de finanțare a băncilor – și-au păstrat trendul ascendent (+7,3 la sută, variație reală), evoluție care, coroborată cu restrângerea creditului acordat sectorului privat, a condus la o nouă diminuare a raportului dintre credite și depozite, până la un nivel care nu mai generează presiuni din punct de vedere macroprudențial (90,5 la sută la sfârșitul anului 2014; Grafic 20).

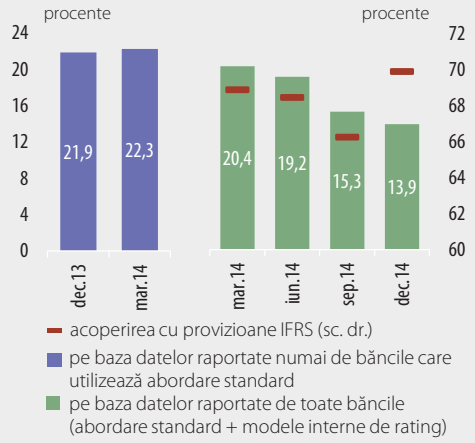
Capitalizarea sistemului bancar românesc a continuat să se îmbunătățească în perioada analizată, principalele contribuții în acest sens revenind: (i) aportului de capital nou din partea acționarilor, în valoare de aproximativ 394 milioane euro; (ii) diminuării cu 20 la sută a volumului filtrelor prudențiale deductibile din fondurile proprii pentru calculul indicatorilor de prudență bancară (în conformitate cu prevederile calendarului stabilit de legislația națională pentru implementarea graduală a noilor cerințe de capital aplicabile instituțiilor de credit prin cadrul de reglementare european CRD IV/CRR); (iii) menținerii unei abordări prudente în activitatea de creditare, cu efecte pozitive asupra dinamicii creditelor neperformante. În consecință, la nivelul sectorului bancar, cerințele de capital stipulate în pachetul legislativ CRD IV/CRR[6] au fost îndeplinite cu o marjă confortabilă – rata fondurilor proprii de nivel 1 de bază s-a situat la sfârșitul anului 2014 la 14,6 la sută, nivel similar celui al ratei fondurilor proprii de nivel 1, în timp ce rata fondurilor proprii totale a fost de 17,6 la sută, în creștere cu 2,1 puncte procentuale față de valoarea consemnată la finele anului anterior (Grafic 21). Aceste niveluri conferă sistemului bancar o capacitate înaltă de a absorbi eventualele șocuri.

Grafic 21
Indicatori de adecvare a capitalului

Totodată, anul 2014 a consemnat intensificarea eforturilor de ameliorare a calității portofoliului de credite. Astfel, având în vedere eficiența limitată a tehnicilor utilizate anterior de băncile comerciale în vederea diminuării creditelor neperformante –

6 4,5 la sută pentru rata fondurilor proprii de nivel 1 de bază, 6 la sută pentru rata fondurilor proprii de nivel 1 și 8 la sută pentru rata fondurilor proprii totale.

Grafic 22
Rata creditelor neperformante și gradul de acoperire prin provizioane

soluțiile adoptate constând, cel mai adesea, în restructurare/reeșalonare și executare silită –, Banca Națională a României le-a recomandat acestora curățarea portofoliilor pe baza unui plan în patru etape: (i) scoaterea în afara bilanțurilor a creditelor neperformante provizionate integral (băncile păstrându-și dreptul de recuperare a creanței); (ii) provizionarea integrală și scoaterea în afara bilanțurilor a creditelor cu un serviciu al datoriei de peste 360 de zile; (iii) provizionarea integrală și scoaterea în afara bilanțurilor a creditelor acordate companiilor intrate în insolvență; (iv) realizarea unui audit extern al provizioanelor constituite conform IFRS și al garanțiilor. Rezultatul acestor activități a fost o reducere a ratei creditelor neperformante, de la 20,4 la sută în martie la 13,9 la sută în decembrie 2014 (Grafic 22). Dincolo de efectul favorabil în privința calității activelor, intensificarea acțiunilor băncilor de curățare a bilanțurilor contabile a afectat negativ profitabilitatea sistemului, creșterea cheltuielilor cu provizioanele generând o pierdere de 4,7 miliarde lei – cea mai mare de la începutul crizei – și, implicit, o deteriorare a indicatorilor de profitabilitate, până la -1,3 la sută în cazul ratei rentabilității economice (ROA) și respectiv -12,5 la sută în cel al ratei rentabilității financiare (ROE). Merită însă menționat faptul că acest rezultat nu reprezintă decât recunoașterea cu întârziere a pierderilor suferite de către sectorul bancar de-a lungul mai multor ani, cu observația că aceste pierderi au fost suportate în întregime de acționari, fără a se apela la sprijin din fonduri publice.

La nivel european, eforturile de întărire a cadrului de supraveghere prudențială au continuat, înregistrându-se progrese importante în finalizarea arhitecturii Uniunii Bancare. Astfel, în anul 2014 a devenit operațional primul său pilon – Mecanismul unic de supraveghere (MUS). Începând cu luna noiembrie, Banca Centrală Europeană și-a asumat responsabilitatea de supraveghetor bancar pentru toate băncile din zona euro, exercitând o supraveghere directă a circa 130 de grupuri bancare de importanță sistemică, însumând aproximativ 82 la sută din totalul activelor bancare la nivelul zonei euro.

Pe parcursul anului au continuat demersurile pentru operaționalizarea celui de al doilea pilon al Uniunii Bancare, respectiv Mecanismul unic de rezoluție (MUR). În acest sens, au fost stabilite prerogativele Comitetului unic de rezoluție, care și-a început activitatea la 1 ianuarie 2015, urmând să devină pe deplin operațional la 1 ianuarie 2016. Acesta este și termenul de înființare a Fondului unic de rezoluție, care va avea la dispoziție opt ani pentru a atinge nivelul de capitalizare de 1 la sută din depozitele garantate ale instituțiilor de credit aparținând statelor membre ale Uniunii Bancare.

4. Integrarea europeană și relațiile cu organismele internaționale

Integrarea europeană

Aspectele privind consolidarea Uniunii Economice și Monetare au continuat să reprezinte și în anul 2014 un subiect de interes pe agenda celor mai importante instituții ale UE– Consiliul European, Consiliul UE, Parlamentul European, Comisia Europeană și Banca Centrală Europeană.

Mecanismul unic de supraveghere, primul pilon al Uniunii Bancare, a devenit operațional la data de 4 noiembrie 2014, odată cu preluarea de către Banca Centrală Europeană a prerogativelor de supraveghere prudențială a instituțiilor de credit din zona euro. La MUS vor putea adera pe bază de voluntariat și statele membre din afara zonei euro printr-un acord de cooperare strânsă încheiat între autoritățile naționale competente și Banca Centrală Europeană, ale cărei prerogative în acest caz se rezumă la elaborarea de instrucțiuni, orientări și solicitări către autoritatea națională cu privire la entitățile supravegheate. România și-a exprimat intenția de a intra într-un acord de cooperare strânsă cu BCE, după clarificarea aspectelor tehnice și a implicațiilor de natură economică și juridică aferente procesului complex de aderare la MUS.

În cursul anului 2014 s-au înregistrat de asemenea progrese în domeniul implementării celui de-al doilea pilon al Uniunii Bancare, la finele lunii iulie fiind adoptat regulamentul privind crearea Mecanismului unic de rezoluție, după semnarea în prealabil a Acordului interguvernamental privind transferul și mutualizarea contribuțiilor la Fondul unic de rezoluție (FUR). Prevederile regulamentului se aplică băncilor din zona euro, precum și celor din statele membre ale UE din afara zonei euro care aleg să adere la Uniunea Bancară.

În ceea ce privește schema comună de garantare a depozitelor la nivel european, aceasta nu a fost conturată încă, fiind mai degrabă considerată prioritară constituirea unei rețele alcătuite din schemele naționale de garantare.

În cadrul Semestrului european, autoritățile române au trimis Comisiei Europene Programul Național de Reformă aferent anului 2014, precum și Programul de convergență 2014-2017, documente pe baza cărora Consiliul UE a adoptat recomandări specifice de țară vizând finanțele publice, sectorul financiar, reformele structurale și, respectiv, ocuparea forței de muncă și politicile sociale.

Din perspectiva procedurii privind dezechilibrele macroeconomice (PDM), anul 2014 a marcat cel de-al patrulea exercițiu de acest gen. Deși statele membre care beneficiază de un program de asistență financiară din partea UE și FMI nu sunt examinate în cadrul PDM, iar, în cazul României, acordul de asistență financiară de tip preventiv pentru perioada 2013-2015 este în derulare, întârzierile în ceea ce privește finalizarea evaluărilor semestriale au condus Comisia Europeană la concluzia că România ar trebui să facă obiectul supravegherii în cadrul PDM.

Participarea BNR la structurile europene

În anul 2014, principalele teme aflate pe agenda reuniunilor trimestriale și a teleconferințelor Consiliului General al Băncii Centrale Europene, la care a participat guvernatorul BNR, au vizat: (i) monitorizările periodice referitoare la situația macroeconomică, principalele evoluții monetare, financiare și fiscale din zona euro și non-euro; (ii) raportul final privind activitatea Rețelei de cercetare macroprudențială constituite la nivelul SEBC; (iii) regimul de consultare *ex ante* la nivelul SEBC în ceea ce privește intervențiile valutare în euro realizate de către băncile centrale naționale ale statelor membre ale UE din afara zonei euro; (iv) respectarea de către băncile centrale membre a prevederilor art. 123 și 124 din Tratatul privind funcționarea UE; (v) pregătirea și aprobarea Raportului de convergență al BCE din anul 2014.

În ceea ce privește mecanismul de elaborare a deciziilor la nivel operațional, reprezentanții BNR participă la reuniunile în componență extinsă ale celor 12+1 comitete ale Sistemului European al Băncilor Centrale. Începând cu anul 2014, întrunirile unor structuri/substructuri din cadrul SEBC se desfășoară și în componența Mecanismului unic de supraveghere, reprezentanții statelor membre din afara zonei euro fiind invitați să participe în calitate de observatori.

Banca Națională a României a fost implicată activ, în cursul anului 2014, în activitatea Comitetului European pentru Risc Sistemic, atât la nivel decizional, prin participarea guvernatorului, prim-viceguvernatorului și a viceguvernatorului responsabil cu problematica stabilității financiare la reuniunile Consiliului General, cât și la nivel tehnic, în cadrul Comitetului Consultativ Tehnic și în grupurile de lucru aferente. Similar anului precedent, activitatea CERS a fost orientată spre: (i) identificarea și evaluarea riscurilor macroprudențiale; (ii) elaborarea unor recomandări noi și monitorizarea celor emise în anii precedenți; (iii) elaborarea unui cadru de politici macroprudențiale la nivelul sectorului bancar al UE și a unui manual privind operaționalizarea instrumentelor macroprudențiale.

Dintre cele mai importante structuri și substructuri ale Consiliului UE și ale CE la care BNR participă, la diverse niveluri ierarhice, pot fi menționate: participarea bianuală, la nivelul conducerii executive, la întrunirile Consiliului ECOFIN informal, la invitația MFP, atunci când agenda de lucru cuprinde aspecte ce țin de competența băncii centrale; participarea la ședințele Comitetului Economic și Financiar, la nivel de viceguvernator coordonator al afacerilor europene; participarea la reuniunile grupurilor de lucru ale Consiliului UE și ale CE (Comitetul Bancar European, Comitetul privind Conglomeratele Financiare, Comitetul de Plăți etc.). Printre cele mai importante proiecte legislative supuse dezbaterii în cadrul acestor structuri în perioada de referință s-au numărat: (i) propunerea de regulament de stabilire a unor norme uniforme și a unei proceduri uniforme de rezoluție a instituțiilor de credit; (ii) propunerea de directivă pentru punerea în aplicare a cooperării consolidate în domeniul taxei pe tranzacțiile financiare; (iii) modificarea regulamentului EMIR privind instrumentele derivate extrabursiere, contrapărțile centrale și registrele de tranzacții; (iv) revizuirea directivei privind schemele de garantare a depozitelor; (v) propunerea de regulament privind comisioanele interbancare pentru operațiunile de plată pe bază de card; (vi) propunerea de regulament privind informațiile care însoțesc transferurile de fonduri.

Având în vedere faptul că procedura de consultare este obligatorie în legătură cu orice proiect de reglementare ale cărui prevederi intră în sfera de competență a BCE, banca centrală a inițiat consultări cu privire la o serie de acte normative, precum Legea pentru întărirea disciplinei financiare privind operațiunile de încasări și plăți în numerar și Legea privind contribuția României la finanțarea fondului *Poverty Reduction and Growth Trust*. Totodată, BNR a participat la procesul de transpunere, implementare și notificare ale legislației Uniunii Europene.

Din perspectiva programelor de asistență tehnică acordată altor bănci centrale, în cursul anului 2014 și în prima parte din 2015, Banca Națională a României a fost implicată în pregătirea proiectului de *twinning* dedicat Băncii Naționale a Moldovei pentru întărirea capacității acestei instituții în domeniile reglementării și supravegherii bancare. BNR a intrat într-un consorțiu cu Banca Olandei (DNB), proiectul urmând a se desfășura pe o perioadă de 24 de luni. Contractul de *twinning* a fost semnat de toate părțile implicate, iar lansarea proiectului este programată pentru data de 30 iunie 2015.

Relațiile cu organismele internaționale

Pe parcursul anului 2014 a continuat derularea aranjamentului *stand-by* de tip preventiv, aprobat de Consiliul Directorilor Executivi al FMI la 27 septembrie 2013. Împrumutul, în valoare de aproximativ 2 miliarde euro, a fost acordat pe o perioadă de doi ani, fără ca statul român să utilizeze respectiva facilitate. În acest context, misiuni comune ale FMI, Comisiei Europene, Băncii Mondiale și Băncii Centrale Europene au fost prezente la București pentru efectuarea evaluărilor periodice. Astfel, în intervalul 21 ianuarie – 4 februarie 2014 au avut loc, simultan, prima și a doua evaluare, finalizate printr-o nouă scrisoare de intenție cu FMI. Cea de-a treia evaluare (desfășurată în perioada 2-12 iunie 2014) s-a încheiat fără semnarea unor înțelegeri suplimentare cu partenerii internaționali.

În anul 2014 au fost plătite către FMI rate de principal și dobânzi nete în valoare totală de peste 3,9 miliarde DST, în contul datoriei contractate în anul 2009.

În ceea ce privește relația cu Banca Mondială, sprijinul acordat de această instituție României în perioada 1991-2014 s-a concretizat în împrumuturi totale de 10,1 miliarde dolari SUA. Ultimul împrumut pentru politici de dezvoltare, în valoare de 750 milioane euro, care vizează eficientizarea finanțelor publice și creșterea economică, a fost aprobat la data de 22 mai 2014, odată cu Strategia de parteneriat de țară (*Country Partnership Strategy*). Noua strategie de țară pentru perioada 2014-2017 a fost construită în jurul a trei piloni: modernizarea sistemului de guvernare, susținerea dezvoltării economice și crearea de locuri de muncă, creșterea nivelului de incluziune socială.

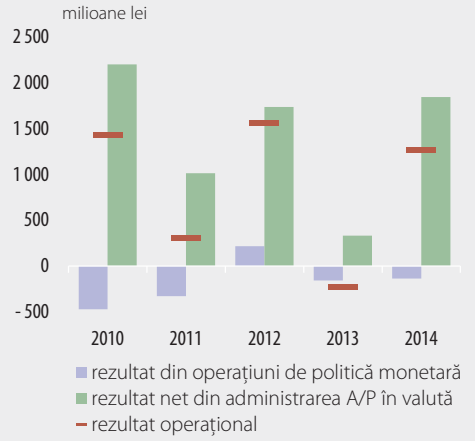
În cazul Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare, în anul 2014 cuantumul finanțării acordate României a fost de 592 milioane euro, astfel că suma cumulată a sprijinului financiar oferit de această instituție de la începerea activității se ridică la aproximativ 6,9 miliarde euro.

Din perspectiva calificativelor de rating acordate României, cea mai importantă mișcare a survenit în mai 2014, când agenția Standard & Poor's a ridicat calificativul suveran al României cu o treaptă, până la BBB-/A-3, aliniindu-se altfel celorlalte

agenții de *rating* majore, care plasau deja România în categoria *investment grade*. Pe parcursul anului 2014 au avut loc și alte evenimente de natură să intensifice interesul investitorilor pentru plasamente pe piețele financiare locale, respectiv decizia JP Morgan privind includerea obligațiunilor de stat românești în indicele dedicat piețelor ce dețin calificativul *investment grade*, respectiv a unor noi serii de titluri în indicele pentru piețele emergente GBI-EM.

5. Rezultatele financiare ale BNR la 31 decembrie 2014

Prin acțiunile sale, Banca Națională a României vizează implementarea unei politici monetare adecvate realizării obiectivului său fundamental – asigurarea și menținerea stabilității prețurilor – și asigură îndeplinirea celorlalte atribuții prevăzute prin Legea nr. 312/2004 privind Statutul BNR, fără a urmări performanțe de ordin comercial, cum ar fi maximizarea profitului. Totuși, în activitatea băncii centrale există o preocupare permanentă pentru administrarea eficientă a resurselor aflate la dispoziția sa, inclusiv prin limitarea cheltuielilor proprii de funcționare. Astfel, în anul 2014 cheltuielile operaționale totale ale Băncii Naționale a României (cheltuielile totale exclusiv cheltuielile cu diferențele nefavorabile din reevaluare) au scăzut într-un ritm similar celui din 2013 (-22,8 la sută în termeni reali), iar cele de funcționare s-au situat cu circa 8 la sută sub nivelul bugetat. De asemenea, raportul dintre cheltuielile de funcționare și veniturile totale a scăzut de la 13,3 la sută în anul 2013 la 11,1 la sută în 2014.

Grafic 23
Rezultatul operațional al BNR

La finele anului 2014, Banca Națională a României a înregistrat un rezultat financiar pozitiv în sumă de 1 120,5 milioane lei, ca urmare a: (i) unui profit operațional în sumă de 1 270,1 milioane lei (față de o pierdere operațională de 224,1 milioane lei în anul anterior; Grafic 23); (ii) unor cheltuieli cu diferențele nefavorabile din reevaluare aferente activelor și pasivelor în valută de circa 7 ori mai mici decât în2013 (149,7 milioane lei).

O contribuție semnificativă la rezultatul operațional obținut a revenit activității de administrare a activelor și pasivelor în valută, care a generat un câștig de 1 844,9 milioane lei comparativ cu 330,9 milioane lei în 2013.

Potrivit legii, principala destinație a rezultatului financiar înregistrat a constituit-o acoperirea pierderii reportate aferente exercițiului financiar precedent (756,2 milioane lei). La bugetul de stat a fost virată o sumă de 292,5 milioane lei, reprezentând cota de 80 la sută din veniturile nete ale băncii, iar, din suma rămasă, un procent de 60 la sută (43 milioane lei) a fost repartizat pentru majorarea rezervelor statutare. Suma de 28,7 milioane lei rămasă după distribuțiile descrise anterior urmează a fi repartizată în anul 2015 conform art. 43 din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României.

Capitolul 1

Politica monetară a Băncii Naționale a României

Obiectivul politicii monetare

Potrivit statutului său[1], Banca Națională a României are ca obiectiv fundamental asigurarea și menținerea stabilității prețurilor, acestea reprezentând cea mai bună contribuție pe care politica monetară – principala atribuție a autorității monetare – o poate aduce la realizarea unei creșteri economice sustenabile.

Din această perspectivă, în anul 2014 politica monetară a vizat ancorarea anticipațiilor inflaționiste și realizarea stabilității prețurilor pe termen mediu, corespunzător țintei staționare de inflație de 2,5 la sută ±1 punct procentual, concomitent cu sprijinirea revigorării activității de creditare și a refacerii încrederii, de natură să contribuie la redresarea sustenabilă a economiei. Acest obiectiv specific decurgea, pe de o parte, din caracteristicile instituționale ale politicii monetare[2] și, pe de altă parte, din particularitățile cadrului macroeconomic și financiar de implementare a acesteia. O asemenea orientare a politicii monetare era totodată conformă cu angajamentele asumate de autoritățile române prin documentele programatice elaborate în procesul de pregătire a adoptării monedei euro de către România (edițiile succesive ale Programului de convergență) – implicit cu cerința reducerii în perspectivă a ratei anuale a inflației spre niveluri compatibile cu definiția cantitativă a stabilității prețurilor adoptată de Banca Centrală Europeană –, precum și cu angajamentele din acordurile convenite cu UE, FMI și BM.

1. Deciziile de politică monetară

Contextul macroeconomic și financiar al anului 2014 a fost marcat de acțiunea dezinflaționistă conjugată a unei suite de factori interni și externi – sub impactul căreia rata anuală a inflației a coborât încă din luna ianuarie și s-a menținut apoi sub limita inferioară a intervalului de variație al țintei staționare sau în imediata ei proximitate –, precum și de resuscitarea sporadică a unor surse generatoare de volatilitate și incertitudine. Cele două episoade de dezinflație consemnate pe parcursul anului – implicând coborârea frecventă a ratei anuale a inflației sub nivelul anticipat, precum și ajustări descendente succesive ale traiectoriei previzionate a acesteia – s-au datorat cu precădere influenței tranzitorii a șocurilor de natura ofertei

[1] Legea nr. 312/2004.

[2] În contextul strategiei de țintire directă a inflației, BNR a adoptat, începând cu luna decembrie a anului 2013, ținta staționară multianuală de inflație de 2,5 la sută ±1 punct procentual – nivel considerat compatibil cu definiția stabilității prețurilor pe termen mediu în economia românească –, în condițiile în care anterior strategia politicii monetare s-a caracterizat prin ținte anuale de inflație (decembrie/decembrie), gradual descrescătoare, stabilite pe un orizont temporal de doi ani; acestea au fost coborâte de la 7,5 la sută ±1 punct procentual în 2005 la 3,0 la sută ±1 punct procentual în 2011, în 2010 și 2012 țintele fiind menținute la nivelul celor din anii precedenți, anume la 3,5 la sută ±1 punct procentual, respectiv 3 la sută ±1 punct procentual.

produse în 2013[3] și în a doua parte a anului 2014[4], care s-au suprapus peste efectele de durată exercitate de-a lungul anului de scăderea anticipațiilor inflaționiste și de decelerarea inflației în zona euro, precum și de persistența deficitului de cerere agregată. Presiunile dezinflaționiste ale acestuia din urmă au rămas semnificative, dar au tins să descrească ușor, în condițiile prelungirii trendului ascendent al economiei românești, în principal pe seama revigorării absorbției interne, ca efect al dinamizării consumului populației; aportul formării brute de capital fix a rămas însă negativ de-a lungul celei mai mari părți a anului, reflectând, printre altele, trenarea refacerii încrederii, efectele temporare exercitate de introducerea unor măsuri fiscale[5], redresarea lentă a activității de creditare, în contextul prelungirii procesului de ajustare a bilanțurilor sectorului bancar și ale celui nebancar, precum și amânarea derulării unor proiecte de investiții în sectorul public.

Mediul extern a continuat să exercite influențe mixte asupra economiei și pieței financiare românești, date fiind, pe de o parte, ritmul lent și inconstant de ameliorare a activității economice pe plan global, inclusiv în zona euro, și prelungirea decelerării inflației – rata anuală a acesteia coborând în zona euro și în alte țări din UE la valori negative[6] –, context care a determinat accentuarea caracterului acomodativ al politicii monetare a BCE și a altor bănci centrale din UE. Pe de altă parte, starea de relativ calm care a caracterizat pe ansamblul anului piețele financiare internaționale a fost întreruptă de noi episoade de creștere a aversiunii globale față de risc, generate cu precădere de escaladări ale tensiunilor regionale și geopolitice – în special ale celor din Ucraina –, de accentuări sporadice ale incertitudinii privind perspectiva conduitei/măsurilor de politică monetară ale principalelor bănci centrale, precum și de situația din Grecia. Efectele realocărilor de portofolii produse pe acest fond au fost receptate însă în mai mică măsură de piața financiară locală (implicit de comportamentul cursului de schimb al leului), dată fiind îmbunătățirea percepției investitorilor financiari asupra economiei românești, susținută de prelungirea evoluției favorabile a fundamentelor ei și de prezervarea atractivității relative a plasamentelor în active financiare românești.

Un asemenea context a justificat o ajustare cvasicontinuă, însă prudentă, a conduitei politicii monetare și a parametrilor principalelor sale instrumente, în condițiile prezervării coerenței temporale a acesteia și ale sincronizării ei cu ciclurile politicilor monetare ale băncilor centrale din regiune și din zona euro. Acțiunile și abordarea BNR au vizat susținerea tendinței descendente a anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu și ancorarea lor fermă în linie cu ținta staționară de inflație, concomitent cu revigorarea activității de creditare, refacerea încrederii și îmbunătățirea mecanismului de transmisie monetară, de natură să contribuie la redresarea sustenabilă a economiei; un obiectiv secundar l-a constituit continuarea armonizării mecanismului RMO cu standardele și practicile în materie ale BCE și ale

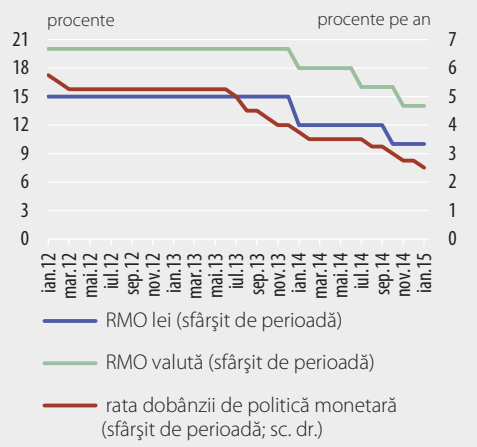
3 Creșterea substanțială a producției agricole și reducerea începând cu data de 1 septembrie a cotei TVA la unele produse de panificație.

4 Declinul substanțial al cotațiilor internaționale ale petrolului și oferta sporită de produse agricole, alimentată inclusiv de importuri din statele europene afectate de restricțiile impuse de Rusia.

5 Introducerea impozitului pe construcții speciale, respectiv potențiala amânare a unor proiecte de investiții până la intrarea în vigoare (la 1 iulie 2014) a legislației referitoare la scutirea de impozit pe profitul reinvestit.

6 Inclusiv ca urmare a scăderii abrupte consemnate în a doua parte a anului de prețul internațional al petrolului.

principalelor bănci centrale ale statelor membre ale UE. Astfel, pe lângă reducerea graduală a ratei dobânzii de politică monetară – de la nivelul de 3,75 la sută la 2,5 la sută – ajustarea a presupus diminuarea în mai mulți pași a ratelor RMO aplicabile pasivelor în lei și respectiv celor în valută ale instituțiilor de credit[7] (Grafic 1.1), precum și îngustări succesive ale coridorului simetric format de ratele dobânzilor facilităților permanente în jurul ratei dobânzii de politică monetară[8]. În mod complementar, banca centrală a utilizat pârghia gestionării lichidității, precum și acțiunile de comunicare și explicare detaliată a rațiunilor deciziilor adoptate de Consiliul de administrație, în cadrul cărora BNR a reiterat faptul că implementarea consecventă a unui mix coerent de politici macroeconomice și accelerarea reformelor structurale, concomitent cu intensificarea atragerii de fonduri europene, în linie cu prevederile acordurilor de finanțare externă încheiate cu instituțiile internaționale, sunt esențiale pentru consolidarea stabilității și creșterii economiei românești și pentru întărirea rezistenței acesteia la șocurile externe.

Grafic 1.1
Rata dobânzii de politică monetară și ratele RMO

Acțiunile întreprinse de banca centrală, precum și permanenta adecvare a prudenței conduitei politicii monetare, în condițiile continuării consolidării fiscale, au fost determinante pentru consolidarea trendului descendent al anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu – acestea suprapunându-se în premieră, la finele trimestrului IV, punctului central al țintei staționare de inflație – concomitent cu consemnarea pe ansamblul anului a unei creșteri economice de 2,8 la sută. Sub impactul multiplelor șocuri de natura ofertei, rata anuală a inflației s-a situat în luna decembrie 2014 la 0,83 la sută, media sa anuală atingând nivelul de 1,1 la sută (minimul ultimilor 25 de ani).

Reducerea ratei dobânzii de politică monetară nu a fost continuă pe parcursul anului. Astfel, BNR a prelungit în luna februarie 2014 ciclul de scădere graduală a ratei dobânzii de politică monetară – reinițiat în luna iulie 2013 și concretizat în cinci tăieri consecutive, care au cumulat 1,5 puncte procentuale –, dar l-a întrerupt apoi, rata dobânzii-cheie fiind menținută în ședințele din lunile martie și mai ale Consiliului de administrație al BNR la nivelul de 3,5 la sută, considerat adecvat din perspectiva caracteristicilor evoluției previzionate a inflației, implicit din perspectiva asigurării stabilității prețurilor pe termen mediu. Deciziile au fost adoptate în condițiile în care valorile curente[9] și cele anticipate pe termen scurt ale inflației au coborât în prima parte a anului sub limita de jos a intervalului țintei staționare – ca urmare

[7] În perioada februarie 2014 – ianuarie 2015, acestea au fost coborâte cu 2, respectiv 4 puncte procentuale (până la nivelul de 10, respectiv 14 la sută).

[8] Ca urmare a ajustărilor efectuate începând din luna septembrie 2014, coridorul a fost îngustat de la ±3 la ±2,25 puncte procentuale.

[9] Pe parcursul trimestrului I 2014, rata anuală a inflației a coborât de la 1,55 la 1,04 la sută.

a suprapunerii efectelor tranzitorii ale şocurilor de natura ofertei din 2013[10] peste impactul dezinflaţionist persistent exercitat de *gap*-ul negativ al PIB şi de relativa diminuare a aşteptărilor inflaţioniste –, dar proiecţiile pe termen mediu actualizate în lunile februarie şi mai 2014 relevau/confirmau perspectiva revenirii în trimestrul III 2014 şi a menţinerii ulterioare a traiectoriei acestei rate în jumătatea superioară a intervalului ţintei staţionare[11]. Pe lângă previzibila epuizare în semestrul II a efectelor şocurilor de natura ofertei, această perspectivă avea ca suport tendinţa de restrângere treptată a valorilor prognozate ale *gap*-ului negativ al PIB, implicit a presiunilor sale dezinflaţioniste – potenţial impulsionată de dinamizarea peste aşteptări a activităţii economice în ultimul trimestru al anului 2013[12,13] –, precum şi ipoteza privind consemnarea în 2014 a unor producţii agricole normale. Riscurile şi incertitudinile asociate prognozei pe termen mediu a inflaţiei rămâneau relevante – având ca principală sursă mediul extern[14] –, însă capacitatea acestora de a afecta nefavorabil anticipaţiile inflaţioniste pe termen mediu, implicit evoluţia inflaţiei pe orizonturi mai îndepărtate de timp, în ipoteza materializării lor, se aprecia a fi relativ scăzută.

Contextul de implementare a politicii monetare a tins ulterior să se schimbe; astfel, rata anuală a inflaţiei a consemnat în primele luni ale trimestrului II[15] 2014 o sensibilă abatere în sens descendent de la traiectoria evidenţiată de cea mai recentă prognoză, iar actualizarea proiecţiei pe termen scurt a relevat perspectiva amplificării acestei abateri în perioada imediat următoare, sub impactul conjunctural al scăderii preţurilor volatile ale produselor alimentare şi al aprecierii uşoare a monedei naţionale, suprapus celui persistent exercitat de factorii fundamentali ai dezinflaţiei – deficitul de cerere agregată şi trendul descendent al anticipaţiilor inflaţioniste. Consolidarea pe mai departe a ratei anuale a inflaţiei la niveluri inferioare celor prognozate anterior era totuşi incertă, indicii importante în acest sens fiind de aşteptat să ofere în principal datele şi informaţiile privind performanţele probabile ale sectorului agricol. Ca urmare, în şedinţa din 1 iulie, BNR a menţinut rata dobânzii de politică monetară la nivelul de 3,5 la sută; în acelaşi timp, Consiliul de administraţie al BNR a decis reducerea de la 18 la 16 la sută a ratei RMO aferente pasivelor în valută ale instituţiilor de credit (măsura intrând în vigoare începând cu perioada de aplicare 24 iulie – 23 august 2014).

În condiţiile în care evoluţiile şi analizele ulterioare au confirmat perspectiva consolidării pe termen mediu a traiectoriei relativ mai joase pe care s-a plasat rata anuală a inflaţiei în trimestrul II[16], Consiliul de administraţie al BNR a decis în luna august reluarea ciclului de scădere a ratei dobânzii de politică monetară, nivelul acesteia fiind coborât cu 0,25 puncte procentuale, până la 3,25 la sută. Astfel, potrivit proiecţiei actualizate

---

10 Producţia agricolă excepţională şi reducerea în luna septembrie a cotei TVA la unele produse de panificaţie de la 24 la 9 la sută.

11 Conform proiecţiei din februarie 2014, valorile prognozate ale ratei anuale a inflaţiei pentru finele anilor 2014 şi 2015 se situau la 3,5 şi 3,2 la sută; conform proiecţiei din luna mai, rata anuală prognozată a inflaţiei se situa la 3,3 la sută la sfârşitul ambilor ani.

12 Ca regulă generală, datele statistice referitoare la creşterea economică sunt cele provizorii, disponibile la momentul efectuării analizei de politică monetară.

13 Rata anuală de creştere a PIB a urcat în trimestrul IV 2013 la 5,4 la sută (de la 4,2 la sută în trimestrul III).

14 Incertitudinile privind ritmul redresării economiei globale, dar mai ales a zonei euro, tensiunile regionale şi geopolitice, deciziile de politică monetară ale principalelor bănci centrale.

15 Rata anuală a inflaţiei a crescut uşor în aprilie (1,21 la sută) şi s-a diminuat în luna mai (la 0,94 la sută).

16 În luna mai, rata anuală a inflaţiei a coborât la 0,94 la sută (de la 1,21 la sută în aprilie), iar în iunie a atins 0,66 la sută – nivel inferior cu 0,7 puncte procentuale celui prognozat şi reprezentând totodată minimul istoric al ultimilor 24 de ani.

a evoluțiilor macroeconomice pe termen mediu, rata anuală a inflației era așteptată să se situeze pe un palier sensibil inferior celui prognozat anterior, în special în prima jumătate a orizontului proiecției[17], de-a lungul căreia valorile previzionate ale acesteia se menținеau sub punctul central al țintei staționare, în pofida corecției ascendente pe care o consemnau în luna septembrie 2014 ca urmare a epuizării influenței tranzitorii a reducerii cotei TVA pentru unele produse de panificație. Pe deasupra, semnificativa modificare a perspectivei inflației se datora cu precădere componentei sale de bază CORE2 ajustat, dinamica anuală previzionată a acesteia consemnând o ajustare descendentă consistentă de-a lungul întregului orizont de prognoză.

În lunile septembrie și noiembrie 2014 și ianuarie 2015, Consiliul de administrație al BNR a operat încă trei tăieri, similare ca amplitudine, ale ratei dobânzii-cheie – nivelul acesteia atingând astfel 2,5 la sută –, și a efectuat noi reduceri ale ratelor RMO aplicabile pasivelor în lei și respectiv în valută ale instituțiilor de credit (cu câte 2 puncte procentuale, până la 10, respectiv 14 la sută). Deciziile au avut ca argumente continuarea plasării cvasipermanente a valorilor curente și a celor anticipate pe termen scurt ale ratei anuale a inflației sub limita de jos a intervalului țintei staționare[18] și sub nivelurile proiectate anterior (inclusiv ca urmare a influenței exercitate de declinul abrupt al prețului petrolului pe piața internațională și de majorarea ofertei de produse agricole[19]), dar mai ales noua ajustare descendentă consemnată de traiectoria prognozată pe termen mediu a acesteia, care rămânea, în contextul proiecției trimestriale actualizate în noiembrie 2014, pe un palier inferior punctului central al țintei de inflație pe întregul orizont relevant pentru politica monetară. Similar rundei anterioare de prognoză, rolul determinant în schimbarea de perspectivă a inflației revenea componentei de bază a acesteia, a cărei evoluție reflecta efectele directe/indirecte ale diminuării valorilor previzionate ale ratei inflației în zona euro și în alte țări din UE, dar, mai cu seamă, prezumata intensificare a acțiunii dezinflaționiste a factorilor fundamentali ai inflației CORE2 ajustat, în condițiile accentuării corecției descendente a așteptărilor inflaționiste și ale majorării valorilor prognozate ale deficitului de cerere agregată, anticipate a reveni, însă, pe un trend descrescător la începutul anului 2015; premisele și ipotezele majore ale acestui tipar al *gap*-ului negativ al PIB le constituiau, pe de o parte, evoluția sub așteptări a creșterii economice din prima parte a anului 2014 (încetinire la 1,2 la sută a dinamicii anuale a PIB în trimestrul II, de la 3,9 la sută în trimestrul precedent, în principal pe seama decelerării creșterii cererii interne, indusă cu precădere de scăderea pronunțată a cererii de investiții) și, pe de altă parte, revenirea treptată la o atitudine ușor contraciclică a politicii fiscale și menținerea caracterului stimulativ al condițiilor monetare reale, asociată cu o relativă ameliorare a mecanismului transmisiei monetare.

Premisa majoră a acestei ameliorări o constituia buna funcționare, de-a lungul anului 2014, a *pass-through*-ului ratei dobânzii, scăderile succesive ale ratei dobânzii de politică monetară efectuate de BNR, în contextul diminuării ratei RMO aferente

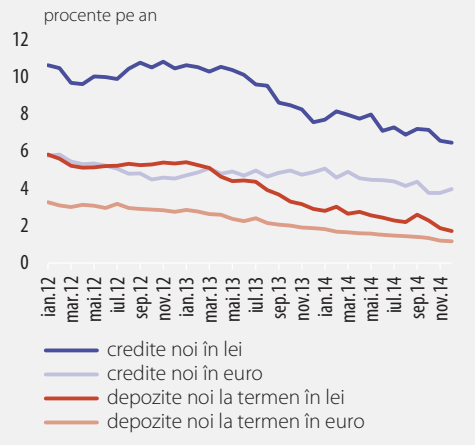
---

17 Valorile prognozate ale ratei anuale a inflației pentru finele anilor 2014 și 2015 se situau la 2,2, respectiv 3,0 la sută, ele fiind inferioare cu 1,1, respectiv 0,3 puncte procentuale celor previzionate anterior.

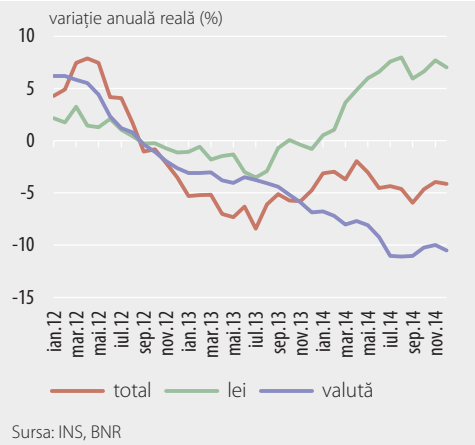
18 Excepția constituind-o luna septembrie, când rata anuală a inflației a urcat la 1,54 la sută, pe fondul epuizării efectelor statistice ale reducerii cotei TVA la unele produse de panificație efectuată cu un an în urmă.

19 Ca efect al producției agricole abundente din anul 2014 și al reorientării către piața românească a unor exporturi de fructe și legume din unele state europene afectate de restricțiile impuse de către Rusia.

pasivelor în lei, precum și al prezervării gestionării adecvate a lichidității de pe piața monetară interbancară, conducând la coborârea ratelor dobânzilor la creditele noi și depozitele noi la termen la valori minime istorice (Grafic 1.2). Pe acest fond, diferențialul dintre ratele dobânzilor la creditele noi în lei și cele la creditele în euro a continuat să se îngusteze la nivelul tuturor categoriilor de clienți și produse, în cazul împrumuturilor noi pentru locuințe acesta devenind chiar favorabil componentei în monedă națională începând din jumătatea a doua a anului. Acestor evoluții li s-a asociat însă prelungirea acțiunii nefavorabile exercitate la adresa refacerii cererii de împrumuturi de: (i) trenarea ameliorării încrederii sectorului privat și a așteptărilor acestuia privind situația economică și financiară viitoare, mai ales în prima parte a anului[20]; (ii) gradul încă înalt de îndatorare a unor segmente de debitori, precum și de (iii) prelungirea procesului de ajustare a bilanțurilor sectorului nebancar. La rândul ei, oferta de credite a continuat să recepteze influențele exercitate de riscul încă ridicat asociat de bănci anumitor categorii de debitori, de restructurarea bilanțurilor instituțiilor de credit (inclusiv în contextul continuării dezintermedierii transfrontaliere și al eforturilor de recapitalizare ale băncilor-mamă) și de persistența unui nivel încă ridicat al creditelor neperformante[21]. O relativă atenuare a constrângerilor exercitate asupra ofertei de credite – de natură să susțină pe mai departe ameliorarea transmisiei monetare – a devenit însă mai evidentă în a doua parte a anului, odată cu intensificarea operațiunilor de scoatere a împrumuturilor neperformante din bilanțurile băncilor și cu îmbunătățirea, inclusiv pe acest fond, a raportului credite-depozite (a cărui valoare s-a redus la 90,5 la sută, de la 101,3 la sută în decembrie 2013).

Grafic 1.2
Ratele dobânzilor la creditele și depozitele noi

Sursa: INS, BNR

Grafic 1.3
Creditul acordat sectorului privat pe monede

La nivelul creditului acordat sectorului privat, aceste influențe[22] s-au regăsit într-o accentuare a divergenței dintre traiectoria ascendentă a ritmului de creștere a împrumuturilor în lei

[20] Conform ediției succesive ale sondajului DG ECFIN.

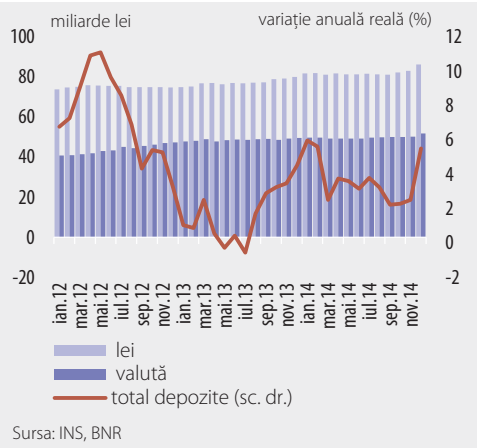
[21] În acest context, ediția succesive ale Sondajului BNR privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației au evidențiat ajustări modeste și cu caracter izolat ale condițiilor creditării; standardele de creditare au fost relaxate în două rânduri (trimestrul III în cazul împrumuturilor acordate companiilor și trimestrul I în cazul creditelor pentru locuințe), gradul de restrictivitate a acestora rămânând ridicat din perspectivă istorică. Cererea de credite a fluctuat, singurul segment care a consemnat o revigorare fiind cel al împrumuturilor pentru locuințe.

[22] Cărora li s-au asociat cele exercitate de măsurile adoptate de banca centrală în perioada 2011-2012 în vederea protejării debitorilor neacoperiți față de riscul valutar (implicit a alinierii la recomandările în materie formulate de CERS), precum și de derularea programului „Prima casă" doar în lei, începând din luna august 2013.

(7,0 la sută[23], față de -0,8 la sută la finele anului anterior; Grafic 1.3) și declinul variației componentei în valută (-10,5 la sută în decembrie 2014, față de -6,9 la sută la finele anului 2013, pe baza valorilor exprimate în euro) – context în care ponderea în total a celei din urmă a coborât la cea mai mică valoare a ultimilor șase ani. Dinamica creditului total acordat sectorului privat a rămas, totuși, în teritoriul negativ, tendința de recuperare manifestată de aceasta în prima parte a anului (-2,0 la sută în aprilie 2014, față de -4,7 la sută în decembrie 2013) – în linie cu evoluțiile prevalente pe plan regional și în zona euro – fiind succedată de o pierdere de ritm (-4,1 la sută în decembrie 2014), atribuibilă însă exclusiv operațiunilor de externalizare a creditelor neperformante.

Avansul componentei în lei a fost susținut preponderent de împrumuturile acordate populației (o rată de creștere de 15,0 la sută în decembrie 2014, față de -0,8 la sută în decembrie 2013), aportul major aparținând creditelor în monedă națională pentru locuințe (al căror sold a crescut de aproape 3 ori, ajungând să reprezinte 21,0 la sută din valoarea totală a creditelor pentru locuințe, față de 8,5 la sută în 2013); și creditele în lei acordate societăților nefinanciare s-au majorat – însă mai lent și cu sincope de ritm (1,4 la sută în decembrie 2014, față de 6,3 la sută în iulie 2014 și -1,2 la sută la finele anului 2013) – pe seama împrumuturilor pe termen lung. Roluri similare, dar de sens opus, au revenit împrumuturilor acordate populației, respectiv societăților nefinanciare[24], în adâncirea contracției componentei în valută a creditului acordat sectorului privat (dinamicile anuale ale acestora coborând la -9,7 la sută, respectiv -12,5 la sută în decembrie 2014 de la -3,3 la sută, respectiv -10,6 la sută la finele anului 2013).

În ceea ce privește depozitele principalelor categorii de clienți ai băncilor (inclusiv cele cu scadența de peste doi ani, care nu sunt incluse în masa monetară), acestea au consemnat o ajustare generală de structură (majorarea ponderii componentei pe termen foarte scurt în detrimentul depozitelor la termen), produsă pe fondul unor evoluții mixte ale ratelor de creștere. Astfel, plasamentele bancare ale populației și-au majorat rata de creștere (5,5 la sută în decembrie 2014, față de 4,5 la sută în decembrie 2013; Grafic 1.4), însă traiectoria acesteia a consemnat oscilații, date fiind influențele exercitate, pe de o parte, de accelerarea creșterii veniturilor din salarii[25] și de majorarea sumelor alocate beneficiarilor de fonduri europene și, pe de altă parte, de dinamizarea consumului de bunuri și servicii (implicând și o creștere a cererii de numerar), respectiv de reorientarea acestui segment către alte categorii de active financiare

Sursa: INS, BNR

Grafic 1.4
Depozitele populației

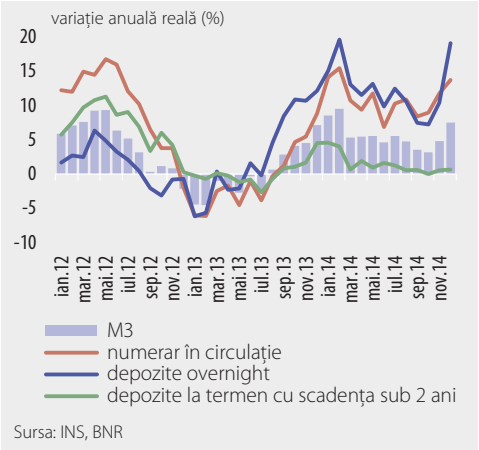
[23] În absența altor mențiuni, indicatorii respectivi sunt calculați ca variații anuale exprimate în termeni reali.

[24] Cele mai afectate fiind în acest caz împrumuturile pe termen scurt.

[25] Inclusiv pe seama efectuării în avans, în luna decembrie 2014, a plății tranșei aferente anului 2015, a drepturilor salariale câștigate în instanță de personalul din sectorul bugetar.

(în special acțiuni emise de fondurile de investiții), în contextul diminuării treptate a randamentelor depozitelor noi la termen. Sub influența acestor factori, depozitele ON ale populației și-au intensificat creșterea, în special în ultima parte a anului (21,8 la sută în decembrie 2014, față de 8,9 la sută la finele anului precedent), în timp ce plasamentele la termen ale acestui segment au consemnat o ușoară scădere a dinamicii anuale, aceasta menținându-se însă în teritoriul pozitiv (1,5 la sută, față de 3,5 la sută în decembrie 2013). Variația depozitelor totale ale societăților nefinanciare a fost inconstantă și inegală (înscriindu-se pe trend descendent de-a lungul celei mai mari părți a anului 2014 și atingând în octombrie un nivel de 5,6 la sută, față de 13,9 la sută în decembrie 2013, pentru ca ulterior să se majoreze la 12,7 la sută). Evoluția a reflectat, pe lângă dinamica modestă a creditului acordat sectorului privat, *pattern*-ul execuției bugetare[26] și al plăților efectuate în contul fondurilor europene, precum și realocarea unor deținere de monedă ale acestui segment către alte categorii de instrumente financiare.

În aceste condiții, rata anuală de creștere a M3 a continuat să se majoreze în primele luni ale anului (9,5 la sută în februarie 2014, față de 7,1 la sută în decembrie 2013), pentru ca apoi să consemneze un declin (3,2 la sută în octombrie), succedat de o nouă majorare (7,5 la sută la finele anului 2014; Grafic 1.5). Spre deosebire de anul anterior, creșterea lichidității din economie s-a realizat pe seama componentei sale în lei, rolul principal revenind numerarului și depozitelor ON, reflectând majorarea cererii de bani pentru tranzacții curente, în corelație cu evoluția activității economice. Astfel, dinamica masei monetare în sens restrâns și-a prelungit tendința general ascendentă (17,2 la sută în decembrie 2014, față de 11,0 la sută la finele anului 2013), în timp ce variația depozitelor la termen de până la doi ani s-a diminuat aproape continuu (ajungând la 0,6 la sută în ultima lună a anului, de la 4,5 la sută în decembrie 2013). Din perspectiva contrapartidelor masei monetare în sens larg, plusul de dinamică înregistrat de aceasta în raport cu anul precedent a reflectat cu precădere aportul variației activelor externe nete – asociat amplificării sumelor atrase din fondurile europene; acesta a devansat contribuțiile de sens opus ale creditului acordat sectorului privat și creditului net al sectorului public.

Sursa: INS, BNR

Grafic 1.5
Principalele componente ale masei monetare

[26] Pe ansamblul primelor 10 luni ale anului, bugetul general consolidat a consemnat un excedent de 0,3 la sută din PIB (față de un deficit de 1,2 la sută în perioada similară din 2013), pentru ca în luna decembrie execuția bugetară să se soldeze cu un deficit de 1,9 la sută din PIB.

2. Utilizarea instrumentelor politicii monetare

O caracteristică esențială a anului 2014 a constituit-o intensificarea fără precedent a procesului de ajustare a parametrilor principalelor instrumente de politică monetară ale BNR, inclusiv din perspectiva convergenței treptate către standardele în materie ale Băncii Centrale Europene și ale altor bănci centrale din Uniunea Europeană. Activismul băncii centrale s-a concretizat în reducerea în mai mulți pași a ratei dobânzii de politică monetară – căreia i s-a asociat inițierea unui proces de îngustare graduală a coridorului simetric format în jurul acesteia de ratele dobânzilor facilităților permanente –, precum și în scăderi ale ratelor rezervelor minime obligatorii pentru pasivele în lei și în valută ale instituțiilor de credit. Oportunitatea, dar și necesitatea măsurilor adoptate au decurs din caracteristicile și evoluțiile majore ale contextului de implementare a politicii monetare, reprezentate de:

(i) coborârea ratei anuale a inflației și menținerea ei ulterioară la valori aflate sub limita inferioară a intervalului de variație al țintei staționare, precum și revizuirile descendente succesive ale traiectoriei prognozate a acesteia;

(ii) relativa ameliorare a mecanismului de transmisie monetară, în condițiile în care acțiunea unor factori cu efect inhibitor asupra cererii și respectiv ofertei de credit[27], deși încă persistentă, a slăbit în intensitate; pe acest fond, creditul în lei acordat sectorului privat și-a accelerat creșterea în termeni anuali, în timp ce declinul componentei în valută s-a accentuat;

(iii) tendința de restrângere a excedentului structural de lichiditate din sistemul bancar manifestată de-a lungul celei mai mari părți a anului, reflectând în principal influența tiparului execuției bugetului general consolidat și caracteristicile procesului de finanțare/refinanțare a datoriei publice. Pe acest fond, poziția netă a lichidității instituțiilor de credit a fost în general excedentară, înregistrând totuși temporar valori negative;

(iv) situația relativ calmă a piețelor financiare internaționale, întreruptă însă de creșteri cu caracter temporar ale aversiunii globale față de risc și ale volatilității. Mai semnificative au fost episoadele produse în debutul anului (ca efect al înrăutățirii sentimentului investitorilor față de piețele financiare emergente, pe fondul sporirii tensiunilor din Turcia și Ucraina), respectiv în prima parte a trimestrului IV (sub influența accentuării riscurilor descendente la adresa creșterii economice în zona euro, inclusiv din cauza riscurilor geopolitice ridicate). Importante din perspectiva evoluțiilor mediului extern au fost, de asemenea, menținerea unei conduite acomodative a politicii monetare de către principalele bănci centrale și chiar accentuarea acesteia de către BCE și alte bănci centrale din UE;

(v) îmbunătățirea perspectivei *rating*-ului suveran al României de către agenția Moody's și creșterea acestuia la categoria *investment grade* de către Standard&Poor's, precum și deciziile JP Morgan privind includerea obligațiunilor de stat românești în indicele dedicat piețelor ce dețin calificativul *investment grade*, respectiv a unor noi serii de titluri în indicele pentru piețele emergente GBI-EM, toate acestea fiind de natură să stimuleze cererea investitorilor nerezidenți pentru titlurile de stat denominate în lei.

[27] De natură să obstrucționeze impactul exercitat asupra activității economice de scăderea ratelor dobânzilor la creditele clienților nebancari prin intermediul canalelor tradiționale ale mecanismului de transmisie a politicii monetare (cel al ratei dobânzii și cel al creditului), cu excepția influenței exercitate prin intermediul efectului de bilanț.

Într-un astfel de context, ajustările descendente succesive ale ratei dobânzii de politică monetară – care au deținut rolul central în adecvarea condițiilor monetare reale în sens larg din perspectiva obiectivului general al politicii monetare din anul 2014 – au fost însoțite începând din luna septembrie de reducerea graduală a amplitudinii coridorului simetric format de ratele dobânzilor facilităților permanente în jurul acesteia, de la ±3 puncte procentuale la ±2,25 puncte procentuale în ianuarie 2015. Măsurile de îngustare a coridorului, inițiate odată cu coborârea ratei dobânzii de politică monetară la nivelul de 3,0 la sută și având în vedere potențiala continuare a ciclului de scădere a acesteia, au avut drept scop diminuarea volatilității ratelor dobânzilor de pe piața monetară interbancară și consolidarea transmisiei semnalului ratei dobânzii de politică monetară, inclusiv în contextul potențialei creșteri în perspectivă a excedentului structural de lichiditate din sistemul bancar, în principal pe seama operațiunilor Trezoreriei asociate utilizării fondurilor europene.

Totodată, valorificând fereastra de oportunitate creată de condițiile macroeconomice și financiare prielnice, BNR a efectuat în această perioadă noi reduceri ale ratelor RMO aferente pasivelor în lei, respectiv în valută ale instituțiilor de credit. Astfel, rata RMO pentru pasivele în lei ale instituțiilor de credit a fost redusă la 10 la sută, de la nivelul de 12 la sută, în cadrul ședinței din luna septembrie a Consiliului de administrație al BNR, iar cea corespunzătoare pasivelor în valută a fost coborâtă cu câte 2 puncte procentuale în lunile iulie și noiembrie, până la 14 la sută. Ambele măsuri au vizat continuarea armonizării mecanismului RMO cu standardele și practicile în materie ale Băncii Centrale Europene și ale principalelor bănci centrale ale statelor membre ale UE, cea dintâi fiind însă prioritar menită să susțină revigorarea sustenabilă a procesului de creditare.

În plus, BNR a menținut în mod consecvent pe parcursul întregului an maniera de gestionare adecvată a lichidității din sistemul bancar. Prin această abordare, având printre premise inclusiv relativa atenuare în această perioadă a riscurilor induse la adresa comportamentului cursului de schimb al leului de evoluțiile mediului extern, banca centrală a urmărit să potențeze impulsul și semnalul scăderii ratei dobânzii de politică monetară, în condițiile în care ameliorarea cererii de credite și a condițiilor ofertei de împrumuturi continua să fie afectată de acțiunea unor factori inhibitori. Setul instrumentelor utilizate a fost adaptat din perspectiva evoluției poziției nete a lichidității instituțiilor de credit.

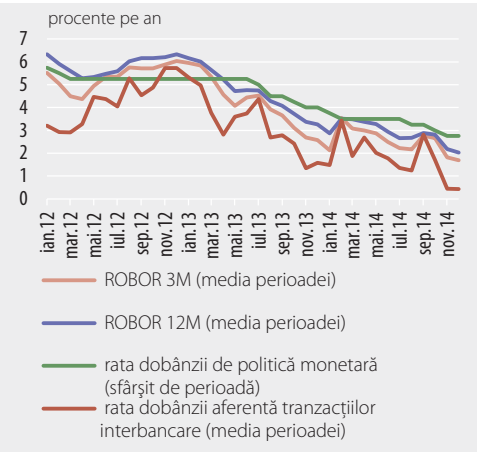
Astfel, tendința de amplificare a excedentului net de lichiditate, conturată în ultimele luni ale anului 2013 – având drept principal determinant injecțiile de rezerve ale Trezoreriei asociate utilizării unor sume din contul în valută al MFP la BNR –, a fost întreruptă spre finele lunii ianuarie de inversarea abruptă a sensului acțiunii conjugate a factorilor autonomi ai lichidității. Ulterior acestei ajustări, valoarea poziției nete a lichidității instituțiilor de credit a rămas în general pozitivă, excepție făcând perioadele de constituire a RMO încheiate în debutul trimestrelor II și IV, când s-au format deficite temporare de lichiditate. În schimb, în ultimele două luni ale anului, creșterea considerabilă a injecțiilor Trezoreriei a contribuit, alături de reducerea ratei RMO aferente pasivelor în lei ale instituțiilor de credit[28], la amplificarea semnificativă a lichidității excedentare.

[28] Începând din perioada de constituire 24 octombrie – 23 noiembrie 2014.

În aceste condiții, de-a lungul celei mai mari părți a anului, banca centrală a absorbit excedentul de lichiditate prin intermediul facilității de depozit, pentru ca în perioadele caracterizate de instaurarea unor deficite temporare de lichiditate BNR să acopere cererea de rezerve a băncilor prin intermediul operațiunilor *repo* 1W, organizate prin licitație cu rată fixă a dobânzii și alocare integrală[29].

Ca efect al relativei înăspriri a condițiilor lichidității la începutul anului, determinată de inversarea sensului acțiunii factorilor autonomi, ratele dobânzilor pe termen foarte scurt ale pieței monetare interbancare au consemnat o creștere la finele lunii ianuarie, reapropiindu-se astfel de rata dobânzii de politică monetară și rămânând în preajma acesteia pe parcursul lunii următoare. În intervalul martie-octombrie, randamentele ON s-au plasat și s-au menținut de regulă în partea inferioară a coridorului determinat de ratele dobânzilor la facilitățile permanente – reapropiindu-se temporar (în aprilie, respectiv septembrie-octombrie) de rata dobânzii de politică monetară –, pentru ca ulterior, pe fondul amplificării semnificative a excedentului de lichiditate, ele să se stabilizeze la valori aflate în imediata proximitate a ratei dobânzii la facilitatea de depozit. Pe ansamblul perioadei, aceste randamente au tins să își reducă volatilitatea, inclusiv ca efect al îngustării treptate a coridorului ratelor dobânzilor.

Cotațiile pe termen mai lung ROBOR 3M-12M, relevante pentru stabilirea ratelor dobânzilor la creditele clienților nebancari, s-au plasat în 2014 pe un trend cvasiconstant descendent (Grafic 1.6), reflectând reducerile succesive ale ratei dobânzii de politică monetară, revizuirea în consecință a anticipațiilor instituțiilor de credit privind traiectoria viitoare a acesteia, precum și prevalența de-a lungul celei mai mari părți a perioadei analizate a caracterului relaxat al condițiilor lichidității. Mișcarea descrescătoare a consemnat doar întreruperi temporare pe parcursul episoadelor caracterizate de apariția unor deficite de rezerve; fluctuațiile produse pe acest fond au avut totuși o amplitudine inferioară comparativ cu cele ale ratelor dobânzilor pe termen foarte scurt, datorită unei senzitivități mai reduse față de variațiile condițiilor lichidității. Ca urmare a acestor evoluții, valorile medii ale cotațiilor ROBOR au atins în mod succesiv valori minime istorice, situându-se în decembrie la 1,69 la sută pe scadența de 3 luni, 2,00 la sută pe cea de șase luni, respectiv 2,02 la sută pe cea de 12 luni; aceste niveluri erau inferioare celor consemnate în decembrie 2013, cu valori cuprinse între 0,89 puncte procentuale (ROBOR 3M) și 1,24 puncte procentuale (ROBOR 12M).

Grafic 1.6
Rata dobânzii de politică monetară și ratele ROBOR

Scăderea cotațiilor relevante ale pieței monetare interbancare a fost preluată de ratele dobânzilor la creditele noi acordate clienților nebancari, care au atins, la rândul lor, pe parcursul anului valori minime istorice succesive, în cazul ambelor sectoare principale.

[29] Astfel de operațiuni au fost efectuate în lunile aprilie, septembrie și octombrie.

Astfel, pe segmentul populației, rata medie a dobânzii la creditele noi a coborât în 2014 cu 1,78 puncte procentuale (la nivelul de 7,27 la sută), evoluția reflectând reducerea ratelor dobânzilor atât la creditele pentru locuințe (cu 0,79 puncte procentuale, la 4,63 la sută), cât și la cele de consum (cu 0,84 puncte procentuale până la 9,90 la sută), concomitent cu creșterea ponderii celor dintâi în fluxul total de credite, ca efect al derulării programului „Prima casă". La rândul său, rata medie a dobânzii la creditele noi acordate societăților nefinanciare s-a diminuat cu 0,97 puncte procentuale (până la 5,87 la sută). O reducere mai amplă a fost consemnată în cazul ratei dobânzii la creditele în valoare de până la 1 milion euro echivalent (-1,65 puncte procentuale, până la 6,10 la sută), în timp ce rata medie a dobânzii aferente creditelor superioare acestei valori a coborât cu 0,44 puncte procentuale, până la 5,48 la sută.

Randamentele titlurilor de stat în lei au înregistrat de asemenea scăderi semnificative, evoluția lor nefiind însă uniformă pe parcursul anului. Astfel, acestea s-au repoziționat pe un palier superior în ultima parte a lunii ianuarie și în februarie, pe fondul relativei înăspriri cu caracter temporar a condițiilor lichidității de pe piața monetară interbancară și al tensiunilor crescânde care au afectat unele piețe emergente în această perioadă și care s-au propagat, într-o anumită măsură, pe piețele financiare din regiune, implicit pe cea locală. Ele și-au reluat apoi tendința descendentă, care s-a prelungit până în luna august, inclusiv sub influența favorabilă a deciziilor adoptate în acest interval de agențiile de *rating* Moody's și Standard&Poor's, precum și a anunțurilor JP Morgan privind titlurile de stat românești. Mișcarea a fost întreruptă de un scurt episod de creștere – survenit în principal pe fondul deteriorării temporare a sentimentului pieței financiare internaționale – dar s-a reluat în luna octombrie, în contextul relaxării condițiilor lichidității și al ajustării descendente a anticipațiilor inflaționiste, implicit a traiectoriei așteptate a ratei dobânzii de politică monetară. Reflectând toate aceste evoluții, valorile medii lunare ale cotațiilor de referință ale titlurilor de stat au atins la rândul lor în luna decembrie noi minime istorice[30].

3. Orientările politicii monetare

Politica monetară a BNR va continua să urmărească în mod consecvent asigurarea și menținerea stabilității prețurilor pe termen mediu, corespunzător țintei staționare a inflației de 2,5 la sută ±1 punct procentual, reprezentând cea mai bună contribuție pe care această politică o poate aduce la realizarea unei creșteri economice sustenabile; totodată, pe orizontul mai îndepărtat de timp, politica băncii centrale va rămâne orientată spre reducerea și consolidarea ratei anuale a inflației la niveluri compatibile cu definiția cantitativă a stabilității prețurilor adoptată de BCE.

Din această perspectivă, în contextul specific al primelor luni ale anului 2015, BNR a continuat ajustarea graduală a conduitei politicii monetare. Astfel, autoritatea monetară a prelungit atât ciclul de scădere a ratei dobânzii de politică monetară – pe care a coborât-o cu câte 0,25 puncte procentuale în lunile februarie, martie

[30] Cotațiile medii *bid-ask* aferente scadențelor de 6 luni, 12 luni, 3 ani, 5 ani și 10 ani s-au situat la 1,49 la sută, 1,60 la sută, 2,29 la sută, 2,64 la sută și 3,65 la sută. Acestea au scăzut față de nivelurile aferente ultimei luni a anului anterior cu valori cuprinse între 1,33 puncte procentuale în cazul maturității de 3 luni și 2,07 puncte procentuale în cazul celei de 5 ani.

și mai, până la nivelul de 1,75 la sută[31] –, cât și trendul de îngustare a coridorului simetric format în jurul ei de ratele dobânzilor la facilitățile permanente (de la ±2,25 la ±1,5 puncte procentuale), prezervând în același timp gestionarea adecvată a lichidității din sistemul bancar. Totodată, în luna mai 2015, banca centrală a redus rata RMO aplicabilă pasivelor în lei ale instituțiilor de credit cu încă 2 puncte procentuale, până la nivelul de 8,0 la sută.

Abordarea BNR a fost motivată de coborârea ratei anuale a inflației în trimestrul IV 2014[32] și în primele luni ale anului 2015 tot mai mult sub limita de jos a intervalului țintei staționare (în februarie 2015 fiind atins un nou minim istoric[33], de 0,4 la sută), precum și de perspectiva menținerii ei pe orizontul mediu de timp sub punctul central al țintei. Evidențiată în cadrul rundei de proiecție din februarie, această perspectivă s-a consolidat în următorul exercițiu trimestrial de prognoză (din luna mai), în contextul căruia traiectoria previzionată a ratei anuale a inflației a consemnat o ajustare descendentă substanțială, în principal ca urmare a încorporării impactului anticipat a fi exercitat de extinderea, începând cu 1 iunie 2015, a aplicării cotei reduse de TVA la toate alimentele, băuturile nealcoolice și serviciile de alimentație publică[34]. Pe acest fond, rata anuală a inflației era așteptată să sufere o scădere abruptă la finalul trimestrului II, implicit să intre și să rămână timp de aproape12 luni în teritoriul negativ. Totodată, ulterior epuizării impactului *pass-through*-ului reducerii cotei TVA, rata anuală anticipată a inflației se menținea la valori sensibil mai joase decât cele prognozate anterior, reintrând durabil în jumătatea inferioară a intervalului țintei staționare doar în ultimul trimestru al anului 2016 și plasându-se la finele acestuia la nivelul de 1,9 la sută[35], în condițiile anticipării manifestării unor efecte propagate ale scăderii prețurilor produselor alimentare[36]. O ajustare descendentă și mai amplă a consemnat în acest context traiectoria previzionată a ratei anuale a inflației CORE2 ajustat,care, pe lângă efectele temporare ale reducerii cotei TVA – mai intens receptate de această componentă a inflației[37,38] – reflecta și influența poziționării la valori mai joase a anticipațiilor inflaționiste, dar și pe cea a scăderii dinamicii anticipate a prețurilor de import decurgând din continuarea revizuirii descendente a previziunilor privind inflația în zona euro/UE, coroborată cu evoluția așteptată a cursului de schimb al leului. Toate acestea devansau sensibil impactul de sens opus exercitat asupra evoluției anticipate a inflației de bază de accelerarea restrângerii și închiderea spre finele anului 2016 a deficitului prognozat de cerere agregată, având ca ipoteze

---

31 Seria reducerilor operate pe parcursul ultimelor zece luni cumulând astfel 1,75 puncte procentuale.

32 Rata anuală a inflației a coborât în decembrie la 0,83 la sută, media anuală a acesteia atingând nivelul de 1,1 la sută – cel mai scăzut din ultimii 25 de ani.

33 Din perspectiva ultimilor 25 de ani.

34 Prin implementarea acestei măsuri – adoptată în data de 7 aprilie –, cota TVA se reducea de la 24 la sută la 9 la sută pentru produse și servicii ale căror prețuri reprezintă 81 la sută din prețurile categoriei „produse alimentare, băuturi nealcoolice și servicii de alimentație publică" cuprinse în coșul de consum.

35 Conform scenariului de bază al precedentei prognoze pe termen mediu (februarie 2015), rata anuală a inflației era așteptată să se plaseze la finele anilor 2015, respectiv 2016, la 2,1, respectiv 2,4 la sută.

36 Corespunzător acestor evoluții, rata medie anuală a inflației previzionată pentru anii 2015 și 2016 se reducea la 0 la sută și respectiv 0,8 la sută (de la 0,8 la sută și respectiv 2,3 la sută în proiecția anterioară).

37 Impactul direct al acestei măsuri era chiar mai puternic receptat de componenta LFO, contribuția sa la modificarea perspectivei inflației totale fiind însă sensibil inferioară, dată fiind ponderea semnificativ mai redusă deținută de aceasta în indicele prețurilor de consum.

38 Inclusiv datorită ponderii ridicate (circa 42 la sută) deținute în indicele CORE2 ajustat de prețurile produselor și serviciilor care vor fi afectate de reducerea cotei TVA.

menținerea caracterului stimulativ al condițiilor monetare reale, asociată cu o relativă ameliorare a mecanismului transmisiei monetare, creșterea venitului disponibil real al populației, inclusiv ca efect al reducerii cotei TVA pentru alimente, revenirea la o atitudine ușor contraciclică a politicii fiscale, precum și consolidarea redresării economice în zona euro/UE.

În perioada următoare, inclusiv pe orizontul mai îndepărtat de timp, politica monetară va continua să urmărească asigurarea stabilității prețurilor pe termen mediu, prin ancorarea solidă a anticipațiilor inflaționiste și într-o manieră care să sprijine creșterea economică – inclusiv prin refacerea încrederii și revigorarea procesului de creditare –, în condițiile menținerii coerenței temporale a acesteia și ale sincronizării ei cu ciclurile politicilor monetare ale băncilor centrale din regiune și din zona euro.

Atât pe termen scurt, cât și pe orizontul mai îndelungat de timp, calibrarea parametrilor instrumentelor politicii monetare, în contextul adecvării condițiilor monetare reale în sens larg și implicit a conduitei politicii monetare, va fi corelată, în principal, cu natura/intensitatea presiunilor decurgând din poziția ciclică a economiei – în condițiile anticipării unei restrângeri mai alerte și a unei închideri mai rapide a *gap*-ului negativ al PIB –, precum și cu comportamentul anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu, inclusiv cu potențialele riscuri induse la adresa sa de eventuale șocuri interne și/sau externe. Un rol esențial în fundamentarea deciziilor vor continua să îl dețină, de asemenea, incertitudinile și configurația balanței riscurilor asociate prognozei inflației, inclusiv probabilitatea de materializare a acestora – o relevanță sporită având în actualul context incertitudinile și riscurile la adresa conduitei viitoare a politicii fiscale și a perspectivei pe termen mediu a inflației ce decurg din proiectul noului Cod fiscal[39] –, precum și dinamica ameliorării mecanismului de transmisie a politicii monetare, implicit a activității de creditare a sectorului privat și a comportamentului de economisire/investire al agenților economici.

În același timp, în corelație cu evoluțiile macroeconomice prevalente, precum și cu particularitățile funcționării diferitelor segmente ale pieței financiare, va fi continuat și procesul de ajustare a caracteristicilor unor componente ale cadrului operațional al politicii monetare, având ca scop creșterea gradului de armonizare a acestor instrumente cu standardele și practicile în materie ale BCE și ale principalelor bănci centrale ale statelor membre ale UE, dar mai ales consolidarea transmisiei semnalului ratei dobânzii de politică monetară, implicit susținerea revigorării sustenabile a activității de creditare. Este de așteptat ca o asemenea evoluție să continue să beneficieze de tendința de îngustare/anulare a diferențialului dintre ratele dobânzilor la creditele noi în lei și cele la creditele noi în euro, de ansamblul măsurilor prudențiale adoptate de BNR în 2011 și 2012[40] – de natură să stimuleze creditarea în monedă națională în detrimentul celei în valută –, precum și de efectele

[39] Proiectul inițial al noului Cod fiscal cuprinde multiple măsuri de relaxare fiscală, cele mai importante fiind: (i) reducerea cotei standard a TVA cu 4 puncte procentuale, începând cu 1 ianuarie 2016, și cu alte 2 puncte procentuale, începând cu 1 ianuarie 2018; (ii) scăderea nivelului accizelor aplicate principalelor produse energetice, începând cu 1 ianuarie 2016; (iii) diminuarea nivelului accizelor pentru alcool și băuturi alcoolice, precum și eliminarea accizei la cafea, începând cu 1 ianuarie 2016; (iv) eliminarea impozitului pe clădiri speciale, începând cu 1 ianuarie 2016; (v) reducerea cotei de impozit pe venit și pe profit, începând cu 1 ianuarie 2019; (vi) reducerea contribuției de asigurări sociale la angajat și la angajator, începând cu 1 ianuarie 2018.

[40] În vederea limitării creșterii creditului în valută acordat populației, precum și altor entități nefinanciare.

favorabile exercitate asupra ofertei de împrumuturi de ameliorarea calității activelor băncilor, de diminuarea la valori subunitare a raportului credite/depozite, dar și de programele inițiate în vederea sprijinirii creditării IMM și a populației. Reluarea de o manieră sustenabilă a trendului crescător al dinamicii anuale reale a creditului total acordat sectorului privat, implicit revenirea acesteia în teritoriul pozitiv – presupunând un ritm de expansiune a creditului în lei net superior celui în care va continua să se contracte componenta în valută[41] – depinde, în actualul context, de continuarea ameliorării încrederii sectorului privat și a așteptărilor sale privind perspectiva economiei românești, dar și a capacității populației și a companiilor de a contracta noi împrumuturi, precum și de atenuarea constrângerilor exercitate asupra ofertei de împrumuturi de procesul de ajustare a bilanțurilor instituțiilor de credit și de riscul încă ridicat asociat de bănci unor categorii de debitori.

Viabilitatea și eficacitatea unei asemenea configurări a politicii monetare continuă să fie condiționate de caracteristicile politicii fiscale, reformelor structurale și ale atragerii de fonduri europene, urmărirea și îndeplinirea obiectivelor specifice convenite cu UE, FMI și BM, implicit prezervarea coerenței mixului de politici macroeconomice și sporirea potențialului de creștere a economiei fiind esențiale pentru realizarea unei creșteri economice sustenabile și de durată.

[41] Având în vedere inclusiv impactul contracționist exercitat asupra stocului de credite de continuarea operațiunilor de curățare a bilanțurilor instituțiilor de credit (prin cesionarea/anularea creanțelor).

Capitolul 2

Stabilitatea financiară

1. Rolul BNR în implementarea politicii macroprudențiale

Dincolo de evidențierea modului în care o serie de șocuri idiosincrasice la nivelul sectorului financiar pot afecta echilibrul macroeconomic și a dimensiunii impactului, criza financiară internațională recentă a demonstrat eficiența limitată a instrumentelor aflate la dispoziția autorităților responsabile cu supravegherea sistemului financiar pentru gestionarea riscului sistemic. În acest context, în urma reevaluării la nivelul decidenților de politici economice și în mediul academic a manierei în care poate fi urmărit în mod eficace obiectivul stabilității financiare, s-a conturat tot mai clar necesitatea definirii unei politici de sine stătătoare, și anume politica macroprudențială.

Pe plan european, Comitetul European pentru Risc Sistemic (CERS) este instituția responsabilă cu supravegherea macroprudențială a sistemului financiar, având rol atât în prevenirea, cât și în reducerea riscurilor sistemice care pot amenința stabilitatea financiară, prin emiterea de avertismente și recomandări. În anul 2013, CERS a emis către statele membre ale UE o recomandare privind definirea cadrului politicii macroprudențiale[1]. Potrivit acesteia, autoritățile macroprudențiale ale țărilor respective au obligația să își stabilească obiectivele intermediare și instrumentele macroprudențiale aflate sub controlul direct sau în sfera competențelor de recomandare.

În cazul României, conform proiectului de Lege privind supravegherea macroprudențială a sistemului financiar național, Comitetul Național pentru Supravegherea Macroprudențială (CNSM) va asigura coordonarea în domeniul supravegherii macroprudențiale a sistemului financiar național, prin stabilirea politicii macroprudențiale și a instrumentelor adecvate pentru punerea în aplicare a acesteia. Până la operaționalizarea acestei structuri interinstituționale de coordonare în domeniul supravegherii macroprudențiale, recomandările și opiniile consultative se adoptă de către Comitetul Național pentru Stabilitate Financiară (CNSF), în baza unui acord de cooperare între Banca Națională a României, Autoritatea de Supraveghere Financiară și Ministerul Finanțelor Publice[2].

Banca Națională a României, în calitate de autoritate competentă în domeniul supravegherii macroprudențiale, este responsabilă cu definirea elementelor strategiei politicii macroprudențiale corespunzătoare ariei sale de competență. În această calitate, BNR a stabilit monitorizarea și realizarea următoarelor cinci obiective intermediare: (i) reducerea și prevenirea creșterii excesive a creditării și a îndatorării;

---

1 Recomandarea CERS/2013/1 din 4 aprilie 2013 privind obiectivele intermediare și instrumentele politicii macroprudențiale.

2 Art. X din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 113/2013 privind unele măsuri bugetare și pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare.

(ii) reducerea și prevenirea necorelării excesive a scadențelor și a lipsei de lichiditate pe piață; (iii) limitarea concentrării expunerilor directe și indirecte; (iv) limitarea impactului sistemic al stimulentelor nealiniate în vederea reducerii hazardului moral, și (v) consolidarea rezilienței infrastructurilor financiare.

Banca Națională a României are o experiență de un deceniu în utilizarea instrumentelor macroprudențiale la nivel de debitor, precum raportul între serviciul datoriei și venituri (*debt service-to-income*, DSTI) și raportul între împrumuturi și garanții (*loan-to-value*, LTV). Începând cu anul 2003, BNR a adoptat măsuri care stabileau valori maximale pentru DSTI și LTV pentru împrumuturi acordate sectorului populației, motivate de necesitatea stabilirii unui nivel minim de prudență în activitatea de creditare, în contextul gradului ridicat de „euroizare" a economiei și al intrărilor importante de capital străin. Abordarea BNR a fost una activă, reglementările prin care au fost implementate aceste instrumente consemnând o serie de ajustări de la momentul primei utilizări și până în prezent. Modificările au vizat atât modul de definire a instrumentelor, cât și gradul de acoperire instituțională. Aceste instrumente s-au dovedit a avea o eficiență relativ bună, în special pe termen mai îndelungat, în limitarea creșterii excesive a creditului și în îmbunătățirea capacității debitorilor și a creditorilor de a face față posibilelor evoluții financiare adverse, ceea ce pledează pentru menținerea unui nivel prudent al acestor indicatori. Dovada unei politici active conduse de BNR în acest domeniu sunt și măsurile luate în vederea limitării creditării în valută, multe fiind implementate înaintea emiterii de către CERS a recomandării privind riscurile asociate unei creditări de acest tip[3].

În prezent, măsurile adoptate de către BNR în vederea îndeplinirii obiectivelor macroprudențiale intermediare asumate sunt: (i) cerințe pentru bănci de a calcula limite maxime de îndatorare (DSTI) în funcție de scenarii adverse privind riscul valutar, riscul de rata dobânzii și riscul de venit; (ii) limite explicite pentru LTV diferențiate după destinația și moneda creditului; (iii) restricții privind maturitatea creditelor de consum acordate populației; (iv) cerințe pentru bănci de a utiliza condiții mai stricte pentru creditele acordate în valută companiilor nefinanciare neacoperite la riscul valutar; (v) ponderi la risc mai stricte în cazul creditelor colateralizate cu proprietăți imobiliare. Alte măsuri macroprudențiale importante aflate în portofoliul BNR sunt: (i) amortizorul anticiclic de capital; BNR a decis neactivarea acestuia[4]; operaționalizarea instrumentului urmează a se definitiva în anul 2015 pentru a permite monitorizarea atentă a riscurilor și pentru a-l aplica oricând se va considera necesar și (ii) amortizorul de capital pentru riscul sistemic – stabilit la 0 la sută începând cu 1 ianuarie 2014[5], în condițiile existenței în bilanțurile băncilor a unor rezerve consistente de capital, ca urmare a utilizării de către BNR a instrumentelor de reglementare naționale în contextul elementelor de flexibilitate permise de pachetul legislativ CRD IV/CRR, prin continuarea aplicării filtrelor prudențiale.

[3] Recomandarea CERS/2011/1 privind acordarea de împrumuturi în monedă străină.

[4] Ordinul BNR nr. 7/2013 (articolul 1, litera a).

[5] Ordinul BNR nr. 7/2013 (articolul 1, litera b).

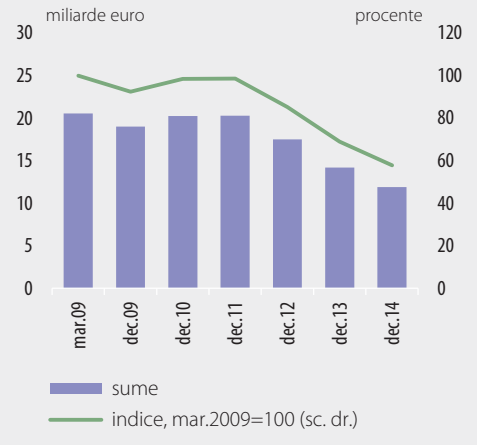
2. Principalele evaluări privind stabilitatea financiară

Contextul macroeconomic

Mediul economic și financiar internațional a generat două provocări principale la adresa stabilității financiare din România: (i) reluarea turbulențelor pe piețele financiare și creșterea volatilității fluxurilor de capital, ca urmare a înrăutățirii situației din Grecia și a agravării conflictului din Ucraina și (ii) menținerea unui ritm modest de creștere economică în țările partenere ale României din punct de vedere comercial. Intervalele de volatilitate temporară care au marcat piețele financiare internaționale, respectiv ianuarie 2014 (Turcia), iunie 2014 (Bulgaria), perioada începând din martie 2014 (Ucraina) și decembrie 2014 (Grecia), nu au avut efecte semnificative asupra sistemului financiar din România.

Banca Națională a României monitorizează atent evoluțiile economice și financiare interne și externe în vederea asigurării măsurilor necesare păstrării rezilienței sectorului financiar, inclusiv prin menținerea indicatorilor prudențiali la un nivel adecvat. Riscurile aferente evoluțiilor macroeconomice interne au continuat să se situeze în anul 2014 pe o tendință descrescătoare, pe fondul unei creșteri economice relativ alerte (2,8 la sută) – printre primele la nivelul UE – și al unei atitudini prudente a politicii fiscale (deficit bugetar de 1,5 la sută din PIB). Aceste evoluții pozitive trebuie susținute printr-un *mix* consecvent de politici, în linie cu reformele economice asumate atât față de UE prin Programul național de reformă, cât și prin acordurile de asistență financiară încheiate cu UE, FMI și BM.

Dezechilibrul extern – care a reprezentat o vulnerabilitate importantă la adresa stabilității financiare din România la începutul crizei financiare internaționale – a continuat să se diminueze, ajungând la un nivel benign. Astfel, deficitul contului curent s-a redus la 0,4 la sută din PIB în anul 2014. Stocul datoriei externe a României a scăzut cu încă 3,8 la sută, până la 94,3 miliarde euro în decembrie 2014. La nivel microeconomic, o provocare pentru viitor este ca firmele cu activitate de comerț exterior să se finanțeze într-o proporție mai mare din resursele sectorului bancar autohton, iar firmele care generează datoria externă privată a țării să aibă o structură mai echilibrată a îndatorării de la creditori rezidenți, respectiv nerezidenți.

Grafic 2.1
Sursele atrase de la băncile-mamă

Dependența sectorului bancar românesc de finanțarea externă a continuat să se reducă în anul 2014, procesul de dezintermediere financiară transfrontalieră cunoscând o intensificare pe parcursul anului, dar menținându-și caracterul ordonat. Expunerea băncilor-mamă față de filialele lor din România s-a restrâns (cu circa 16 la sută în anul 2014; Grafic 2.1).

În schimb, depozitele atrase de pe piața locală au rămas pe trend ascendent (+7,3 la sută, variație reală), evoluție care, coroborată cu restrângerea creditului acordat sectorului privat (-4,1 la sută), a condus la o nouă diminuare a raportului dintre credite și depozite, până la un nivel care nu mai generează presiuni din punct de vedere macroprudențial (90,5 la sută la sfârșitul anului 2014). Raportul dintre credite și depozite în valută s-a redus la 154,1 la sută, în timp ce pe componenta în lei nivelul a fost asemănător celui de la finele anului 2013 (59 la sută).

Este de așteptat ca fenomenul de dezintermediere financiară să se manifeste și în perioada imediat următoare, în condițiile în care instituțiile de credit europene se află într-un proces de ajustare a modelelor de afaceri și de restructurare a propriilor bilanțuri în vederea îndeplinirii noilor cerințe prudențiale stabilite prin pachetul legislativ CRD IV/CRR. Cu toate acestea, efectul asupra creditării sectorului real autohton va fi, cel mai probabil, de intensitate relativ redusă, băncile dispunând de resurse adecvate pentru stimularea finanțării. În plus, cererea de credit eligibilă are un potențial neexploatat pe segmentul creditării companiilor nefinanciare.

La nivelul sectorului corporatist, anul 2014 a consemnat rezultate favorabile din perspectiva riscurilor la adresa stabilității financiare. Astfel, rentabilitatea capitalurilor a crescut (de la 8,4 la sută la 11 la sută în intervalul decembrie 2012 – decembrie 2013 și la 13,9 la sută în iunie 2014), iar gradul de îndatorare s-a ameliorat ușor. Evoluțiile continuă să fie eterogene la nivel microeconomic, un număr ridicat de firme înregistrând un rezultat net negativ (28 la sută din numărul de companii, în iunie 2014). Disciplina la plată a companiilor s-a ameliorat, atât restanțele firmelor față de furnizori și bugetul de stat, cât și volumul incidentelor de plată majore diminuându-se față de anul anterior. Calitatea portofoliului de credite acordate companiilor s-a îmbunătățit în ultimele luni ale anului 2014, pe fondul intensificării eforturilor băncilor de curățare a bilanțurilor proprii, această tendință fiind posibil să continue și în perioada următoare. În plus, probabilitatea de nerambursare pentru sectorul companiilor nefinanciare se menține pe o tendință descendentă (valoarea medie estimată pentru decembrie 2014 este de 5,6 la sută, comparativ cu 6,9 la sută în decembrie 2013, conform scenariului macroeconomic de bază).

Sectorul populației a influențat mixt stabilitatea financiară. Pe de o parte, riscurile provenind din poziția bilanțieră a populației s-au ameliorat ușor în 2014. Poziția de creditor net a acestui sector față de sistemul financiar s-a consolidat, iar averea netă a crescut. Creșterea veniturilor populației și îmbunătățirea așteptărilor cu privire la situația financiară, alături de orientarea într-o mai mare măsură către creditarea în moneda locală, pot avea un efect pozitiv asupra structurii îndatorării populației. Pe de altă parte, disciplina la plată a populației a continuat să se deterioreze, dar într-un ritm mai lent comparativ cu perioada anterioară. Gradul ridicat de îndatorare, deși în scădere ușoară, explică în bună parte capacitatea mai redusă de plată. Măsurile macroprudențiale adoptate de Banca Națională a României au avut un rol benefic în ceea ce privește îmbunătățirea capacității debitorilor de a face față evoluțiilor financiare negative, aceste măsuri fiind supuse unei continue îmbunătățiri, pe baza monitorizării atente a riscurilor asociate creditării populației.

O altă categorie de riscuri la adresa stabilității financiare, al căror nivel s-a menținut ridicat în anul 2014, se referă la expunerile sectorului bancar care au legătură cu dinamica pieței imobiliare, în condițiile în care concentrarea directă și indirectă în asemenea expuneri este pronunțată. În ultimii ani, Banca Națională a României a adoptat măsuri suplimentare pentru a se asigura că valoarea colateralului imobiliar din portofoliul băncilor reflectă cât mai fidel valoarea de piață și că evoluțiile negative înregistrate pe piața imobiliară sunt deja reflectate în bilanțurile instituțiilor de credit printr-un nivel corespunzător de provizioane. O scădere suplimentară semnificativă a pieței rezidențiale imobiliare este puțin probabilă, având în vedere ajustarea importantă deja înregistrată, lucru reflectat și de așteptările băncilor (conform Sondajului BNR privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației). Cu toate acestea, menținerea unor riscuri semnificative la nivelul sectorului imobiliar ar putea reclama implementarea de noi măsuri macroprudențiale, în linie cu recomandările CERS.

Sectorul bancar

Dimensiunea sectorului bancar românesc se menține relativ redusă în comparație cu celelalte țări membre ale Uniunii Europene. Astfel, gradul de intermediere financiară, calculat ca pondere în PIB a activelor bancare brute (60,8 la sută în 2014) continuă să se situeze cu mult sub media UE-28, în condițiile trenării activității de creditare. Instituțiile de credit cu acționariat majoritar străin domină piața bancară românească (peste 90 la sută din activele bancare brute înregistrate la finele lunii decembrie 2014), cele mai mari cote de piață fiind deținute de instituțiile de credit cu capital austriac (36,7 la sută), francez (13,3 la sută) și grecesc (12,4 la sută).

La nivel agregat, volumul activelor bancare brute s-a diminuat cu 3,4 miliarde lei în cursul anului 2014, până la 405,3 miliarde lei. Dinamica a fost influențată de un număr restrâns de instituții de credit cu capital străin, dar care dețin o cotă de piață importantă în cadrul sectorului bancar autohton; ajustările bilanțiere operate de aceste bănci în contextul necesității de îmbunătățire a eficienței operaționale au fost mai ample decât creșterile organice consemnate în cazul altor instituții de credit care și-au intensificat activitatea de creditare în această perioadă.

Din perspectiva structurii pe debitori, la nivelul sectorului bancar s-au remarcat creșteri ale expunerilor băncilor față de sectorul guvernamental (ponderea acestor expuneri în totalul activelor bancare a ajuns la 21,1 la sută, fiind superioară mediei consemnate de instituțiile de credit din UE). În perioada următoare, atractivitatea acestor plasamente este posibil să se diminueze, ținând cont de introducerea graduală a unei cerințe de capital pentru această clasă de expuneri, precum și de inițiativa formulată la nivelul Comisiei Europene[6] în ceea ce privește modul de reglementare a expunerilor suverane, în sensul excluderii acestora din excepțiile aferente regimului expunerilor mari și introducerea unei cerințe de capital pentru riscul de concentrare. De asemenea, s-a constatat o creștere a plasamentelor externe (de la 12,1 miliarde lei în decembrie 2013 la 19 miliarde lei în decembrie 2014), îndeosebi la instituții de credit din zona euro, pe termene de până la un an, ponderea acestora menținându-se însă marginală în activul bilanțier (4,7 la sută în decembrie 2014; Tabel 2.1).

6 Raportul CERS privind modul de reglementare a expunerilor suverane, publicat la data 10 martie 2015.

Tabel 2.1
Structura activelor instituțiilor de credit*

procente în total activ

	dec. 2010	dec. 2011	dec. 2012	dec. 2013	dec. 2014
Active interne, *din care:*	96,8	97,7	97,2	97,0	95,3
Creanțe asupra BNR și instituții de credit, *din care:*	16,5	15,3	13,4	14,9	13,1
Creanțe asupra BNR	14,2	13,7	11,9	12,9	11,6
Creanțe asupra sectorului nebancar autohton, *din care:*	70,1	74,5	75,2	73,2	73,2
Creanțe asupra sectorului guvernamental	15,7	17,7	19,5	19,7	21,1
Creanțe asupra persoanelor juridice	27,9	30,3	30,0	28,2	26,9
Creanțe asupra populației	26,5	26,5	25,8	25,3	25,2
Alte active	10,3	7,9	8,6	9,0	9,0
Active externe	3,2	2,3	2,8	3,0	4,7

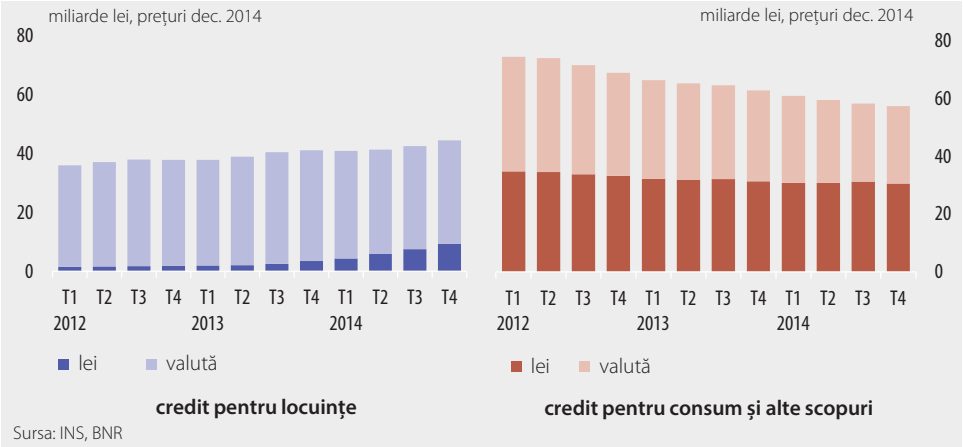
* pe baza datelor din bilanțul monetar agregat al instituțiilor de credit

Dinamica anuală a creditului acordat sectorului privat a rămas în teritoriul negativ (-4,1 la sută în termeni reali, la finele lunii decembrie 2014), pe fondul: (i) prelungirii contracției creditului în valută la ambele categorii principale de debitori, populație și societăți nefinanciare – evoluție manifestată la nivelul majorității economiilor statelor membre ale UE; (ii) operațiunilor de scoatere în afara bilanțului a creditelor neperformante integral provizionate; (iii) persistenței deficitului de cerere eligibilă.

Revigorarea creditelor denominate în monedă națională (de la -0,8 la sută la +7 la sută, variații reale) a fost erodată de declinul accelerat al stocului creditelor în valută (mai pronunțat în cea de-a doua jumătate a anului 2014, când ritmurile de scădere au depășit sistematic 10 la sută, pe baza valorilor exprimate în euro). Această din urmă evoluție a fost imprimată în principal de: (i) cadrul restrictiv conturat de reglementările de natură prudențială adoptate de banca centrală privind creditele în valută acordate debitorilor neacoperiți la riscul valutar (persoane fizice și companii nefinanciare), în conformitate cu recomandările CERS privind creditarea în valută (CERS/2011/1); (ii) continuarea dezintermedierii financiare transfrontaliere, reflectată de scăderea finanțării atrase de la băncile-mamă de către subsidiarele lor din România; (iii) tendința instituțiilor de credit de a atenua asimetria existentă în structura pe valute a raportului credite/depozite. În consecință, ponderea deținută de creditele în valută în stocul creditelor acordate sectorului privat a continuat să se reducă, nivelul atins la finele anului (56,4 la sută) fiind cel mai scăzut din trimestrul IV 2008 până în prezent.

Analiza pe sectoare instituționale relevă reducerea ușoară a stocului creditelor contractate de populație (-1,9 la sută în decembrie 2014, variație anuală reală), în condițiile în care restrângerea împrumuturilor în valută (-9,7 la sută în decembrie 2014, pe baza valorilor exprimate în euro), vizibilă în cazul tuturor tipurilor de credite, a fost în bună măsură compensată de reluarea creditării în lei începând cu ianuarie 2014 (+15 la sută în decembrie 2014), pe fondul reducerii ratelor medii de dobândă, al lansării în august 2013 a programului guvernamental „Prima Casă" exclusiv în monedă națională și al unei ușoare relaxări a standardelor de creditare (asociată și derulării unor oferte promoționale). Principala contribuție la revigorarea activității de creditare în lei a revenit expansiunii creditului pentru locuințe (creștere reală de circa 170 la sută, dublul ritmului înregistrat în decembrie 2013) – trebuie menționat

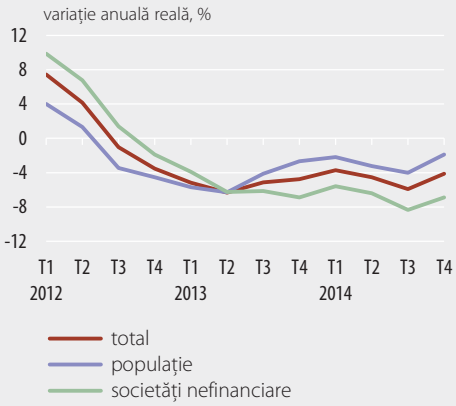
totuși faptul că această dinamică încorporează un efect de bază consistent (pe acest segment, stocul împrumuturilor în lei la finele anului 2013 era de peste 10 ori mai mic decât cel în valută). Influența favorabilă exercitată de creditul pentru locuințe a fost ușor estompată de menținerea pe trend descendent a componentei în lei a creditului pentru consum și alte scopuri, traiectorie care s-a atenuat totuși pe parcursul anului 2014 (până la -2,3 la sută la 31 decembrie, mai puțin de jumătate din amplitudinea contracției reale înregistrate la sfârșitul anului anterior; Grafic 2.2).

Sursa: INS, BNR

Grafic 2.2
Creditul acordat populației

Creditarea societăților nefinanciare a consemnat un declin accentuat, reflectând un decalaj semnificativ față de faza ciclului economic. Dinamica anuală s-a menținut în teritoriul negativ pe întreaga perioadă analizată (-6,9 la sută în decembrie 2014, variație anuală reală; Grafic 2.3), pe seama intensificării ritmului de scădere a componentei în valută (până la -12,5 la sută în decembrie 2014, pe baza valorilor exprimate în euro). O influență pozitivă, deși marginală, a fost consemnată în cazul creditării în lei (de la -1,2 la sută în decembrie 2013 la +1,4 la sută în decembrie 2014, variație anuală reală).

Sursa: INS, BNR

Grafic 2.3
Creditul acordat sectorului privat pe sectoare instituționale

Evoluțiile pot fi asociate cu: (i) gradul ridicat de îndatorare a unor categorii de debitori și eforturile acestora de ajustare a bilanțurilor proprii și (ii) numărul mare de companii care intră sub incidența legii insolvenței.

Evoluția creditului acordat sectorului privat s-a aflat în anul 2014 sub influența combinată a factorilor de ofertă și a celor de cerere, existând indicii în sensul extinderii finanțării bancare în perioada următoare (conform Sondajului BNR privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației). Astfel, în a doua parte a anului, instituțiile de credit au semnalat încheierea ciclului de restrictivitate a standardelor de creditare. Deciziile BNR de menținere a tendinței descendente a ratei dobânzii de politică monetară și de scădere a ratelor rezervelor minime obligatorii, coroborate cu demararea procesului de curățare a bilanțurilor de către băncile autohtone,

sunt de natură a asigura premisele unei reluări sustenabile a activității de creditare. De asemenea, transferarea într-o mai mare măsură către debitori a reducerii costului de finanțare poate contribui la revigorarea activității de creditare, în special a celei aferente companiilor nefinanciare[7]. Cererea de credit a înregistrat evoluții oscilante și de intensitate redusă, fără o tendință clară în ceea ce privește creditarea companiilor și creditarea imobiliară a populației. În schimb, se înregistrează o anumită revenire a interesului populației pentru creditul de consum, dar gradul ridicat de îndatorare a acestui sector nu pledează pentru reluarea sustenabilă a creditării prin acest canal.

În România există un important potențial de finanțare încă neexploatat, în special în sectoarele cu o contribuție importantă în asigurarea unei creșteri sustenabile pe termen lung (companii cu activitate de export și/sau sectoare *high-tech* și *medium high-tech*). Companiile fără credite de la instituții financiare interne și externe realizează 30 la sută din exportul anual al României și asigură o treime din valoarea adăugată brută generată de sectoarele *high-tech* și *medium high-tech*. De asemenea, întreprinderile mici și mijlocii fără credite realizează 24 la sută din valoarea adăugată brută aferentă sectorului companiilor nefinanciare și angajează 35 la sută din salariații acestui sector (date la luna decembrie 2013).

Tabel 2.2
Structura pasivelor instituțiilor de credit*

procente în total pasiv

	dec. 2010	dec. 2011	dec. 2012	dec. 2013	dec. 2014
Pasive interne, *din care:*	73,2	73,5	76,8	79,5	82,3
Depozite interbancare	3,4	3,4	4,6	2,3	1,5
Depozite atrase de la sectorul guvernamental	1,7	1,4	1,3	1,3	1,5
Depozite atrase de la persoane juridice	19,0	19,0	18,5	21,0	23,5
Depozite atrase de la populație	27,0	28,7	30,2	31,7	34,1
Capital și rezerve	14,2	16,2	18,0	19,4	18,0
Alte pasive	7,9	4,8	4,2	3,8	3,8
Pasive externe	26,8	26,5	23,2	20,5	17,7

* pe baza datelor din bilanțul monetar agregat al instituțiilor de credit

În ceea ce privește sursele de finanțare la nivelul sectorului bancar, ponderea cea mai ridicată (peste 52 la sută) este deținută de componente cu un grad înalt de stabilitate, respectiv depozite atrase de la populație (care reprezintă 34,1 la sută din totalul bilanțului agregat) – plasamentele acestui segment fiind efectuate îndeosebi în scop preventiv – și surse permanente de finanțare de natura capitalului (18 la sută). Pasivele externe, deși în scădere, dețin în continuare o poziție importantă în pasivul bilanțier (aproape 18 la sută în decembrie 2014, cu 2,8 puncte procentuale sub nivelul consemnat în anul precedent; Tabel 2.2). În cadrul acestora, sursele atrase cu o scadență mai mare de doi ani s-au menținut preponderente (circa 71 la sută).

În pofida practicării de către instituțiile de credit a unor rate de dobândă scăzute la depozite, volumul depozitelor atrase de pe piața locală a înregistrat dinamici anuale pozitive pe întreaga perioadă analizată (7,3 la sută în decembrie 2014, în termeni

[7] Nivelul ridicat al dobânzilor și comisioanelor a fost invocat de către firme drept principalul obstacol în obținerea de resurse financiare de la bănci și/sau IFN, conform ediției din luna decembrie 2014 a Sondajului BNR privind accesul la finanțare al companiilor nefinanciare din România și capacitatea acestora de a face față unor condiții financiare nefavorabile.

reali). Ambele componente – lei și valută – au avut contribuții favorabile atât pe segmentul populației, cât și pe cel al societăților nefinanciare, mai pregnant în cazul depozitelor atrase în lei (variație reală de 6,8 la sută față de o creștere de 4,4 la sută pe componenta în valută, pe baza valorilor exprimate în euro, în cazul populației, respectiv 15,1 la sută față de 7,3 la sută în cazul companiilor). Aceste traiectorii au fost în principal determinate, în cazul societăților nefinanciare, de creșterea sumelor primite de la bugetul de stat în contul rambursărilor de TVA și de atragerea de resurse prin emisiuni de acțiuni, iar în cazul populației, de majorarea salariului minim pe economie, încasări de dividende, dar și de încasări din fondurile structurale direcționate către sectorul agricol. Evoluțiile consemnate au condus la o ușoară consolidare a ponderii deținute de societățile nefinanciare în stocul depozitelor atrase de la rezidenți (de la 32,8 la sută în decembrie 2013 la 34,5 la sută în decembrie 2014), însă depozitele populației au continuat să ocupe principala poziție. De altfel, granularitatea ridicată conferită de acest sector instituțional continuă să asigure o relativă stabilitate depozitelor locale și să atenueze potențiala vulnerabilitate existentă în structura de finanțare a activelor bancare prin predominanța depozitelor atrase pe termen scurt (53,7 la sută din totalul pasivelor bancare în decembrie 2014).

Începând cu anul 2014, cerințele de capital sunt reglementate de pachetul legislativ CRD IV/CRR[8], aplicabil la nivelul Uniunii Europene, care impune instituțiilor de credit îndeplinirea următoarelor cerințe: a) o rată a fondurilor proprii de nivel 1 de bază de 4,5 la sută[9]; b) o rată a fondurilor proprii de nivel 1 de 6 la sută[10]; c) o rată a fondurilor proprii totale de 8 la sută[11]. Noile cerințe urmează a fi implementate gradual, până la finele anului 2018.

Din această perspectivă, capitalizarea sistemului bancar românesc continuă să se mențină la un nivel confortabil. Astfel, rata fondurilor proprii de nivel 1 de bază era de 14,6 la sută la finele anului 2014, nivel similar celui al ratei fondurilor proprii de nivel 1, iar rata fondurilor proprii totale se situa la 17,6 la sută în luna decembrie 2014, în creștere cu 2,1 puncte procentuale față de nivelul consemnat în anul anterior. Printre factorii care au contribuit la această performanță se numără: a) majorările de capital efectuate în cursul anului 2014, care au totalizat aproximativ 394 milioane euro (aport nou de capital din partea acționarilor); b) diminuarea cu 20 la sută a volumului filtrelor prudențiale[12] deductibile din fondurile proprii pentru calculul indicatorilor de prudență bancară, reglementate la nivel național (în conformitate cu

---

8 Directiva 2013/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 cu privire la accesul la activitatea instituțiilor de credit și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și a firmelor de investiții și de abrogare a Directivelor 2006/48/CE și 2006/49/CE și Regulamentul nr. 575/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și societățile de investiții și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012.

9 Rata fondurilor proprii de nivel 1 de bază reprezintă fondurile proprii de nivel 1 de bază ale instituției exprimate ca procent din valoarea totală a expunerii la risc. Indicatorul a fost introdus prin pachetul legislativ CRD IV/CRR.

10 Rata fondurilor proprii de nivel 1 reprezintă fondurile proprii de nivel 1 ale instituției exprimate ca procent din valoarea totală a expunerii la risc.

11 Rata fondurilor proprii totale reprezintă fondurile proprii ale instituției exprimate ca procent din valoarea totală a expunerii la risc. Indicatorul este reglementat prin pachetul legislativ CRD IV/CRR, fiind echivalent cu indicatorul „rata solvabilității" reglementat de cadrul Basel II, aplicabil până la finele anului 2013 pentru statele membre ale Uniunii Europene.

12 Cel mai important filtru prudențial la nivel național este reprezentat de diferența pozitivă dintre provizioanele calculate conform reglementărilor prudențiale și ajustările pentru depreciere înregistrate în contabilitate în baza standardelor contabile IFRS pentru portofoliile de credite acordate clientelei nebancare care sunt evaluate conform abordării standard în scopul determinării cerințelor de capital. Utilizarea filtrelor prudențiale contribuie la majorarea capacității instituțiilor de credit de a absorbi eventualele pierderi rezultate din activitatea bancară.

prevederile calendarului[13] stabilit de legislația națională în contextul implementării graduale a noilor cerințe de capital aplicabile instituțiilor de credit prin cadrul de reglementare european CRD IV/CRR); c) menținerea unei abordări prudente în activitatea de creditare, cu efecte pozitive asupra dinamicii creditelor neperformante; d) încorporarea în capital a unei părți din profitul realizat de o serie de instituții de credit (în sumă de 87 milioane euro).

Nivelul confortabil al indicatorilor de adecvare a capitalului reflectă buna calitate a fondurilor proprii totale de care dispun instituțiile de credit din România, prin preponderența fondurilor proprii de nivel 1 de bază, caracterizate de o capacitate ridicată de absorbție a eventualelor pierderi rezultate din activitatea bancară (acestea constând, în principal, în instrumente de capital plătite, prime de emisiune, rezultatul financiar, rezerve, fondul pentru riscuri bancare generale). Renunțarea treptată la filtrele prudențiale, în contextul elementelor de flexibilitate prevăzute de pachetul legislativ CRD IV/CRR ca instrumentar aflat la dispoziția autorităților naționale în perioada tranzitorie până la implementarea integrală a noului cadru de reglementare, va avea ca efect majorarea nivelului indicatorilor de adecvare a capitalului în perioada următoare.

Anul 2014 a marcat o scădere semnificativă a stocului de credite neperformante înregistrat în bilanțul băncilor, ca urmare a operațiunilor de reducere directă a valorii creditelor nerecuperabile acoperite într-o proporție ridicată cu ajustări pentru depreciere, operațiuni efectuate la recomandarea băncii centrale[14]. Astfel, rata creditelor neperformante[15] s-a diminuat până la 13,9 la sută în decembrie 2014.

Nivelul de acoperire cu provizioane a expunerilor neperformante se menține ridicat (69,9 la sută în decembrie 2014) și constituie un element important de diminuare a riscului de credit, acoperind pierderile așteptate în condițiile unor valori de piață scăzute ale garanțiilor reale asociate. De asemenea, sistemul bancar românesc dispune de rezerve consistente de capital, disponibile pentru acoperirea unor eventuale pierderi neașteptate care s-ar putea manifesta ca urmare a unor șocuri macroeconomice. Activitatea redusă de creditare a contribuit la o cerință de capital semnificativ diminuată în raport cu cea care ar fi fost consemnată în condițiile menținerii unei structuri a portofoliilor similare celei existente anterior manifestării efectelor crizei financiare internaționale (reducerea volumului creditelor acordate companiilor nefinanciare a contribuit la scăderea raportului dintre activele ponderate la risc și activele totale ale instituțiilor de credit). Deși dezirabilă din perspectiva indicatorilor de adecvare a capitalului, evoluția este de natură să înrăutățească perspectivele de profitabilitate pe termen mediu și lung.

---

13 Reglementările naționale prevăd diminuarea volumului filtrelor prudențiale aplicabile la calcularea fondurilor proprii într-un ritm de 20 la sută pe an, în perioada 2014-2018. În anul 2014, instituțiile de credit au raportat un volum al fondurilor proprii diminuat cu 80 la sută din cuantumul total al filtrelor prudențiale.

14 BNR a recomandat băncilor comerciale intensificarea operațiunilor de curățare a bilanțurilor, condiție esențială pentru reluarea sustenabilă a procesului de creditare. În acest sens, banca centrală a precizat că instituțiile de credit trebuie să își elaboreze propriile politici contabile pentru operațiunile de reducere directă a valorii creditelor nerecuperabile acoperite integral sau parțial cu ajustări pentru depreciere, care să aibă în vedere practicile bancare general acceptate, prevederile Standardelor Internaționale de Raportare Financiară și raționamentul profesional, cu condiția agreării acestora de către auditorii externi.

15 Indicatorul este definit ca proporție în total credite a creditelor restante de peste 90 de zile și/sau a celor în cazul cărora au fost inițiate proceduri judiciare. Începând cu luna martie 2014, acesta este calculat la nivelul tuturor portofoliilor – atât al celor pentru care cerința de capital pentru riscul de credit se determină conform abordării standard, cât și al celor bazate pe modele interne de rating.

Efortul de curățare a bilanțurilor de credite neperformante din semestrul II a condus la raportarea unei pierderi nete la nivel agregat în sumă de 4,7 miliarde lei la finele anului 2014, sub impactul advers al cheltuielilor nete cu provizioanele IFRS[16]. Această evoluție nu s-a datorat unei deteriorări semnificative a portofoliilor de credite, ci a fost cauzată de reevaluarea prudentă a valorii recuperabile din garanții a creditelor neperformante. La finele anului 2014, profitul operațional la nivelul întregului sector bancar a marcat o creștere în raport cu anul anterior, ca urmare a unei scăderi mai pronunțate a cheltuielilor față de veniturile operaționale. Veniturile nete din dobânzi, principala componentă a veniturilor operaționale (58,6 la sută din totalul acestora), au continuat să se contracte ca urmare a dinamicii negative a creditării, în pofida impulsului dat de reducerea costurilor de finanțare în lei și de menținerea unor rate de referință scăzute la dobânzile de pe piața interbancară din zona euro. Influența negativă asupra veniturilor operaționale a fost atenuată de ușoara creștere înregistrată în cea mai mare parte a anului de veniturile nete din comisioane (care dețin o pondere de aproximativ 21 la sută). Continuarea redimensionării rețelelor teritoriale și a ajustării necesarului de personal a condus la cheltuieli operaționale mai mici, cu impact pozitiv asupra profitabilității operaționale. În pofida pierderii istorice consemnate la nivel agregat, 16 dintre cele 40 de instituții de credit în activitate la finele anului 2014 au înregistrat profit net.

Sectorul financiar nebancar

Activitatea instituțiilor financiare nebancare (IFN) s-a redus în anul 2014, fiind observată o restrângere a soldului atât în cazul creditelor acordate populației, cât și în cazul celor acordate companiilor nefinanciare. Portofoliul de credite a continuat tendința de ajustare a structurii pe valute observată și pe parcursul anului anterior, în sensul creșterii ponderii creditelor denominate în moneda națională. La sfârșitul anului, rata creditelor neperformante a fost de 22,3 la sută, în contextul menținerii în bilanț a unui sold relativ constant de credite neperformante.

Piața asigurărilor a scăzut ușor în anul 2014, ca urmare a declinului înregistrat de volumul primelor brute subscrise pe segmentul asigurărilor generale, în pofida avansului moderat al categoriei asigurărilor de viață. Gradul de penetrare a pieței asigurărilor în PIB a fost de 1,21 la sută, în scădere față de nivelul de 1,29 la sută înregistrat în 2013, respectiv de 1,41 la sută în 2012. Indemnizațiile brute plătite de societățile de asigurare au avut o evoluție similară primelor brute subscrise, însă scăderea a fost mai accentuată. În consecință, raportul dintre indemnizațiile brute plătite și primele brute subscrise pentru asigurările generale a continuat tendința descendentă din ultimii 5 ani, indicând o relativă diminuare a presiunilor asupra profitabilității companiilor pe acest segment.

Sistemul de pensii private se află într-un proces susținut de dezvoltare, activele totale ale fondurilor de pensii private majorându-se cu 36,65 la sută în anul 2014, în principal pe fondul colectării de noi contribuții, precum și al creșterii numărului de participanți, în condițiile în care plățile către beneficiarii de pensii se află încă la un nivel scăzut.

[16] Din punct de vedere terminologic, sintagma „cheltuieli nete cu provizioanele IFRS" corespunde diferenței dintre cheltuieli și venituri cu ajustările pentru depreciere aferente activelor financiare – noțiuni utilizate de Standardele Internaționale de Raportare Financiară.

Fondurile de pensii private au menținut o pondere ridicată a titlurilor de stat în portofoliul de investiții și au manifestat un interes sporit pentru piața de capital, în timp ce poziția relativă a depozitelor bancare s-a înjumătățit.

Piețele financiare

Randamentele titlurilor de stat tranzacționate pe piața secundară cu scadența reziduală de 1 an au confirmat tendința descendentă observată pe parcursul anului 2013, plasându-se sub pragul de 2 la sută în decembrie 2014. Episoade temporare de creștere a randamentelor au avut loc în primul trimestru al anului, pe fondul intensificării conflictului din Ucraina, precum și la sfârșitul celui de-al treilea trimestru, în contextul aprecierii ratelor de dobândă pe piața interbancară autohtonă. Structura pe scadențe a titlurilor de stat emise pe piața primară a continuat să se îmbunătățească în 2014, remarcându-se o scădere a volumului emisiunilor cu maturități cuprinse între 1 și 3 ani în favoarea celor cu maturități mai lungi.

Volumul tranzacțiilor de pe piața secundară a titlurilor de stat s-a menținut la un nivel ridicat pe parcursul primului semestru al anului, după care a revenit la valori similare celor înregistrate în anul precedent, în timp ce ponderea titlurilor deținute de către nerezidenți a rămas relativ constantă pe orizontul de timp analizat. Procesul de convergență dintre randamentele titlurilor de stat locale și cele regionale și europene s-a consolidat pe parcursul anului 2014, în condițiile în care ecartul dintre titlurile de stat românești cu scadența de 1 an și cele emise în regiune s-a apropiat de zero, respectiv a coborât sub nivelul de 2 puncte procentuale în cazul titlurilor cu aceeași scadență emise de către guvernul german.

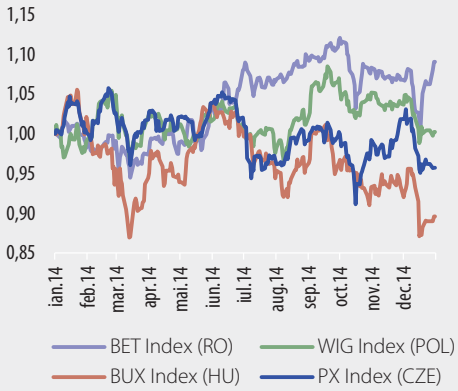
Ratele dobânzilor de referință din piața monetară interbancară au continuat să scadă în 2014 pe întregul spectru de maturități. Anul a debutat însă cu o creștere importantă a cotațiilor ROBOR cu maturitatea de 3 luni, respectiv 12 luni, iar ecartul dintre acestea s-a redus temporar și a intrat pentru scurt timp în teritoriul negativ. O nouă abatere de la tendința generală de scădere a dobânzilor a fost observată și în luna septembrie, însă de această dată saltul înregistrat a avut o persistență mult mai redusă. Principalii factori care s-au aflat la baza traiectoriei descrescătoare a cotațiilor ROBOR au fost ajustarea treptată a ratei dobânzii de politică monetară, tendințele dezinflaționiste, modificarea condițiilor de lichiditate din piață și așteptările instituțiilor de credit. Cu excepția lunii martie, volatilitatea ratelor de dobândă a consemnat fluctuații de magnitudine mai redusă comparativ cu anul 2013.

Cursul de schimb EUR/RON a înregistrat o evoluție caracterizată de variații modeste în 2014. În acest context, volatilitatea zilnică anualizată a cursului de schimb EUR/RON s-a situat sub nivelul de 6 la sută, cu excepția unor momente izolate. În prima jumătate a anului, leul a consemnat o tendință susținută de întărire în raport cu moneda unică europeană, astfel încât cursul de schimb EUR/RON a variat de la nivelul de 4,5 înregistrat în luna ianuarie la nivelul de 4,4 la sfârșitul lunii iunie. În semestrul II 2014, cursul de schimb EUR/RON a fost relativ stabil, situându-se în jurul valorii de 4,4.

În 2014 investitorii străini au perceput o reducere a riscului suveran asociat țării noastre, spre deosebire de anul 2013 când perspectivele au fost stabile. Această

îmbunătățire a percepției investitorilor a survenit la sfârșitul lunii mai și începutul lunii iunie, consecința fiind scăderea cotațiilor CDS cu maturitatea de 5 ani pentru România de la aproximativ 173 puncte de bază la un nivel de 135 puncte de bază. Exceptând acest episod, cotațiile au înregistrat variații reduse, traiectoria urmată fiind una de ușoară scădere. Astfel, la sfârșitul anului 2014 cotațiile CDS cu maturitatea de 5 ani pentru România se situau în jurul nivelului de 115 puncte de bază.

Piața de capital autohtonă a cunoscut o evoluție pozitivă pe parcursul anului 2014, în timp ce ponderea capitalizării de piață a companiilor românești în PIB a atins un nivel de 12,4 la sută la finalul lunii decembrie. Indicele BET, care surprinde evoluția celor mai lichide zece titluri listate la Bursa de Valori București, a consemnat o creștere anuală de peste 9 la sută, oferind investitorilor un randament superior față de piețele de capital din regiune (Ungaria, Polonia, Republica Cehă, Bulgaria; Grafic 2.4). Volatilitatea zilnică anualizată s-a plasat la un nivel mediu de 8-9 la sută, cu excepția unor scurte episoade de tensiune manifestate pe piețele internaționale, survenite în urma temerilor privind redresarea economică globală, a scăderii cotațiilor petrolului, instabilității politice din Grecia și a crizei valutare din Rusia. Media zilnică a tranzacțiilor s-a înscris pe o pantă ascendentă față de rezultatele anului precedent, atingând un nivel de 52 milioane lei, impulsionată în principal de oferta publică primară derulată de către compania de stat Electrica în iunie și de oferta publică de răscumpărare realizată în decembrie de Fondul Proprietatea.

Sursa: Bloomberg, calcule BNR

Grafic 2.4
Indicii bursieri regionali (perioada de referință: ianuarie 2014)

3. Instrumente de sprijin pentru supravegherea prudențială și stabilitatea financiară

Centrala Riscului de Credit (CRC)

Activitatea Centralei Riscului de Credit se desfășoară în conformitate cu prevederile Regulamentului nr. 2/2012 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Riscului de Credit.

În conformitate cu prevederile acestui regulament, persoane declarante la CRC sunt instituțiile de credit, IFN înscrise în Registrul special deschis la BNR, instituțiile emitente de monedă electronică și instituțiile de plată care înregistrează un nivel semnificativ al activității de creditare. La finele anului 2014 erau înregistrate 84 persoane declarante, dintre care 39 instituții de credit, 44 IFN (față de 50 la sfârșitul anului 2013) și o instituție de plată.

IFN și instituția de plată dețin o importanță relativ scăzută în cadrul principalilor indicatori utilizați de CRC (date la sfârșitul anului 2014): număr debitori – 8,7 la sută; număr credite și angajamente – 10,1 la sută; total sumă datorată – 6,1 la sută; sumă restantă – 7,0 la sută. Comparativ cu luna decembrie 2013, toate aceste ponderi s-au plasat pe o traiectorie ușor descendentă.

În cursul anului 2014 numărul de interogări ale bazei de date a CRC a fost similar celui din anul 2013, respectiv 2,1 milioane interogări, din care 55 la sută au fost realizate cu acordul debitorilor potențiali. Prin aceste interogări au fost solicitate informații privind riscul global, creditele și restanțele debitorilor. La finele anului 2014, în condițiile menținerii pragului de raportare la 20 000 lei, baza de date a CRC cuprindea 16,5 la sută din numărul debitorilor și 21,7 la sută din numărul creditelor și angajamentelor acordate de persoanele declarante (în ușoară creștere comparativ cu anul precedent), aceste valori indicând poziția semnificativă deținută în continuare de numărul creditelor de consum (de valori mici). În termeni valorici însă, CRC cuprindea 90,4 la sută din valoarea creditelor și angajamentelor acordate de persoanele declarante (în ușoară creștere față de anul precedent); gradul de acoperire a fost de 91,3 la sută în cazul instituțiilor de credit, respectiv de 81,2 la sută în cel al IFN și al instituției de plată. Aceste ponderi sunt apropiate de cele aferente anului 2013.

În cazul instituțiilor de credit, suma restantă a scăzut nesemnificativ față de anul anterior (cu 0,6 la sută), în timp ce suma datorată a crescut cu 1,9 la sută, fapt care a determinat scăderea ponderii sumei restante în total sumă datorată (până la 12,0 la sută; Tabel 2.3). Totodată, s-au înregistrat scăderi ale numărului creditelor restante (cu 6,9 la sută) și ale numărului debitorilor cu restanțe (cu 6,5 la sută).

Tabel 2.3
Principalii indicatori utilizați de CRC – instituții de credit

	31 decembrie 2013	31 decembrie 2014	variație procentuală dec. 2014/dec. 2013
Număr debitori (mii)	899	922	2,6
– persoane fizice	805	825	2,5
– persoane juridice	94	97	3,2
Număr debitori cu restanțe (mii)	214	200	-6,5
Număr credite și angajamente (mii)	1 453	1 523	4,8
Număr credite restante (mii)	291	271	-6,9
Total sumă datorată (mil. lei)	256 845	261 828	1,9
– persoane fizice	87 491	89 263	2,0
– persoane juridice	169 354	172 565	1,9
Suma restantă (mil. lei)	31 537	31 352	-0,6

Similar anului anterior, la 31 decembrie 2014 persoanele fizice reprezentau 89,5 la sută din numărul total al debitorilor înregistrați în baza de date a CRC; la aceeași dată, ponderea creditelor acordate persoanelor fizice în totalul sumei datorate a fost de 34,1 la sută, menținându-se la nivelul de la finele anului anterior. Din totalul creditelor acordate persoanelor fizice, raportate la CRC, 58,2 la sută erau denominate în euro, 30,3 la sută în lei, 11,2 la sută în franci elvețieni și 0,3 la sută în dolari SUA, structura fiind asemănătoare celei de la sfârșitul anului 2013. Trebuie menționat faptul că s-a înregistrat o scădere a ponderii creditelor denominate în euro și franci elvețieni în favoarea creditelor în lei.

Toți indicatorii monitorizați pentru IFN și instituția de plată au înregistrat reduceri semnificative față de anul 2013, respectiv suma restantă cu 15,8 la sută, numărul creditelor restante cu 15,6 la sută, numărul debitorilor cu restanțe cu 14,3 la sută, numărul debitorilor înregistrați în baza de date a CRC cu 8,7 la sută, numărul creditelor acordate cu 7,5 la sută și suma datorată cu 6,1 la sută. Ponderea sumei restante în total sumă datorată a fost de 13,9 la sută (Tabel 2.4).

Tabel 2.4
Principalii indicatori utilizați de CRC – instituții financiare nebancare și instituții de plată

	31 decembrie 2013	31 decembrie 2014	variație procentuală dec. 2014/dec. 2013
Număr debitori (mii)	92	84	-8,7
– persoane fizice	38	33	-13,2
– persoane juridice	54	51	-5,6
Număr debitori cu restanțe (mii)	21	18	-14,3
Număr credite și angajamente (mii)	186	172	-7,5
Număr credite restante (mii)	45	38	-15,6
Total sumă datorată (mil. lei)	18 084	16 981	-6,1
– persoane fizice	1 924	1 352	-29,7
– persoane juridice	16 160	15 629	-3,3
Suma restantă (mil. lei)	2 794	2 352	-15,8

Pentru instituțiile financiare nebancare și instituția de plată, structura debitorilor este diferită de cea aferentă instituțiilor de credit, categoria dominantă fiind reprezentată de persoanele juridice (60,7 la sută la finele anului 2014).

La 31 decembrie 2014, în baza de date a CRC existau 734 289 grupuri de clienți raportate de către persoanele declarante, în creștere cu 136,9 la sută față de finalul anului precedent, datorită modificării procedurii de constituire a acestor grupuri la nivelul unor instituții de credit din cadrul unor grupuri bancare. În anul 2014 nu au fost raportate de către persoanele declarante la CRC informații despre debitori care au produs fraude cu carduri (față de 2 cazuri în anul 2013, cu o valoare totală a sumei fraudate de circa 3 mii lei).

În baza Ordonanței Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, aprobată prin Legea nr. 233/2002, precum și a Legii nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, în cursul anului 2014 s-a răspuns unui număr de 500 petenți (445 persoane fizice și 55 persoane juridice), care au solicitat informații referitoare la datele raportate la CRC pe numele lor, față de un număr de 578 petenți (497 persoane fizice și 81 persoane juridice) înregistrați în anul 2013.

În ceea ce privește schimbul transfrontalier de informații în baza Memorandumului de înțelegere privind schimbul de informații între registrele de credit naționale în vederea transmiterii acestora către persoanele declarante, fluxurile de informații s-au menținut la nivelul din anul 2013.

Având în vedere evoluțiile recente la nivel european, în special cu privire la sistemul de supraveghere a instituțiilor de credit, dar și atribuțiile Băncii Naționale a României în activitatea de supraveghere macroprudențială, în cursul anului 2014 s-a stabilit necesitatea dezvoltării bazei de date a Centralei Riscului de Credit prin completarea cu informații suplimentare.

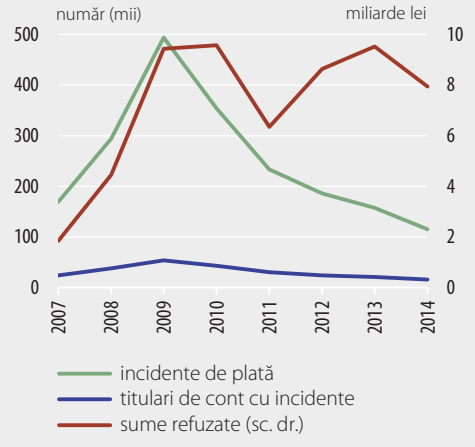
Pe parcursul anului 2014 a continuat colaborarea cu Banca Centrală Europeană privind derularea proiectului prin care se va realiza o bază de date care va conține date granulare de credit. În baza Deciziei BCE/2014/6 privind organizarea măsurilor pregătitoare în vederea colectării datelor granulare de credit de către Banca Centrală Europeană (aplicabilă țărilor din zona euro) și Recomandării BCE/2014/7 privind organizarea măsurilor pregătitoare în vederea colectării datelor granulare de credit de către Banca Centrală Europeană (aplicabilă țărilor din zona non-euro), Banca Națională a României a continuat să transmită informațiile solicitate din baza de date a CRC. În același context, Banca Centrală Europeană a elaborat un proiect de regulament care urmează a fi aprobat în cursul anului 2015.

Centrala Incidentelor de Plăți (CIP)

Activitatea Centralei Incidentelor de Plăți se desfășoară în conformitate cu prevederile Regulamentului nr. 1/2012 privind organizarea și funcționarea la Banca Națională a României a Centralei Incidentelor de Plăți.

La nivelul anului 2014, baza de date a CIP relevă reduceri semnificative în ceea ce privește numărul incidentelor de plată, cel al titularilor de cont care le-au generat, precum și suma refuzată la plată. Aceste evoluții s-au produs pe fondul creșterii valorii medii aferente sumei refuzate pentru un instrument de plată care a atins nivelul de 69 mii lei, față de 60 mii lei în anul 2013. O posibilă explicație constă în introducerea la plată a biletelor la ordin constituite drept garanții pentru credite, deoarece debitorii în cauză nu au plătit ratele la timp.

Comparativ cu sfârșitul anului anterior, la 31 decembrie 2014 numărul titularilor de cont înregistrați cu incidente a scăzut cu 22,6 la sută, ajungând la 16 399, iar numărul incidentelor de plată s-a diminuat cu 27,1 la sută, până la 115 114. Scăderea numărului incidentelor de plată a fost determinată de reducerea numărului titularilor de cont care le-au produs, precum și a numărului mediu de incidente produse de un titular de cont. Totodată, numărul titularilor de cont declarați în interdicție bancară s-a diminuat cu 26,8 la sută (de la 1 901 în 2013 la 1 392 în anul 2014). De asemenea, a scăzut semnificativ și numărul de persoane fizice raportate cu incidente de plată – în cursul anului 2014 au fost raportate 254 persoane fizice care au produs incidente de plată, preponderent cu bilete la ordin, comparativ cu un număr de 378 în 2013 (Grafic 2.5).

Grafic 2.5
Principalii indicatori privind incidentele de plată în perioada 2007-2014

În anul 2014 valoarea sumelor refuzate la plată s-a redus cu 16,6 la sută, până la 7 939 milioane lei, față de 9 519 milioane lei la sfârșitul anului 2013.

Un număr de 15 instituții de credit au raportat 91,0 la sută din numărul total al incidentelor de plată și 94,0 la sută din valoarea totală a sumei refuzate, cel mai frecvent motiv de refuz la plată fiind în continuare lipsa totală sau parțială de disponibil (64,0 la sută din totalul motivelor de refuz).

Pe parcursul anului 2014 au fost înregistrate 5,8 milioane interogări ale bazei de date a CIP (o creștere de 41,8 la sută), efectuate de instituțiile de credit în nume propriu sau în numele clienților. Prin aceste interogări au fost solicitate informații despre titularii de cont, pentru a se verifica dacă pe numele acestora s-au înregistrat incidente de plată.

În conformitate cu prevederile Regulamentului BNR nr. 1/2012, banca centrală răspunde solicitărilor primite de la autoritățile publice cu privire la situația înscrierii în baza de date a CIP a unor titulari de cont. În cursul anului 2014 s-a răspuns unui număr de 369 solicitări de acest tip, comparativ cu 925 în 2013.

În baza Ordonanței Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, aprobată prin Legea nr. 233/2002, precum și a Legii nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, în cursul anului 2014 s-a răspuns unui număr de 64 petenți (34 persoane fizice și 30 persoane juridice), care au solicitat informații referitoare la datele raportate la Centrala Incidentelor de Plăți pe numele lor, comparativ cu 96 petenți (47 persoane fizice și 49 persoane juridice) în anul 2013.

4. Planificarea pentru situații neprevăzute și gestiunea crizelor financiare

Coordonatele principale ale activității Băncii Naționale a României pe linia planificării pentru situații neprevăzute și gestiunea crizelor financiare în cursul anului 2014 au fost relaționate cu evoluțiile pe plan european în domeniul redresării și rezoluției instituțiilor de credit. În acest context, BNR a participat activ la elaborarea și susținerea poziției României în procesul de negociere a elementelor cadrului legislativ de instituire a celui de-al doilea pilon al Uniunii Bancare, respectiv Mecanismul unic de rezoluție. În data de 15 iulie 2014, a fost adoptat Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor norme uniforme și a unei proceduri uniforme de rezoluție a instituțiilor de credit și a anumitor firme de investiții în cadrul unui mecanism unic de rezoluție și al unui fond unic de rezoluție bancară[17]. Totodată, la data de 21 mai 2014, 26 de state membre ale UE au semnat Acordul interguvernamental privind transferul și mutualizarea contribuțiilor la Fondul unic de rezoluție.

[17] Regulamentul (UE) nr. 806/2014 al Parlamentului European și al Consiliului.

De asemenea, BNR s-a implicat în elaborarea și susținerea poziției României în procesul de negociere a două regulamente de nivel 2 emise în vederea detalierii, la nivel tehnic, a unor prevederi cuprinse în cele două acte legislative europene care tratează problematica rezoluției instituțiilor de credit, publicate în anul 2014, respectiv:

a) regulamentul delegat de completare a Directivei de instituire a unui cadru pentru redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, adoptat de Comisia Europeană și aplicabil la nivelul tuturor statelor membre ale UE, prin care sunt specificate regulile în conformitate cu care vor fi stabilite contribuțiile instituțiilor de credit la fondurile de rezoluție naționale în funcție de dimensiunea și profilul de risc ale acestor instituții;

b) regulamentul de punere în aplicare adoptat de Consiliul Uniunii Europene, prin care este specificată metodologia de calcul al contribuțiilor instituțiilor de credit la Fondul unic de rezoluție, aplicabil la nivelul statelor membre participante la Uniunea Bancară. Prin acest regulament, metodologia specificată în regulamentul delegat precizat la pct. a) a fost adaptată la specificul unui sistem unic de contribuții al cărui nivel-țintă este stabilit pe plan european.

Totodată, BNR a participat activ la întrunirile grupurilor tehnice de lucru constituite la inițiativa Comisiei Europene pentru a susține procesul de creare a infrastructurii procedurale privind operaționalizarea Mecanismului unic de rezoluție, participarea la lucrările acestora fiind deschisă tuturor autorităților naționale de rezoluție din statele membre ale Uniunii Europene.

Capitolul 3

Autorizarea și reglementarea instituțiilor financiare

1. Autorizarea și notificarea instituțiilor financiare

1.1. Autorizarea instituțiilor de credit

Prerogativele Băncii Naționale a României în domeniul autorizării instituțiilor de credit sunt stabilite prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare. În anul 2014, Banca Națională a României nu a autorizat nicio instituție de credit.

La data de 26 mai 2014 a fost înscrisă în Partea II, Secțiunea a II-a, din Registrul instituțiilor de credit Veneto Banca Scpa Italia Montebelluna – Sucursala București. Totodată, a fost radiată din Registrul instituțiilor de credit, Partea II, Secțiunea a II-a, Banca Italo Romena SpA Italia Volpago del Montello – Sucursala București, care și-a încetat activitatea.

La data de 19 iunie 2014 a fost radiată din Registrul instituțiilor de credit, Partea I, Secțiunea a IV-a, Banca Cooperatistă Unirea Alexandria, care a fuzionat prin absorbție cu Banca Cooperatistă Dumbrava Scrioaștea (bancă absorbantă).

La data de 30 iunie 2014 a fost radiată din Registrul instituțiilor de credit, Partea I, Secțiunea a IV-a, Banca Cooperatistă Belșugul Galați, care a fuzionat prin absorbție cu Banca Cooperatistă Danubius Brăila (bancă absorbantă).

La data de 17 iulie 2014 a fost radiată din Registrul instituțiilor de credit, Partea I, Secțiunea a IV-a, Banca Cooperatistă Ovidius Ovidiu, care a fuzionat prin absorbție cu Banca Cooperatistă Deltacoop Tulcea (bancă absorbantă).

1.2. Autorizarea instituțiilor de plată

În baza competențelor pe linia reglementării, autorizării și supravegherii prudențiale a instituțiilor de plată, preluate potrivit dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 113/2009 privind serviciile de plată, aprobată cu modificări prin Legea nr. 197/2010, cu modificările și completările ulterioare, și respectiv ale Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 21/2009 privind instituțiile de plată, cu modificările și completările ulterioare, Banca Națională a României a înscris în Registrul instituțiilor de plată 9 agenți ai instituției de plată Meridiana Transfer De Bani S.R.L.

De asemenea, în lunile iunie și noiembrie 2014 la Banca Națională a României au fost înregistrate alte două cereri de autorizare în calitate de instituții de plată, la finele anului procedurile de autorizare a acestor entități fiind în derulare.

1.3. Autorizarea instituțiilor emitente de monedă electronică

Competențele în domeniul autorizării instituțiilor emitente de monedă electronică sunt stabilite prin Legea nr. 127/2011 privind activitatea de emitere de monedă electronică și Regulamentul BNR nr. 8/2011 privind instituțiile emitente de monedă electronică. În anul 2014 nu au fost înregistrate la Banca Națională a României cereri de autorizare în calitate de instituții emitente de monedă electronică.

1.4. Notificarea instituțiilor financiare nebancare

În anul 2014 a continuat procesul de notificare și înscriere în registre a instituțiilor financiare nebancare nou-înființate. În conformitate cu prevederile Legii nr. 93/2009 privind instituțiile financiare nebancare, cu modificările și completările ulterioare, au fost supuse procedurii de notificare și înscriere în Registrul general 12 instituții financiare nebancare și în Registrul de evidență 158 de instituții financiare nebancare.

Totodată, au fost radiate din Registrul general 13 instituții financiare nebancare, din Registrul special 6 instituții financiare nebancare, iar din Registrul de evidență 100 de instituții financiare nebancare.

2. Cadrul legislativ și de reglementare pentru instituțiile de credit

2.1. În planul reglementării prudențiale, anul 2014 a consemnat următoarele progrese:

a) Completarea cadrului legislativ pentru finalizarea transpunerii Directivei 2013/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 cu privire la accesul la activitatea instituțiilor de credit și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, de modificare a Directivei 2002/87/CE și de abrogare a Directivelor 2006/48/CE și 2006/49/CE. Această completare s-a realizat prin includerea în Legea nr. 29/2015 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 113/2013 privind unele măsuri bugetare și pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului a acelor prevederi din Directivă care nu puteau fi promovate pe calea unei ordonanțe de urgență a guvernului;

b) Completarea cadrului de reglementare prin:

- emiterea Regulamentului BNR nr. 5/2014 pentru completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 5/2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit, în vederea conformării, în domeniul lichidității, cu Recomandarea B – Administrarea riscurilor pentru grevarea activelor de către instituții a Recomandării ESRB privind finanțarea instituțiilor de credit (ESRB/2012/2); regulamentul preia, de asemenea, aspecte referitoare la riscul de lichiditate din Ghidul CEBS privind administrarea riscului de concentrare în cadrul procesului de supraveghere;

- emiterea Ordinului BNR nr. 8/2014 privind exerciţiul de raportare de către instituţiile de credit a informaţiilor referitoare la remunerarea angajaţilor acestora, prin preluarea Ghidului Autorităţii Bancare Europene privind exerciţiul de determinare a tendinţelor în domeniul remunerării;
- emiterea Ordinului BNR nr. 9/2014 privind exerciţiul de raportare de către instituţiile de credit a informaţiilor referitoare la angajaţii care beneficiază de remuneraţii la nivel înalt, prin preluarea Ghidului Autorităţii Bancare Europene privind exerciţiul de raportare a informaţiilor privind angajaţii care beneficiază de remuneraţii la nivel înalt.

De la data dobândirii de către România a calităţii de stat membru al Uniunii Europene, Banca Naţională a României, prin reprezentanţii săi în cadrul structurilor comunitare, participă activ, prin formularea de poziţii, atât la stabilirea la nivel european a strategiilor în domeniul reglementării prudenţiale, cât şi la elaborarea textelor noilor directive/ regulamente/ghiduri.

2.2. Propunerea legislativă de transpunere a Directivei 2014/59/UE de instituire a unui cadru pentru redresarea şi rezoluţia instituţiilor de credit şi a firmelor de investiţii:

În Jurnalul Oficial al Uniunii Europene din data de 12 iunie 2014 a fost publicată Directiva 2014/59/UE a Parlamentului European şi a Consiliului de instituire a unui cadru pentru redresarea şi rezoluţia instituţiilor de credit şi a firmelor de investiţii şi de modificare a Directivei 82/891/CEE a Consiliului şi a Directivelor 2001/24/CE/, 2002/47/CE, 2004/25/CE, 2005/56/CE, 2007/36/CE, 2011/35/UE, 2012/30/UE şi 2013/36/UE, precum şi a Regulamentelor (UE) nr. 1093/2010 şi (UE) nr. 648/2012, ale Parlamentului European şi ale Consiliului.

La nivelul Uniunii Europene s-a considerat necesară instituirea unui regim armonizat, care să ofere autorităţilor statelor membre un set credibil de instrumente pentru a interveni suficient de timpuriu şi de rapid în cazul unei instituţii neviabile sau în curs de a intra în dificultate, astfel încât să garanteze continuitatea funcţiilor financiare şi economice critice ale acesteia, reducând în acelaşi timp la minimum impactul situaţiei de dificultate a instituţiei asupra economiei şi a sistemului financiar. În cadrul procedurii de rezoluţie a instituţiilor sau a grupurilor active la nivelul UE, noul cadru legislativ adoptat urmăreşte ca deciziile luate în baza acestuia să asigure menţinerea stabilităţii financiare şi reducerea la minimum a efectelor economice şi sociale în toate statele membre în care instituţia sau grupul îşi desfăşoară activitatea.

Banca Naţională a României s-a implicat activ, alături de celelalte autorităţi de resort, în elaborarea propunerii legislative care asigură transpunerea Directivei 2014/59/UE.

Propunerea legislativă cuprinde prevederi care se referă la cele trei etape distincte, respectiv pregătirea, intervenţia timpurie şi rezoluţia bancară, pentru fiecare dintre aceste etape fiind preluate, conform dispoziţiilor Directivei 2014/59/UE, condiţiile declanşatoare, obiectivele şi principiile care trebuie respectate, competenţele autorităţilor implicate, instrumentele ce pot fi aplicate, precum şi condiţiile, limitele şi modalitatea de implementare a acestora, mecanismele de finanţare a rezoluţiei, derogările de la aplicarea altor acte normative, mecanismele de siguranţă, căile de atac accesibile persoanelor care se consideră prejudiciate prin actele autorităţilor desemnate să pună în aplicare dispoziţiile actului normativ.

Propunerea legislativă cuprinde și modificări ce urmează a fi aduse Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului și Legii nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, în principal în scopul corelării cu viitorul cadru legal în domeniul redresării și rezoluției.

2.3. Propunerea legislativă de transpunere a Directivei 2014/49/UE privind schemele de garantare a depozitelor (reformare):

În Jurnalul Oficial al Uniunii Europene din data de 12 iunie 2014 a fost publicată Directiva 2014/49/UE privind schemele de garantare a depozitelor (reformare), care înlocuiește directiva anterioară în materie (transpusă în legislația română prin Ordonanța Guvernului nr. 39/1996 privind înființarea și funcționarea Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar) și a cărei transpunere în legislațiile naționale ale statelor membre trebuie realizată până la data de 3 iulie 2015.

Noul cadru european de garantare a depozitelor urmărește eliminarea diferențelor dintre legislațiile statelor membre în domeniul schemelor de garantare a depozitelor, concomitent cu creșterea nivelului de protecție a deponenților garantați, astfel încât să fie sporită încrederea acestora în sistemul bancar. Unificarea regimului de reglementare a schemelor de garantare a depozitelor urmărește asigurarea unui nivel uniform de protecție a deponenților și de stabilitate a schemelor de garantare a depozitelor în întreaga Uniune Europeană.

Banca Națională a României s-a implicat activ, alături de celelalte autorități de resort, în elaborarea propunerii legislative care asigură transpunerea Directivei 2014/49/UE.

Având în vedere faptul că Directiva 2014/49/UE modifică un cadru legislativ existent, pentru a armoniza prevederile cadrului legislativ național cu cele ale noii directive s-a optat pentru transpunerea acesteia prin două acte normative distincte: unul care să armonizeze cu noile prevederi adoptate la nivelul UE reglementarea, ca schemă de garantare statutară, a unicei scheme de garantare a depozitelor existente în România în prezent, respectiv Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar, și altul care urmează să reglementeze cadrul general de organizare, funcționare și recunoaștere oficială a oricăror scheme de garantare a depozitelor care ar putea să se înființeze, inclusiv a celor contractuale.

Principalele elemente de noutate aduse prin proiectul referitor la schemele de garantare a depozitelor (SGD), derivate din dispozițiile Directivei 2014/49/UE, privesc:

- recunoașterea legitimității funcționării a două categorii de SGD, respectiv publice sau private/contractuale, în funcție de regimul de administrare a acestora;
- desemnarea Băncii Naționale a României în calitate de autoritate de supraveghere a schemelor de garantare a depozitelor contractuale recunoscute pe teritoriul României;
- lărgirea sferei categoriilor de depozite care beneficiază de garantare, comparativ cu legislația în vigoare în prezent;

- reducerea de la 20 de zile la 7 zile a termenului de punere la dispoziţia deponenţilor garantaţi a sumelor reprezentând compensaţii datorate;
- obligaţia SGD de a efectua simulări de criză pentru verificarea periodică a capacităţii sistemelor proprii de a-şi îndeplini obligaţiile;
- determinarea contribuţiilor instituţiilor de credit la SGD pe bază de risc;
- participarea la finanţarea măsurilor de rezoluţie a unei instituţii de credit, dacă măsura implică asigurarea accesului neîntrerupt al deponenţilor garantaţi la fondurile reprezentând depozite garantate.

În ceea ce priveşte proiectul de act normativ referitor la Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar (FGDB), se propune ca, alături de funcţia de schemă de garantare a depozitelor administrată public, FGDB să deţină şi competenţe de administrare a fondului de rezoluţie bancară, precum şi alte atribuţii legate de implementarea măsurilor de rezoluţie dispuse de banca centrală.

3. Cadrul de reglementare a activităţilor şi instituţiilor financiare

În vederea evitării prelungirii excesive a procesului de autorizare a instituţiilor de plată şi instituţiilor emitente de monedă electronică datorită lipsei documentaţiei complete care să permită băncii centrale luarea unei decizii cu privire la cererile de autorizare, Banca Naţională a României a emis Regulamentul nr. 1/2015 pentru completarea Regulamentului nr. 21/2009 privind instituţiile de plată şi a Regulamentului nr. 8/2011 privind instituţiile emitente de monedă electronică, prin care s-a consacrat un termen maxim de 3 luni pentru completarea/remedierea deficienţelor documentaţiei depuse în vederea autorizării. La expirarea termenului menţionat, Banca Naţională a României poate respinge cererile de autorizare care nu sunt însoţite de documentaţia în forma solicitată de banca centrală.

4. Cadrul legislativ şi de reglementare contabilă pentru instituţiile care intră în sfera de reglementare a Băncii Naţionale a României[1]

Pornind de la evoluţiile înregistrate în domeniul contabil pe plan european şi internaţional, unde se manifestă tot mai evident tendinţa de a se asigura un cadru comun agreat de întocmire şi prezentare a situaţiilor financiare prin care să se ofere informaţii relevante şi credibile, Banca Naţională a României, în calitate de autoritate de reglementare în domeniul contabilităţii pentru instituţiile care intră în sfera sa de reglementare, a continuat armonizarea reglementărilor naţionale în domeniu cu cele existente la nivel european şi cu Standardele Internaţionale de Raportare Financiară.

[1] Instituţiile de credit, instituţiile financiare nebancare, instituţiile de plată şi instituţiile emitente de monedă electronică ce acordă credite legate de serviciile de plată şi a căror activitate este limitată la prestarea de servicii de plată, respectiv emiterea de monedă electronică şi prestarea de servicii de plată, precum şi Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar (entităţi menţionate la art. 4 alin. 3 lit. a) din Legea contabilităţii nr. 82/1991, republicată, cu modificările şi completările ulterioare).

În exercițiul financiar al anului 2014, reglementările contabile în vigoare emise de BNR, aplicabile instituţiilor de credit, sunt cele conforme cu IFRS (Ordinul BNR nr. 27/2010), care prevăd, în principal, reguli de contabilizare conform tratamentelor IFRS, în vederea asigurării implementării depline a IFRS ca set unic de standarde contabile aplicabile sectorului bancar; reglementările contabile aplicabile celorlalte entități care intră în sfera de reglementare a BNR, altele decât instituțiile de credit, sunt conforme cu directivele europene și prevăd faptul că situațiile financiare anuale individuale se întocmesc potrivit directivelor europene, iar cele consolidate în conformitate cu IFRS (Ordinul BNR nr. 27/2011).

În cursul anului 2014, în planul reglementării contabile au fost adoptate noi reglementări având următoarele obiective:

- actualizarea reglementării privind Sistemul de raportare contabilă semestrială aplicabil entităților ce intră în sfera de reglementare contabilă a BNR (Ordinul BNR nr. 10/2012), prin emiterea Ordinului BNR nr. 4/2014, corespunzător cerințelor de raportare impuse de MFP, în vederea asigurării unui sistem unitar de informare la nivelul economiei naționale;
- actualizarea reglementărilor contabile conforme cu IFRS, aplicabile instituţiilor de credit (Ordinul BNR nr. 27/2010), în vederea asigurării cadrului de reglementare necesar pentru contabilizarea unitară la nivelul tuturor instituțiilor de credit a operațiunilor efectuate de acestea, prin: (i) includerea de reguli de înregistrare în evidența contabilă a operațiunilor de regularizare a ajustărilor pentru depreciere în cazul reducerii directe a valorii creditelor și a altor active financiare nerecuperabile, acoperite integral sau parțial cu ajustări pentru depreciere, și introducerea de conturi de evidență în afara bilanțului pentru evidențierea respectivelor credite/alte active financiare; (ii) introducerea unor conturi distincte pentru facilitarea completării unor poziții din cadrul raportărilor FINREP, și (iii) cuprinderea unor prevederi și a unor conturi noi, precum și modificarea denumirii și conținutului unor conturi existente (Ordinul BNR nr. 7/2014);
- emiterea unei reglementări noi privind cadrul de raportare FINREP la nivel individual (Ordinul BNR nr. 6/2014 care a abrogat Ordinul BNR nr. 3/2011, începând cu data de referință pentru raportare de 30 septembrie 2014), în vederea asigurării condițiilor optime pentru aplicarea unitară a acestui cadru de raportare de către instituțiile de credit din România și a corelării cu cadrul de raportare FINREP la nivel consolidat, revizuit de ABE și aprobat prin Regulamentul (UE) nr. 680/2014[2] (direct aplicabil), având în vedere că prevederile referitoare la aplicarea cadrului de raportare FINREP la nivel individual nu fac obiectul unui regulament comunitar direct aplicabil;
- actualizarea cadrului de raportare FINREP la nivel individual (Ordinul BNR nr. 6/2014), prin emiterea Ordinului BNR nr. 10/2014, pentru: (i) preluarea modificărilor aduse cadrului de raportare FINREP la nivel consolidat, aprobate de ABE în luna iulie 2014, modificări care se referă, în principal, la clarificarea unor instrucțiuni de raportare, schimbarea denumirii unor indicatori etc. și (ii) actualizarea corespondenței cu planul de conturi a respectivului cadru de raportare, corespunzător modificărilor aduse reglementărilor contabile în vigoare conforme cu IFRS;

[2] Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 680/2014 al Comisiei, din 16 aprilie 2014, de stabilire a unor standarde tehnice de punere în aplicare cu privire la raportarea în scopuri de supraveghere a instituțiilor în conformitate cu Regulamentul (UE) nr. 575/2013 al Parlamentului European și al Consiliului.

- actualizarea cadrului de raportare periodică pentru sucursalele din România ale instituţiilor de credit din alte state membre, cuprinzând informaţiile statistice de natură financiar-contabilă, prin emiterea Ordinului BNR nr. 5/2014 (care a abrogat Ordinul BNR nr. 2/2011, începând cu data de referinţă pentru raportare 30 septembrie 2014) şi a Ordinului BNR nr. 10/2014 (care a modificat Ordinul BNR nr. 5/2014), în vederea asigurării comparabilităţii informaţiilor solicitate prin această reglementare cu informaţiile similare raportate de instituţiile de credit, potrivit cadrului de raportare FINREP la nivel individual.

5. Principalele obiective pentru anul 2015

I. În domeniul redresării şi rezoluţiei

- acordarea de sprijin instituţiilor de resort pentru finalizarea proiectului de act normativ pentru transpunerea Directivei 2014/59/UE de instituire a unui cadru pentru redresarea şi rezoluţia instituţiilor de credit şi a firmelor de investiţii.

II. În domeniul garantării depozitelor

- acordarea de sprijin instituţiilor de resort pentru finalizarea proiectului de act normativ pentru transpunerea Directivei 2014/49/UE privind schemele de garantare a depozitelor (reformare).

III. În domeniul reglementării prudenţiale

- elaborarea reglementării secundare în domeniul schemelor de garantare a depozitelor;
- completarea/revizuirea cadrului de reglementare aplicabil instituţiilor de credit în domenii precum fuziunea şi divizarea, lichiditatea, cadrul de administrare, condiţiile specifice de funcţionare a băncilor de economisire şi creditare în domeniul locativ;
- finalizarea proiectului legislativ care reglementează domeniul obligaţiunilor ipotecare şi elaborarea cadrului de reglementare secundar în acest domeniu;
- analiza ghidurilor emise de Autoritatea Bancară Europeană.

IV. Participarea la acordarea de asistenţă tehnică Băncii Naţionale a Moldovei

în baza acordului de *twinning Strengthening the NBM's capacity in the field of banking regulation and supervision in the context of EU requirements* încheiat între Uniunea Europeană şi Banca Naţională a României (în calitate de partener lider al statului membru) în parteneriat cu De Nederlandsche Bank (în calitate de partener junior al statului membru), prin derularea de activităţi în domeniul reglementării prudenţiale pentru transpunerea pachetului CRD IV.

V. În domeniul reglementării activităţilor financiare

- participarea la transpunerea în legislaţia naţională a elementelor de noutate conţinute de noua Directivă în domeniul prevenirii utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor şi finanţării terorismului, care se află în proces avansat de adoptare la nivelul instituţiilor Uniunii Europene;

- participarea, potrivit competențelor legale ale băncii centrale, la transpunerea în legislația națională a Directivei 2014/17/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile rezidențiale și de modificare a Directivelor 2008/48/CE și 2013/36/UE și a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010;
- implicarea în finalizarea demersurilor realizate în scopul adoptării de către forurile europene a Directivei privind serviciile de plată și modificarea cadrului legislativ național în vederea transpunerii acesteia.

VI. În domeniul reglementării contabile și valutare

- actualizarea reglementării privind Sistemul de raportare contabilă semestrială aplicabil entităților care intră în sfera de reglementare contabilă a Băncii Naționale a României (Ordinul BNR nr. 10/2012), corespunzător cerințelor de raportare ce vor fi impuse de către MFP, în vederea asigurării unui sistem unitar de informare la nivelul economiei naționale;
- actualizarea reglementării contabile conforme cu directivele europene, aplicabilă entităților care intră în sfera de reglementare a Băncii Naționale a României, altele decât instituțiile de credit, prin emiterea unei noi reglementări care o va abroga pe cea în vigoare (Ordinul BNR nr. 27/2011), pentru asigurarea transpunerii în legislația națională a prevederilor Directivei 2013/34/UE (termen de transpunere în legislația națională 20 iulie 2015);
- actualizarea reglementării privind situațiile financiare periodice aplicabile instituțiilor financiare nebancare (Ordinul BNR nr. 18/2007), în vederea corelării cadrului de raportare aplicabil respectivelor entități cu noua reglementare contabilă;
- actualizarea reglementărilor contabile conforme cu IFRS, aplicabile instituțiilor de credit (Ordinul BNR nr. 27/2010), în vederea preluării prevederilor Directivei 2013/34/UE, aplicabile și acestor instituții și a cuprinderii în cadrul reglementării a eventualelor modificări intervenite la nivelul prevederilor IFRS adoptate la nivelul UE[3], dar și a eventualelor propuneri rezultate din aplicarea efectivă a IFRS primite de la instituțiile de credit și firmele de audit;
- actualizarea reglementării privind raportarea contabilă anuală pentru necesități de informații ale MFP, aplicabilă instituțiilor de credit (Ordinul BNR nr. 1/2013), pentru asigurarea respectării cerințelor de raportare impuse de către respectiva instituție, aferente situațiilor financiare ale anului 2014, în vederea asigurării unui sistem unitar de informare la nivelul economiei naționale;
- actualizarea reglementării în vigoare privind cadrul de raportare FINREP la nivel individual (Ordinul BNR nr. 6/2014), prin preluarea modificărilor care vor fi aduse de ABE cadrului de raportare FINREP la nivel consolidat, aprobat prin Regulamentul (UE) nr. 680/2014, și cuprinderea în reglementare a propunerilor rezultate din aplicarea efectivă a cadrului de raportare FINREP, primite de la Direcția Supraveghere din Banca Națională a României și/sau de la instituțiile de credit, în vederea asigurării condițiilor optime pentru aplicarea unitară a acestui cadru de raportare de către instituțiile de credit;

[3] Regulamentul (CE) nr. 1126/2008 al Comisiei din 3 noiembrie 2008 de adoptare a anumitor standarde internaționale de contabilitate în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1606/2002 al Parlamentului European și al Consiliului, cu modificările și completările ulterioare.

- actualizarea cadrului de raportare periodică pentru sucursalele din România ale instituţiilor de credit din alte state membre, cuprinzând informaţiile statistice de natură financiar-contabilă (Ordinul BNR nr. 5/2014), în vederea asigurării comparabilităţii informaţiilor solicitate prin această reglementare cu informaţiile similare raportate de instituţiile de credit, potrivit cadrului de raportare FINREP la nivel individual, dar și acoperirii eventualelor necesităţi suplimentare de informaţii ale Direcţiei Supraveghere;
- actualizarea reglementărilor privind regimul valutar în funcţie de evoluţia cadrului de reglementare naţional și european în domeniu și de obiectivele urmărite de Banca Naţională a României.

Capitolul 4

Supravegherea prudențială a instituțiilor financiare

1. Structura sectorului bancar

Modificările intervenite la nivelul acționariatului instituțiilor de credit pe parcursul anului 2014 nu au determinat schimbări majore în structura sistemului bancar românesc pe forme de proprietate. Dintre acestea, este de remarcat schimbarea încadrării Băncii Transilvania, în prima parte a anului, din categoria instituțiilor de credit cu capital majoritar străin în cea a instituțiilor de credit cu capital majoritar autohton, pentru ca la finele anului aceasta să redevină, însă, instituție cu acționariat majoritar străin în urma achiziției de acțiuni de către Corporația Financiară Internațională.

De asemenea, s-a putut remarca începutul concretizării unei noi tendințe de consolidare a sistemului bancar, respectiv realizarea unor fuziuni între entități bancare și instituții financiare nebancare, cum este cazul celei dintre Raiffeisen Bank și Raiffeisen Capital Investment (finalizată în luna mai 2014), respectiv dintre Garanti Bank și Domenia Credit IFN (noiembrie 2014). Alte evenimente notabile pentru piața bancară locală, deși nefinalizate în anul 2014, au fost reprezentate de cumpărarea Băncii Millennium de către OTP Bank Romania și a Volksbank de către Banca Transilvania.

În sistemul bancar românesc activează un număr de 40 instituții de credit, din care 31 sunt persoane juridice române (inclusiv o organizație cooperatistă de credit) și 9 sunt sucursale ale unor bănci străine (Tabel 4.1).

Tabel 4.1
Componența sistemului bancar pe forme de proprietate

	număr bănci, sfârșitul perioadei	
	2013	2014
Bănci persoane juridice române, *din care*:	30	30
Bănci cu capital integral sau majoritar de stat	2	2
Bănci cu capital majoritar privat, *din care*:	28	28
– cu capital majoritar autohton	3	3
– cu capital majoritar străin	25	25
Sucursalele băncilor străine	9	9
Total bănci și sucursale ale băncilor străine	39	39
CREDITCOOP	1	1
Total instituții de credit	40	40

Din punct de vedere al capitalului social, instituțiile de credit persoane juridice române au următoarea structură: 25 instituții de credit cu capital majoritar privat străin, 4 instituții de credit cu capital majoritar privat autohton (Banca Comercială Carpatica, Banca Comercială Feroviara, Banca Română de Credite și Investiții, CREDITCOOP) și 2 instituții de credit cu capital integral sau majoritar de stat (CEC Bank și EXIMBANK).

Valoarea activului bilanțier agregat net s-a menținut relativ constantă pe perioada anului 2014, înregistrând o ușoară creștere, cu 0,5 la sută (de la 362,3 miliarde lei în decembrie 2013 la 364,1 miliarde lei în decembrie 2014; Tabelele 4.2 și 4.5), pe fondul unei activități reduse de creditare, al măsurilor de scoatere în afara bilanțului a creditelor neperformante necolectabile acoperite integral cu provizioane și al continuării procesului de dezintermediere financiară transfrontalieră. În structură, în anul 2014 față de anul precedent, s-a remarcat creșterea ponderii activului net bilanțier aferent sucursalelor băncilor străine (cu 0,4 puncte procentuale) în detrimentul cotei deținute de băncile comerciale, persoane juridice române, cu capital majoritar străin (-0,5 puncte procentuale).

Tabel 4.2
Cota de piață
a instituțiilor de credit

sfârșitul perioadei

	Activ net bilanțier			
	2013		2014	
	mil. lei	%	mil. lei	%
Bănci cu capital românesc, *din care:*	35 473,9	9,8	35 856,6	9,8
– cu capital majoritar de stat	30 874,4	8,5	31 857,9	8,7
– cu capital majoritar privat	4 599,5	1,3	3 998,7	1,1
Bănci cu capital majoritar străin	291 721,8	80,6	291 801,9	80,1
I. Total bănci comerciale	327 195,7	90,4	327 658,5	89,9
II. Sucursalele băncilor străine	34 170,4	9,4	35 543,7	9,8
Total bănci cu capital majoritar privat, inclusiv sucursalele băncilor străine	330 491,7	91,3	331 344,3	91,0
Total bănci cu capital majoritar străin, inclusiv sucursalele băncilor străine	325 892,2	90,0	327 345,6	89,9
Total bănci și sucursale ale băncilor străine (I+II)	361 366,1	99,8	363 202,2	99,7
CREDITCOOP	893,1	0,2	941,1	0,3
Total instituții de credit	362 259,2	100,0	364 143,3	100,0

Referitor la ierarhia băncilor în funcție de cota de piață, grupa băncilor cu active de peste 5 la sută în volumul total al activelor sistemului deținea o pondere de 67,0 la sută la finele anului 2014, în timp ce grupa băncilor de mărime mijlocie (cu active cuprinse între 1 la sută și 5 la sută) deținea 26,3 la sută, iar cea a băncilor cu active sub 1 la sută avea o pondere de 6,7 la sută.

Sistemul bancar românesc prezintă un nivel de concentrare moderat, reflectat atât de cota de piață în funcție de activele deținute de primele 5 bănci din sistem, cât și de indicele Herfindahl-Hirschman calculat în funcție de active. Evoluția descendentă a acestui indice (797 puncte în decembrie 2014 față de 821 puncte în decembrie 2013) arată o scădere continuă a gradului de concentrare a sistemului bancar și, implicit, creșterea competiției între instituțiile de credit.

Primele cinci bănci din sistem[1] dețineau la 31 decembrie 2014 ponderi de 54,2 la sută în volumul agregat al activelor, 54,2 la sută în stocul creditelor, 54,0 la sută în cel al depozitelor atrase și 58,3 la sută în totalul capitalurilor proprii.

[1] Clasificate în funcție de mărimea activelor.

Nivelul capitalului social aferent sectorului bancar românesc a înregistrat la 31 decembrie 2014 o majorare cu 8,9 la sută comparativ cu anul precedent, contribuțiile în numerar ale acționarilor, repartizările din profitul net anual și utilizarea altor rezerve generând un flux pozitiv de capital de aproximativ 2 247,8 milioane lei (de la 25 273,9 milioane lei în decembrie 2013 la 27 521,7 milioane lei în decembrie 2014; Tabel 4.3). Această majorare a contribuit la menținerea unei dimensiuni corespunzătoare a fondurilor proprii, sistemul bancar românesc continuând să se caracterizeze printr-o capitalizare adecvată în raport cu volumul activelor și nivelul de risc asumat. De asemenea, suplimentarea capitalului social a fost necesară pentru susținerea pierderilor apărute în contextul procesului de scoatere în afara bilanțului a creditelor neperformante necolectabile, proces inițiat în anul 2014 în urma recomandărilor băncii centrale.

Tabel 4.3
Ponderea instituțiilor de credit în volumul agregat al capitalului

sfârșitul perioadei

	Capital social/de dotare			
	2013		2014	
	mil. lei	%	mil. lei	%
Bănci cu capital românesc, *din care:*	3 507,8	13,9	3 637,8	13,2
– cu capital majoritar de stat	3 035,0	12,0	3 074,0	11,2
– cu capital majoritar privat	472,8	1,9	563,8	2,0
Bănci cu capital majoritar străin	21 308,6	84,3	23 427,3	85,1
I. Total bănci comerciale	24 816,4	98,2	27 065,1	98,3
II. Sucursalele băncilor străine	324,1	1,3	323,4	1,2
Total bănci cu capital majoritar privat, inclusiv sucursalele băncilor străine	22 105,5	87,5	24 314,5	88,3
Total bănci cu capital majoritar străin, inclusiv sucursalele băncilor străine	21 632,7	85,6	23 750,7	86,3
Total bănci și sucursale ale băncilor străine (I+II)	25 140,5	99,5	27 388,5	99,5
CREDITCOOP	133,4	0,5	133,2	0,5
Total instituții de credit	25 273,9	100,0	27 521,7	100,0

În ceea ce privește țările care dețin participații la capitalul social al băncilor autohtone și al sucursalelor băncilor străine, Austria ocupa la data de 31 decembrie 2014 prima poziție investițională (27,2 la sută). Următoarele două poziții în capitalul agregat au revenit Greciei (17,5 la sută) și Olandei (10,2 la sută). Gradul de conectare a sistemului bancar românesc la sistemul bancar european se menține la un nivel ridicat, ponderea capitalului străin (aferent băncilor cu capital majoritar străin, inclusiv sucursalele băncilor străine) fiind semnificativă, respectiv 86,3 la sută din capitalul agregat al sistemului bancar, la finele anului 2014.

În contextul aderării României la UE și al liberalizării pieței serviciilor, până la finele lunii martie 2015 un număr de 556 instituții străine au notificat băncii centrale intenția de a desfășura activitate bancară în mod direct pe teritoriul României, respectiv: 270 instituții bancare, 3 instituții financiare nebancare, 59 instituții emitente de monedă electronică și 224 instituții de plată.

2. Performanțe și perspective ale sectorului bancar

În cursul anului 2014, activitatea bancară s-a aflat sub semnul ajustărilor bilanțiere generate atât de interacțiunea factorilor de cerere și ofertă, cât și de contextul demarării procesului de curățare a bilanțurilor bancare de creditele neperformante. Măsurile de ajustare a bilanțurilor au fost însoțite și de efecte pozitive, în sensul în care acestea au condus la reflectarea corectă a neperformanței din creditare și la crearea premiselor pentru reluarea sustenabilă a procesului de creditare și pentru o provizionare cât mai corectă.

Procesul de dezintermediere financiară și-a menținut caracterul ordonat, scăderile semnalate la nivelul surselor atrase de la nerezidenți (preponderent pe seama instituțiilor de credit nerezidente, odată cu expirarea Acordului de la Viena) fiind contracarate de atragerea de resurse locale. Astfel, vulnerabilitatea sectorului bancar românesc asociată dependenței de resursele financiare externe s-a diminuat semnificativ.

Sectorul bancar din România își menține rezervele prudențiale de capital și lichiditate care i-au permis, pe parcursul ultimilor ani, să facă față, fără dificultăți majore, volatilității fluxurilor externe de capital, majorării volumului creditelor neperformante, precum și necesității optimizării portofoliilor de credite în vederea pregătirii implementării Basel III[2].

Banca Națională a României monitorizează atent evoluțiile mediului economic și financiar intern și internațional și posibilele riscuri la adresa sectorului bancar, acționând în vederea menținerii indicatorilor prudențiali la un nivel adecvat.

Adecvarea capitalului

Începând cu anul 2014, cerințele de capital sunt reglementate de noul cadru normativ european CRD IV (Directiva 2013/36/UE și Regulamentul (UE) nr. 575/2013, denumit pachetul legislativ CRD IV/CRR), care este aplicabil tuturor statelor membre ale UE și prin care sunt stabilite norme uniforme și standardizate pentru acoperirea riscurilor implicate de activitatea bancară. În conformitate cu prevederile acestuia, instituțiile de credit trebuie să îndeplinească următoarele cerințe de fonduri proprii: (i) o rată a fondurilor proprii de nivel 1 de bază de 4,5 la sută; (ii) o rată a fondurilor proprii de nivel 1 de 6 la sută; (iii) o rată a fondurilor proprii totale de 8 la sută. Față de indicatorii de adecvare a capitalului prevăzuți de cadrul Basel II, noul pachet legislativ CRD IV/CRR completează setul indicatorilor de evaluare a adecvării capitalului calculați pe baza valorii totale a expunerii la risc prin introducerea indicatorului „efect de levier", inițial ca o caracteristică suplimentară aflată la latitudinea autorităților de supraveghere, urmând să migreze către o măsură cu caracter obligatoriu începând cu anul 2018.

[2] Reglementări implementate în legislația UE prin intermediul pachetului CRD IV/CRR – Directiva 2013/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului cu privire la accesul la activitatea instituțiilor de credit și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, de modificare a Directivei 2002/87/CE și de abrogare a Directivelor 2006/48/CE și 2006/49/CE și Regulamentul (UE) nr. 575/2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și societățile de investiții și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012, cu aplicabilitate directă de la 1 ianuarie 2014.

În planul reglementării prudențiale din România, pentru transpunerea unor prevederi de natură tehnică din Directiva 2013/36/UE au fost adoptate Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 113/2013 privind unele măsuri bugetare și pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului și Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 5/2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit (acesta specifică modul în care au fost exercitate opțiunile naționale incluse în pachetul CRD IV/CRR).

Odată cu instituirea noului pachet legislativ, prevederile Ordinului BNR nr. 13/2011 privind raportarea cerințelor minime de capital pentru instituțiile de credit au fost abrogate implicit. Indicatorii privind adecvarea capitalului sunt raportați de bănci potrivit prevederilor Regulamentului de punere în aplicare (UE) nr. 680/2014 al Comisiei de stabilire a unor standarde tehnice de punere în aplicare cu privire la raportarea în scopuri de supraveghere a instituțiilor în conformitate cu Regulamentul (UE) nr. 575/2013 al Parlamentului European și al Consiliului.

În ceea ce privește sistemul bancar românesc, concentrarea deosebită în elemente de capital de calitate bună și foarte bună, din punct de vedere al capacității de absorbție a pierderilor, a creat premisele unei implementări corespunzătoare a cerințelor suplimentare de capital impuse de Basel III. Proporția ridicată a fondurilor proprii de nivel 1 a constituit, la momentul respectiv, un avantaj în acest sens (91 la sută la sfârșitul anului 2013).

Rata fondurilor proprii totale (echivalentul fostului indicator de solvabilitate) deține un nivel confortabil, creșterea cu 2,1 puncte procentuale pe parcursul anului 2014 (de la 15,5 la sută în decembrie 2013 la 17,6 la sută în decembrie 2014) datorându-se, în principal, diminuării cu 20 la sută a volumului filtrului prudențial și majorărilor de capital efectuate de acționari în cursul anului 2014. Nivelul contribuției în numerar a acționarilor la capitalul băncilor autohtone s-a ridicat la aproximativ 394 milioane euro. De asemenea, dată fiind preponderența elementelor de capital cu calitate ridicată, rata fondurilor proprii de nivel 1 și rata fondurilor de nivel 1 de bază sunt apropiate de rata fondurilor proprii totale (ambele cu un nivel de 14,6 la sută în decembrie 2014). Totodată, nivelul mediu al efectului de levier aferent sistemului bancar românesc s-a situat la finele anului 2014 la 7,4 la sută, reflectând un grad ridicat de capitalizare raportat la nivelul activelor bancare la valoare contabilă.

Capacitatea fondurilor proprii de a absorbi potențialele pierderi din activitatea bancară poate fi apreciată ca fiind mai ridicată decât nivelul reflectat în prezent de indicatorii de adecvare a capitalului, ca urmare a utilizării filtrelor prudențiale naționale la calculul fondurilor proprii și al indicatorilor de adecvare a capitalului. Totuși, în contextul implementării graduale a cadrului de reglementare CRD IV/CRR, începând cu anul 2014, volumul total al filtrelor prudențiale reglementate la nivel național este diminuat într-un ritm de 20 la sută pe an, proces care se va finaliza la data de 1 ianuarie 2018.

Calitatea activelor

Activitatea de creditare în anul 2014 a fost influențată de: (i) diminuarea volumului de surse atrase de la băncile-mamă, pe fondul continuării fenomenului de dezintermediere financiară și al intrării în vigoare a noilor cerințe prudențiale impuse prin cadrul de

reglementare CRD IV/CRR, (ii) menținerea de către bănci a unor standarde de creditare caracterizate de restrictivitate și prudență crescută în contextul unui deficit de cerere, precum și (iii) preponderența în bilanț a surselor interne de finanțare atrase pe termen scurt, ceea ce poate limita disponibilitatea băncilor de creștere a maturității creditelor.

O influență majoră în ceea ce privește evoluția stocului de credite au avut-o însă externalizarea și vânzarea de credite, precum și măsurile luate pentru diminuarea nivelului creditelor neperformante.

Deși băncile au folosit adesea soluții de restructurare/reeșalonare și executare silită în vederea reducerii ratei de neperformanță a creditelor, eficiența acestor tehnici de gestiune a creditelor neperformante a fost limitată. În acest context, pentru a se asigura premisele reluării sustenabile a activității de creditare, pe baze prudente, Banca Națională a României a recomandat instituțiilor de credit curățarea portofoliilor bancare în baza unui plan care a vizat patru etape: (i) prima a constat în recomandarea scrisă către bănci de scoatere în afara bilanțului a creditelor neperformante provizionate integral (banca păstrându-și dreptul de recuperare a creanței); (ii) a doua a vizat creditele cu un serviciu al datoriei de peste 360 de zile, pentru care băncile nu au inițiat nicio acțiune juridică de recuperare și pentru care s-a recomandat provizionarea integrală urmată de scoaterea în afara bilanțului; (iii) a treia s-a referit la împrumuturile luate de companiile în insolvență pentru care s-a recomandat constituirea de provizioane suplimentare și scoaterea în afara bilanțului a expunerilor acoperite cu provizioane; (iv) a patra a presupus realizarea unui audit extern al provizioanelor IFRS aferente portofoliului de credite în sold la 30 iunie 2014, precum și al evaluării colateralelor.

De asemenea, acțiunile de inspecție întreprinse de Banca Națională a României în cursul anului 2014 au avut printre obiective verificarea modului în care băncile restructurează creditele, în scopul evitării fenomenului de *evergreening* care implică susținerea financiară a clientului (deși acesta nu-și mai poate rambursa creditul) și, în consecință, evitarea constituirii de către bănci a provizioanelor de risc aferente.

Măsurile de scoatere în afara bilanțului a creditelor neperformante necolectabile s-au reflectat în înscrierea ratei creditelor neperformante – principalul indicator de evaluare a calității portofoliului – pe o pantă descrescătoare, de la 20,4 la sută în martie 2014[3] la 13,9 la sută în decembrie 2014 (Tabel 4.4). Riscurile atașate portofoliilor de credite au fost diminuate prin constituirea de provizioane (ajustări pentru depreciere), gradul de acoperire cu ajustări pentru depreciere aferente creditelor neperformante calculate conform standardelor contabile IFRS[4] consemnând o creștere, de la 68,9 la sută în martie 2014 la 69,9 la sută în decembrie 2014. De asemenea, existența unor rezerve consistente de capital, peste nivelul minim reglementat, poate contribui la acoperirea pierderilor neașteptate generate de eventuale manifestări ale unor evoluții nefavorabile în ceea ce privește riscul de credit.

[3] Luna martie reprezintă primul moment de raportare a acestui indicator potrivit unei noi metodologii determinate pe baza raportărilor efectuate de toate băncile: atât cele care utilizează abordarea standard în evaluarea riscului de credit, cât și cele care folosesc modele interne de *rating*.

[4] Băncile înregistrează în contabilitate numai sumele corespunzătoare acestor ajustări.

Pe parcursul anului 2014, evoluția creditării s-a menținut în teritoriu negativ, volumul creditelor la 31 decembrie 2014 fiind de 211,2 miliarde lei, față de 218,5 miliarde lei la 31 decembrie 2013, în scădere nominală cu 3,3 la sută. Astfel, potrivit informațiilor furnizate de bilanțul monetar agregat al băncilor, împrumuturile în valută și-au accelerat vizibil scăderea, pierzând 4,5 puncte procentuale din poziția deținută în stocul total al creditelor acordate sectorului privat, până la 56,4 la sută la finele anului 2014. În schimb, creditele în monedă națională au parcurs o traiectorie constant ascendentă pe parcursul anului 2014, revigorarea acestei componente reflectând impactul pozitiv exercitat de scăderile succesive ale ratei dobânzii de politică monetară asupra ratelor dobânzilor la creditele noi acordate companiilor și populației, precum și de modificarea condițiilor de derulare a programului guvernamental „Prima casă", în sensul limitării acestuia la moneda națională.

Lichiditatea

Potrivit evoluției indicatorilor de evaluare a riscului de lichiditate, sectorul bancar a continuat și în anul 2014 să beneficieze de o lichiditate adecvată, nivelul acestora indicând existența de rezerve pentru acoperirea eventualelor dezechilibre care pot apărea ca urmare a unor retrageri anticipate de resurse. Menținerea unor niveluri adecvate ale lichidității constituie, de altfel, o condiție necesară pentru ca sectorul bancar autohton să aibă o capacitate bună de a face față unor evoluții adverse, inclusiv de natură externă.

În contextul situației financiare internaționale și al evenimentelor apărute pe parcursul anului 2014, asigurarea lichidității a fost strâns legată de păstrarea încrederii deponenților în sistemul bancar românesc și, în consecință, de dorința acestora de a-și prelungi plasamentele ajunse la scadență.

Finanțarea externă a continuat să se diminueze, sursele atrase de la băncile-mamă scăzând cu aproximativ 16 la sută (de la 14,2 miliarde echivalent euro la 11,9 miliarde echivalent euro). Principala sursă de finanțare a băncilor a fost reprezentată de depozitele atrase de la clientela nebancară, care au ajuns până la un nivel de 247,3 miliarde lei la sfârșitul anului 2014, în creștere cu 18,4 miliarde lei față de nivelul înregistrat la finele anului 2013.

De asemenea, valoarea indicatorului care exprimă lichiditatea imediată a fost de 41,1 la sută la sfârșitul anului (asemănătoare celei din decembrie 2013) și a pus în evidență poziția confortabilă a lichidității, în timp ce indicatorul de lichiditate stabilit conform reglementărilor în vigoare emise de Banca Națională a României[5], calculat pentru totalitatea operațiunilor în echivalent lei, pe benzi de scadență, s-a plasat la un nivel confortabil superior celui reglementat (1) pe fiecare bandă de scadență.

Profitabilitatea

Eforturile depuse de instituțiile de credit în direcția curățării bilanțurilor contabile s-au reflectat, pe de o parte, în planul îmbunătățirii calității activelor, prin înscrierea ratei creditelor neperformante pe o pantă descrescătoare, iar pe de altă parte, în

[5] Ordinul BNR nr. 22/2011 privind raportarea situațiilor referitoare la indicatorul de lichiditate și riscul mare de lichiditate și Regulamentul BNR nr. 25/2011 privind lichiditatea instituțiilor de credit. Benzile de scadență sunt: până la o lună, între o lună și 3 luni, între 3 și 6 luni, între 6 și 12 luni și respectiv mai mare de 12 luni.

cel al profitabilității, prin constituirea de provizioane suplimentare. Astfel, pierderea cumulată a însumat 4,7 miliarde lei la finele anului 2014, fiind determinată de creșterea cheltuielilor cu provizioanele, care au depășit ca nivel profitul operațional, în contextul în care băncile au fost nevoite să își asume pierderile rezultate din creditele neperformante. De asemenea, pe fondul scăderii valorii garanțiilor – tendință cauzată și de posibilitățile restrânse de valorificare a acestora – băncile și-au actualizat coeficientul de valorificare a colateralelor, ceea ce a avut implicații suplimentare asupra necesarului de provizioane și, implicit, asupra rezultatului financiar.

Indicatorii de profitabilitate s-au deteriorat comparativ cu anul 2013, rata rentabilității economice (ROA) ajungând la -1,3 la sută, iar cea a rentabilității financiare (ROE) la -12,5 la sută.

Tabel 4.4
Principalii indicatori de analiză a sistemului bancar

procente

Denumirea indicatorului	2013	2014
Adecvarea capitalului		
Rata fondurilor proprii totale (fostul indicator de solvabilitate)	15,46	17,59
Rata fondurilor proprii de nivel 1	14,09	14,56
Rata fondurilor proprii de nivel 1 de bază	…	14,56
Efectul de levier	7,96	7,38
Calitatea activelor		
Credite acordate clientelei (valoare brută) / Total activ (valoare brută)	58,63	56,18
Plasamente și credite interbancare (valoare brută) / Total activ (valoare brută)	16,24	15,95
Creanțe depreciate ale clientelei nebancare (valoare netă) / Total portofoliu de credite aferent clientelei (valoare netă)	11,64	9,39
Creanțe depreciate ale clientelei nebancare (valoare netă) / Total activ (valoare netă)	6,50	5,10
Creanțe depreciate ale clientelei nebancare (valoare netă) / Total datorii	7,25	5,65
Rata creditelor neperformante[1]	21,87	…
Rata creditelor neperformante[2]	…	13,94
Profitabilitate		
ROA (Profit net / Total active la valoare medie)	0,01	-1,32
ROE (Profit net / Capitaluri proprii la valoare medie)	0,13	-12,45
Lichiditate		
Lichiditate imediată	41,49	41,08
Indicatorul de lichiditate[3] (lichiditate efectivă / lichiditate necesară):		
– D ≤ 1 lună	1,68	1,69
– 1 lună < D ≤ 3 luni	4,44	4,64
– 3 luni < D ≤ 6 luni	6,67	7,55
– 6 luni < D ≤ 12 luni	5,61	6,16
– 12 luni < D	2,70	3,22

[1] Indicator calculat din raportările prudențiale privind clasificarea creditelor (exclusiv portofoliul aferent abordării standard).

[2] Începând cu martie 2014, Banca Națională a României a modificat metodologia de determinare a ratei creditelor neperformante, acest indicator fiind calculat pe baza raportărilor efectuate de toate băncile (atât cele care determină cerința minimă de capital pentru riscul de credit potrivit abordării standard, cât și cele care utilizează modele interne de *rating*) pentru creditele care îndeplinesc criteriile de neperformanță (serviciul datoriei mai mare de 90 de zile și/sau în cazul cărora au fost inițiate proceduri judiciare).

[3] Indicatorul de lichiditate este exprimat în unități.

	Activ net bilanțier		Fonduri proprii*	
	mil. lei	%	mil. lei	%
1. Bănci cu capital majoritar românesc, *din care:*	**35 856,6**	**9,8**	**2 818,8**	**8,3**
1.1 Bănci cu capital majoritar de stat, *din care:*	**31 857,9**	**8,7**	**2 483,2**	**7,3**
1. CEC Bank	27 988,5	7,7	1 459,8	4,3
2. Banca de Export-Import a României – Eximbank	3 869,4	1,1	1 023,4	3,0
1.2 Bănci cu capital majoritar privat, *din care:*	**3 998,7**	**1,1**	**335,6**	**1,0**
1. Banca Comercială Carpatica	3 250,5	0,9	190,5	0,6
2. Banca Comercială Feroviara	493,3	0,1	40,0	0,1
3. Banca Română de Credite și Investiții	254,9	0,1	105,1	0,3
2. Bănci cu capital majoritar străin, *din care:*	**291 801,9**	**80,1**	**29 052,0**	**85,3**
1. Banca Comercială Română	59 037,1	16,2	5 848,9	17,2
2. BRD Groupe Société Générale	45 180,0	12,4	4 570,6	13,4
3. Banca Transilvania	35 619,5	9,8	3 616,9	10,6
4. Raiffeisen Bank	28 734,6	7,9	3 366,4	9,9
5. UniCredit Țiriac Bank	28 698,4	7,9	2 641,8	7,8
6. Alpha Bank România	16 955,1	4,6	1 792,0	5,3
7. Volksbank România	12 360,8	3,4	1 177,6	3,5
8. Bancpost	11 535,2	3,1	1 204,0	3,5
9. Piraeus Bank România	8 998,2	2,5	769,0	2,3
10. Garanti Bank	8 224,8	2,2	637,6	1,9
11. Banca Românească – Grupul National Bank of Greece	6 773,6	1,9	595,0	1,7
12. OTP Bank România	4 740,8	1,3	400,0	1,2
13. Credit Europe Bank România	4 502,5	1,2	543,4	1,6
14. Intesa SanPaolo România	4 447,6	1,2	370,2	1,0
15. BCR Banca pentru Locuințe	2 739,5	0,8	115,4	0,3
16. Banca Millennium	2 392,7	0,7	198,9	0,6
17. Marfin Bank România	2 314,1	0,6	190,9	0,6
18. Libra Internet Bank	1 687,1	0,5	163,1	0,4
19. ProCredit Bank	1 530,0	0,4	178,1	0,5
20. Crédit Agricole Bank România	1 280,9	0,4	89,5	0,3
21. Bank Leumi România	1 231,3	0,3	164,1	0,5
22. Nextebank	1 039,6	0,3	211,6	0,5
23. Romanian International Bank	919,3	0,3	61,6	0,2
24. Raiffeisen Banca pentru Locuințe	527,4	0,1	59,7	0,2
25. Porsche Bank Romania	331,8	0,1	85,7	0,3
I. Total bănci comerciale	**327 658,5**	**89,9**	**31 870,8**	**93,6**
II. Sucursale ale băncilor străine, *din care:*	**35 543,7**	**9,8**	**1 956,7**	**5,7**
1. ING Bank N.V., Amsterdam	18 738,5	5,1	1 210,5	3,6
2. Citibank Europe plc, Dublin	8 704,5	2,4	795,2	2,3
3. Veneto Banca Scpa Italia Montebelluna	4 586,0	1,3	-112,1	-0,3
4. Bank of Cyprus Public Company Limited Nicosia	1 592,5	0,4	-95,9	-0,3
5. BNP Paribas Fortis SA/NV Bruxelles	790,8	0,2	16,8	0,0
6. Blom Bank France S.A. Paris	567,0	0,2	181,8	0,5
7. TBI Bank EAD Sofia	409,3	0,1	-3,5	0,0
8. The Royal Bank of Scotland plc, Edinburgh	154,9	0,1	-36,3	-0,1
9. Montepio Credito-Instituicao Financeira de Credito S.A. Portugalia	0,2	0,0	0,2	0,0
Total bănci și sucursale ale băncilor străine (I+II)	363 202,2	99,7	33 827,5	99,3
CREDITCOOP	941,1	0,3	249,6	0,7
Total instituții de credit	364 143,3	100,0	34 077,1	100,0

* capitaluri proprii (în cazul sucursalelor băncilor străine)

Tabel 4.5
Valoarea activului net bilanțier și a fondurilor proprii la 31 decembrie 2014

3. Evaluarea riscurilor din activitatea bancară

În vederea prevenirii și limitării riscurilor specifice activității bancare, în scopul protejării intereselor deponenților și al asigurării stabilității și viabilității sistemului bancar, Banca Națională a României asigură supravegherea prudențială a instituțiilor de credit, persoane juridice române, inclusiv a sucursalelor acestora înființate în alte state membre ori în state terțe.

În acest sens, autoritatea de supraveghere examinează modul în care băncile își administrează riscurile și realizează propria evaluare cu privire la riscurile la care acestea sunt sau pot fi expuse (risc de credit, risc operațional, risc de piață, risc de lichiditate, alte riscuri semnificative), precum și riscurile la care băncile expun sistemul financiar, respectiv riscurile identificate prin simulări de criză.

Procesul de supraveghere presupune atât verificări pe baza raportărilor transmise de bănci (*off-site*), cât și verificări la fața locului (*on-site*) desfășurate la sediul băncilor și al sucursalelor acestora din țară și din străinătate.

Activitățile specifice *off-site* constau în analiza evoluției indicatorilor financiari și de prudență bancară raportați de bănci și urmărirea încadrării acestora în limitele prudențiale prevăzute de reglementările în vigoare, în scopul monitorizării evoluției profilului de risc general și a componentelor acestuia. O altă componentă importantă a activității de supraveghere *off-site* constă în evaluarea solicitărilor băncilor ce vizează modificări în situația acestora, în principal referitoare la: persoanele desemnate să asigure conducerea/administrarea băncilor; persoanele desemnate să asigure conducerea structurilor care privesc activitățile de administrare și control al riscurilor, precum și orice alte activități care pot expune instituția de credit unor riscuri semnificative (începând cu 2009); acționarii potențiali; fuziunile/divizările/achizițiile băncii; obiectul de activitate; auditorii financiari. Referitor la evaluarea conducătorilor, administratorilor și a conducătorilor de nivel mediu, în anul 2014 au fost instrumentate 73 de solicitări de aprobare prealabilă, dintre care 72 de cereri au fost aprobate, iar una respinsă. De asemenea, în ceea ce privește acționarii semnificativi, au fost aprobați 2 acționari semnificativi direcți și 3 indirecți.

În conformitate cu programul anual de evaluare și verificare, aprobat de Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României, pe parcursul anului 2014 au fost desfășurate 36 de acțiuni de inspecție, dintre care 29 la bănci și 7 la sucursalele unor bănci străine.

Acțiunile de supraveghere derulate în cadrul programului anual de evaluare și verificare au urmărit, în principal: profilul general de risc; situația financiară; strategia de afaceri și de risc; responsabilitățile și organizarea structurilor de conducere; organizarea și funcționarea sistemului de control intern; analiza riscurilor semnificative și a altor riscuri; verificarea procesului intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri (ICAAP); activitățile externalizate.

În plus față de acțiunile programate, s-au mai efectuat 24 de acțiuni punctuale la bănci. Potrivit specificului acestora, acțiunile de inspecție punctuale vizează unul sau mai multe riscuri, precum și verificarea modului de îndeplinire a măsurilor stabilite de BNR.

Acțiunile punctuale din cursul anului 2014 au evaluat, în principal: calitatea activelor; cadrul de administrare a activelor neperformante (volumul și structura acestora, gradul de acoperire a expunerilor neperformante cu ajustări, măsurile de reducere a activelor neperformante, administrarea riscului aferent portofoliului de credite neperformante); creditele restructurate; politicile de restructurare/rescadențare a creditelor neperformante; strategiile de recuperare a creditelor neperformante; adecvarea sistemelor IT pentru gestionarea activelor depreciate; riscul de lichiditate; riscul de finanțare; expunerea la riscul operațional și reputațional; indicatorii de performanță utilizați pentru măsurarea evenimentelor de risc operațional și reputațional asociate activităților externalizate; cerințele și standardele, calitative și cantitative, referitoare la Modelul Abordării Avansate de Evaluare (AMA) în scopul calculării cerinței de capital pentru riscul operațional; participațiile calificate; modul de implementare a recomandărilor și a măsurilor dispuse de BNR.

În urma desfășurării activității de supraveghere și a rapoartelor întocmite, au fost dispuse măsuri de remediere a deficiențelor constatate în 51 de cazuri, cu termene concrete de îndeplinire, adresate unui număr de 24 de bănci. Măsurile respective au vizat, în principal, menținerea de fonduri proprii în plus față de cerințele de capital minim, consolidarea dispozițiilor privind guvernanța și administrarea capitalului intern, aplicarea unei politici specifice de constituire de provizioane sau a unui tratament specific activelor, impunerea de cerințe de lichiditate specifice, precum și limitarea componentei variabile a remunerației.

Încălcarea unor prevederi legale a atras sancționarea unor persoane din cadrul a 4 instituții de credit cu suspendarea exercitării drepturilor de vot (6 acționari), cu amendă (3 cazuri) și/sau avertisment scris (19 cazuri).

Sancțiunile au fost aplicate pentru aspecte legate de respectarea cerințelor prudențiale, clasificarea creditelor și plasamentelor, determinarea și utilizarea ajustărilor prudențiale de valoare sau ale celor pentru depreciere, administrarea riscurilor, organizare și conducere, conflicte de interese, politici de remunerare, sistemul de control intern, auditul intern, precum și pentru neîndeplinirea măsurilor dispuse de BNR.

4. Instituțiile financiare nebancare, instituțiile de plată și instituțiile emitente de monedă electronică

În cursul anului 2014, în sectorul instituțiilor financiare nebancare (IFN), al instituțiilor de plată (IP) și al instituțiilor emitente de monedă electronică (IEME) a continuat procesul de restructurare, atât din punct de vedere numeric, cât și al principalilor indicatori financiari agregați.

4.1. Instituțiile financiare nebancare

Față de sfârșitul anului 2013, numărul instituțiilor financiare nebancare înscrise în Registrul general a scăzut de la 173 la 170, această diminuare fiind rezultatul radierii unui număr de 15 instituții, concomitent cu înscrierea altor 12 instituții. Radierile s-au realizat preponderent la cerere (13 cazuri) sau din alte cauze prevăzute de lege (2 cazuri).

Din punct de vedere al secțiunilor Registrului general, cele 15 radieri sunt repartizate astfel: 10 în secțiunea „Activități multiple de creditare" și 5 în secțiunea „Leasing financiar". Totodată, înscrierile de noi instituții s-au distribuit astfel: 11 în secțiunea „Activități multiple de creditare" și una în secțiunea „Leasing financiar".

Față de sfârșitul anului precedent, la 31 decembrie 2014 numărul instituțiilor financiare nebancare înscrise în Registrul special s-a redus de la 50 la 44 (Tabel 4.6), ca urmare a radierii unui număr de 6 instituții, dintre care 4 nu au mai respectat limitele reglementate ale indicatorilor privind criteriile de înscriere în Registrul special, una a fost absorbită în urma unui proces de fuziune cu o instituție de credit și una a solicitat radierea din registrele ținute de Banca Națională a României.

Tabel 4.6
Distribuția instituțiilor financiare nebancare pe tipuri de activități la 31 decembrie 2014

Tipul activității	Registrul special		Registrul general*		Registrul general	
	nr.	%	nr.	%	nr.	%
Activități multiple de creditare	37	84,1	91	72,2	128	75,3
Leasing financiar	6	13,6	23	18,3	29	17,1
Emitere garanții și asumare de angajamente, inclusiv garantarea creditului	1	2,3	4	3,2	5	2,9
Credite de consum	0	0,0	4	3,2	4	2,4
Microcreditare	0	0,0	2	1,6	2	1,2
Finanțarea tranzacțiilor comerciale	0	0,0	1	0,8	1	0,6
Factoring	0	0,0	1	0,8	1	0,6
Credite ipotecare și/sau imobiliare	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Scontare	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Forfetare	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Alte forme de finanțare de natura creditului	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Total	44	100,0	126	100,0	170	100,0

* exclusiv instituțiile financiare nebancare din Registrul special

Capitalul social al instituțiilor financiare nebancare a scăzut nesemnificativ, cu 0,08 la sută față de sfârșitul anului precedent, totalizând 3 051,9 milioane lei la 31 decembrie 2014. Tendința descendentă s-a manifestat și la nivelul activului bilanțier agregat net al instituțiilor financiare nebancare, care s-a situat la 24 020,4 milioane lei, în scădere cu 7,3 la sută comparativ cu anul anterior (Tabel 4.7).

Nivelul agregat al creditelor și angajamentelor a atins 36 290,5 milioane lei, în scădere cu 1,3 la sută față de anul precedent. În structură, suma de 9 637,7 milioane lei (26,5 la sută) a reprezentat finanțările acordate sub formă de leasing financiar, 8 632,7 milioane lei (23,8 la sută) au fost alte tipuri de credite, iar suma de 18 020,1 milioane lei (49,7 la sută) a reprezentat soldul angajamentelor date. Acesta din urmă s-a plasat pe o traiectorie ascendentă comparativ cu sfârșitul anului 2013 (+8,2 la sută), în timp ce leasingul financiar și celelalte tipuri de credite s-au diminuat cu 4 la sută și, respectiv, cu 14,2 la sută.

Evoluția relevă continuarea tendinței din anii anteriori, de creștere a angajamentelor date, în special prin intermediul instituțiilor financiare nebancare constituite ca fonduri de garantare a creditelor.

milioane lei**

Denumirea indicatorului	Registrul special	Registrul general***	Registrul general
Capital social/de dotare	2 374,4	677,5	3 051,9
Active totale (net)	21 885,9	2 134,5	24 020,4
Total credite și angajamente, *din care:*	35 002,9	1 287,6	36 290,5
– leasing financiar	9 433,6	204,3	9 637,7
– alte tipuri de credite	7 705,8	926,9	8 632,7
– angajamente date	17 863,6	156,3	18 020,1
Creanțe restante și îndoielnice (net), *din care:*	734,1	107,6	841,7
– credite restante și îndoielnice	371,0	70,8	441,8
Provizioane aferente creanțelor restante și îndoielnice, *din care:*	3 683,0	815,0	4 498,0
– provizioane aferente creditelor restante și îndoielnice	3 153,9	656,7	3 810,6
Credite și angajamente neperformante****	4 306,6	509,8	4 816,4
Rezultatul reportat	-413,4	-158,6	-572,0
Rezultat aferent anului 2014	107,4	193,0	300,4
ROA (profit net/total activ); %	0,49	9,04	1,25
ROE (profit net/capitaluri proprii); %	2,11	21,29	5,01
Număr de contracte	1 012 197,0	784 260,0	1 796 457,0
Număr de clienți, *din care:*	903 325,0	694 019,0	1 597 344,0
– persoane fizice	825 382,0	685 787,0	1 511 169,0
– persoane juridice	77 943,0	8 232,0	86 175,0

* inclusiv datele raportate de IFN care dețin și calitatea de IP

** cu excepția indicatorilor „ROA", „ROE", „Număr de contracte" și „Număr de clienți"

*** exclusiv instituțiile financiare nebancare înscrise în Registrul special

**** care înregistrează întârzieri mai mari de 90 de zile și/sau pentru care au fost inițiate proceduri de recuperare a creanțelor (cu contaminare la nivel de debitor)

Tabel 4.7
Principalii indicatori ai sectorului instituțiilor financiare nebancare la 31 decembrie 2014*

În ceea ce privește nivelul creanțelor restante și îndoielnice, la valoare netă, acesta s-a diminuat în intervalul 31 decembrie 2013 – 31 decembrie 2014, atât în sumă absolută, de la 1 038,6 milioane lei la 841,7 milioane lei, cât și ca pondere în totalul activului net, de la 4 la sută la 3,5 la sută. Concomitent, a scăzut și nivelul provizioanelor aferente creanțelor restante și îndoielnice, de la 4 565,4 milioane lei la 4 498 milioane lei.

Totodată, pe parcursul anului 2014, instituțiile financiare nebancare înscrise în Registrul general și-au ameliorat profitabilitatea, rezultatul financiar revenind în plaja valorilor pozitive. Profitul agregat al instituțiilor financiare nebancare înscrise în Registrul special a fost de 107,4 milioane lei, iar cel al instituțiilor înscrise doar în Registrul general de 193 milioane lei, rezultând un profit total al sistemului de 300,4 milioane lei.

Principalii indicatori de profitabilitate (rata rentabilității financiare – ROE și rata rentabilității economice – ROA) au înregistrat valori semnificativ mai mari la nivelul instituțiilor financiare nebancare înscrise doar în Registrul general (ROE: 21,3 la sută și ROA: 9 la sută) comparativ cu cele înscrise și în Registrul special (ROE: 2,1 la sută și ROA: 0,5 la sută), rezultând o profitabilitate superioară a instituțiilor de mici dimensiuni.

Distribuția capitalului social/de dotare în funcție de țara de origine pentru cele 44 de instituții înscrise în Registrul special la 31 decembrie 2014 este sintetizată în Tabel 4.8.

Tabel 4.8
Ponderile capitalului social/ de dotare în funcție de țara de origine la 31 decembrie 2014

procente

Țara de origine	Ponderea capitalului social/de dotare	
	în total capital	în total capital străin
România	63,7	–
Olanda	8,8	24,3
Franța	6,9	18,9
Germania	5,6	15,3
Suedia	4,2	11,5
Italia	2,2	6,0
Cipru	2,1	5,7
Grecia	1,7	4,6
Statele Unite ale Americii	1,6	4,3
Austria	1,1	3,1
Marea Britanie	1,0	2,6
Polonia	0,7	2,0
Luxemburg	0,6	1,6

Comparativ cu sfârșitul anului 2013, principala modificare a constat în creșterea ponderii capitalului românesc, de la 56,9 la sută la 63,7 la sută.

În ceea ce privește celelalte state care dețin participații la capitalul social/de dotare al instituțiilor financiare nebancare înscrise în Registrul special, Olanda ocupa la 31 decembrie 2014 prima poziție investițională (24,3 la sută în total capital străin). Următoarele două poziții în capitalul străin agregat au revenit Franței (18,9 la sută) și Germaniei (15,3 la sută). În totalul capitalului străin, cele trei țări, respectiv Olanda, Franța și Germania, dețin împreună mai mult de jumătate (58,5 la sută), diferența revenind celorlalte 9 țări.

Valoarea totală a capitalului străin a fost de 861,5 milioane lei, în scădere față de anul 2013 cu 210,8 milioane lei, respectiv cu 19,7 la sută. Exprimată la cursul de schimb de la 31 decembrie 2014, valoarea totală a capitalului străin s-a cifrat la 192,2 milioane euro.

Supravegherea prudențială și monitorizarea instituțiilor financiare nebancare

Supravegherea prudențială și monitorizarea instituțiilor financiare nebancare a constat atât în urmărirea modului de întocmire și transmitere a raportărilor periodice, cât și în efectuarea de inspecții la fața locului de către personalul specializat din cadrul BNR. Aceste acțiuni s-au finalizat prin încheierea de rapoarte de supraveghere și impunerea, după caz, a unor sancțiuni prevăzute de dispozițiile legale în vigoare.

Astfel, ca urmare a monitorizării modului de efectuare a raportărilor periodice și a respectării reglementărilor Băncii Naționale a României privind instituțiile financiare nebancare, au fost elaborate 12 rapoarte de inspecție *off-site*, concretizate în aplicarea a 12 sancțiuni, constând în: 5 avertismente scrise, 4 amenzi aplicate instituțiilor financiare nebancare și 3 suspendări ale activității de creditare.

Inspecțiile *on-site*, desfășurate conform programului anual de inspecție, au avut drept scop verificarea activității curente pentru 18 instituții financiare nebancare înscrise în Registrul special (dintre care una are și calitatea de instituție de plată) și 3 instituții financiare nebancare înscrise doar în Registrul general.

Pe baza rapoartelor întocmite de echipele de inspecție care au derulat acțiunile de supraveghere, pentru 9 instituții au fost impuse sancțiuni constând în 8 avertismente scrise și o amendă. De asemenea, pentru 14 instituții financiare nebancare s-au dispus elaborarea și transmiterea unor planuri de măsuri pentru remedierea deficiențelor constatate.

Totodată, pe baza notificărilor transmise de instituțiile financiare nebancare și a monitorizării acestora, în cursul anului 2014 au fost operate unele modificări în registre, concretizate în:

- înscrierea unor noi instituții financiare nebancare în Registrul general (12 cazuri);
- radierea unor instituții financiare nebancare din Registrul general (15 cazuri);
- radierea unor instituții financiare nebancare din Registrul special (6 cazuri).

De asemenea, în cele două registre au fost operate modificări referitoare la schimbarea denumirii instituțiilor financiare nebancare, a sediului social și/sau a numerelor de telefon/fax, trecerea unor instituții financiare nebancare dintr-o secțiune în alta a Registrului general, ca urmare a modificării obiectului de activitate.

4.2. Instituțiile de plată

La 31 decembrie 2014, în Registrul instituțiilor de plată erau înscrise 8 instituții de plată și 48 de agenți prin intermediul cărora acestea prestează servicii de plată pe teritoriul României și în străinătate. Dintre agenți, 9 au fost înscriși în cursul anului 2014 în registrul administrat de Banca Națională a României.

Totodată, dintre instituțiile de plată autorizate, 4 dețin și calitatea de instituție financiară nebancară, fiind înscrise în Registrul general.

Pe parcursul anului 2014, supravegherea prudențială a instituțiilor de plată a fost realizată prin analiza raportărilor transmise de către acestea conform prevederilor Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 21/2009 privind instituțiile de plată, cu modificările și completările ulterioare, precum și prin efectuarea de inspecții la fața locului de către personalul specializat al BNR. Acțiunile *on-site* s-au desfășurat conform programului anual de inspecție, au avut drept scop verificarea activității curente pentru 3 instituții de plată, altele decât cele care dețin și calitatea de instituție financiară nebancară, și s-au concretizat în impunerea unei sancțiuni constând în avertisment scris și dispunerea elaborării și transmiterii unui plan de măsuri pentru remedierea deficiențelor constatate.

4.3. Instituțiile emitente de monedă electronică

La 31 decembrie 2014, în Registrul instituţiilor emitente de monedă electronică erau înscrise 2 instituții, similar situației de la sfârșitul anului precedent.

Pe parcursul perioadei analizate, supravegherea prudențială a instituțiilor emitente de monedă electronică a fost realizată prin analiza raportărilor transmise de către acestea conform prevederilor Regulamentului BNR nr. 8/2011 privind instituțiile emitente de monedă electronică, cu modificările și completările ulterioare.

5. Monitorizarea aplicării sancțiunilor internaționale, prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului

În anul 2014, preocupările Băncii Naționale a României în domeniul monitorizării aplicării sancțiunilor internaționale, prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului au vizat verificarea respectării de către instituțiile de credit a cadrului legislativ aplicabil, fiind desfășurate în acest sens 31 de acțiuni de inspecție, dintre care 29 de acțiuni la sediul instituţiilor de credit, o acțiune de supraveghere *off-site* și o acțiune punctuală.

În cadrul acțiunilor desfășurate, au fost constatate unele deficiențe pentru care au fost întocmite 13 procese-verbale de constatare și sancționare a contravențiilor, un ordin de impunere a unor măsuri de remediere a deficiențelor și 11 scrisori de recomandare pentru îmbunătățirea cadrului de administrare a riscurilor. Sancțiunile au fost aplicate, în principal, pentru nerespectarea reglementărilor privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Totodată, către Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor s-au transmis 6 informări privind unele suspiciuni de spălare a banilor, identificate de echipele de inspecție.

De asemenea, prin participarea reprezentantului Băncii Naționale a României la reuniunile Consiliului interinstituțional[6], s-au asigurat documentația și expertiza în domeniul financiar-bancar necesare pentru: (i) elaborarea mandatelor și documentelor de poziție ale României, prezentate în cadrul organismelor internaționale cu responsabilități în domeniul sancțiunilor internaționale, în special în cadrul reuniunilor grupului de lucru RELEX – formațiunea „Sancțiuni" al Consiliului Uniunii Europene; (ii) elaborarea și emiterea avizelor consultative în scopul fundamentării unor decizii legate de aplicarea sancțiunilor internaționale; (iii) formularea de observații și propuneri cu privire la proiectele regulamentelor și deciziilor Uniunii Europene care au ca obiect de reglementare instituirea unor sancțiuni internaționale aferente domeniului de activitate; (iv) elaborarea Raportului anual referitor la măsurile adoptate de România în vederea punerii în aplicare a regimurilor de sancțiuni instituite pe plan internațional în domeniul financiar-bancar

[6] Consiliul interinstituțional constituit în temeiul art. 13 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 202/2008, aprobată prin Legea nr. 217/2009, cu modificările și completările ulterioare.

(raportul este prezentat de către primul-ministru Parlamentului și Consiliului Suprem de Apărare a Țării); (v) supunerea spre analiză a unor aspecte care vizează punerea în aplicare a sancțiunilor internaționale în vederea clarificării și aplicării unitare a acestora.

Totodată, în scopul implementării corespunzătoare a legislației privind instituirea de sancțiuni internaționale în domeniul financiar-bancar, s-au asigurat monitorizarea permanentă a adoptării acesteia și includerea problematicii respective în obiectivele tematice ale acțiunilor de inspecție.

Una dintre activitățile specifice, cu caracter permanent, a fost și cea de informare cu celeritate a instituțiilor de credit cu privire la: (i) adoptarea, modificarea sau completarea măsurilor sancționatorii aferente domeniului financiar-bancar și (ii) riscul de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului în raport cu vulnerabilitățile identificate de Grupul de Acțiune Financiară Internațională (FATF), în vederea facilitării adoptării măsurilor adecvate.

În baza mandatului acordat de conducerea Băncii Naționale a României, s-a asigurat cooperarea cu: (i) autoritățile de supraveghere, în ceea ce privește modul de aplicare a reglementărilor privind prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului, pentru furnizarea de informații, pe bază de reciprocitate, cu respectarea cerințelor referitoare la păstrarea secretului profesional prevăzute de lege, și cu (ii) celelalte autorități naționale și internaționale angrenate în punerea în aplicare a sancțiunilor internaționale, în conformitate cu prevederile cadrului legal de cooperare.

De asemenea, s-a asigurat consultanță de specialitate instituțiilor de credit, în ceea ce privește modul de aplicare a legislației privind sancțiunile internaționale, prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării actelor de terorism, care a vizat, în special, informări, constituirea de grupuri de lucru, elaborarea unor puncte de vedere etc.

O altă direcție de acțiune a constat în participarea BNR, în calitate de membru, la Subcomitetul pentru prevenirea spălării banilor, din cadrul Comitetului comun al Autorităților Europene de Supraveghere, din structura Autorității Bancare Europene.

O atenție specială a fost acordată derulării procesului de finalizare a celei de-a IV-a runde de evaluare a României – de către echipa de experți a Comitetului Moneyval din cadrul Consiliului Europei – din punct de vedere al gradului de conformitate a implementării standardelor internaționale de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului (FATF), precum și al eficienței punerii în aplicare a acestora. Această acțiune a presupus o implicare activă a departamentului de resort din cadrul BNR pentru pregătirea și susținerea observațiilor cu privire la unele constatări din proiectul de raport (în cadrul întâlnirilor tehnice pregătitoare și în plenul reuniunii Comitetului Moneyval). Toate acestea s-au materializat prin adoptarea Raportului de evaluare a României din 4 aprilie 2014 în cadrul celei de-a 44-a Reuniuni plenare a Comitetului Moneyval, cu însușirea unora dintre amendamentele propuse.

Capitolul 5

Emisiunea de numerar

În exercitarea atribuțiilor sale statutare, BNR a asigurat numerarul necesar unei circulații monetare adecvate din punct de vedere valoric, cantitativ și în structura pe cupiuri, răspunzând astfel nevoilor tuturor categoriilor de utilizatori de numerar. Totodată, banca centrală a întreprins în mod consecvent măsurile corespunzătoare în vederea creșterii calității numerarului aflat în circulație.

1. Evoluția numerarului aflat în afara sistemului bancar

În anul 2014, numerarul aflat în afara sistemului bancar și-a continuat trendul ascendent, ritmul de creștere (+14,7 la sută, până la o valoare de 43 003 milioane lei[1]) fiind superior celui consemnat în anul anterior cu 2,4 puncte procentuale (Grafic 5.1).

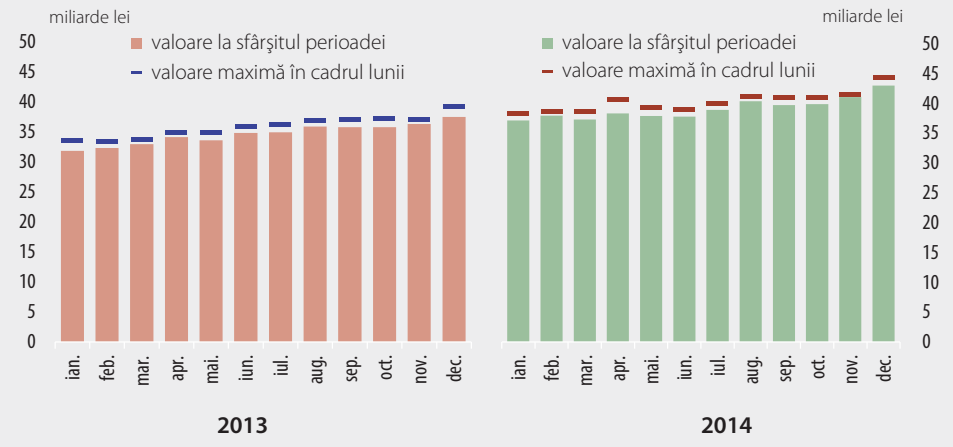

Grafic 5.1
Numerarul aflat în afara sistemului bancar în perioada 2008-2014

Ca și în anii precedenți, evoluția acestui indicator în cadrul anului a fost neomogenă (Grafic 5.2). În primul semestru, lunile de scădere au alternat, în general, cu cele de creștere, astfel că la finele intervalului valoarea numerarului aflat în afara sistemului bancar era comparabilă cu cea de la sfârșitul anului 2013 (+0,8 la sută). Similar anului precedent, indicatorul a scăzut în luna ianuarie (cu circa 1 la sută față de decembrie 2013, nivelul de 37 131 milioane lei consemnat reprezentând, de altfel, minimul anului) și a înregistrat o majorare semnificativă în luna aprilie (rată lunară de +2,8 la sută) în contextul sărbătorilor pascale și al zilei de 1 mai.

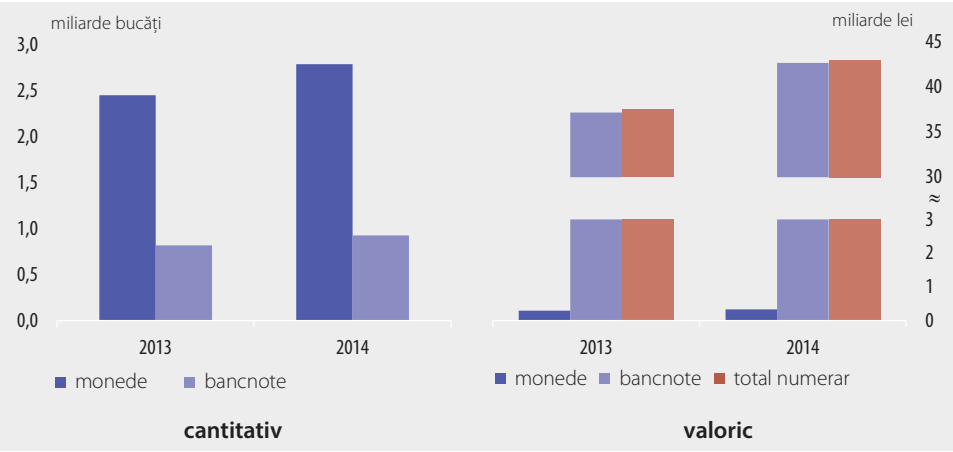
În a doua parte a anului, valoarea numerarului aflat în afara sistemului bancar s-a situat, relativ constant, pe o pantă ascendentă, singura lună din interval când s-a consemnat o mișcare contrară fiind septembrie (-1,5 la sută față de august 2014). Factorii sezonieri au continuat să dețină un rol important în aceste evoluții (perioada vacanțelor, sărbătorile de iarnă, măsurile bugetare de la sfârșitul anului), astfel încât valoarea maximă a numerarului aflat în afara sistemului bancar în anul 2014 a fost atinsă pe 24 decembrie, respectiv 44 213 milioane lei.

[1] 39 792 milioane lei, exclusiv numerarul aflat în ATM-uri și ASV-uri (3 211 milioane lei).

Grafic 5.2
Evoluția numerarului aflat în afara sistemului bancar

Numărul total de bancnote aflate în afara sistemului bancar la sfârșitul anului 2014 a fost de 927,3 milioane bucăți, cu 13,0 la sută peste cel de la finele anului 2013, iar valoarea acestora a fost cu 14,7 la sută mai mare (Grafic 5.3).

Grafic 5.3
Numerarul aflat în afara sistemului bancar în anul 2014 comparativ cu anul 2013

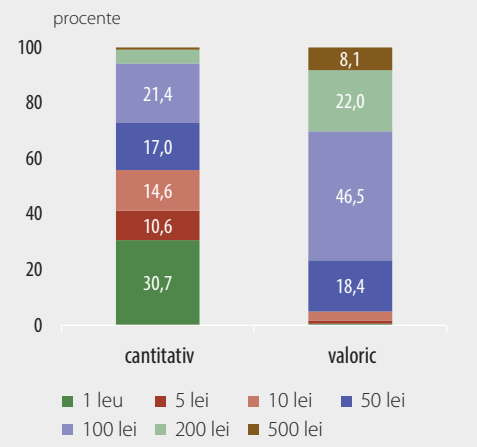
Creșteri ale numărului de bancnote aflate în afara sistemului bancar s-au înregistrat la toate cupiurile, o majorare mai pronunțată consemnându-se în cazul celei de 100 lei (+22,3 la sută), astfel că ponderea acesteia în numărul total de bancnote a fost cu 1,6 puncte procentuale mai mare față de 2013.

O creștere semnificativă a numărului de bancnote aflate în afara sistemului bancar s-a constatat și la cupiura de 50 lei (+15,7 la sută), de asemenea reflectată într-o modificare ascendentă a ponderii (cu 0,4 puncte procentuale). Cele două cupiuri au fost singurele ale căror ponderi în numărul total de bancnote aflate în afara sistemului bancar s-au majorat față de 2013, o contribuție revenind rolului lor crescut în alimentarea ATM-urilor.

Pentru celelalte cupiuri, creșterile consemnate la nivelul numărului de bancnote au fost de mai mică amploare: aproximativ +12 la sută în cazul cupiurilor de 1 leu și 10 lei, +6,1 la sută în cazul celei de 200 lei, +2,4 la sută pentru cea de 500 lei și doar 1,3 la sută în cazul celei de 5 lei.

La sfârșitul anului 2014, cupiura de 1 leu deținea cea mai mare pondere în numărul total de bancnote, respectiv 30,7 la sută, urmată de cea de 100 lei (cu 21,4 la sută),

cea mai puțin uzitată bancnotă în afara sistemului bancar fiind cea de 500 lei, cu o pondere de sub 1 la sută în numărul total de bancnote (Grafic 5.4).

Grafic 5.4
Structura pe cupiuri a bancnotelor aflate în circulație în anul 2014

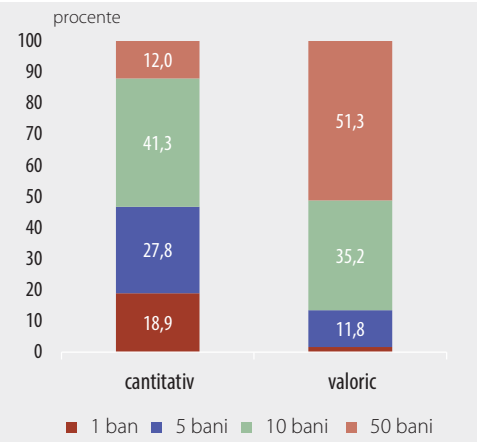
Din punct de vedere valoric, bancnotele cele mai folosite la alimentarea ATM-urilor au continuat să dețină cele mai ridicate ponderi în total, respectiv 46,5 la sută cupiura de 100 lei, 22,0 la sută cea de 200 lei și 18,4 la sută cea de 50 lei.

Evoluția numărului de bancnote aflate în afara sistemului bancar în intervalul 2008-2014 reliefează o puternică tendință de creștere pe termen lung a utilizării bancnotelor din cupiura de 200 lei, al căror număr s-a majorat în această perioadă cu 156,5 la sută, urmată de cea de 100 lei cu o creștere de 75,7 la sută, singura cupiură al cărei număr total de bancnote a scăzut fiind cea de 500 lei (-18,2 la sută).

La finele anului 2014, numărul de monede existente în afara sistemului bancar a fost cu 13,8 la sută mai mare față de cel de la finele anului 2013, iar din punct de vedere valoric, numerarul sub formă de monedă metalică a crescut cu 12,4 la sută (Grafic 5.3).

Nivelul ridicat la care s-a menținut cererea de monedă metalică a fost determinat, în principal, de continuarea politicii de extindere a rețelelor lanțurilor de magazine de tip discount și de implementarea practicilor specifice operațiunilor de încasări și plăți cu numerar desfășurate în relația cu clienții, ce implică utilizarea de cantități importante de monedă pentru acordarea restului. Un alt factor care a contribuit la creșterea solicitărilor de monedă metalică a fost dezvoltarea rețelei de echipamente automate de distribuire a produselor alimentare de mică valoare sau de plată a unor servicii de mică valoare.

În anul 2014, creșteri ale numărului de monede aflate în afara sistemului bancar s-au înregistrat la toate cupiurile, de amploare mai mare în cazul celei de 1 ban (+18,0 la sută) și de 10 bani (+13,8 la sută).

Grafic 5.5
Structura pe cupiuri a monedelor aflate în circulație în anul 2014

Cea mai mare pondere în numărul total de monede aflate asupra populației și în casieriile agenților economici, de 41,3 la sută, a avut-o moneda de 10 bani, urmată de cea de 5 bani, cu o pondere de 27,8 la sută (Grafic 5.5).

Din punct de vedere valoric, ponderea cea mai mare a fost deținută de moneda de 50 de bani (51,3 la sută), urmată de cupiura de 10 bani cu o pondere de 35,2 la sută.

La sfârșitul anului 2014, fiecărui locuitor îi reveneau 46 bancnote și 140 monede din cele aflate în afara sistemului bancar, cu 5 bancnote, respectiv cu 18 monede mai mult comparativ cu perioada corespunzătoare a anului anterior. Valoarea medie a unei bancnote în circulație a fost de 46 lei, în creștere cu 0,7 lei față de sfârșitul anului 2013 (Tabel 5.1).

Tabel 5.1
Valoarea medie a unei bancnote aflate în circulație în perioada 2008-2014

lei

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
39,8	40,7	41,4	41,1	45,4	45,3	46,0

2. Plățile și încasările în numerar ale BNR în relația cu instituțiile de credit/Trezoreria statului

Plăți

Valoarea totală a bancnotelor și monedelor utilizate în plățile efectuate de banca centrală în cursul anului 2014 către instituțiile de credit/Trezoreria statului a fost de 20 393,9 milioane lei, cu 8,9 la sută mai mică față de cea aferentă anului 2013.

Prin operațiunile de plăți efectuate de BNR s-au pus în circulație 461,2 milioane bancnote, cu 27,8 la sută mai puține față de anul 2013, și 450,7 milioane monede, cu 12,8 la sută mai multe decât în anul precedent. Valoarea totală a bancnotelor puse în circulație a fost de 20 328,3 milioane lei, cu 9,0 la sută mai mică decât cea aferentă anului 2013, în timp ce valoarea totală a monedelor a fost de 65,6 milioane lei, cu 14,5 la sută mai mare față de cea din anul 2013.

O creștere a numărului de bancnote utilizate în efectuarea plăților, de 17,5 la sută, s-a înregistrat la cupiura de 100 lei, ca urmare a intensificării utilizării acesteia în alimentarea ATM-urilor. De altfel, ponderea acestei cupiuri în numărul total de bancnote folosite în plăți a cunoscut și cea mai mare creștere față de anul anterior, de 9,2 puncte procentuale, până la 23,9 la sută.

În cazul cupiurii de 500 lei, creșterea cantitativă a fost de 26,9 la sută, însă volumul retragerilor la această cupiură a fost în continuare foarte redus, reprezentând doar 0,1 la sută din numărul total de bancnote retrase de la BNR de către instituțiile de credit/Trezoreria statului.

Toate celelalte cupiuri au cunoscut diminuări din punct de vedere cantitativ, mai accentuate la bancnotele de 5 lei și 200 lei (-57,6 la sută și, respectiv, -49,3 la sută), urmate de bancnotele de 1 leu, 10 lei și 50 lei, cu reduceri de până la 37,2 la sută.

Din punct de vedere al ponderii, în anul 2014 s-au înregistrat diminuări la cupiurile mici, de 1 leu, 5 lei și 10 lei, ponderea cumulată a acestora în numărul total de bancnote utilizate în plăți la solicitarea instituțiilor de credit/Trezoreriei statului diminuându-se de la 60,4 la sută în anul 2013 la 48 la sută în 2014.

Din punct de vedere valoric, mai mult de jumătate din plățile către instituțiile de credit/Trezoreria statului, respectiv 54,3 la sută, s-au efectuat în bancnota de 100 lei, urmată de bancnota de 50 lei, cu o pondere de 29,4 la sută, și de cea de 200 lei, cu o pondere de 9,5 la sută. Astfel, cele 3 cupiuri au reprezentat însumate aproximativ 93 la sută din valoarea totală a bancnotelor folosite la efectuarea de plăți în anul 2014, față de circa 90 la sută în anul anterior.

Numărul de monede utilizate în plăți a crescut în anul 2014 la toate cupiurile, cea mai pronunțată majorare fiind înregistrată la moneda de 10 bani (17,5 la sută), urmată de cea de 50 de bani (13,6 la sută). Astfel, moneda de 10 bani a deținut cea mai mare pondere în numărul total de monede folosite în plăți (43,9 la sută), urmată de cea de 5 bani, cu 20 la sută.

Din punct de vedere valoric, moneda de 50 de bani a continuat să fie cea mai utilizată în plățile efectuate către instituțiile de credit/Trezoreria statului (61,7 la sută), urmată de cea de 10 bani, cu o pondere de 30,2 la sută.

Încasări

Valoarea totală a încasărilor de numerar din anul 2014 a fost de 14 369,1 milioane lei, cu 20,5 la sută mai mică față de cea din 2013.

Operațiunile de depunere efectuate de către instituțiile de credit/Trezoreria statului au readus la banca centrală 353,4 milioane bancnote, cu 33,4 la sută mai puține decât în anul 2013 și cu 23,4 la sută mai puține decât cele puse în circulație prin plăți. Scăderi ale numărului de bancnote încasate s-au înregistrat la toate cupiurile, amplitudinea restrângerii fiind mai redusă la cupiura de 100 lei (-6,6 la sută), dar accentuându-se până la 60,3 la sută în cazul celei de 500 lei.

Similar anului 2013, cea mai mare pondere în cantitatea de bancnote depuse de către instituțiile de credit la BNR a deținut-o cupiura de 50 lei (26,6 la sută), urmată de cea de 100 lei, cu 20,3 la sută. Jumătate din valoarea bancnotelor încasate în anul 2014 a fost aferentă cupiurii de 100 lei, urmată de cea de 50 lei (32,8 la sută).

Cantitatea de monedă metalică depusă de instituțiile de credit/Trezoreria statului la banca centrală în anul 2014 a fost de 115,3 milioane bucăți, cu 11,8 la sută mai mare față de 2013.

În structura pe cupiuri, a avut loc o creștere a numărului de monede de 10 bani și 50 de bani încasate (cu 16,2 la sută, respectiv, 10,5 la sută), în timp ce cantitățile de monede de 1 ban și 5 bani au scăzut cu 34,7 la sută și respectiv 7,6 la sută.

Cea mai mare pondere în numărul total de monede încasate, respectiv 52,1 la sută, s-a înregistrat la cupiura de 10 bani, urmată de cea de 50 de bani, cu 42,1 la sută.

Valoarea monedelor depuse de către instituțiile de credit/Trezoreria statului la sucursalele regionale ale Băncii Naționale a României în anul 2014 s-a ridicat la 30,6 milioane lei, cu 11,3 la sută mai mare față de 2013, cupiurile de 50 de bani și

10 bani deținând împreună o pondere de 99,0 la sută. Similar anilor precedenți, valoarea depunerilor de monede de 5 bani și 1 ban a fost nesemnificativă, reprezentând doar 1 la sută din valoarea totală a depunerilor de monedă.

3. Activitatea de procesare a numerarului și de retragere din circulație a numerarului necorespunzător

Pe parcursul anului 2014, în cadrul celor patru centre de procesare ale Băncii Naționale a României s-a procesat o cantitate totală de 376,4 milioane bancnote. Dintre acestea, 31,8 milioane bucăți au fost sortate ca improprii circulației monetare, înregistrându-se, astfel, un grad mediu de uzură de 8 la sută, cu 5 puncte procentuale mai mic față de cel din anul anterior.

Și în anul 2014 s-a păstrat o relație de inversă proporționalitate între gradul de uzură a bancnotelor și valoarea nominală a acestora. Diminuări semnificative ale gradului de uzură (mergând până la reducerea la jumătate) s-au înregistrat la cupiurile mici, respectiv cele de 1 leu, 5 lei și 10 lei, utilizate intens în operațiunile de încasări și plăți și s-au datorat acțiunii susținute a BNR de igienizare a numerarului aflat în circulație.

În cadrul celor patru centre de procesare ale sucursalelor regionale ale BNR s-a procesat în anul 2014 o cantitate de 125,2 milioane monede, 744,1 mii monede fiind sortate ca improprii circulației monetare.

4. Emisiunile numismatice

Continuându-și, la cote superioare, activitatea numismatică reluată în anul 1995, Banca Națională a României a lansat și pe parcursul anului 2014 emisiuni pentru colecționare. În spiritul tradiției de a face cunoscute valorile spiritualității românești și ale patrimoniului cultural național atât în țară, cât și peste hotare, banca centrală a dedicat emisiunile numismatice realizate în anul 2014 unor figuri marcante ale istoriei, artei și literaturii românești, dar și unor instituții fundamentale ale statului și unități de învățământ superior de prestigiu, repere importante în spațiul educațional românesc (Tabel 5.2).

Totodată, a fost continuată seria emisiunilor care își propun popularizarea istoriei aurului, a valorilor de tezaur descoperite pe teritoriul țării noastre, mărturii ale bogăției universului cultural al vechilor civilizații.

În anul 2014, Banca Națională a României a lansat 15 emisiuni numismatice monetare, concretizate în 28 de monede, dintre care 10 din aur, 12 din argint și 6 din tombac cuprat. Tirajele au fost diferențiate în funcție de metalul din care au fost confecționate, rezultând 2 600 piese din aur, 4 000 piese din argint și 1 000 piese din tombac cuprat.

Au fost lansate, de asemenea, 500 de exemplare din setul de monetărie dedicat aniversării a 150 de ani de la înființarea Școlii Naționale de Arte Frumoase (astăzi Universitatea de Arte București).

Denumirea emisiunii numismatice	Metalul și valoarea nominală a monedei
100 de ani de la înființarea Comitetului Olimpic Român	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
150 de ani de la înființarea Curții de Conturi a României	set de trei monede din aur, argint și tombac cuprat cu valori nominale de 100 lei, 10 lei și 1 leu; o monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
175 de ani de la nașterea regelui Carol I	set de trei monede din aur, argint și tombac cuprat cu valori nominale de 100 lei, 10 lei și 1 leu; o monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
650 de ani de la începutul domniei lui Vladislav I Vlaicu	monedă din aur cu valoare nominală de 100 lei
125 de ani de la înființarea Școlii Superioare de Război	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
150 de ani de la înființarea Senatului României	set de trei monede din aur, argint și tombac cuprat cu valori nominale de 100 lei, 10 lei și 1 leu; o monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
150 de ani de la înființarea Universității din București	set de trei monede din aur, argint și tombac cuprat cu valori nominale de 100 lei, 10 lei și 1 leu; o monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
Anul comemorativ al Sfinților Martiri Brâncoveni – Biserica Sfântul Gheorghe Nou din București	set de două monede din aur și argint cu valori nominale de 100 lei și 10 lei
150 de ani de la nașterea Elenei Văcărescu	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
150 de ani de la nașterea lui Ion I. C. Brătianu	set de trei monede din aur, argint și tombac cuprat cu valori nominale de 100 lei, 10 lei și 1 leu; o monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
150 de ani de învățământ de arhitectură în România	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
100 de ani de la nașterea lui Eugen Drăguțescu	monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
130 de ani de la prima lege de construire a unei Catedrale Naționale	monedă din aur cu valoare nominală de 200 lei
Istoria aurului – Monede din aur bătute la Histria	monedă din aur cu valoare nominală de 10 lei
150 ani de la înființarea CEC Bank	set de trei monede din aur, argint și tombac cuprat cu valori nominale de 100 lei, 10 lei și 1 leu; o monedă din argint cu valoare nominală de 10 lei
150 de ani de la înființarea Școlii Naționale de Arte Frumoase (astăzi Universitatea de Arte București)	set de monetărie conținând o medalie din argint și monedele românești aflate în circulație: 1 ban, 5 bani, 10 bani, 50 de bani și monedele comemorative de 50 de bani (Aurel Vlaicu, Mircea cel Bătrân, Neagoe Basarab și Vladislav I Vlaicu)

Tabel 5.2
Emisiunile numismatice realizate în anul 2014

5. Falsurile depistate în cazul monedei naționale și al euro

Lei

În anul 2014, falsurile de bancnote românești expertizate la BNR au totalizat 2 631 bucăți, în creștere cu 122 la sută față de anul 2013, distribuția acestora pe luni fiind prezentată în Tabelul 5.3.

Tabel 5.3
Distribuția lunară a falsurilor

2014											
ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.
42	80	49	136	78	135	231	253	162	762	497	206

Din numărul total de bancnote false, 229 au fost capturate de poliție în cursul unor acțiuni specifice, înainte de a fi puse în circulație, 2 402 falsuri fiind depistate în circulație (cu 225 la sută mai multe decât în anul 2013).

Bancnota cu cel mai mare număr de falsuri înregistrate a fost cea de 100 lei, cu 1 725 bucăți (din care 195 bucăți capturate de poliție). Pe locul al doilea s-a situat bancnota de 50 lei, cu un număr de 673 falsuri (din care 3 bucăți capturate de poliție), iar pe locul al treilea, bancnota de 200 lei, cu un număr de 187 falsuri, din care 28 capturate de poliție (Tabel 5.4).

Tabel 5.4
Structura pe cupiuri a falsurilor

Cupiura	Numărul de bancnote falsificate
1 leu	0
5 lei	4
10 lei	31
50 lei	673
100 lei	1 725
200 lei	187
500 lei	11

Numărul de falsuri la un milion de bancnote autentice în circulație a fost de 2,4 bucăți, față de 0,82 bucăți în anul 2013.

Euro

În anul 2014, numărul de falsuri ale bancnotelor euro descoperite în circulație pe teritoriul României și expertizate la BNR a fost de 2 607 bucăți, cu 2,6 la sută mai mare decât în 2013.

Capitolul 6

Sisteme de plăți și decontări

Banca Națională a României are atribuția statutară de a promova buna funcționare a sistemelor de plăți, în scopul asigurării stabilității financiare și menținerii încrederii publicului în moneda națională. Principalul instrument prin care se realizează acest obiectiv, în afara funcției de reglementare, autorizare și monitorizare a sistemelor de plăți, constă în furnizarea de facilități pentru asigurarea unor sisteme de plăți și de decontare eficiente.

În acest scop, Banca Națională a României operează sistemul de plăți cu decontare pe bază brută în timp real pentru plăți de mare valoare sau urgente exprimate în lei, denumit ReGIS, și sistemul de depozitare și decontare a operațiunilor cu instrumente financiare pentru titluri de stat și certificate de depozit ale băncii centrale, denumit SaFIR, și administrează, în numele Eurosistemului, componenta națională a sistemului de plăți cu decontare pe bază brută în timp real pentru plăți de mare valoare sau urgente exprimate în euro TARGET2, denumită TARGET2-România. Banca Națională a României este administrator de sistem pentru sistemele ReGIS și SaFIR, serviciile de operare tehnică fiind externalizate către TRANSFOND S.A.[1].

1. Sistemul ReGIS

Aspecte generale

Sistemul ReGIS asigură decontarea pe bază brută și în timp real a tuturor plăților de mare valoare sau urgente în lei ale participanților, în nume și pe cont propriu sau pe contul clienților, precum și decontarea pozițiilor nete provenite de la sistemele auxiliare.

În anul 2014 sistemul ReGIS a contribuit în continuare la buna funcționare a pieței monetară și valutară, deținând un rol important în implementarea cu succes a politicii monetare a Băncii Naționale a României, având în vedere că operațiunile de politică monetară ale băncii centrale sunt procesate exclusiv prin acest sistem.

Sistemul ReGIS a funcționat fără perturbări și în anul 2014. Volumul plăților de mare valoare și al plăților urgente decontate prin ReGIS a cunoscut o ușoară creștere, sistemul contribuind în continuare la îndeplinirea obiectivului Băncii Naționale a României, de promovare a decontării în banii băncii centrale, ca unic mijloc de plată.

Participarea la sistem

La sfârșitul anului 2014, în sistemul ReGIS erau înregistrați 47 de participanți (39 de instituții de credit, Banca Națională a României, Trezoreria statului și 6 sisteme

[1] TRANSFOND S.A. este o societate comercială pe acțiuni având ca acționari Banca Națională a României (33,3 la sută) și 23 de instituții de credit (66,7 la sută).

auxiliare – SENT, SaFIR, RoClear, DSClear, VISA Europe și MasterCard Europe), similar numărului de participanți înregistrat la finele anului 2013.

Politica de comisionare

Având în vedere obiectivul Băncii Naționale a României de a oferi mijloace de efectuare a plăților eficiente pentru economie, BNR a menținut și în anul 2014 un nivel scăzut al comisioanelor aplicate în sistemul ReGIS, respectiv 6,0 lei pe tranzacție.

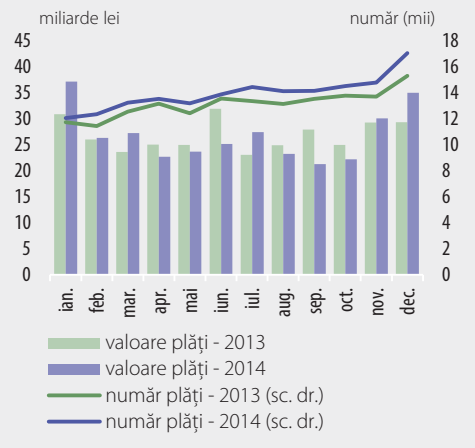
Operațiunile sistemului ReGIS

În anul 2014, comparativ cu anul precedent, s-a înregistrat o creștere a numărului total de plăți cu 5,6 la sută, iar media zilnică a volumului plăților procesate prin ReGIS s-a majorat cu 5,8 la sută. Valoarea plăților a înregistrat o diminuare nesemnificativă față de anul anterior, respectiv de 0,4 la sută, iar valoarea medie pe tranzacție a scăzut cu 5,7 la sută comparativ cu 2013 (Tabel 6.1).

Tabel 6.1
Traficul de plăți în sistemul ReGIS

	Volum (nr. tranzacții; mii)		Valoare (mld. lei)		Valoare medie pe tranzacție (mil. lei)
	Total	Medie zilnică	Total	Medie zilnică	
2013	3 323	13,1	6 755	26,7	2,0
2014	3 510	13,9	6 725	26,7	1,9
Variație (%)	+5,6	+5,8	-0,4	-0,1	-5,7

Volumul plăților decontate în cursul anului 2014 în sistemul ReGIS a fost de circa 3,5 milioane tranzacții, evoluând de la o medie zilnică de 12 046 tranzacții în luna ianuarie la 17 044 tranzacții în luna decembrie (Grafic 6.1). Volumul maxim al plăților decontate zilnic în sistemul ReGIS a fost atins în luna decembrie 2014 (25 717 tranzacții/zi).

Grafic 6.1
Plățile de mare valoare sau urgente în anul 2014 comparativ cu anul 2013 (medii zilnice)

În ceea ce privește structura pe tipuri a plăților efectuate prin sistemul ReGIS în anul 2014 (Tabel 6.2), aceasta reflectă faptul că tranzacțiile de plată efectuate de participanți în nume propriu, dar pe contul clienților (cu mesaje SWIFT MT103), au fost preponderente (90,8 la sută din volumul total al tranzacțiilor prin sistem), dar valoarea totală a acestora a rămas relativ scăzută (doar 16,4 la sută din valoarea tuturor tranzacțiilor decontate în sistem). Totodată, volumul tranzacțiilor de plată efectuate de participanți în nume și pe cont propriu (cu mesaje SWIFT MT202) a fost relativ scăzut (7,3 la sută din volumul total al tranzacțiilor decontate în sistem), dar aceste plăți au avut o valoare semnificativă, respectiv 55,3 la sută din valoarea tuturor tranzacțiilor decontate în sistem.

Tabel 6.2
Structura plăților în sistemul ReGIS în anul 2014

procente

Plăți	MT103	MT202	Transfer direct
Volum total	90,8	7,3	1,9
Valoare totală	16,4	55,3	28,2

În ceea ce privește tranzacțiile de plată care implică debitarea/creditarea directă pe conturile de decontare ale participanților la sistem (operațiuni în relația cu banca centrală, operațiuni ale sistemelor auxiliare, operațiuni efectuate de Banca Națională a României în numele participanților în cazuri de urgență, atunci când participanții se află în imposibilitatea de a se conecta la sistem sau de a iniția plăți), volumul acestora a fost scăzut (doar 1,9 la sută din volumul tuturor tranzacțiilor decontate în sistem), dar valoarea totală a reprezentat 28,2 la sută din valoarea tuturor tranzacțiilor decontate în sistem.

Gradul de concentrare a pieței, atât din punct de vedere al volumului plăților efectuate prin sistemul ReGIS, cât și din punct de vedere al valorii acestora, s-a menținut comparabil cu cel din anul precedent, primele cinci instituții de credit deținând circa 55,1 la sută, respectiv 59,9 la sută din piață.

Asigurarea unui nivel cât mai ridicat de disponibilitate pentru sistemul ReGIS reprezintă, de asemenea, un obiectiv major al Băncii Naționale a României, în contextul importanței acestuia pentru sistemul financiar-bancar și pentru economia națională. În anul 2014, disponibilitatea medie a sistemului ReGIS, respectiv măsura în care participanții au putut utiliza sistemul fără incidente pe durata programului de funcționare, a fost de 100 la sută, încadrându-se în toleranța admisă de BNR pentru nivelul de calitate a serviciilor.

În calitatea sa de administrator al sistemului, Banca Națională a României a monitorizat permanent și pe parcursul anului 2014 procesul de decontare și activitatea participanților în sistemul ReGIS, constatând că aceștia au avut un comportament corespunzător, respectând regulile și procedurile sistemului. Nu au fost înregistrate blocaje în sistem datorate lipsei de fonduri în conturile de decontare ale unuia sau mai multor participanți. În anul 2014 s-a constatat un management adecvat și eficient al lichidităților la nivelul participanților. Valoarea lichidității furnizate de BNR pe parcursul zilei (*repo intraday*) a reprezentat 1,5 la sută din valoarea totală a tranzacțiilor decontate și doar 2,1 la sută din volumul tranzacțiilor decontate au fost plasate în coada de așteptare.

2. Sistemul SaFIR

Aspecte generale

Sistemele de depozitare și decontare pentru instrumente financiare sunt componente de importanță majoră ale infrastructurii piețelor financiare. Pentru banca centrală, importanța sistemului de depozitare și decontare a operațiunilor cu instrumente financiare (SaFIR) rezidă în interacțiunea pe care acesta o are cu celelalte sisteme de plăți, precum și în rolul pe care îl au aceste instrumente pentru decontarea operațiunilor de politică monetară.

Participanți la sistemul SaFIR

La sfârșitul anului 2014, în sistemul SaFIR erau înregistrați ca participanți un număr de 35 de instituții financiare, dintre care 9 intermediari primari, 15 intermediari secundari și 11 non-intermediari.

Valoarea nominală a emisiunilor de titluri de stat depozitate în sistemul SaFIR

În anul 2014 valoarea nominală totală a emisiunilor de titluri de stat denominate în lei, depozitate în sistemul SaFIR, a crescut față de sfârșitul anului 2013, ca urmare a revitalizării pieței primare a titlurilor de stat și a plasării de noi emisiuni, dar și a redeschiderii unor emisiuni de obligațiuni *benchmark* aflate în circulație.

Valoarea nominală totală a emisiunilor de titluri de stat denominate în lei aflate în circulație la sfârșitul anului 2014 a fost de 98 467 milioane lei, înregistrându-se o creștere de aproximativ 7,3 la sută față de finele anului 2013.

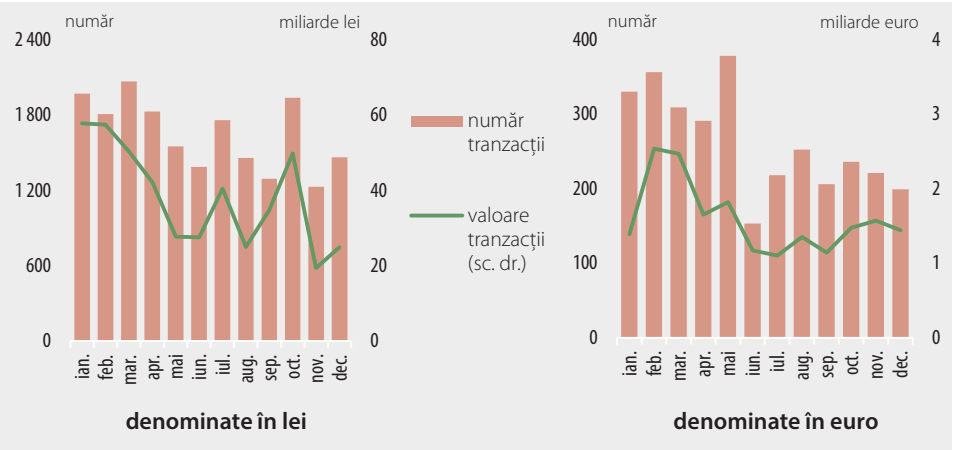
Valoarea nominală totală a emisiunilor de titluri de stat denominate în euro aflate în circulație la sfârșitul anului 2014 a fost de 3 383,1 milioane euro față de 3 735,4 milioane euro la finele anului 2013.

Operațiuni decontate în SaFIR

Sistemul SaFIR procesează operațiuni derulate de participanți în relația cu emitentul (decontarea rezultatelor pieței primare, plăți de dobândă și/sau cupon, răscumpărări parțiale/opționale/totale) și operațiuni derulate de participanți pe piața secundară (tranzacții de vânzare/cumpărare, contracte de garanție financiară, operațiuni *repo*, transferuri de portofoliu).

Numărul și valoarea tranzacțiilor de vânzare/cumpărare, inclusiv operațiunile reversibile sunt prezentate în Graficul 6.2.

În ceea ce privește structura transferurilor de instrumente financiare, aceasta reflectă caracteristica principală a pieței secundare a titlurilor de stat.

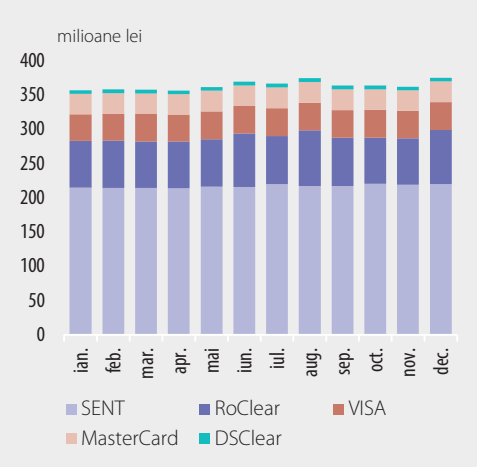

Grafic 6.2
Operațiuni cu titluri de stat decontate prin sistemul SaFIR în anul 2014

Din totalul transferurilor realizate în anul 2014, 92,6 la sută au fost transferuri DvP (livrare contra plată), fiind incluse și operațiunile realizate între instituțiile de credit și propriii clienți, iar 7,4 la sută au fost transferuri FoP (fără plată), acestea din urmă reprezentând operațiuni de transfer de portofoliu.

În ceea ce privește transferul titlurilor de stat la Depozitarul Central S.A. prin intermediul conexiunii directe între sistemul SaFIR si sistemul RoClear, în anul 2014 au fost înregistrate 135 transferuri fără plată între cele două sisteme.

Interacțiune în timp real cu sistemele de plăți de mică și mare valoare

Grafic 6.3
Valoarea garanțiilor aferente sistemelor de plăți cu decontare pe bază netă în SaFIR în anul 2014

Sistemul SaFIR asigură infrastructura necesară pentru gestionarea garanțiilor (colateral) constituite în scopul garantării decontării pozițiilor nete ale participanților, aferente sistemelor de plăți cu decontare pe bază netă.

În Graficul 6.3 este prezentată structura pe tipuri a valorilor garanțiilor constituite de participanții la sistemul SaFIR cu active eligibile pentru garantare, în scopul garantării pozițiilor nete aferente sistemelor cu decontare pe bază netă.

Facilități pentru managementul lichidității

În scopul fluidizării decontărilor prin sistemul ReGIS, banca centrală acordă participanților facilități de lichiditate pe parcursul zilei. Lichiditatea necesară poate fi obținută de către instituțiile de credit participante la sistemul SaFIR prin intermediul operațiunilor *repo intraday* derulate cu active eligibile pentru astfel de operațiuni.

În anul 2014, participanții la sistemul SaFIR au apelat la această facilitate, derulându-se un număr de 186 operațiuni în valoare totală de 52 241,1 milioane lei.

Disponibilitatea sistemului

În anul 2014, disponibilitatea medie a sistemului SaFIR, respectiv măsura în care participanții au putut utiliza sistemul fără incidente pe durata programului de funcționare, s-a situat la nivelul de 99,99 la sută, încadrându-se în toleranța admisă de Banca Națională a României pentru nivelul de calitate a serviciilor.

Dezvoltări ale sistemului în cursul anului 2014

Ca măsură de reducere a fragmentării pieței monetare interbancare și de dezvoltare a pieței secundare a titlurilor de stat, în anul 2014 sistemul SaFIR a fost adaptat pentru a permite utilizarea, pe bază voluntară, de către participanții la piață, a contractului-cadru pentru tranzacții de vânzare-cumpărare reversibile (*repo*/*reverse repo* și *sell-buy*

back) cu titluri de stat, având la bază contractul-cadru standardizat pentru tranzacții reversibile de tip *repo/reverse repo – Global Master Repurchase Agreement* (GMRA) – elaborat de către *International Capital Market Association* (ICMA) în colaborare cu *Securities Industry and Financial Markets Association* (SIFMA) și utilizat la nivel internațional. Această adaptare include și posibilitatea decontării tranzacțiilor de tip *repo* încheiate între participanți într-o altă monedă decât moneda de denominare a instrumentelor financiare implicate în tranzacție.

3. Sistemul TARGET2

Aspecte generale

Sistemul TARGET2 este sistemul de plăți în monedă euro pus la dispoziție de Eurosistem, utilizat pentru decontarea operațiunilor băncilor centrale, a transferurilor interbancare de mare valoare, precum și a altor plăți în euro. Sistemul permite procesarea plăților în timp real cu decontare în conturi deschise la băncile centrale și finalitate imediată.

Din punct de vedere juridic, TARGET2 este structurat ca o multitudine de sisteme de plăți naționale (denumite componente naționale TARGET2), cu reguli de funcționare armonizate, administrarea acestora și a relațiilor cu comunitățile bancare naționale fiind în responsabilitatea băncilor centrale naționale.

Trei bănci centrale membre ale Eurosistemului (Banca d'Italia, Banque de France și Deutsche Bundesbank) furnizează și operează din punct de vedere tehnic, în numele Eurosistemului, infrastructura tehnică și platforma comună unică ale TARGET2.

Componenta națională a sistemului TARGET2 (denumită TARGET2-România) a devenit operațională în anul 2011, Banca Națională a României fiind astfel cea de-a 24-a bancă centrală conectată la sistem dintre cele care compun Sistemul European al Băncilor Centrale (inclusiv Banca Centrală Europeană). La sfârșitul anului 2014, 4 bănci centrale dintre cele conectate la sistem erau din afara zonei euro (respectiv Polonia, Danemarca, Bulgaria și România).

Participarea la sistem

Participarea la sistemul TARGET2-România este guvernată de regulile de sistem stabilite prin Ordinul Băncii Naționale a României nr. 17/2012 privind funcționarea sistemului TARGET2-România, cu modificările și completările ulterioare.

La sfârșitul anului 2014, sistemul TARGET2-România avea înregistrați ca participanți: 23 instituții de credit, Banca Națională a României și un sistem auxiliar (respectiv sistemul SENT, administrat de TRANSFOND S.A.).

Politica de comisionare

Sistemul TARGET2-România se bazează pe schema unică de comisionare a TARGET2, stabilită de Eurosistem. Aceasta se aplică în mod uniform tuturor participanților la sistem, fără comisioane suplimentare practicate de băncile centrale la nivel național. Astfel, comisionul maxim pe tranzacție plătit de către o bancă participantă la sistemul TARGET2-România este același, atât pentru plățile naționale, cât și pentru cele transfrontaliere.

Operațiunile TARGET2-România

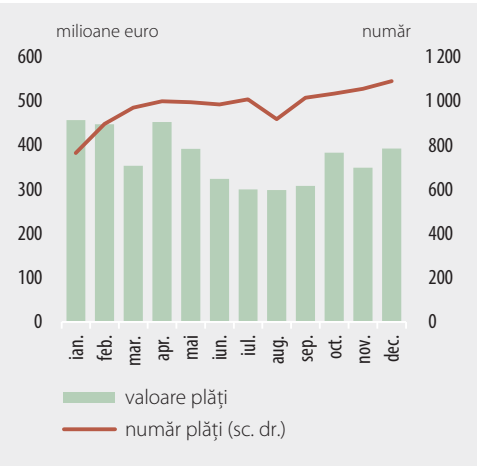
În anul 2014 sistemul a continuat să funcționeze fără probleme, înregistrând o disponibilitate de 100 la sută.

Comparativ cu 2013, în anul 2014 s-a consemnat o creștere a volumului total de plăți de 18,0 la sută. În ceea ce privește valoarea plăților, aceasta a înregistrat o diminuare de 9,5 la sută comparativ cu anul 2013 (Tabel 6.3).

Tabel 6.3
Traficul de plăți în sistemul TARGET2-România

	Număr tranzacții		Valoare tranzacții (mil. euro)	
	Total	Medie zilnică	Total	Medie zilnică
2013	211 433	829	104 521	410
2014	249 404	978	94 547	371
Variație (%)	18,0		-9,5	

În ceea ce privește evoluția lunară în anul 2014, media zilnică a volumului plăților a crescut de la 766 plăți în luna ianuarie la 1 091 plăți în luna decembrie, iar volumul total al plăților decontate în anul 2014 a fost de 249 404 (Grafic 6.4).

Grafic 6.4
Plățile în sistemul TARGET2-România în anul 2014 (medie zilnică)

Valoarea totală a plăților decontate prin TARGET2-România a fost de 94 547 milioane euro, media zilnică variind de la 457 milioane euro în luna ianuarie la 393 milioane euro în luna decembrie.

Volumul și valoarea maximă a plăților decontate zilnic în componenta TARGET2-România au fost atinse în luna decembrie 2014 (1 091 tranzacții/zi) și, respectiv, în luna ianuarie 2014 (457 milioane euro/zi).

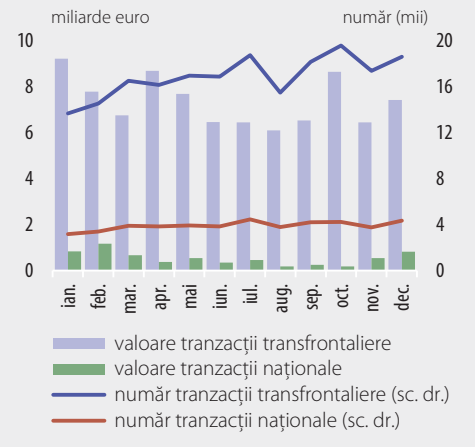
Referitor la structura pe tipuri de operațiuni a plăților efectuate prin sistemul TARGET2-România în anul 2014, plățile efectuate de participanții la sistem în nume și pe cont propriu sau pe contul clienților au avut ponderea cea mai mare ca volum în totalul plăților efectuate prin sistemul TARGET2-România, iar ponderea cea mai mare ca și valoare în totalul plăților efectuate prin sistemul TARGET2-România a fost înregistrată de operațiunile sistemului auxiliar (Tabel 6.4).

Tabel 6.4
Structura plăților în sistemul TARGET2-România în anul 2014, pe tipuri de operațiuni

Plăți	Plăți între participanți	Operațiuni cu banca centrală	Operațiuni ale sistemului auxiliar	Transferuri de lichiditate
Volum total	239 908	2 231	2 123	5 142
Valoare totală (mld. euro)	41 996	31 769	88	20 694

Structura pe categorii (naționale/ transfrontaliere) a plăților efectuate lunar prin sistemul TARGET2-România în 2014 reflectă preponderența plăților transfrontaliere, respectiv 81 la sută din volumul total al plăților procesate prin componenta TARGET2-România (Grafic 6.5).

Banca Națională a României a monitorizat permanent, și pe parcursul anului 2014, procesul de decontare și activitatea participanților la TARGET2-România, constatând că aceștia au avut un comportament corespunzător, respectând regulile și procedurile sistemului. În anul 2014 s-a constatat un management adecvat și eficient al lichidității la nivelul participanților, neînregistrându-se blocaje în sistem datorate lipsei de fonduri în conturile de decontare ale participanților.

Grafic 6.5
Plățile naționale/transfrontaliere în anul 2014

De asemenea, s-a observat că cea mai mare parte a plăților participanților la TARGET2-România au fost decontate în prima parte a zilei, între orele 7:00 și 9:00 CET[2], participanții din România utilizând frecvent facilitatea „plăți inițiate în avans" (*warehoused payments*).

Prin sistemul TARGET2-România pot fi transmise plăți indiferent de valoarea acestora, sistemul neavând limită inferioară sau superioară în ceea ce privește valoarea.

Evoluția din punct de vedere funcțional a sistemului TARGET2 în anul 2014

Anual, Eurosistemul implementează o nouă versiune de sistem, cu scopul îmbunătățirii continue a serviciilor oferite de sistemul TARGET2 și a performanțelor acestuia.

Astfel, în luna noiembrie 2014, a fost lansată versiunea 8.0, adaptată pentru conectarea cu viitoarea platformă europeană de decontare a instrumentelor financiare TARGET2-Securities (T2S) și pentru utilizarea standardelor SWIFT 2014.

În anul 2014 au continuat demersurile pentru migrarea sistemului TARGET2 la noile standarde ISO20022. Totodată, s-au făcut progrese în ceea ce privește asigurarea conformității depline a sistemului cu Regulamentul BCE privind cerințele de supraveghere/monitorizare a sistemelor de plăți de importanță sistemică și în special cele referitoare la evaluarea riscurilor, testarea lichidității la stres și participarea pe mai multe niveluri.

2 *Central European Time*.

TARGET2-Securities (T2S)

TARGET2-Securities (T2S) reprezintă viitoarea platformă europeană de decontare a operațiunilor naționale și transfrontaliere cu instrumente financiare în banii băncii centrale, care va deveni operațională la data de 22 iunie 2015.

Pe această platformă se vor deconta, în principal, operațiunile cu instrumente financiare în euro procesate de depozitarii centrali din Spațiul Economic European (utilizând conturi externalizate din cadrul sistemului TARGET2 pe platforma T2S). La solicitarea depozitarilor centrali și a băncilor centrale naționale, T2S va permite și decontarea în alte valute (prin conturi externalizate din sistemele RTGS naționale).

T2S utilizează o platformă tehnică comună, pusă la dispoziție de patru bănci centrale, respectiv cele trei bănci centrale care asigură și infrastructura tehnică a sistemului TARGET2 (Deutsche Bundesbank, Banca d'Italia și, respectiv, Banque de France) și Banco de Espãna. Administratorul T2S este Eurosistemul.

În perioada iunie 2015 – februarie 2017, 24 de depozitari centrali de instrumente financiare din Europa, printre care și Depozitarul Central S.A. din România, își vor externaliza conturile de instrumente financiare către T2S, iar 23 de bănci centrale naționale, inclusiv Banca Națională a României, vor deschide conturi de fonduri în T2S cu scopul decontării operațiunilor cu instrumente financiare în banii băncii centrale pe această platformă.

Pentru Banca Națională a României, anul 2014 a fost unul de pregătiri intense pentru conectarea la platforma T2S, în această perioadă fiind implementată și testată conexiunea infrastructurii tehnice cu platforma T2S.

Totodată, din octombrie 2014 Banca Națională a României a trecut în etapa de testare cu utilizatorii a aplicației informatice T2S, fiind încheiate cu succes testele obligatorii de certificare și autorizare impuse de Eurosistem.

În același timp, Banca Națională a României a informat comunitatea națională asupra evoluției proiectului, pentru a permite instituțiilor de credit să decidă asupra oportunității conectării la platforma T2S și a deschiderii de conturi de fonduri dedicate în primul val de migrare, inclusiv prin elaborarea și transmiterea unui buletin informativ.

4. Participarea Băncii Naționale a României la activitățile desfășurate în cadrul Sistemului European al Băncilor Centrale

Banca Națională a României a continuat să participe în anul 2014 la activitățile Comitetului pentru sisteme de plăți și de decontare, structură a Sistemului European al Băncilor Centrale cu atribuții în domeniul infrastructurilor pieței financiare, și la activitățile substructurilor acestui comitet: Grupul de lucru pentru politică în domeniul sistemelor de plăți, Grupul de lucru pentru monitorizarea sistemelor de plăți

și sistemelor de decontare, Grupul de lucru pentru instrumente financiare, Grupul de lucru pentru TARGET2, Subgrupul de lucru pentru TARGET2-Securities și Forumul european pentru securitatea plăților de *retail*.

De asemenea, în contextul derulării proiectului TARGET2-Securities, reprezentanții Băncii Naționale a României au participat la activitatea Grupului managerilor de proiect TARGET2-Securities, constituit la nivelul Sistemului European al Băncilor Centrale.

5. Autorizarea și monitorizarea sistemelor de plăți

5.1. Autorizarea sistemelor de plăți și a sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare

Banca Națională a României are atribuții legale privind reglementarea, autorizarea și monitorizarea sistemelor de plăți și a sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare din România, precum și ale administratorilor acestora, în vederea promovării funcționării sigure și eficiente a acestor sisteme și în scopul evitării manifestării riscului sistemic.

Ca urmare a solicitărilor formulate de către TRANSFOND S.A., administratorul sistemului SENT, Banca Națională a României a evaluat și aprobat, în anul 2014, o serie de modificări ale regulilor SENT. Acestea s-au concentrat, în principal, pe domeniul riscului juridic și al celui operațional. Astfel, au fost aduse clarificări textului regulilor de sistem privind unele definiții și anumite aspecte legate de soluționarea litigiilor. Litigiile care nu s-au putut soluționa pe cale amiabilă vor fi soluționate de către Curtea de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României și a Municipiului București, în conformitate cu Regulile de procedură arbitrală ale acestei Curți.

În ceea ce privește riscul operațional, a fost aprobată modificarea programului de operare prin devansarea momentului de începere a zilei de operare a sistemului SENT – componenta euro de la ora 08:25 la ora 08:00, pentru a se corela cu programul de operare a sistemului TARGET2 și cu cel al sistemului Equens.

În urma solicitărilor formulate de către administratorii sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare[3], în cursul anului 2014, BNR a analizat și a aprobat o serie de ajustări aduse regulilor de funcționare a acestor sisteme. Astfel, în ceea ce privește sistemul SaFIR, cea mai importantă schimbare a constat în introducerea posibilității ca tranzacțiile de tip *repo*, încheiate între participanții la acest sistem, să fie decontate și într-o altă monedă decât moneda de denominare a instrumentelor financiare. Flexibilitatea adusă prin această modificare a favorizat creșterea, cu peste 36 la sută față de anul precedent, a valorii agregate a tranzacțiilor decontate în euro în sistemul SaFIR, evoluție care s-a translatat și într-o majorare

[3] Sistemele de decontare care funcționează în România: sistemul SaFIR (aparținând Băncii Naționale a României), care deservește piața internă a titlurilor de stat, precum și sistemele RoClear și DSClear (aflate în administrarea S.C. Depozitarul Central S.A., respectiv S.C. Depozitarul Sibex S.A.), care furnizează servicii de posttranzacționare pentru piața autohtonă de capital.

accelerată a ponderii pe care aceste tranzacții au avut-o în totalul operațiunilor decontate în sistemul menționat (peste 15 la sută în 2014 față de 9 la sută în anul precedent). Această dinamică a survenit și pe fondul reducerii semnificative, cu 19 la sută, a valorii tranzacțiilor decontate în lei.

În privința sistemelor RoClear și DSClear, ajustările realizate au vizat, în special, implementarea uneia dintre dispozițiile principale ale Regulamentului (UE) nr. 909/2014 (CSDR)[4], în legătură cu micșorarea duratei maxime a ciclului de decontare a tranzacțiilor încheiate în cadrul unui loc de tranzacționare, și anume la cel mult două zile lucrătoare după data efectuării tranzacțiilor. Reducerea ciclului de decontare contribuie, mai ales, la scurtarea intervalului de timp în care investitorii și participanții la sistemul de decontare sunt expuși la riscul de contraparte (riscul de lichiditate și riscul costului de înlocuire/riscul de piață)[5].

O altă dezvoltare majoră, intervenită în ultimul trimestru al anului 2014, a fost separarea, din punct de vedere tehnic și funcțional, a conturilor de tranzacționare, deschise în sistemul Bursei de Valori București, de conturile utilizate pentru decontarea tranzacțiilor și custodia instrumentelor financiare, existente în sistemul RoClear al Depozitarului Central. Această segregare – parte componentă a demersurilor inițiate în vederea promovării pieței autohtone de capital în categoria piețelor emergente – a creat și premisele pentru diminuarea riscurilor de custodie și operaționale.

5.2. Măsurile adoptate de banca centrală în scopul limitării riscurilor asociate funcționării sistemelor de plăți și sistemelor de decontare, precum și al creșterii eficienței în funcționarea acestora

În anul 2014, în vederea asigurării atribuțiilor statutare, Banca Națională a României a monitorizat buna funcționare a sistemelor de plăți și a sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare, vizând următoarele obiective: menținerea stabilității financiare, asigurarea unui canal adecvat de transmisie a politicii monetare, asigurarea eficienței sistemelor, respectarea de către operatorii de sisteme de plăți a cadrului legal, menținerea încrederii publicului în sistemele de plăți, în instrumentele de plată și în moneda națională.

Activitatea de monitorizare desfășurată de Banca Națională a României în anul 2014 s-a concentrat pe colectarea de date și analiza acestora în vederea identificării riscurilor și vulnerabilităților asociate funcționării sistemelor de plăți și a sistemelor de decontare.

---

4 Regulamentul (UE) nr. 909/2014 al Parlamentului European și al Consiliului privind îmbunătățirea decontării instrumentelor financiare în Uniunea Europeană și depozitarii centrali de instrumente financiare și de amendare a Directivei 98/26/CE, Directivei 2014/65/UE și Regulamentului (UE) nr. 236/2012.

5 Totodată, conform analizei de impact realizate de către Comisia Europeană, o astfel de armonizare, convenită la nivel comunitar, va avea și alte consecințe pozitive, manifestate sub forma diminuării riscurilor operaționale și a costurilor pentru intermediari, reducerii valorii colateralului necesar în cazul tranzacțiilor compensate prin intermediul contrapărților centrale, precum și o gamă de avantaje suplimentare, specifice operațiunilor transfrontaliere (de exemplu, eliminarea costurilor de finanțare pentru realizarea operațiunilor de arbitraj între piețele care utilizau cicluri de decontare diferite, procesarea mai sigură a evenimentelor corporative pentru emitenții instrumentelor financiare listate pe mai multe piețe de capital, dar și scăderea complexității decontării transfrontaliere a tranzacțiilor și a riscurilor aferente acestora, cu influență favorabilă asupra ratei de decontare a acestor tranzacții), ceea ce va impulsiona integrarea piețelor europene de capital.

5.2.1. Sisteme de plăți

Sistemul de plăți ReGIS, administrat de Banca Națională a României, a continuat să funcționeze în condiții de normalitate, neînregistrându-se incidente semnificative. Rata medie lunară de disponibilitate a fost 100 la sută.

În anul 2014, sistemul SENT a înregistrat o serie de incidente de natură tehnică care au determinat o ușoară scădere a ratei lunare de disponibilitate a sistemului, în luna iulie 2014 această rată situându-se la 98,37 la sută, sub nivelul prevăzut în Regulile de sistem ale SENT (99 la sută). Operatorul sistemului a informat Banca Națională a României cu privire la incidente și măsurile de remediere aplicate.

Banca Națională a României a demarat procesul de evaluare a respectării de către sistemele de plăți ReGIS și SENT a cerințelor celor mai noi standarde internaționale în domeniul monitorizării infrastructurii pieţelor financiare cuprinse în documentul „Principiile pentru infrastructurile pieței financiare" (*Principles for financial market infrastructures*) elaborat de către Comitetul pentru Sisteme de Plăți și Decontări de pe lângă Banca Reglementelor Internaționale împreună cu Organizația Internațională a Reglementatorilor de Valori Mobiliare.

5.2.2 Sisteme de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare

Interesul Băncii Naționale a României în privința promovării și monitorizării bunei funcționări a sistemelor de decontare se datorează rolului pe care aceste sisteme îl au în implementarea politicii monetare, în gestionarea garanțiilor aferente lichidității furnizate de către banca centrală pentru fluidizarea decontării în cadrul sistemelor de plăți, precum și în asigurarea menținerii stabilității sistemului financiar.

Acțiunile întreprinse de către BNR în domeniul monitorizării sistemelor de decontare s-au axat, pe de o parte, pe continuarea urmăririi progreselor înregistrate de către administratorii sistemelor RoClear și DSClear în implementarea măsurilor de corecție care au fost stabilite de către banca centrală, în urma evaluării acestor sisteme în baza Recomandărilor SEBC-CERS, iar pe de altă parte, pe finalizarea evaluării sistemului SaFIR, din perspectiva acelorași standarde. În plus, BNR, în strânsă cooperare cu Autoritatea de Supraveghere Financiară, a realizat o actualizare a evaluării sistemului de decontare RoClear, în baza standardelor amintite, în contextul demersurilor efectuate de către Depozitarul Central, pentru aderarea la viitoarea platformă paneuropeană de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare TARGET2-Securities (T2S), aparținând Eurosistemului.

5.3. Evoluții înregistrate pe piața instrumentelor de plată electronică

Tendințele care s-au evidențiat pe piața instrumentelor de plată electronică pe parcursul anului 2014 au fost următoarele:

- creșterea gradului de adoptare a plăților *contactless* datorită sporirii numărului de emitenți de acest tip de carduri, precum și a rețelei de acceptare, evidențiindu-se creșterea ponderii plăților de valori mici (sub 100 lei) realizate prin intermediul tranzacțiilor *contactless*, un canal important pentru promovarea tehnologiei *contactless* fiind transportul public;

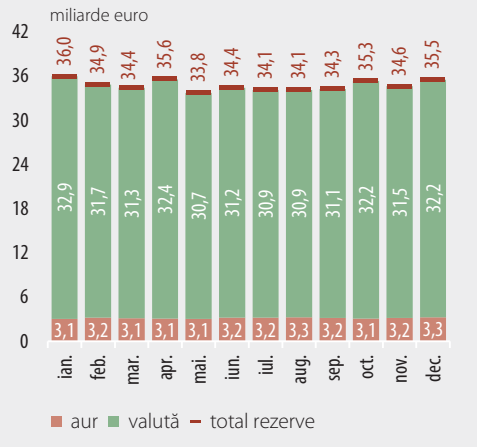
- creșterea gradului de utilizare a cardurilor cu 9,5 la sută față de anul precedent, determinată de schimbarea comportamentului în ceea ce privește utilizarea cardurilor pentru cumpărături, fapt datorat și majorării numărului de POS-uri *(Point of Sale)*;
- creșterea cotei de piață a cardurilor *prepaid* și a cardurilor cadou *(gift card)* datorită apariției unui nou emitent, aceste produse având ca obiectiv principal țintirea populației nebancarizate din România;
- dezvoltarea continuă a soluțiilor de plată care permit inițierea și efectuarea plăților prin intermediul telefonului mobil inteligent (*smartphone*) pentru cei care nu dețin un cont bancar, în particular a soluției bazate pe codurile QR *(Quick Response)*;
- modificarea legislației în materie de plăți *online* ale impozitelor prin introducerea de noi modalități de plată, altele decât plata prin card, respectiv *internet banking* și *mobile banking*, aceasta având o contribuție importantă atât la dezvoltarea comerțului electronic, cât și la îmbunătățirea gradului de colectare a impozitelor.

Capitolul 7

Administrarea rezervelor internaționale

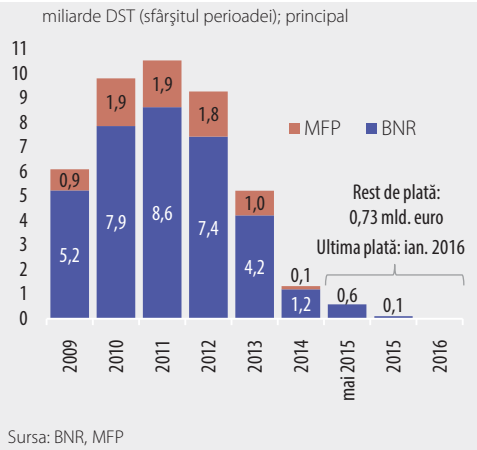
1. Evoluția rezervelor internaționale ale statului în anul 2014

La 31 decembrie 2014, rezervele internaționale ale României însumau 35 506 milioane euro, din care 90,7 la sută reprezentau rezerve valutare și 9,3 la sută valoarea deținerilor de aur, înregistrând o creștere totală de 71 milioane euro față de sfârșitul anului 2013 (Grafic 7.1).

Grafic 7.1
Rezervele internaționale în anul 2014

Rezerva de aur s-a menținut la circa 104 tone. Din punct de vedere valoric, aceasta s-a majorat însă față de sfârșitul anului 2013 cu 380 milioane euro, ajungând în decembrie 2014 la nivelul de 3 290 milioane euro. Evoluția s-a datorat unei creșteri de circa 13 la sută[1] a prețului aurului exprimat în euro, determinată de deprecierea monedei unice europene față de dolarul american pe pieţele internaționale, cotația aurului (exprimată în dolari SUA) de la finele lui 2014 fiind marginal inferioară celei înregistrate în anul precedent. Pe parcursul anului, cotația aurului a evoluat neuniform, fiind influențată în sens ascendent de escaladarea riscurilor geopolitice în primul trimestru și în sens descendent de evoluția favorabilă a economiei americane, în special în partea a doua a anului, care a alimentat așteptările participanților la piață privind majorarea ratelor dobânzilor de referință de către Fed mai devreme decât se anticipase inițial.

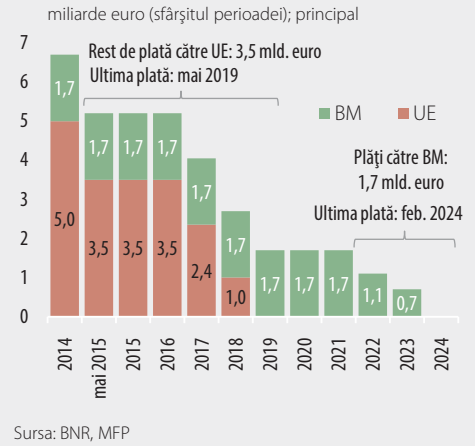

Grafic 7.2
Soldul datoriei către FMI

Rezerva valutară s-a diminuat în perioada de referință cu 309 milioane euro, atingând la sfârșitul anului 2014 valoarea de 32 216 milioane euro, în condițiile achitării unei sume consistente (circa 4,4 miliarde echivalent euro) în contul împrumutului contractat de către statul român de la FMI în cadrul acordului *stand-by* încheiat în anul 2009, a cărui rambursare se va finaliza la începutul anului 2016 (Graficele 7.2 și 7.3).

[1] La 31 decembrie 2014, prețul aurului se situa la nivelul de 986,55 euro/uncie – *fixing* stabilit la ora 10:30 (GMT) la Londra.

În acest context, activele externe nete (exclusiv aurul monetar) s-au majorat de la 26 574[2] milioane euro la 29 528 milioane euro.

Sursa: BNR, MFP

Grafic 7.3
Soldul datoriei către UE și BM

În perioada de referință, având în vedere ameliorarea fundamentelor economiei românești și a condițiilor de pe piața financiară autohtonă, evoluția creditului în valută, precum și contextul economico-financiar internațional mai permisiv, Consiliul de administrație al BNR a apreciat că s-a creat spațiul suplimentar necesar pentru a putea reduce rata rezervelor minime obligatorii constituite în valută și a continuat astfel procesul de armonizare a mecanismului RMO cu standardele și practicile europene în materie, fără a fi periclitată atingerea obiectivelor BNR. Astfel, nivelul ratei RMO aplicabile pasivelor în valută a fost diminuat, gradual, de la 20 la sută până la 14 la sută.

Cu toate acestea, soldul rezervelor internaționale s-a majorat marginal. Beneficiile asociate menținerii rezervelor internaționale la un nivel relativ ridicat s-au dovedit a fi în continuare superioare costurilor pecuniare și de oportunitate asociate pasivelor în valută ale instituției. Principalul beneficiu este reprezentat de menținerea relativ stabilă a valorii leului în raport cu euro în perioade în care monedele din regiune s-au confruntat cu deprecieri considerabile. O astfel de evoluție a cursului de schimb al leului a contribuit la asigurarea stabilității financiare interne. Suplimentar, nivelul relativ ridicat al rezervelor și menținerea de către BNR a unei politici investiționale prudente au susținut consolidarea credibilității externe a României și au creat premisele continuării tendinței descendente a costurilor de finanțare ale statului român și companiilor autohtone, precum și ale majorării în viitor a *rating*-urilor suverane (în luna mai 2014 agenția de *rating* Standard&Poor's a plasat calificativul de credit pentru datoria pe termen lung a României în categoria investițională, aliniindu-se astfel celorlalte două agenții de *rating* importante la nivel global, Moody's și Fitch).

În ceea ce privește costurile pecuniare implicate de nivelul relativ ridicat al rezervelor internaționale, acestea au fost determinate de diferențialul nefavorabil între rentabilitatea obținută prin plasarea activelor în valută, în contextul evoluțiilor de pe piețele financiare internaționale și al politicii investiționale prudente practicate de către BNR, și ratele dobânzilor asociate pasivelor externe ale instituției.

[2] Valoarea a fost recalculată conform noilor standarde statistice internaționale (SEC 2010), potrivit cărora alocările de DST de la FMI sunt incluse în pasivele externe.

2. Administrarea rezervelor internaționale în climatul economico-financiar global dificil din anul 2014

2.1. Evoluția contextului economico-financiar extern

Economia mondială a înregistrat în anul 2014 o creștere de 3,4 la sută, similară celei consemnate în anul 2013[3]. Economiile dezvoltate au avansat cu 1,8 la sută, iar cele emergente și în curs de dezvoltare cu 4,6 la sută. Prin comparație, în anul 2013 au fost înregistrate rate de creștere a produsului intern brut de 1,4 la sută, respectiv 5,0 la sută.

La nivel global, rezervele valutare s-au diminuat cu 82 miliarde dolari SUA față de sfârșitul anului 2013, ajungând la nivelul de 11 601 miliarde dolari SUA[4]. China a rămas cel mai mare deținător de rezerve valutare, cu o pondere de aproximativ 33 la sută din valoarea totală a acestora la sfârșitul perioadei de referință, similară celei consemnate la finalul anului precedent[5].

În anul 2014, tendințele divergente ale principalelor economii avansate s-au consolidat. În același timp, s-au accentuat diferențele între conduitele de politică monetară ale băncilor centrale de referință la nivel global. În SUA și Regatul Unit, condițiile de pe piața forței de muncă s-au ameliorat în continuare și dinamica pozitivă a produsului intern brut s-a consolidat. Pe de altă parte, economiile zonei euro și Japoniei au continuat să fie afectate de efectele crizei financiare globale în condițiile unui progres insuficient realizat pe plan intern în materie de reforme structurale. Riscul intrării într-o spirală deflaționistă a reprezentat un motiv real de îngrijorare în cele două regiuni și principalul argument care a stat la baza deciziilor băncilor centrale autohtone de a adopta măsuri adiționale consistente de relaxare a politicii monetare. Fenomenul de încetinire a ritmului de creștere economică, observat pe ansamblul statelor în curs de dezvoltare și emergente în anul 2014, s-a manifestat inclusiv în China.

În prima parte a anului, pe fondul alipirii Crimeii la Rusia și al evenimentelor din Ucraina și Orientul Mijlociu, tensiunile geopolitice au atins cote alarmante, care s-au menținut până la finalul perioadei de referință. Spre sfârșitul anului, ca urmare a reducerii substanțiale a prețului petrolului, s-a conturat o tendință de realocare a venitului real dinspre țările exportatoare de petrol înspre cele importatoare. În general, statele exportatoare de mărfuri și monedele acestora au fost afectate de diminuarea considerabilă a prețurilor mărfurilor. În Grecia, incertitudinea politică s-a accentuat spre finalul anului în condițiile în care numărul minim de voturi necesar în Parlament pentru alegerea unui nou președinte nu a fost atins, ceea ce a condus, conform constituției, la organizarea de alegeri generale anticipate.

---

3 Sursa: FMI – *World Economic Outlook*, aprilie 2015. În situația în care nu se specifică altfel, variațiile anuale ale produsului intern brut sunt exprimate în termeni reali și provin din aceeași sursă.

4 Sursa: FMI – baza de date COFER (*Currency Composition of Official Foreign Exchange Reserves*); datele pentru sfârșitul anului 2014 sunt preliminare.

5 Sursa pentru stocul rezervelor valutare ale Chinei: *Bloomberg*.

Tendințele divergente ale principalelor economii avansate și diferențele substanțiale și în creștere între conduitele de politică monetară ale băncilor centrale din aceste state s-au aflat la baza evoluțiilor consemnate de perechile valutare majore și au determinat, în anumite momente, decuplarea tendințelor manifestate pe piețele titlurilor cu venit fix din zona euro, SUA, Regatul Unit și Japonia. Pe ansamblul perioadei de referință, randamentele obligațiunilor emise de guvernele statelor-nucleu și seminucleu din zona euro[6], Japonia și Regatul Unit s-au diminuat, în timp ce pantele curbelor de randamente s-au aplatizat. La sfârșitul anului, ca urmare a măsurilor consistente de relaxare a politicii monetare adoptate de către BCE începând cu luna iunie[7], randamentele cotate de către dealeri la vânzare pentru obligațiunile cu grad scăzut de risc denominate în euro, cu maturități reziduale de până la 4-6,5 ani (în funcție de emitent), se situau în teritoriu negativ. Pe piața titlurilor de stat din SUA, au fost consemnate creșteri de randamente în segmentele de maturități scurt și mediu și scăderi în cele lungi. Primele de risc solicitate de către investitori pentru asumarea de expuneri față de guvernele statelor „periferice" din zona euro, exclusiv guvernul elen, s-au comprimat.

Pe parcursul anului, moneda europeană s-a depreciat considerabil în raport cu dolarul SUA și lira sterlină. Pe de altă parte, cotația EUR/JPY se situa la finalul anului 2014 la un nivel similar celui de închidere al anului precedent. În statele dezvoltate, valorile indicilor bursieri reprezentativi au înregistrat evoluții mixte în perioada de referință – pe parcursul anului au fost marcate noi niveluri maxime istorice în SUA, Regatul Unit și Germania. Comparativ cu nivelurile de închidere ale anului 2013, prețul aurului s-a depreciat moderat față de dolarul american și s-a apreciat substanțial în raport cu lira sterlină, euro și yenul japonez.

2.2. Modul de realizare a obiectivelor strategice

În perioada de referință, au fost menținuți principalii parametri strategici stabiliți de către Consiliul de administrație al BNR la sfârșitul anului 2010 pentru activitatea de administrare a rezervelor internaționale, și anume:

- compoziția valutară: euro – între 55 și 85 la sută din totalul rezervei valutare; dolarul SUA – între 10 și 35 la sută din totalul rezervei valutare; alte valute – maximum 15 la sută din totalul rezervei valutare;
- o durată medie de până la 6 luni atât pentru întreaga rezervă valutară, cât și pentru fiecare valută componentă, cu excepția euro pentru care Consiliul de administrație al BNR a decis majorarea pragului maxim al duratei medii de la 6 luni la 8,5 luni[8];
- categorii de emitenți eligibili: (i) Guvernul SUA; (ii) agenții guvernamentale sau sponsorizate de Guvernul SUA; (iii) guvernele țărilor membre ale Uniunii Europene; (iv) agenții guvernamentale sau sponsorizate de guvernele țărilor membre ale UE; (v) Guvernul Japoniei; (vi) alte guverne care beneficiază de rating AAA; (vii) instituții supranaționale; (viii) entități private emitente de obligațiuni garantate cu active;

6 Cu referire la Germania, Olanda, Finlanda, Austria, Franța și Belgia.

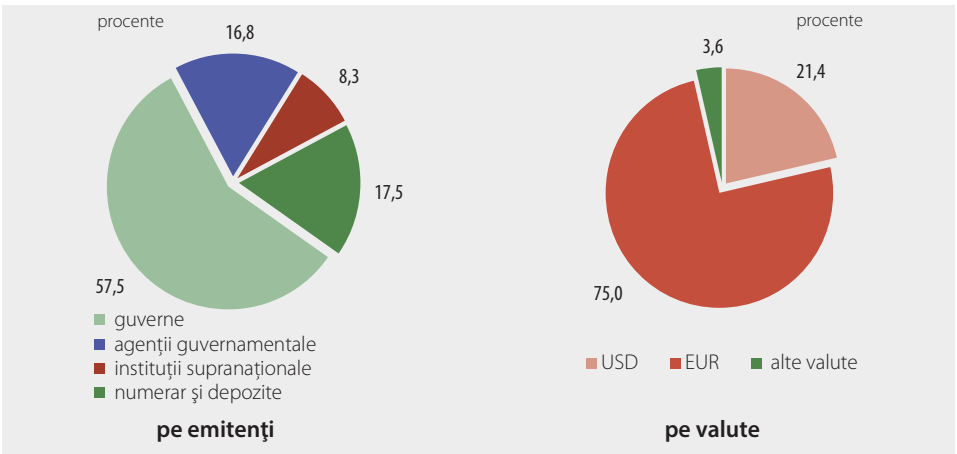
7 Seria măsurilor fără precedent adoptate pe parcursul anului a culminat cu deciziile privind reducerea în teritoriu negativ a ratei aferente facilității de depozit a BCE, până la nivelul de -0,20 la sută.

8 Inițial, Consiliul de administrație al BNR a stabilit pentru perioada 2010-2015 o limită maximă de 6 luni inclusiv pentru durata medie a deținerilor denominate în euro. Ulterior, în luna noiembrie 2012, ca răspuns la evoluțiile de pe piețele monetare și de obligațiuni din zona euro, Consiliul de administrație a decis creșterea temporară a pragului maxim al duratei medii a deținerilor în monedă europeană, de la 6 luni până la 8,5 luni.

- limita de expunere față de entități private emitente de obligațiuni garantate cu active: 10 la sută din totalul rezervelor internaționale;
- limita de expunere față de entități private, altele decât cele emitente de obligațiuni garantate cu active: 10 la sută din totalul rezervelor internaționale – se vor asuma expuneri față de entități private doar cu aprobarea Consiliului de administrație.

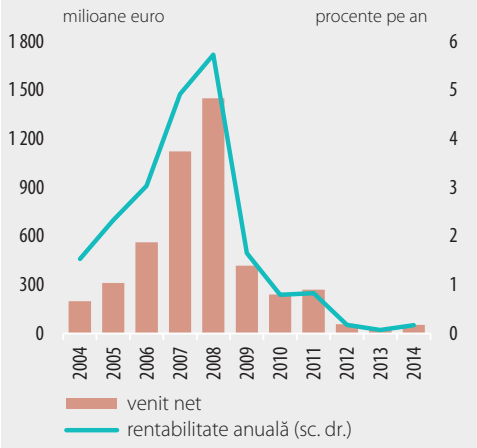
În vederea îndeplinirii atribuțiilor sale, Comitetul de administrare a rezervelor internaționale (CARI) a analizat permanent evoluția mediului economic global și tendințele de pe piețele financiare internaționale, precum și impactul efectiv și cel potențial al acestora asupra perspectivelor de realizare a obiectivelor stabilite prin strategia aprobată de către Consiliul de administrație – evoluția și perspectivele ratelor dobânzilor și ale cursurilor de schimb, evenimentele din zona euro, SUA, Regatul Unit și Japonia, condițiile geopolitice etc. Totodată, CARI a monitorizat în permanență impactul efectiv și cel potențial al deciziilor de politică monetară și al celor adoptate de către Ministerul Finanțelor Publice privind refinanțarea datoriei publice asupra dimensiunii rezervelor internaționale și compoziției valutare a acestora, precum și evoluția economiei României în contextul derulării acordului multilateral de finanțare.

Pe parcursul anului 2014, într-un climat investițional extrem de incomod, definit de un ansamblu de fenomene fără precedent și un grad ridicat de incertitudine, s-a considerat adecvată practicarea în continuare a unui management al rezervelor internaționale orientat într-o mai mare măsură înspre identificarea și valorificarea oportunităților apărute pe piețele financiare internaționale, care să nu pericliteze însă obiectivele BNR privind siguranța și lichiditatea investițiilor. În acest spirit, s-a optat pentru ajustarea mai activă a compoziției valutare a rezervelor și realocarea portofoliilor dinspre titlurile de stat înspre instrumentele de datorie emise de agenții guvernamentale și instituții supranaționale, care au putut fi achiziționate la randamente superioare. Totodată, a fost preferat un management mai dinamic în ceea ce privește durata portofoliilor și alocarea acestora pe curba de randamente. Asumarea de riscuri suplimentare a fost realizată într-o manieră prudentă și eficace, avându-se în vedere încadrarea în obiectivele și parametrii de risc definiți prin strategia multianuală de administrare a rezervelor internaționale, precum și alte dispoziții și considerente relevante. În acest sens, s-a considerat adecvată menținerea restricției privind efectuarea de plasamente la contrapartide private.

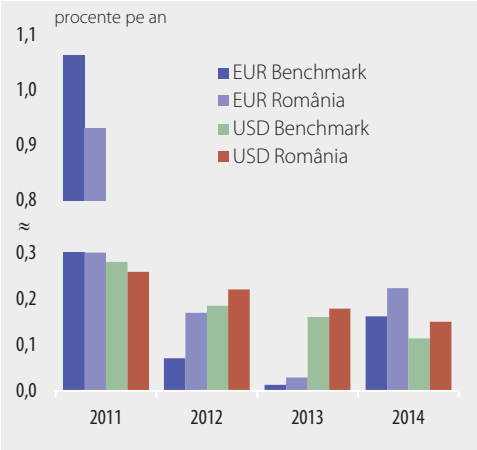

Grafic 7.4
Structura rezervei valutare a României la 31 decembrie 2014

În linie cu structura valutară a pasivelor externe ale BNR, a serviciului datoriei publice și public garantate a României și a schimburilor comerciale internaționale ale statului, euro și-a menținut și în anul 2014 ponderea dominantă în totalul rezervelor valutare (75,0 la sută), poziția următoare revenind dolarului SUA cu 21,4 la sută (Grafic 7.4).

Grafic 7.5
Rezultatele din administrarea rezervei valutare

Grafic 7.6
Rentabilitate comparativă – portofolii BNR vs. portofolii de referință

Rentabilitatea obținută prin fructificarea rezervelor valutare a crescut în perioada de referință, de la nivelul de 0,07 la sută consemnat în anul precedent până la 0,17 la sută (Grafic 7.5). În același interval de timp, veniturile totale aferente activității de administrare a rezervelor s-au majorat de la 24 milioane euro la 53 milioane euro.

Ca rezultat al unor decizii adecvate de natură tactică și activă, portofoliile gestionate de BNR au înregistrat performanțe superioare în raport cu portofoliile de referință. Astfel, rentabilitatea anuală a portofoliilor BNR denominate în euro și dolari SUA s-a situat la nivelul de 0,22 la sută, respectiv 0,15 la sută, în timp ce portofoliile de referință (indicii Bank of America Merrill Lynch, formați din titluri de stat purtătoare de cupon, cu maturități reziduale de până la un an) au înregistrat o rentabilitate de 0,16 la sută pentru euro și de 0,11 la sută pentru dolarul SUA (Grafic 7.6). Portofoliul denominat în lire sterline a consemnat, de asemenea, o performanță relativă pozitivă.

Capitolul 8

Balanța de plăți și poziția investițională internațională a României[1]

1. Contul curent

În anul 2014, deficitul contului curent al balanței de plăți a fost de 649 milioane euro, reprezentând aproximativ jumătate din nivelul anului 2013, iar ponderea în PIB a acestuia a fost de 0,4 la sută, comparativ cu 0,8 la sută în anul anterior (Tabel 8.1).

Tabel 8.1
Contul curent

		milioane euro
	2013	2014
Bunuri, sold	-5 443	-5 387
– export (FOB)	43 879	46 787
– import (FOB)	49 322	52 174
Servicii, net	4 700	5 857
Venituri primare, net	-3 112	-2 928
Venituri secundare, net	2 687	1 809
Sold cont curent	-1 168	-649

Evoluția contului curent a fost influențată favorabil de majorarea cu 24,6 la sută a excedentului serviciilor și de reducerea deficitului veniturilor primare cu 5,9 la sută.

Deficitul balanței bunurilor a înregistrat o scădere de 1 la sută comparativ cu anul 2013, până la 5 387 milioane euro. Exporturile au crescut cu 6,6 la sută, iar importurile cu 5,8 la sută[2], ponderea deficitului balanței bunurilor în PIB reducându-se de la 3,8 la sută la 3,6 la sută. Structura soldului balanței bunurilor pe grupe de mărfuri evidențiază deficite la: produse chimice și plastice (4 670 milioane euro), produse minerale (2 324 milioane euro), metale comune (1 197 milioane euro), textile, confecții, încălțăminte (436 milioane euro). Deficitul balanței bunurilor a fost generat în totalitate de comerțul intracomunitar (-6 434 milioane euro), în timp ce pe relația cu piețele extracomunitare s-a consemnat un excedent de 1 047 milioane euro.

Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi s-a majorat cu 0,7 puncte procentuale, până la 89,7 la sută, iar gradul de deschidere a economiei[3] cu 2,2 puncte procentuale, până la 82,2 la sută.

1 Balanța de plăți și poziția investițională internațională sunt compilate și prezentate conform noilor standarde metodologice internaționale prevăzute de Manualul FMI Balanța de plăți și poziția investițională internațională, ediția a VI-a (BPM6), care înlocuiește Manualul FMI Balanța de plăți, ediția a V-a (BPM5). Precizările metodologice și seriile de date istorice transpuse în noua metodologie se regăsesc pe website-ul BNR, în secțiunea Statistică (Seturi de date și Baza de date interactivă).

2 Sursa datelor: Institutul Național de Statistică – Comerțul internațional cu bunuri, calcule BNR. Importurile FOB se calculează de către BNR pe baza coeficientului de transformare CIF/FOB de 1,0430 determinat de INS.

3 (Exportul + Importul de bunuri și servicii)/PIB*100.

Exportul de bunuri a însumat 46 787 milioane euro[4], în creștere cu 6,6 la sută față de anul precedent, respectiv cu 2 908 milioane euro, pe fondul consolidării cererii externe din partea Uniunii Europene.

Comparativ cu anul 2013, structura bunurilor exportate pe grupe de mărfuri reflectă ponderi în creștere în principal în cazul exportului de mașini, aparate, echipamente și mijloace de transport (cu 0,4 puncte procentuale, până la 42,5 la sută) și în cel al produselor minerale (cu 0,9 puncte procentuale, până la 7,1 la sută).

Importul de bunuri a totalizat 52 174 milioane euro[5], în creștere cu 5,8 la sută față de anul 2013. Majorarea valorică a importului a fost de 2 852 milioane euro. Structura importului pe grupe de mărfuri reflectă creșterea ponderii importului de metale comune (cu 0,3 puncte procentuale, până la 11 la sută) și a celui de produse textile, confecții, încălțăminte (cu 0,3 puncte procentuale, până la 5,8 la sută).

Excedentul balanței serviciilor a însumat 5 857 milioane euro[6], comparativ cu 4 700 milioane euro în anul 2013, următoarele poziții înregistrând creșteri: servicii de prelucrare a bunurilor aflate în proprietatea terților, transporturi de mărfuri (în principal auto), servicii informatice și informaționale, servicii de consultanță profesională și managerială, servicii de construcții.

Deficitul balanței veniturilor primare a însumat 2 928 milioane euro, valoare cu 5,9 la sută mai mică față de anul 2013, în principal datorită reducerii deficitului veniturilor din alte investiții, pe fondul diminuării plăților de dobândă pentru împrumuturile externe și al creșterii valorii fondurilor europene primite sub formă de subvenții (Fondul European de Garantare Agricolă).

Excedentul balanței veniturilor secundare a totalizat 1 809 milioane euro, în scădere cu 32,7 la sută față de anul precedent, în principal ca urmare a volumului mai mic al influxurilor de fonduri europene sub formă de transferuri curente (în special Fondul Social European).

2. Contul de capital

În anul 2014, soldul pozitiv al contului de capital s-a majorat până la 3 960 milioane euro, cu 30,3 la sută mai mult față de anul anterior, pe fondul creșterii cu aproximativ o treime a influxurilor din fonduri europene de natura transferurilor de capital (preponderent Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul de Coeziune și Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală). Excedentul contului de capital a acoperit integral deficitul contului curent, anulând necesarul de finanțare și permițând astfel utilizarea resurselor din contul financiar pentru rambursarea împrumuturilor externe.

4 Ponderea exportului de bunuri în PIB s-a majorat cu 0,8 puncte procentuale față de anul 2013, ajungând la 31,2 la sută în 2014.

5 Ponderea importului de bunuri în PIB a crescut cu 0,6 puncte procentuale față de anul 2013, până la 34,8 la sută în 2014.

6 Determinat pe baza cercetării statistice privind comerțul internațional cu servicii.

3. Contul financiar

În anul 2014, soldul pozitiv al contului financiar a fost de 3 083 milioane euro (Tabel 8.2), tendința ascendentă fiind dată de reducerea împrumuturilor primite pe termen lung, de diminuarea împrumuturilor pe termen scurt primite de instituțiile financiare nemonetare și de majorarea depozitelor plasate de băncile rezidente în străinătate, precum și de reducerea volumului de depozite noi deschise de nerezidenți la băncile rezidente.

Tabel 8.2
Contul financiar

milioane euro

	2013	2014
Contul financiar	1 675	3 083
Achiziția netă de active	2 036	-546
Acumularea netă de pasive	361	-3 629
Investiții directe	-2 924	-2 496
Achiziția netă de active	-27	59
Acumularea netă de pasive	2 897	2 555
Investiții de portofoliu	-5 431	-2 794
Achiziția netă de active	225	114
Acumularea netă de pasive	5 656	2 908
Derivate financiare	-35	-16
Achiziția netă de active	-432	-614
Acumularea netă de pasive	-397	-598
Alte investiții	7 922	9 624
Achiziția netă de active	127	1 130
Acumularea netă de pasive	-7 795	-8 494
Active de rezervă	2 143	-1 235
Achiziția netă de active	2 143	-1 235
Acumularea netă de pasive	0	0

Notă: Atât la achiziția netă de active, cât și la acumularea netă de pasive semnul (+) marchează creștere, iar semnul (-) scădere.

Investițiile directe au însumat influxuri nete în valoare de 2 496 milioane euro, în scădere cu 14,6 la sută față de anul 2013, pe fondul accelerării rambursării creditelor intragrup, în special la nivelul companiilor nefinanciare, și al pierderilor înregistrate de sectorul bancar. Investițiile nerezidenților în România au atins 2 438 milioane euro, din care peste 90 la sută au reprezentat participații la capital[7], iar restul credite intragrup[8]. Primele cinci țări investitoare[9] au fost: Olanda (36,4 la sută), Franța (18,4 la sută), Germania (17,5 la sută), Cipru (10,1 la sută) și Danemarca (7,5 la sută).

Investițiile de portofoliu au înregistrat în anul 2014 influxuri nete de 2 794 milioane euro, comparativ cu 5 432 milioane euro în anul 2013, volumul titlurilor de stat pe termen lung răscumpărate de administrația publică fiind mai mare decât în anul precedent.

7 Inclusiv pierderea netă estimată.

8 Credite dintre investitorul străin și firma rezidentă.

9 Din punct de vedere al ponderii în influxurile nete de investiții directe ale nerezidenților în România în anul 2014. Cele cinci țări însumează 89,8 la sută din total.

Componenta „alte investiții" a consemnat ieșiri nete însumând 9 624 milioane euro, mai mult cu 21,5 la sută comparativ cu anul 2013, influența crescătoare provenind de la împrumuturi și depozite. Astfel, împrumuturile primite pe termen lung au însumat ieșiri nete de 5 205 milioane euro, comparativ cu 5 073 milioane euro în anul 2013, în contextul unui volum mai redus de împrumuturi noi. Împrumuturile pe termen scurt au consemnat ieșiri nete de 301 milioane euro, față de intrări nete de 546 milioane euro în anul precedent, pe fondul diminuării împrumuturilor pe termen scurt primite de instituțiile financiare nemonetare. Depozitele au înregistrat ieșiri nete în valoare de 3 851 milioane euro, față de 2 788 milioane euro în anul anterior, observându-se o majorare a depozitelor plasate de băncile rezidente în străinătate și o diminuare a volumului de depozite noi deschise de nerezidenți la băncile rezidente.

4. Poziția investițională internațională a României – principalele componente

4.1. Rezervele internaționale

La sfârșitul anului 2014, rezervele internaționale ale României au totalizat 35 506 milioane euro, cu 71 milioane euro mai mult decât la 31 decembrie 2013. Contribuția tranzacțiilor nete a fost negativă, în sumă de 1 235 milioane euro, aceasta fiind contrabalansată de influențele de curs de schimb (1 157 milioane euro) și cele de preț (149 milioane euro). Aurul monetar și-a majorat valoarea cu 380 milioane euro, în corelație cu evoluția prețului aurului exprimat în euro. Rezervele internaționale ale României au acoperit la finele perioadei de analiză 6,9 luni de importuri de bunuri și servicii[10], comparativ cu 7,3 luni la sfârșitul anului 2013.

4.2. Datoria externă brută

La 31 decembrie 2014 soldul datoriei externe brute a totalizat 94,3 miliarde euro (Tabel 8.4), din care datoria externă brută pe termen lung a reprezentat 80,3 la sută, în timp ce ponderea componentei pe termen scurt s-a menținut sub 20 la sută.

Datoria externă brută pe termen lung[11] a scăzut față de sfârșitul anului 2013 cu 4 la sută, ajungând la 75,7 miliarde euro, ca urmare a unor ieșiri nete de 3,9 miliarde euro și a conversiilor de datorie în acțiuni și reclasificări (-0,7 miliarde euro), în contrapondere cu variația cursurilor de schimb (0,8 miliarde euro) și a prețurilor titlurilor de natura datoriei (0,7 miliarde euro).

Serviciul datoriei externe brute pe termen lung a însumat 23,1 miliarde euro în anul 2014, ratele de capital reprezentând 21,2 miliarde euro, iar costurile cu dobânzi și comisioane 1,9 miliarde euro.

[10] Gradul de acoperire a importurilor de bunuri și servicii se calculează ca raport între rezervele internaționale ale României (valută + aur) la sfârșitul perioadei și importul mediu lunar de bunuri și servicii din perioada respectivă.

[11] Provenită din credite comerciale și împrumuturi externe, obligațiuni, depozite și alocări de DST.

Structura pe sectoare instituționale a datoriei externe brute pe termen lung arată că la sfârșitul anului 2014 sectorul „Administrație publică" a continuat să dețină ponderea cea mai ridicată (34,2 la sută), fiind urmat de sectorul nebancar (29,8 la sută). Față de anul 2013, sectorul „Societăți care acceptă depozite, altele decât banca centrală" (13,6 la sută) și autoritatea monetară (2,8 la sută) au înregistrat valori diminuate determinate de scăderea soldului depozitelor, dar și de achitarea ratelor scadente în contul datoriei către FMI.

Analiza datoriei externe brute pe termen lung pe tipuri de creditori relevă continuarea tendinței de diminuare a ponderii deținute de organismele multilaterale (de la 30 la sută la sfârșitul anului 2013 la 25,6 la sută la 31 decembrie 2014), ca urmare a rambursărilor efectuate în cadrul împrumutului acordat de FMI în anul 2009 (4,4 miliarde euro), dar și în contul datoriei externe față de alți creditori multilaterali – BIRD, BERD, BEI (1,2 miliarde euro), precum și majorarea ponderii surselor private (de la 70 la sută la sfârșitul anului 2013 la 74,4 la sută la finele anului 2014), în special pe fondul accesului la finanțare pe piețele private de capital sub forma titlurilor de valoare.

În ceea ce privește clasificarea pe scadențe, la 31 decembrie 2014, datoria externă brută cu maturitate peste 5 ani a continuat să dețină poziția cea mai importantă (79,4 la sută) în datoria externă brută pe termen lung.

Structura pe valute a datoriei externe brute pe termen lung la sfârșitul perioadei analizate este marcată de preponderența monedei euro (73,5 la sută, în creștere cu 2,4 puncte procentuale față de 31 decembrie 2013), urmată de leu (10,4 la sută, în creștere cu 0,4 puncte procentuale), dolar SUA (9,4 la sută, în creștere cu 3,3 puncte procentuale), DST (3,6 la sută, în scădere cu 5,2 puncte procentuale), franc elvețian (2,3 la sută, în scădere cu 0,9 puncte procentuale) și de alte valute (0,7 la sută).

Datoria externă brută pe termen lung a reprezentat 50,5 la sută din PIB la finele anului 2014 (în scădere cu 4,2 puncte procentuale față de sfârșitul anului precedent; Tabel 8.3). Rata serviciului datoriei externe brute pe termen lung s-a diminuat cu 5,6 puncte procentuale, până la 37,3 la sută la 31 decembrie 2014.

Tabel 8.3
Principalii indicatori de îndatorare externă

procente

	2013	2014
Datoria externă brută / PIB	68,0	62,9
Datoria externă netă / PIB[12]	35,3	29,6
Datoria externă brută pe termen lung / PIB	54,7	50,5
Datoria externă brută pe termen lung / exportul de bunuri și servicii	137,6	122,4
Rata serviciului datoriei externe brute pe termen lung	42,9	37,3

Datoria externă brută pe termen scurt a însumat 18,6 miliarde euro la finele anului 2014, soldul acesteia fiind cu 3,3 la sută mai mic față de 2013, ca urmare a ieșirilor nete de capital pe termen scurt în valoare de 1,4 miliarde euro și a unor reevaluări/reclasificări în valoare de 0,8 miliarde euro. Serviciul datoriei externe brute pe termen scurt a totalizat 33,7 miliarde euro, iar rata aferentă acestuia a fost de 54,5 la sută la 31 decembrie 2014, cu 4,3 puncte procentuale mai puțin față de finele anului 2013.

[12] Conform Ghidului statisticii datoriei externe (*External debt statistics, Guide for compilers and users* – FMI ediția 2013), datoria externă netă se calculează ca diferență între datoria externă brută și activele externe care au la bază instrumente de datorie – Tabel 8.4.

4.3. Datoria externă netă[12]

Față de anul 2013, la finele lui 2014 datoria externă netă s-a redus de la 51 miliarde euro la 44,4 miliarde euro pe fondul scăderii datoriei externe nete a sectoarelor „Banca centrală", „Societăți care acceptă depozite, altele decât banca centrală" (instituții de credit) și „Alte sectoare", în timp ce datoria externă netă a administrației publice a crescut până la 30,8 miliarde euro (Tabel 8.4).

La sfârșitul anului 2014 sectorul „Administrație publică" a marcat o poziție externă debitoare, datoria netă ajungând la 30,8 miliarde euro (față de 28,2 miliarde euro în 2013), din împrumuturi și titluri de natura datoriei.

Poziția net debitoare a instituțiilor de credit în sumă de 12,8 miliarde euro (față de 16,9 miliarde euro în 2013) a fost determinată de depozitele atrase de la băncile-mamă.

milioane euro

	Datoria externă brută	Active externe care au la bază instrumente de datorie	Datoria externă netă
	(1)	(2)	(3)=(1)-(2)
Administrația publică	32 680	1 888	30 792
Numerar și depozite	215	6	209
Titluri de natura datoriei	17 999	0	17 999
Împrumuturi	14 437	0	14 437
Credite comerciale și avansuri	2	1 810	-1 808
Alte pasive/active	26	72	-46
Banca centrală	2 598	32 216	-29 618
Drepturi speciale de tragere (DST)	1 173	0	1 173
Numerar și depozite	3	5 629	-5 626
Titluri de natura datoriei	0	26 587	-26 587
Împrumuturi	1 421	0	1 421
Societăți care acceptă depozite, altele decât banca centrală	16 227	3 473	12 754
Numerar și depozite	15 848	2 401	13 447
Titluri de natura datoriei	204	618	-414
Împrumuturi	0	440	-440
Alte pasive/active	175	14	161
Alte sectoare	22 942	10 282	12 660
Numerar și depozite	0	3 040	-3 040
Titluri de natura datoriei	14	1 013	-1 000
Împrumuturi	21 303	3 378	17 925
Credite comerciale și avansuri	1 560	2 579	-1 019
Alte pasive/active	65	271	-206
Instrumente de datorie de natura investiției directe	19 857	2 023	17 833
Total	94 302	49 881	44 421

Tabel 8.4
Datoria externă a României
la 31 decembrie 2014

Sectorul nebancar („Alte sectoare") a consemnat o poziție net debitoare de 12,7 miliarde euro (față de 13,5 miliarde euro în 2013), ca urmare a majorării activelor externe sub forma depozitelor, împrumuturile externe primite de către companii menținându-se la un nivel comparabil.

Poziția net creditoare a băncii centrale de 29,6 miliarde euro (față de 26,7 miliarde euro în 2013) a fost generată de achiziția de titluri externe de natura datoriei, dar și de reducerea datoriei la FMI prin rambursarea ratelor scadente în contul acordului de împrumut s*tand-by*.

Instrumentele de datorie de natura investiției directe au înregistrat o poziție net debitoare în sumă de 17,8 miliarde euro (față de 19,1 miliarde euro în 2013), determinată de scăderea creditelor primite de la companiile din cadrul grupului (credite mamă-fiică).

Capitolul 9

Activitatea internațională

1. România – stat membru al Uniunii Europene

1.1. Contextul european – aspecte privind politicile economice ale Uniunii Europene

a) Uniunea bancară în contextul consolidării Uniunii Economice și Monetare (UEM)

Aspectele privind consolidarea UEM au fost discutate cu prioritate în decursul ultimilor ani și ocupă în continuare un loc deosebit pe agenda celor mai importante instituții ale UE – Consiliul European, Consiliul UE, Parlamentul European, Comisia Europeană și Banca Centrală Europeană.

Mecanismul unic de supraveghere (MUS)[1], primul pilon al Uniunii Bancare, concentrează la nivelul BCE sarcinile de supraveghere prudențială a instituțiilor de credit din zona euro. În cadrul noului sistem, BCE supraveghează în mod direct instituțiile de credit semnificative și colaborează îndeaproape cu autoritățile naționale competente în vederea supravegherii tuturor celorlalte instituții de credit, sub monitorizarea generală a BCE. La nivelul autorităților naționale competente rămâne exercitarea exclusivă a unor sarcini specifice, cum ar fi cele privind prevenirea spălării banilor și supravegherea serviciilor de plăți.

Procesul de operaționalizare a MUS la nivelul BCE s-a desfășurat conform calendarului stabilit de BCE și de Regulamentul (UE) nr. 1024/2013, astfel încât BCE și-a preluat prerogativele de supraveghere începând cu data de 4 noiembrie 2014.

La MUS vor putea adera pe baze voluntare și statele membre din afara zonei euro, printr-un acord de cooperare strânsă[2] încheiat între autoritățile naționale competente și BCE. În acest caz, BCE nu va avea prerogative directe cu privire la instituțiile de credit supravegheate cu sediul în statul membru din afara zonei euro, ci va emite instrucțiuni, orientări și solicitări către autoritatea națională competentă, cu privire la entitățile supravegheate.

---

1 Regulamentul (UE) nr. 1024/2013 al Consiliului din 15 octombrie 2013 de conferire a unor atribuții specifice Băncii Centrale Europene în ceea ce privește politicile legate de supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și Regulamentul (UE) nr. 1022/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 octombrie 2013 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010 de instituire a Autorității europene de supraveghere (Autoritatea Bancară Europeană) în ceea ce privește conferirea de atribuții specifice Băncii Centrale Europene în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1024/2013 al Consiliului.

2 Detaliile stabilirii cooperării strânse sunt prevăzute în Decizia BCE nr. 5/2014 privind cooperarea strânsă cu autoritățile naționale competente ale statelor membre participante a căror monedă nu este euro, precum și în Regulamentul (UE) nr. 468/2014 al Băncii Centrale Europene din 16 aprilie 2014 de instituire a cadrului de cooperare la nivelul Mecanismului unic de supraveghere între Banca Centrală Europeană și autoritățile naționale competente și cu autoritățile naționale desemnate (Regulamentul-cadru privind MUS).

În contextul afirmării de către autoritățile române a intenției de participare la Uniunea Bancară prin mecanismul cooperării strânse, la nivelul BNR a fost constituit un grup de lucru interdepartamental a cărui misiune constă în identificarea și analizarea măsurilor și a pașilor necesari a fi întreprinși în cadrul acestui proces. Astfel, în cursul anului 2014, au avut loc o serie de contacte cu reprezentanții BCE în vederea clarificării tuturor aspectelor tehnice și a implicațiilor de natură economică și juridică aferente procesului complex de aderare la MUS.

În ceea ce privește cel de-al doilea pilon al Uniunii Bancare, regulamentul privind crearea unui mecanism unic de rezoluție[3] (MUR) a fost publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene în data de 30 iulie 2014. Prin acest mecanism se urmărește asigurarea unei rezoluții ordonate a băncilor care se confruntă cu dificultăți majore, cu costuri minime pentru contribuabili și pentru economia reală. Prevederile sale se vor aplica băncilor din statele membre participante la MUS și din celelalte țări ale UE care aleg să adere la Uniunea Bancară. În paralel, a fost finalizat și semnat la data de 21 mai 2014 și textul Acordului interguvernamental privind transferul și mutualizarea contribuțiilor la Fondul unic de rezoluție[4] (FUR).

Ultimul pilon al Uniunii Bancare, respectiv crearea unei scheme comune de garantare a depozitelor la nivel european nu a fost conturată încă, fiind mai degrabă considerată prioritară constituirea unei rețele alcătuite din schemele naționale de garantare. Ca atare, Directiva 1994/19/CE privind sistemele de garantare a depozitelor, modificată succesiv prin Directivele 2005/1/CE și, respectiv, 2009/14/CE, a fost reconfigurată prin adoptarea Directivei 2014/49/UE, care îmbunătățește suplimentar obiectivul de protecție a deponenților.

b) Pactul de stabilitate și creștere

- Procedura privind deficitul excesiv (PDE)

La data de 20 iunie 2014, Consiliului UE a închis procedura privind deficitul excesiv pentru 6 state membre[5]. Prin urmare, în prezent, 11 state membre ale UE[6] rămân sub incidența procedurii, numărul acestora diminuându-se considerabil față de perioada 2010-2011, când, pentru un interval de 12 luni, 24 de state încălcau prevederile Pactului de stabilitate și creștere și înregistrau deficite excesive. Cele mai recente evoluții în cadrul PDE s-au înregistrat în luna februarie 2015, când Franței i-a fost acordată încă o extindere a termenului în care trebuie să-și corecteze deficitul excesiv, respectiv până în anul 2017[7], și în luna mai 2015, când Comisia a recomandat Consiliului închiderea procedurii pentru Polonia și Malta.

---

3 Regulamentul (UE) nr. 806/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 iulie 2014 de stabilire a unor norme uniforme și a unei proceduri uniforme de rezoluție a instituțiilor de credit și a anumitor firme de investiții în cadrul unui mecanism unic de rezoluție și al unui fond unic de rezoluție și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010.

4 Acordul a fost semnat de toate statele membre ale UE, mai puțin Suedia și Regatul Unit.

5 Austria, Belgia, Republica Cehă, Danemarca, Olanda și Slovacia.

6 Croația, Malta, Cipru, Portugalia, Slovenia, Polonia, Franța, Irlanda, Grecia, Spania și Regatul Unit.

7 Franța a mai beneficiat anterior de alte două extinderi ale termenului de corectare a deficitului excesiv, acesta fiind prelungit de la anul 2012, termenul inițial, la anul 2013 și, respectiv, anul 2015.

c) Semestrul european

Semestrul european 2014, parte componentă a conceptului de guvernanță economică de la nivelul Uniunii Europene, a debutat pe 13 noiembrie 2013 prin prezentarea de către Comisia Europeană (CE) a comunicării privind Analiza anuală a creșterii 2014 (AGS – *Annual Growth Survey*).

Ținând seama de acțiunile prioritare prezentate de CE în AGS 2014 și de recomandările specifice de țară 2013, autoritățile române au elaborat și transmis Comisiei Europene Programul Național de Reformă aferent anului 2014, precum și Programul de convergență 2014-2017. Pe baza acestor documente, în etapa finală a Semestrului european, la 8 iulie 2014, Consiliul UE a adoptat recomandări specifice de țară. România a primit opt recomandări specifice care acoperă aceleași patru mari domenii ca și în anul 2013: finanțele publice, sectorul financiar, reformele structurale și ocuparea forței de muncă și politicile sociale.

În ceea ce privește procedura privind dezechilibrele macroeconomice (PDM), în anul 2014 a avut loc al patrulea exercițiu de acest gen, Comisia Europeană publicând la data de 28 noiembrie 2014 al patrulea Raport privind mecanismul de alertă (RMA). Raportul identifică statele membre în cazul cărora este necesară o examinare suplimentară (sub forma unei analize aprofundate) pentru a decide dacă există un dezechilibru care impune implementarea unor acțiuni de politică. Simplul fapt că un stat membru raportează un indicator care depășește pragul indicativ nu declanșează automat efectuarea unei analize aprofundate, Comisia examinând situația economică în ansamblu.

Statele membre care beneficiază de un program de asistență financiară din partea UE și FMI și, prin urmare, fac deja obiectul unei supravegheri economice consolidate nu sunt examinate în cadrul PDM[8]. În cazul țării noastre, deși acordul de asistență financiară de tip preventiv pentru perioada 2013-2015 este în curs de desfășurare, întârzierile înregistrate în ceea ce privește finalizarea evaluărilor semestriale au condus CE la concluzia că România ar trebui să facă obiectul supravegherii în cadrul PDM. Raportul de țară al României pentru 2015, inclusiv o analiză aprofundată privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice, au fost publicate de către CE în data de 26 februarie 2015[9].

Semestrul european 2014 a consemnat, de asemenea, cel de-al doilea exercițiu de evaluare coordonată la nivel european a proiectelor de planuri bugetare pentru statele membre ale zonei euro. Exercițiul s-a încheiat la data de 28 noiembrie 2014, odată cu publicarea de către Comisia Europeană a avizelor privind proiectele de planuri bugetare pentru anul 2015, a evaluării generale a situației bugetare și a perspectivelor pentru zona euro în ansamblu.

La data de 28 noiembrie 2014, a început cel de-al cincilea Semestru european, odată cu lansarea de către CE a AGS aferentă anului 2015.

---

8 Acest lucru este valabil pentru Grecia și Cipru.

9 http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2015/cr2015_romania_ro.pdf.

d) Mecanismul european de stabilitate

Începând cu data de 1 iulie 2013, Mecanismul european de stabilitate (MES) a devenit singura instituție prin intermediul căreia se răspunde noilor solicitări de asistență financiară adresate de statele membre ale zonei euro. Odată cu adoptarea monedei euro, Letonia și Lituania au devenit membre ale MES, la data de 13 martie 2014 și, respectiv, 3 februarie 2015.

Începând cu data de 1 mai 2014, MES și-a atins nivelul-țintă al capitalului vărsat, de 80 miliarde euro, odată cu virarea de către membrii săi a ultimei tranșe în valoare de 15,7 miliarde euro. Capitalul vărsat, împreună cu angajamentul de capital nevărsat de aproximativ 622 miliarde euro, contribuie la înalta bonitate a MES.

De asemenea, MES are un rol important în cadrul Uniunii Bancare, având în vedere că mecanismul a fost creat ca instrument de ultimă instanță (*backstop*) la care pot apela țările din zona euro care se confruntă cu dificultăți. În afară de programele de ajustare macroeconomică și acordarea de împrumuturi statelor membre, MES are și capacitatea de a face față problemelor din sectorul financiar. Astfel, MES poate acorda împrumuturi unui stat membru cu scopul recapitalizării instituțiilor de credit ce funcționează pe teritoriul său, cum a fost cazul Spaniei, sau poate oferi finanțare pentru a acoperi costurile de rezoluție.

Instrumentul recapitalizării directe, care a fost aprobat de Consiliul Guvernatorilor MES la data de 8 decembrie 2014, va permite MES să investească direct în capitalurile proprii ale acelor instituții de credit aflate în dificultate care sunt considerate de importanță sistemică și viabile, împreună cu statele membre și în condiții stricte. Acest instrument este una dintre pietrele de temelie ale Uniunii Bancare, alături de Mecanismul unic de supraveghere și Mecanismul unic de rezoluție, contribuind la ruperea cercului vicios dintre bănci și datoriile suverane, legătură care s-a constituit într-un factor destabilizator foarte important pentru unele state membre din zona euro.

1.2. Participarea BNR la structurile europene

1.2.1. Participarea la reuniunile Consiliului General al BCE

Guvernatorul BNR participă la reuniunile trimestriale și la teleconferințele Consiliului General al BCE. Acest for de analiză și decizie, care reunește guvernatorii băncilor centrale naționale membre ale SEBC și membrii Comitetului Executiv al BCE, a avut pe agendă în 2014 teme privind: (i) monitorizările periodice referitoare la situația macroeconomică, principalele evoluții monetare, financiare și fiscale din zona euro și non-euro; (ii) raportul final referitor la activitatea Rețelei de cercetare macroprudențială constituite la nivelul SEBC; (iii) regimul de consultare *ex ante* la nivelul SEBC în ceea ce privește intervențiile valutare în euro realizate de către băncile centrale naționale ale statelor membre ale UE din afara zonei euro; (iv) respectarea de către băncile centrale membre a prevederilor articolelor 123 și 124 din Tratatul privind funcționarea UE; (v) pregătirea și aprobarea Raportului de convergență al BCE din anul 2014.

1.2.2. Participarea BNR la mecanismul decizional al BCE de consultare prin procedură scrisă

În baza Tratatului privind funcționarea UE, a Protocolului privind Statutul SEBC și al BCE și a Deciziei nr. 98/415/CE a Consiliului UE din 29 iunie 1998 privind consultarea BCE de către autoritățile naționale cu privire la proiectele de reglementare, procedura de consultare este obligatorie în legătură cu orice proiect de reglementare ale cărui prevederi intră în sfera de competență a BCE și care urmează să aibă forță juridică obligatorie și aplicabilitate generală pe teritoriul statelor membre, în special în ceea ce privește: (i) problemele monetare; (ii) mijloacele de plată; (iii) băncile centrale naționale; (iv) colectarea, elaborarea și difuzarea datelor statistice din domeniile monetar, financiar, bancar, al sistemelor de plăți și al balanței de plăți; (v) sistemele de plăți și de decontare; (vi) normele aplicabile instituțiilor financiare, în măsura în care acestea au o influență semnificativă asupra stabilității instituțiilor și piețelor financiare. De asemenea, consultarea BCE este obligatorie în legătură cu orice proiect de reglementare privind instrumentele politicii monetare.

Participarea BNR la mecanismul procedurilor scrise implică, pe de o parte, obligația de a consulta BCE cu privire la orice proiect legislativ din domeniile care sunt de competența acesteia și, pe de altă parte, posibilitatea de a comenta pe marginea proiectelor de aviz ale BCE referitoare la noile propuneri legislative europene aflate sub incidența SEBC sau a BCE. În perioada de referință, BNR a consultat BCE cu privire la următoarele proiecte de acte normative:

- Regulamentul BNR pentru abrogarea alin. (3) al art. 9 din Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 12/2005 privind piața secundară a titlurilor de stat administrată de Banca Națională a României (Avizul BCE nr. 26/2014 – CON/2014/26);
- Legea pentru întărirea disciplinei financiare privind operațiunile de încasări și plăți în numerar și pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 193/2002 privind introducerea sistemelor moderne de plată (Avizul BCE nr. 37/2014 – CON/2014/37);
- Legea privind contribuția României la finanțarea fondului *Poverty Reduction and Growth Trust* (Avizul BCE 92/2014 – CON/2014/92).

1.2.3. Participarea BNR la structurile și substructurile SEBC în componență extinsă

În ceea ce privește mecanismul de elaborare a deciziilor la nivel operațional, reprezentanții BNR participă la reuniunile în componență extinsă ale celor 12+1 comitete SEBC, contribuind la elaborarea și implementarea deciziilor Consiliului General și ale Consiliului Guvernatorilor BCE. Aceste structuri, împreună cu substructurile aferente din cadrul SEBC, asigură un cadru de discuție pentru mecanismul de elaborare a deciziilor și de analiză a evoluțiilor din domeniile lor de competență, respectiv: politică monetară, operațiuni de piață, relații internaționale, stabilitate financiară, plăți, emisiune de numerar, comunicare, statistică, audit intern, tehnologia informației, contabilitate, juridic și resurse umane. Începând cu anul 2014, întrunirile unor structuri/substructuri din cadrul SEBC se desfășoară și în componența Mecanismului unic de supraveghere, reprezentanții statelor membre din afara zonei euro fiind invitați să participe în

calitate de observatori. Reprezentanții BNR participă în această calitate la reuniunile în componența Mecanismului unic de supraveghere ale Comitetului de Statistică (*Statistics Committee* – STC) și ale Grupului de lucru privind managementul informațiilor statistice (*Working Group on Statistical Information Management* – WGSIM). Conducerea executivă și Consiliul de administrație al BNR acordă o importanță deosebită reprezentării Băncii Naționale în structurile și substructurile SEBC, monitorizând atent toate aspectele care decurg din această activitate.

1.2.4. Participarea BNR la CERS

Comitetul European pentru Risc Sistemic (CERS) a fost înființat în baza Regulamentului (UE) 1092/2010, ca organism independent al Uniunii Europene responsabil cu supravegherea macroprudențială a sistemului financiar al UE. În cursul anului 2014 activitatea CERS a fost orientată spre:

- Identificarea și evaluarea riscurilor macroprudențiale

  CERS a elaborat și publicat, trimestrial, „Tabloul de riscuri al CERS", un set de indicatori cantitativi și calitativi ai riscului sistemic la nivelul sistemului financiar al Uniunii Europene și un instrument important de comunicare și respectare a cerințelor de responsabilitate față de publicul larg. Procesul anual de revizuire a tabloului s-a concentrat în principal pe îmbunătățirea eficienței acestuia și dezvoltarea unor indicatori noi.

- Elaborarea unor recomandări noi și monitorizarea celor emise în anii precedenți

  În conformitate cu mandatul său, CERS a emis în anul 2014 „Recomandarea cu privire la orientări privind stabilirea ratelor amortizoarelor anticiclice de capital" (CERS/2014/1) și a continuat monitorizarea modului de implementare a recomandării privind finanțarea instituțiilor de credit (CERS/2012/2). De asemenea, a fost evaluat gradul de conformare a instituțiilor membre la prevederile recomandărilor emise în anii precedenți: (i) recomandarea privind mandatul macroprudențial al autorităților naționale (CERS/2011/3) și (ii) recomandarea privind finanțarea în dolari SUA a instituțiilor de credit (CERS/2011/2).

- Elaborarea unui cadru de politici macroprudențiale la nivelul sectorului bancar al UE și a unui manual privind operaționalizarea instrumentelor macroprudențiale

  În acest sens, CERS a elaborat „Manualul privind operaționalizarea politicilor macroprudențiale în cadrul sectorului bancar". Acesta oferă instituțiilor membre ale CERS îndrumări cu privire la adoptarea și implementarea deciziilor de politică macroprudențială, urmărind în special activarea acelor instrumente care sunt prevăzute de CRD/CRR. De asemenea, la nivelul CERS au fost analizate în cursul anului aproximativ 45 de măsuri macroprudențiale luate de autoritățile naționale.

  Banca Națională a României a fost implicată activ, în cursul anului 2014, în activitatea CERS, atât la nivel decizional, prin participarea guvernatorului, prim-viceguvernatorului și a viceguvernatorului responsabil cu problematica stabilității financiare la reuniunile Consiliului General, cât și la nivel tehnic, în cadrul Comitetului Consultativ Tehnic și în grupurile de lucru aferente acestui comitet.

1.2.5. Participarea BNR la structuri și substructuri de lucru ale ABE

În perioada de referință, BNR a participat la o serie de structuri și substructuri de lucru ale Autorității Bancare Europene (ABE), astfel:

- la nivel de director, la Consiliul supraveghetorilor, Comitetul de rezoluție;
- la nivel de personal de execuție, la colegiile de supraveghere, precum și la: Comitetul permanent pentru supraveghere și practici, Comitetul permanent pentru reglementări și politici, Comitetul permanent pentru contabilitate, raportări și audit, Subcomitetul pentru conglomerate financiare din cadrul Comitetului comun al autorităților europene de supraveghere, Subcomitetul pentru spălarea banilor din cadrul Comitetului comun al autorităților europene de supraveghere, Subgrupul țări de origine – țări-gazdă și colegii, Subgrupul pentru riscul de piață, Subgrupul pentru fondurile proprii, Subgrupul pentru securitizări și obligațiuni garantate, Subgrupul pentru lichiditate.

1.2.6. Participarea BNR la structuri ale Consiliului UE și ale CE

Dintre cele mai importante structuri și substructuri ale Consiliului UE și ale CE la care BNR participă, la diferite niveluri ierarhice, menționăm:

- participarea bianuală, la nivelul conducerii executive, la întrunirile Consiliului ECOFIN informal, la invitația MFP, atunci când agenda de lucru cuprinde aspecte ce țin de competența băncii centrale;
- participarea la ședințele Comitetului Economic și Financiar, la nivel de viceguvernator coordonator al afacerilor europene;
- participarea la reuniunile diverselor structuri/substructuri de lucru de la nivelul Consiliului UE și al CE (Comitetul pentru Politici Economice, Comitetul Bancar European, Comitetul pentru Servicii Financiare, Comitetul privind Conglomeratele Financiare, Comitetul privind prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului, Comitetul de Plăți etc.) împreună cu reprezentanți ai MFP și/sau ai altor instituții ale statului. Aceste grupuri de lucru abordează tematici aflate în strânsă legătură cu domeniile de competență ale băncii centrale: (i) serviciile financiare; (ii) reglementarea sectorului bancar; (iii) supravegherea sectorului bancar; (iv) cerințele de capital; (v) conglomeratele financiare; (vi) prevenirea spălării banilor și combaterea finanțării terorismului; (vii) creditul ipotecar; (viii) contrafacerea bancnotelor; (ix) comunicarea; (x) sistemele de plăți etc.

Cele mai importante proiecte legislative supuse dezbaterii la nivelul acestor structuri în perioada de referință au fost:

- propunerea de regulament de stabilire a unor norme uniforme și a unei proceduri uniforme de rezoluție a instituțiilor de credit și a anumitor întreprinderi de investiții în cadrul unui mecanism unic de rezoluție și al unui fond unic de rezoluție bancară și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010 al Parlamentului European și al Consiliului[10];
- propunerea de directivă pentru punerea în aplicare a cooperării consolidate în domeniul taxei pe tranzacțiile financiare;

[10] Regulamentul (UE) nr. 806/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 iulie 2014 de stabilire a unor norme uniforme și a unei proceduri uniforme de rezoluție a instituțiilor de credit și a anumitor firme de investiții în cadrul unui mecanism unic de rezoluție și al unui fond unic de rezoluție și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010 a fost publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene în data de 30 iulie 2014.

- propunerea de directivă privind instituirea unui cadru pentru redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții[11];
- revizuirea directivei privind conglomeratele financiare;
- propunerea de regulament privind piețele instrumentelor financiare și de modificare a regulamentului (EMIR) privind instrumentele derivate extrabursiere, contrapărțile centrale și registrele de tranzacții[12];
- revizuirea directivei privind schemele de garantare a depozitelor[13];
- propunerea de regulament privind comisioanele interbancare pentru operațiunile de plată pe bază de card;
- propunerea de directivă privind serviciile de plată în cadrul pieței interne, de modificare a Directivelor 2002/65/CE, 2013/36/UE și 2009/110/CE și de abrogare a Directivei 2007/64/CE;
- propunerea de directivă privind transparența și comparabilitatea comisioanelor de plată, transferul conturilor de plăți și accesul la un cont de plăți cu funcționalități de bază[14];
- propunerea de directivă privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012 al Parlamentului European și al Consiliului și de abrogare a Directivei 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului și a Directivei 2006/70/CE a Comisiei;
- propunerea de regulament privind măsurile structurale de ameliorare a rezilienței instituțiilor de credit din Uniunea Europeană;
- propunerea de regulament privind raportarea și transparența operațiunilor de finanțare prin instrumente financiare;
- propunerea de regulament privind informațiile care însoțesc transferurile de fonduri;
- propunerea de regulament privind fondurile de piață monetară.

1.2.7. Participarea BNR la platforma comună de lucru cu autoritățile statului pe probleme de afaceri europene

În conformitate cu atribuțiile sale statutare legate de rolul consultativ *ex ante* în relația instituțională cu autoritățile statului român, BNR este reprezentată la reuniunile Comitetului de coordonare a afacerilor europene, structură responsabilă la nivel național cu procesul de pregătire a deciziilor și de adoptare a pozițiilor României în

[11] Directiva 2014/59/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 de instituire a unui cadru pentru redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții și de modificare a Directivei 82/891/CEE a Consiliului și a Directivelor 2001/24/CE, 2002/47/CE, 2004/25/CE, 2005/56/CE, 2007/36/CE, 2011/35/UE, 2012/30/UE și 2013/36/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului, precum și a Regulamentelor (UE) nr. 1093/2010 și (UE) nr. 648/2012 ale Parlamentului European și ale Consiliului a fost publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene în data de 16 iunie 2014.

[12] Regulamentul (UE) nr. 600/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 mai 2014 privind piețele instrumentelor financiare și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012 a fost publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene în data de 16 iunie 2014.

[13] Directiva 2014/49/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 aprilie 2014 privind schemele de garantare a depozitelor a fost publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene în data de 16 iunie 2014.

[14] Directiva 2014/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 iulie 2014 privind comparabilitatea comisioanelor aferente conturilor de plăți, schimbarea conturilor de plăți și accesul la conturile de plăți cu servicii de bază a fost publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene în data de 28 august 2014.

ceea ce privește problematica afacerilor europene. Ca urmare a solicitărilor primite și în limita competențelor sale legale, Banca Națională și-a exprimat punctul de vedere asupra subiectelor și materialelor incluse pe agenda reuniunilor Comitetului de coordonare a afacerilor europene.

De asemenea, BNR a participat activ la reuniunile Grupurilor de lucru interministeriale pentru elaborarea Programului Național de Reformă, în cadrul cărora au fost discutate rapoartele de progres privind implementarea acțiunilor/măsurilor din acest document.

1.2.8. Participarea BNR la formularea poziției României privind negocierile de aderare cu statele candidate

În vederea deschiderii unui capitol de negociere cu statele candidate, CE realizează un Raport de *screening*, care evaluează stadiul de armonizare a legislației naționale cu *acquis*-ul comunitar în materie. În baza evaluării prezentate, CE recomandă, dacă este cazul, deschiderea negocierilor de aderare la capitolul respectiv. În acest context, în luna mai 2014, Ministerul Afacerilor Externe a solicitat BNR transmiterea poziției sale față de recomandările CE formulate în cadrul negocierilor de aderare cu Muntenegru la capitolul 32 – Controlul Financiar. De asemenea, în luna septembrie 2014, Ministerul Afacerilor Externe a solicitat BNR transmiterea poziției sale față de primul Document Comun de Poziție pentru Serbia aferent aceluiași capitol de negociere. În urma analizării celor două documente, BNR nu a identificat, din perspectiva competențelor sale, aspecte care să impună formularea unor obiecții sau observații.

1.2.9. Participarea BNR la procesul de transpunere, implementare și notificare a legislației Uniunii Europene

a) Preluarea și aplicarea regulamentelor UE

În conformitate cu art. 288 al Tratatului privind funcționarea UE, instituțiile acesteia adoptă mai multe tipuri de acte juridice: regulamente, directive, decizii, recomandări și avize. O categorie aparte o reprezintă regulamentele UE care sunt acte juridice obligatorii în toate elementele lor care se aplică direct în fiecare stat membru, fără a fi necesară transpunerea în legislația națională. Statele membre trebuie să se asigure că regulamentele sunt aplicate efectiv în dreptul lor național. În acest sens, BNR, în calitate de instituție cu atribuții de reglementare și supraveghere, urmărește cu regularitate baza de date a Comisiei Europene (Eur-lex) în vederea selectării regulamentelor UE aplicabile domeniului său de activitate. Lista regulamentelor UE asumate de direcțiile de specialitate se transmite, cu aprobarea conducerii executive, către Ministerul Afacerilor Externe și se postează pe *website*-ul BNR pentru informarea corespunzătoare a instituțiilor aflate în aria de reglementare/supraveghere a băncii centrale.

b) Informarea CE în legătură cu transpunerea legislației UE

În perioada de referință, Banca Națională a României a transmis Ministerului Afacerilor Externe, pentru informarea CE, tabelul de concordanță corespunzător transpunerii și notificării tuturor articolelor care intră în aria de responsabilitate a BNR din Directiva 2013/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 cu privire la

accesul la activitatea instituțiilor de credit și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, de modificare a Directivei 2002/87/CE și de abrogare a Directivelor 2006/48/CE și 2006/49/CE.

În prezent, BNR participă, alături de alte instituții cu responsabilități în domeniu, la procesul de transpunere a următoarelor directive: (i) Directiva 2013/34/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind situațiile financiare anuale, situațiile financiare consolidate și rapoartele conexe ale anumitor tipuri de întreprinderi, de modificare a Directivei 2006/43/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivelor 78/660/CEE și 83/349/CEE ale Consiliului; (ii) Directiva 2014/17/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 februarie 2014 privind contractele de credit oferite consumatorilor pentru bunuri imobile rezidențiale și de modificare a Directivelor 2008/48/CE și 2013/36/UE și a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010; (iii) Directiva 2014/49/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 aprilie 2014 privind schemele de garantare a depozitelor; (iv) Directiva 2014/57/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 aprilie 2014 privind sancțiunile penale pentru abuzul de piață; (v) Directiva 2014/59/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 de instituire a unui cadru pentru redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții și de modificare a Directivei 82/891/CEE a Consiliului și a Directivelor 2001/24/CE, 2002/47/CE, 2004/25/CE, 2005/56/CE, 2007/36/CE, 2011/35/UE, 2012/30/UE și 2013/36/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului, precum și a Regulamentelor (UE) nr. 1093/2010 și (UE) nr. 648/2012 ale Parlamentului European și ale Consiliului; (vi) Directiva 2014/62/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 privind protecția prin măsuri de drept penal a monedei euro și a altor monede împotriva falsificării și de înlocuire a Deciziei-cadru 2000/383/JAI a Consiliului; (vii) Directiva 2014/65/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 privind piețele instrumentelor financiare și de modificare a Directivei 2002/92/CE și a Directivei 2011/61/UE; (viii) Directiva 2014/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2014 de modificare a Directivei 2013/34/UE în ceea ce privește prezentarea de informații nefinanciare și de informații privind diversitatea de către anumite întreprinderi și grupuri mari.

1.2.10. Cooperarea tehnică

Odată cu aderarea României la UE și intrarea BNR în Sistemul European al Băncilor Centrale (SEBC), BNR a luat parte, în cadrul unor parteneriate instituționale, la acordarea de asistență tehnică băncilor centrale din statele candidate și potențial candidate la UE, precum și din alte state din vecinătatea UE.

În cursul anului 2014 Banca Națională a României a fost implicată în următoarele proiecte de asistență:

- proiectul de *twinning*[15] dedicat Băncii Naționale a Moldovei, intitulat *Strengthening the NBM's capacity in the field of banking regulation and supervision in the context of EU requirements*, finanțat de Comisia Europeană prin intermediul *European Neighbourhood and Partnership Instrument* (ENPI). În urma primirii fișei de proiect prin intermediul

[15] *Twinning*-ul este un instrument de cooperare între administrațiile publice din statele membre ale UE și țările beneficiare (țări candidate și potențial candidate la UE, dar și țări vizate de Politica Europeană de Vecinătate – *European Neighbourhood Policy*). Proiectele de *twinning* urmăresc împărtășirea bunelor practici între administrațiile publice ale statelor membre ale UE și ale viitoarelor state membre și dezvoltarea unor relații pe termen lung între acestea.

Punctului Național de Contact (Ministerul Fondurilor Europene), BNR a convenit împreună cu *De Nederlandsche Bank* (DNB) formarea unui consorțiu, condus de BNR, și transmiterea unei oferte comune pentru participarea la procesul de selecție în vederea atribuirii contractului de *twinning*. Ședința de selecție și evaluare a avut loc la data de 15 septembrie 2014, iar la 29 septembrie 2014 Delegația UE în Republica Moldova a notificat Punctului Național de Contact câștigarea procesului de selecție și atribuirea contractului consorțiului BNR-DNB. În ultimul trimestru al anului 2014 s-au desfășurat activități de pregătire a contractului de *twinning*, inclusiv a planului de lucru aferent. Contractul de *twinning* a fost semnat de toate părțile implicate, iar lansarea proiectului este programată pentru data de 30 iunie 2015. Proiectul are o perioadă de implementare de 24 de luni, iar BNR participă cu experți din domeniile reglementare și autorizare, supraveghere, stabilitate financiară și resurse umane. Acestora li se adaugă un lider de proiect dedicat și un consilier rezident de *twinning* detașat pe întreaga perioadă a proiectului la Chișinău;

- programe/seminarii desfășurate sub egida TAIEX[16]:
  - programul pe termen mediu pentru încurajarea dezvoltării economice a comunității cipriote-turce, în cadrul căruia un expert BNR a acordat asistență tehnică pentru alinierea legislației din această zonă în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului la standardele internaționale și *acquis*-ul UE;
  - seminarul cu tema *Constructing a survey for insurance companies by the central banks*, care a avut loc la Skopje, în cadrul căruia un expert BNR a prezentat metodologia utilizată de banca centrală pentru analiza sectorului asigurărilor din România;
  - vizita de studiu a reprezentanților Băncii Naționale a Republicii Macedonia la BNR pentru prezentarea practicilor de audit intern din BNR și de la nivelul SEBC;
- asistență tehnică acordată pe baze bilaterale, prin participarea reprezentanților BNR, în calitate de lectori, la seminarul organizat de Banca Națională a Serbiei – *Macroprudential measures and the overview of the methodology and results of the ECB stress-tests*.

1.3. Asistența financiară pe termen mediu acordată de UE

Autoritățile române au beneficiat în perioada 2009-2011 și, respectiv, 2011-2013 de două programe de asistență financiară încheiate cu Uniunea Europeană.

Ca urmare a evaluării acestor două programe economice consecutive, au fost apreciate progresele înregistrate și s-a considerat necesară susținerea în continuare a reformelor structurale aflate în curs de derulare în domenii-cheie pentru atenuarea vulnerabilității țării noastre la potențiale șocuri externe și dezechilibre pe piețele internaționale de capital. Astfel, pentru perioada 2013-2015, a fost agreat cu Uniunea Europeană un nou program de asistență financiară preventivă pe termen mediu în valoare de maximum 2 miliarde euro[17], în completarea sprijinului acordat de către FMI și BM.

[16] Instrumentul pentru asistență tehnică și schimb de informații (*Technical Assistance and Information Exchange Instrument* – TAIEX) gestionat de Comisia Europeană, Direcția Generală Extindere, menit să sprijine alinierea legislației statelor beneficiare la *acquis*-ul UE.

[17] Decizia Consiliului 2013/531/UE din data de 22 octombrie 2013.

Misiunile comune FMI/CE/BM desfășurate în cursul anului 2014, destinate evaluării progreselor înregistrate în implementarea programului, nu s-au finalizat cu semnarea unui Memorandum suplimentar de înțelegere între România și UE, care să actualizeze criteriile specifice de politică economică cuprinse în Memorandumul de înțelegere inițial din toamna anului 2013.

Activarea asistenței financiare preventive pe termen mediu și efectuarea plăților aferente pot fi solicitate până la data de 30 septembrie 2015.

2. Relațiile financiare internaționale

2.1. Fondul Monetar Internațional

România este membră a Fondului Monetar Internațional (FMI) din anul 1972, cota de participare (capitalul subscris și vărsat) fiind în prezent de 1 030,2 milioane DST, din care 243,8 milioane DST în aur și valute și 786,4 milioane DST în lei. După intrarea în vigoare a majorării cotelor, prevăzută de rezoluția Consiliului Guvernatorilor FMI nr. 66-2/15 decembrie 2010 privind cea de-a paisprezecea revizuire generală a cotelor și reforma Consiliului Directorilor Executivi, cota de participare a României va crește, urmând să ajungă la 1 811,4 milioane DST.

În anul 2014 au fost rambursate către FMI rate de principal în valoare de 3 881,1 milioane DST și au fost achitate dobânzi nete în sumă de 67,9 milioane DST.

Pe parcursul anului 2014 a continuat derularea aranjamentului *stand-by* de tip preventiv în sumă de 1 750,3 milioane DST (aproximativ 1,98 miliarde euro, reprezentând 170 la sută din cota României la FMI), aprobat de Consiliul Directorilor Executivi al FMI la 27 septembrie 2013. În acest context, misiuni comune ale FMI, CE, BM și BCE au fost prezente la București pentru efectuarea evaluărilor periodice prevăzute în program, în perioadele 21 ianuarie – 4 februarie 2014 (prima și a doua evaluare) și 2-12 iunie 2014 (a treia evaluare).

În perioada 28 octombrie – 12 noiembrie 2014, o misiune a FMI s-a aflat la București pentru a oferi asistență tehnică în domeniul *central banking issues – inflation targeting*.

2.2. Grupul Băncii Mondiale

Alături de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD) și Asociația Internațională pentru Dezvoltare (AID) – care reprezintă împreună BM – în cadrul Grupului Băncii Mondiale se regăsesc Corporația Financiară Internațională (CFI), Agenția pentru Garantarea Multilaterală a Investițiilor (AGMI) și Centrul Internațional de Arbitraj (ICSID). România este membră a tuturor acestor instituții.

a) Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare

BIRD urmărește reducerea sărăciei în țările cu venituri medii și mici, promovând o creștere economică sustenabilă prin intermediul acordării de împrumuturi și garanții, produse de management al riscului, asistență tehnică și consultanță. Sprijinul financiar pe care BIRD îl poate acorda se realizează prin două tipuri de instrumente: credite de investiții și împrumuturi pentru sprijinirea politicilor de dezvoltare. Creditele de investiții se acordă pe termen lung (între 5 și 10 ani), iar împrumuturile pentru sprijinirea politicilor de dezvoltare reprezintă o sursă de finanțare rapidă pentru guvernele care doresc să implementeze reforme.

România a devenit membră a BIRD în 1972, acceptând Rezoluția Consiliului Guvernatorilor nr. 280 din 28 noiembrie 1972, care stabilește termenii și condițiile de aderare.

Pe parcursul mai multor ani, la nivelul Băncii Mondiale au avut loc negocieri privind procesul de reformă menit să conducă la o creștere a reprezentativității și, implicit, a puterii de decizie pentru țările în tranziție și în curs de dezvoltare. Acestea s-au concretizat în anul 2011 prin adoptarea rezoluțiilor nr. 612 – „Majorarea Selectivă a Capitalului Autorizat pentru întărirea puterii de vot și a participării țărilor aflate în tranziție și a celor în curs de dezvoltare" și, respectiv, nr. 613 – „Majorarea generală de capital 2010", care prevedeau majorarea capitalului băncii prin emiterea a 484 102 acțiuni/230 374 acțiuni, cu o valoare nominală de 100 000 dolari SUA fiecare. Cele două rezoluții au fost ratificate de România în decembrie 2013 prin Legea nr. 323/2013. În data de 16 martie 2015 România a efectuat plata aferentă majorării selective de capital. Astfel, țara noastră deține în prezent 5 418 acțiuni (0,26 la sută din capitalul băncii) și are o putere de vot ce reprezintă 0,27 la sută din total.

Sprijinul financiar acordat României de la reluarea activității BIRD în România, în anul 1991, s-a concretizat în împrumuturi în valoare totală de 10,1 miliarde dolari SUA. Ultimul împrumut pentru politici de dezvoltare (*Fiscal Effectiveness and Growth Development Policy Loan* – FEG-DPL), în valoare de 750 milioane euro, care vizează eficientizarea finanțelor publice și creșterea economică, a fost aprobat pentru România în 22 mai 2014, odată cu Strategia de parteneriat de țară. Noua strategie de țară pentru perioada 2014-2017 (*Country Partnership Strategy*) a fost construită în jurul a trei piloni: modernizarea sistemului de guvernare, susținerea dezvoltării economice și crearea de locuri de muncă, creșterea nivelului de incluziune socială.

b) Asociația Internațională pentru Dezvoltare

Înființată în 1960, Asociația Internațională pentru Dezvoltare face parte din Grupul Băncii Mondiale, având ca obiectiv ajutorarea celor mai sărace state. AID are în prezent 173 de membri; ca și în cazul CFI și AGMI, calitatea de membru al AID este condiționată de cea de membru al BIRD.

România a devenit membru în data de 12 aprilie 2014 și are în prezent o putere de vot în cadrul instituției de 0,38 la sută.

c) Instituții financiare afiliate Băncii Mondiale

Corporația Financiară Internațională

Corporația Financiară Internațională a fost înființată în 1956 având ca scop promovarea creșterii economice în țările membre prin intermediul investițiilor și asistenței tehnice în sectorul privat. România a aderat la CFI în anul 1990, iar în prezent deține 2 661 acțiuni, în valoare de 2,661 milioane dolari SUA, și are o putere de vot în cadrul organizației de 0,13 la sută. În data de 18 decembrie 2013 a fost adoptată Legea nr. 352/2013 privind majorarea capitalului autorizat deținut de România la CFI, în conformitate cu Rezoluția nr. 256/2012 a Consiliului Guvernatorilor privind amendarea statutului și creșterea selectivă a capitalului CFI, cele 1 617 acțiuni aferente României, fiecare în valoare de 1 000 dolari SUA, urmând a fi subscrise și plătite în cursul anului 2015.

În anul 2014, CFI a aprobat finanțarea a șase proiecte în România, în valoare totală de aproximativ 217 milioane dolari SUA.

Agenția pentru Garantarea Multilaterală a Investițiilor

Organizația a fost înființată în 1988 în vederea promovării investițiilor străine directe în țările în curs de dezvoltare, în linie cu obiectivele Băncii Mondiale. România a devenit membră a AGMI în 1992, iar în prezent deține 978 de acțiuni în valoare de 9,78 milioane DST și are o putere de vot de 0,55 la sută.

Între 1997 și 2005, AGMI a emis 13 garanții pentru susținerea investițiilor în România, în valoare cumulată de aproximativ 438 milioane dolari SUA. Majoritatea au fost acordate unor investitori austrieci din domeniul bancar, în general pentru acoperirea riscului de expropriere și de restricționare a repatrierii capitalului.

2.3. Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare

Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) a fost înființată în 1991, având ca obiective principale accelerarea tranziției spre economia de piață și promovarea inițiativei private și antreprenoriale în țările Europei Centrale și de Est. În timp, aria de operațiuni a BERD s-a lărgit, iar după aderarea unor țări din Sudul și Estul Mediteranei numărul membrilor a ajuns la 66 (de la 43 la înființare), inclusiv Uniunea Europeană și Banca Europeană de Investiții.

România este membră fondatoare a BERD și deține în prezent 14 407 acțiuni, în valoare de 144,07 milioane euro, reprezentând 0,49 la sută din capitalul total subscris al băncii.

Conform ultimei strategii pentru România pentru perioada 2012-2015, BERD se implică în sprijinirea sectorului financiar, în dezvoltarea infrastructurii, prin stimularea competiției și participării agenților privați, precum și în susținerea unei orientări mai pronunțate a economiei spre producție (îndeosebi în domeniile manufacturier și agricol).

În 2014, cuantumul finanțării BERD în România a fost de 592 milioane euro, ridicând suma cumulată a sprijinului financiar oferit de la începerea activității la aproximativ 6,9 miliarde euro.

2.4. Banca pentru Comerț și Dezvoltare a Mării Negre

Banca pentru Comerț și Dezvoltare a Mării Negre (BCDMN) a fost înființată în 1994 de către cele 11 state membre ale Organizației Cooperării Economice a Mării Negre[18], printre care și România, cu scopul de a susține dezvoltarea economică și cooperarea regională. Capitalul autorizat al BCDMN este în prezent de aproximativ 4,5 miliarde dolari SUA, România deținând o cotă de 14 la sută din capital și din totalul voturilor.

În cursul anului 2014, Consiliul Directorilor BCDMN a aprobat pentru țara noastră 4 proiecte, în valoare totală de 56 milioane euro.

2.5. Banca Reglementelor Internaționale

BNR este membră a Băncii Reglementelor Internaționale (BRI) încă din 1930, anul înființării acesteia. Misiunea BRI, supranumită „banca băncilor centrale", este de a întări colaborarea între băncile centrale, în scopul asigurării stabilității monetare și financiare și al promovării cooperării internaționale, în prezent instituția fiind formată din 60 de membri (inclusiv BCE).

BNR deține 8 564 acțiuni din capitalul BRI, pentru care a încasat în 2014 suma de 2,5 milioane franci elvețieni, reprezentând dividende aferente anului financiar 2013-2014. Conform hotărârii Adunării Generale a băncilor centrale membre, valoarea dividendului a fost de 215 DST, calculată în baza rezultatelor obținute la încheierea anului financiar al BRI, respectiv 31 martie 2014.

2.6. Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică

Pe fondul eforturilor autorităților române de a dezvolta relațiile cu structurile Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, Banca Națională a României a continuat demersurile pentru dobândirea statutului de participant la Comitetul pentru Piețe Financiare, colaborând în acest sens cu Ministerul Afacerilor Externe.

[18] Fondatorii OCEMN: Albania, Armenia, Azerbaidjan, Bulgaria, Grecia, Georgia, Moldova, România, Rusia, Turcia și Ucraina.

Capitolul 10

Convergența economiei românești și noul cadru de guvernanță economică în Uniunea Europeană

1. Stadiul procesului de convergență a economiei românești

Îndeplinirea criteriilor de convergenţă nominală şi adoptarea monedei unice europene fac parte din procesul de integrare europeană a României. Intrarea în zona euro implică transferul elaborării şi conducerii politicii monetare către Banca Centrală Europeană, instituţie ale cărei acţiuni sunt întreprinse într-o manieră unitară pentru întreaga zonă euro, fără a lua în calcul particularităţile economiilor naţionale, al căror grad de omogenitate este presupus a fi înalt. Criteriile de convergenţă nominală instituite prin Tratatul de la Maastricht privesc stabilitatea preţurilor, sustenabilitatea finanţelor publice şi a gradului de îndatorare, stabilitatea cursului de schimb şi nivelul ratelor dobânzilor pe termen lung. Evaluarea stadiului procesului de convergenţă presupune însă şi analiza unor indicatori de aliniere structurală, în vederea determinării capacităţii economiei de a funcţiona eficient în condiţiile materializării unor şocuri, fără sprijinul unei politici monetare independente la nivel naţional.

După ce în perioada iunie-noiembrie 2014 România a îndeplinit toate cele patru criterii de evaluare a convergenţei nominale, la finele anului erau satisfăcute trei dintre acestea: sustenabilitatea poziţiei fiscale prin prisma deficitului bugetar şi a datoriei publice, stabilitatea cursului de schimb şi convergenţa ratelor dobânzilor pe termen lung (Tabel 10.1). În ceea ce priveşte criteriul referitor la stabilitatea preţurilor, în decembrie 2014 s-a consemnat un ecart marginal pozitiv între valoarea indicatorului aferent României şi cea de referinţă, în contextul diminuării substanţiale a acesteia din urmă în ultima parte a anului.

Tabel 10.1
Criteriile de la Maastricht (indicatori de convergenţă nominală)

	Criterii Maastricht	România	
		2014	aprilie 2015
Rata inflaţiei (IAPC) (procente, medie anuală[1])	≤1,5 pp peste media celor mai performanţi 3 membri UE	1,4 (referinţă: 1,3)	1,1 (referinţă: 1,1)
Deficitul bugetului consolidat (procente în PIB)	sub 3 la sută	1,5	…
Datoria publică (procente în PIB)	sub 60 la sută	39,8	…
Cursul de schimb faţă de euro (apreciere/depreciere procentuală maximă pe doi ani)	±15 la sută	+4,3/-1,3[2]	+1,7/-3,8[3]
Ratele dobânzilor pe termen lung (procente pe an, medie anuală[4])	≤2 pp peste media celor mai performanţi 3 membri UE din perspectiva stabilităţii preţurilor	4,5 (referinţă: 5,2)	3,8 (referinţă: 4,9)

1) La calcularea nivelului de referinţă pentru anul 2014 au fost considerate Cipru, Spania şi Portugalia, iar pentru luna aprilie 2015 Spania, Ungaria şi Polonia. 2) Deviaţii procentuale maxime ale cursului de schimb faţă de euro în perioada 3 ianuarie 2013 – 31 decembrie 2014. Calculele sunt realizate pe serii cu frecvenţă zilnică şi se raportează la media lunii decembrie 2012. 3) Deviaţii procentuale maxime ale cursului de schimb faţă de euro în perioada 2 mai 2013 – 30 aprilie 2015. Calculele sunt realizate pe serii cu frecvenţă zilnică şi se raportează la media lunii aprilie 2013. 4) La calcularea nivelului de referinţă pentru anul 2014 au fost considerate Spania şi Portugalia, iar pentru luna aprilie 2015 Spania, Ungaria şi Polonia.

Sursa: Eurostat, calcule BNR

Pe fondul manifestării repetate a unor şocuri de ofertă în general favorabile, inflaţia din România s-a temperat în ultimii ani, susţinută, de asemenea, de evoluţia preponderent descendentă a inflaţiei de bază ca urmare a persistenţei deficitului de cerere agregată şi a reducerii anticipaţiilor privind inflaţia ale agenţilor economici. În acest context, pe parcursul anului 2014, abundenţa producţiei agricole interne – suplimentată cu importuri din statele membre afectate de restricţiile impuse de Rusia – şi ajustarea preţurilor combustibililor pe fondul diminuării cotaţiilor petrolului au determinat reducerea cvasicontinuă a ratei medii anuale a inflaţiei IAPC. Suplimentar, dinamica IAPC a preluat, prin intermediul preţurilor importurilor, o parte din inflaţia persistent scăzută din zona euro. Dat fiind însă caracterul inerţial imprimat ratei medii a inflaţiei de modul de calcul, aceasta a reflectat cu o anumită întârziere dezinflaţia consemnată la nivelul ratelor anuale. În condiţiile în care scăderea severă a preţurilor la energie în ultima parte a anului 2014 a condus la înregistrarea unor rate negative ale inflaţiei IAPC într-un număr tot mai mare de state membre ale UE, media celor mai buni trei performeri s-a situat în decembrie 2014 la -0,2 la sută, coborând valoarea de referinţă a criteriului referitor la stabilitatea preţurilor la 1,3 la sută (Grafic 10.1). În aceste circumstanţe, după şase luni de îndeplinire a acestui criteriu de convergenţă nominală, România s-a plasat cu 0,1 puncte procentuale peste nivelul de referinţă. Criteriul a fost din nou îndeplinit în primele luni ale anului 2015, pe fondul traiectoriei descendente a ratei medii anuale a IAPC în România, iar proiecţiile recente privind evoluţia indicatorului sugerează faptul că este probabilă încadrarea în continuare în valoarea de referinţă pe parcursul anului.

După declanşarea în anul 2009 a procedurii privind deficitul excesiv pentru România, respectarea recomandărilor formulate de către CE şi a angajamentelor de consolidare fiscală asumate în cadrul acordurilor de finanţare externă încheiate cu instituţiile internaţionale a condus la ajustarea semnificativă a ponderii deficitului bugetului general consolidat în PIB (conform metodologiei SEC 2010) la 2,9 la sută în anul 2012, respectiv 2,2 la sută în 2013 şi, astfel, la reintrarea în limita impusă (3,0 la sută) prin Tratatul de la Maastricht[1]. În anul 2014, ponderea deficitului bugetului general consolidat în PIB s-a situat la 1,5 la sută (Grafic 10.2). Cel de-al doilea indicator al sustenabilităţii finanţelor publice, reprezentat de ponderea datoriei publice în PIB, s-a menţinut pe parcursul anului 2014 uşor sub nivelul de 40 la sută. În pofida riscului valutar asociat proporţiei majoritare a datoriei publice denominate în valută[2], acest nivel este considerat a fi sustenabil, inclusiv datorită ponderii scăzute a datoriei pe termen scurt.

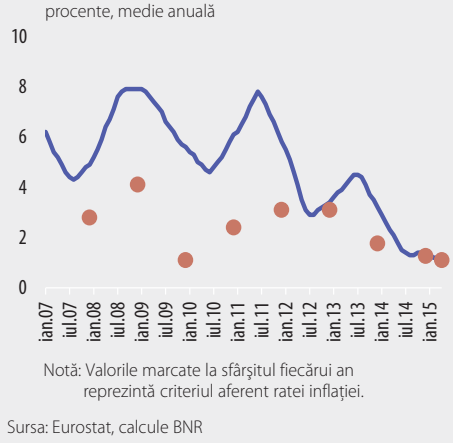
Pe parcursul manifestării efectelor crizei financiare, episoadele de depreciere semnificativă faţă de euro a monedei naţionale s-au înregistrat pe fondul deteriorării percepţiei investitorilor străini privind riscurile asociate statelor din regiune, inclusiv României. Ulterior, temperarea dezechilibrelor macroeconomice interne şi atenuarea tensiunilor la nivel global, în paralel cu derularea acordurilor încheiate cu instituţiile financiare internaţionale, au favorizat evoluţia relativ stabilă a cursului de schimb al monedei naţionale în raport cu euro (Grafic 10.3). Variaţia acestuia – care, în condiţiile

[1] Consiliul UE a aprobat, în data de 21 iunie 2013, încetarea procedurii privind deficitul excesiv pentru România.

[2] La sfârşitul anului 2014, ponderile (în totalul datoriei publice) a datoriei pe termen scurt, respectiv, a celei denominate în valută au fost de 6,7 la sută, respectiv 57 la sută (calcule BNR pe baza datelor din Raportul MFP „Evoluţia datoriei guvernamentale conform metodologiei UE").

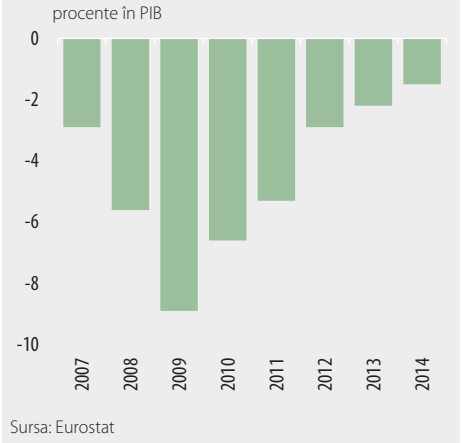
neparticipării la ERM II, nu se raportează la o paritate centrală, ci la media lunii premergătoare perioadei evaluate – s-a încadrat lejer în banda standard de ±15 la sută atât în anii 2013-2014, cât și în intervalul mai 2013 – aprilie 2015, chiar și pe fondul unei prelungiri a tensiunilor geopolitice și al accentuării în perspectivă a divergenței deciziilor de politică monetară ale principalelor bănci centrale (Fed și BCE).

Grafic 10.1
Rata inflației (IAPC)

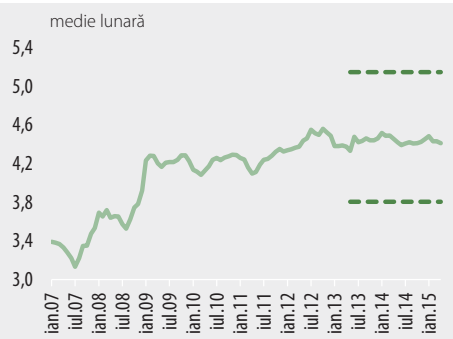
Notă: Valorile marcate la sfârșitul fiecărui an reprezintă criteriul aferent ratei inflației.

Sursa: Eurostat, calcule BNR

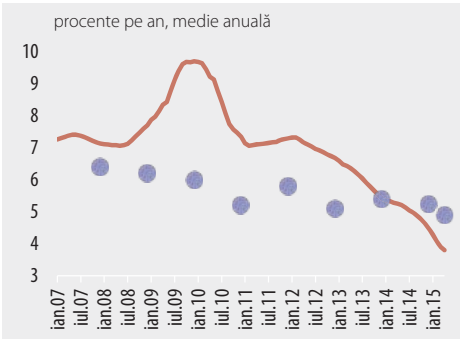
Sursa: Eurostat

Grafic 10.2
Deficitul bugetului consolidat (metodologie SEC 2010)

Notă: Liniile punctate reprezintă marginile intervalului de ±15% față de media lunii aprilie 2013.

Sursa: Eurostat, calcule BNR

Notă: Valorile marcate la sfârșitul fiecărui an reprezintă criteriul aferent ratelor dobânzilor pe termen lung.

Sursa: Eurostat, calcule BNR

Grafic 10.4
Ratele dobânzilor pe termen lung

Grafic 10.3
Cursul de schimb EUR/RON

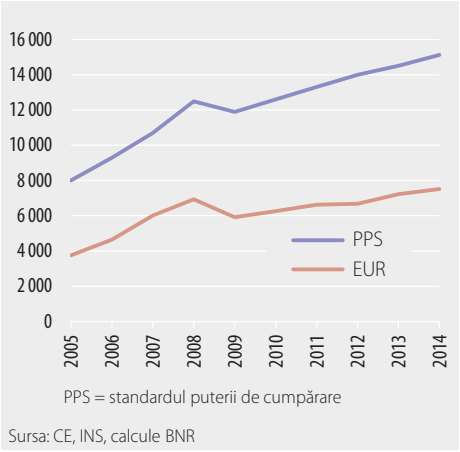
În paralel cu reducerea în ultimii ani a dezechilibrelor interne și externe prin intermediul unor politici macroeconomice sustenabile[3], ameliorarea semnificativă a percepției riscurilor asociate economiei românești a condus la eliminarea ecartului ratei dobânzii pe termen lung față de nivelul de referință la sfârșitul anului 2013. În 2014, pe fondul tendinței pozitive privind evoluția ansamblului de indicatori macroeconomici (consolidarea activității economice, concomitent cu ameliorarea echilibrului extern și menținerea ratei inflației la valori relativ scăzute), rata medie anuală a dobânzii pe termen lung a coborât sub nivelul valorii de referință, poziționare anticipată a se menține în cursul anului 2015 (Grafic 10.4). În același timp, persistența rigidităților structurale interne poate fi percepută ca factor de risc de către investitori, făcând necesară continuarea implementării reformelor structurale, cu efecte de stimulare a investițiilor și a concurenței în economia națională.

3 Aprecieri formulate de către FMI în cadrul Raportului de țară nr. 15/79 din martie 2015.

Îndeplinirea sustenabilă a criteriilor de convergență nominală este condiționată de atingerea unui grad ridicat de aliniere structurală. Nivelul PIB pe locuitor, structura pe sectoare a economiei, gradul de deschidere a acesteia și ponderea comerțului cu UE în totalul comerțului exterior sunt printre cei mai importanți indicatori de convergență reală.

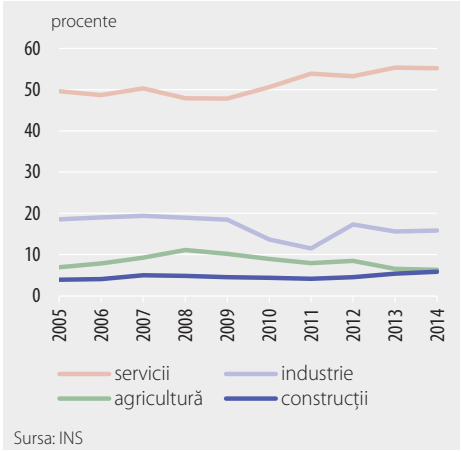
În România, PIB pe locuitor, exprimat conform standardului puterii de cumpărare, reprezenta în anul 2004 aproximativ 30 la sută din nivelul zonei euro. Ulterior, decalajul s-a redus substanțial, raportul dintre PIB pe locuitor în România și cel din zona euro ajungând la circa 52 la sută în 2014, ușor peste cel aferent anului anterior (Grafic 10.5).

Grafic 10.5
Evoluția PIB pe locuitor

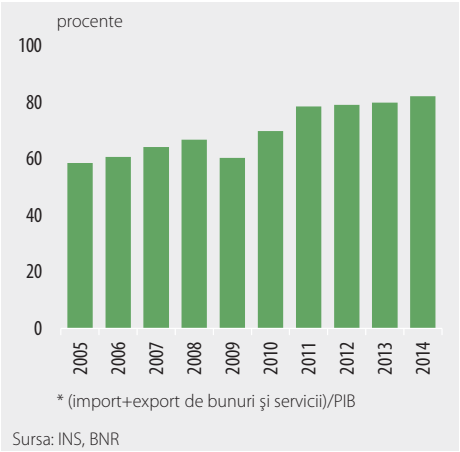
PPS = standardul puterii de cumpărare

Sursa: CE, INS, calcule BNR

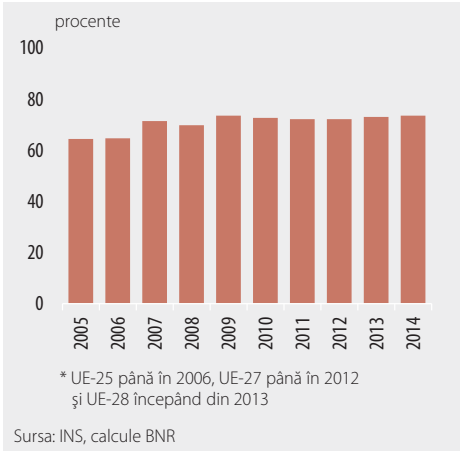
Sursa: INS

Grafic 10.6
Ponderea sectoarelor economice în PIB

* (import+export de bunuri și servicii)/PIB

Sursa: INS, BNR

* UE-25 până în 2006, UE-27 până în 2012 și UE-28 începând din 2013

Sursa: INS, calcule BNR

Grafic 10.8
Ponderea comerțului cu UE* în totalul comerțului exterior

Grafic 10.7
Gradul de deschidere a economiei*

În ultimii 10 ani, structura pe sectoare a economiei, măsurată prin aportul acestora la formarea PIB, s-a apropiat de cea a zonei euro (în special prin reducerea ponderii agriculturii), evoluție favorabilă atenuării efectelor unor posibile șocuri asimetrice (Grafic 10.6). După reducerea înregistrată în 2009, manifestată în contextul crizei financiare internaționale, gradul de deschidere a economiei[4] a crescut semnificativ, media din ultimii trei ani fiind de aproximativ 80 la sută. Nivelul consemnat în anul 2014 a depășit cu circa 2 puncte procentuale valoarea medie menționată (Grafic 10.7), rămânând însă inferior celui din alte state noi membre ale UE aflate în afara zonei

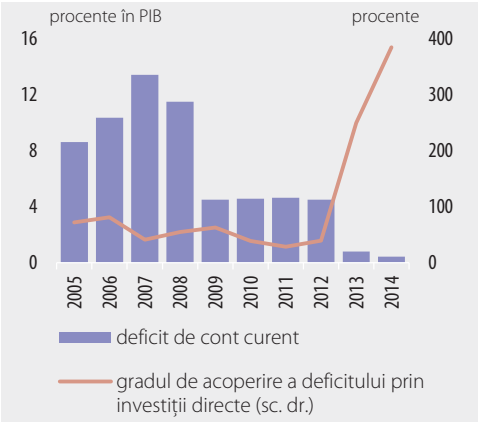
[4] Calculat ca suma importurilor și exporturilor de bunuri și servicii raportată la PIB. Valorile importurilor și exporturilor de bunuri și servicii sunt determinate potrivit noului standard metodologic internațional pentru elaborarea balanței de plăți, definit de manualul BPM6.

euro: ușor peste 90 la sută în Polonia și Croația, aproximativ 135 la sută în Bulgaria și peste 160 la sută în Republica Cehă și Ungaria. Gradul de integrare din punct de vedere al schimburilor comerciale cu UE, cuantificat prin ponderea comerțului cu celelalte state membre ale UE în totalul comerțului exterior al României, este evaluat a fi ridicat, situându-se la valori de peste 73 la sută în perioada 2013-2014 (Grafic 10.8).

Cadrul de analiză a procesului de convergență poate fi extins prin monitorizarea altor indicatori, asociați dinamicii și finanțării deficitului de cont curent, a costurilor unitare cu forța de muncă și a situației sistemului financiar-bancar.

Pe fondul manifestării crizei financiare internaționale și al comprimării drastice a activității economice la nivel global, deficitul de cont curent s-a ajustat substanțial în anul 2009, diminuarea ponderii în PIB a acestuia fiind de 7 puncte procentuale față de 2008 (de la 11,5 la sută la 4,5 la sută). În paralel cu reducerea semnificativă a intrărilor de fluxuri financiare și de capital, aceasta s-a menținut în intervalul 4,5-4,6 la sută până în anul 2012 inclusiv[5]. Pe parcursul anului 2013, indicatorul a consemnat o nouă ajustare semnificativă, până la 0,8 la sută[6], pentru ca în anul 2014 deficitul de cont curent să se situeze la 0,4 la sută din PIB[7].

Din perspectiva relațiilor comerciale desfășurate cu statele membre ale UE, aproximativ 80 la sută din deficitul de cont curent înregistrat cu acestea în anul 2014 a fost compensat prin excedentul obținut cu statele din afara UE, în timp ce deficitul realizat în raport cu zona euro a reprezentat aproximativ jumătate din cel realizat cu țările membre ale UE. În ceea ce privește ponderea soldului cumulat al contului curent și al celui de capital în PIB, 2013 reprezintă primul an în care acest indicator a înregistrat excedent, cu o consolidare a acestei tendințe în anul 2014[8], pe fondul îmbunătățirii absorbției fondurilor structurale și de coeziune aferente cadrului financiar multianual 2007-2013[9], ceea ce a permis alocarea de resurse din contul financiar pentru rambursarea împrumuturilor externe și suplinirea retragerilor de depozite ale nerezidenților.

Sursa: INS, BNR

Grafic 10.9
Deficitul de cont curent și gradul de acoperire prin investiții directe

5 Valorile sunt determinate potrivit metodologiei BPM6.

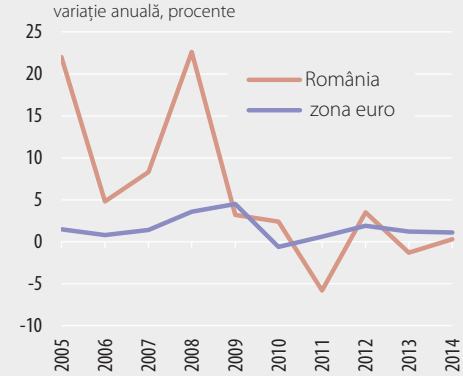
6 Pe fondul reducerii considerabile a deficitului balanței comerciale (dinamizarea exporturilor auto și de cereale, simultan cu scăderea importurilor de produse energetice contribuind decisiv la ajustare), al consolidării surplusului înregistrat de balanța serviciilor (în creștere cu 90,1 la sută, în principal datorită majorării excedentelor înregistrate de componentele prelucrarea bunurilor și transporturi) și al menținerii surplusului consemnat de balanța veniturilor secundare.

7 În condițiile în care deficitul balanței comerciale s-a menținut la un nivel similar celui din anul precedent, balanța serviciilor și-a consolidat surplusul (pe fondul majorării excedentelor consemnate de componente precum prelucrarea bunurilor, transport și telecomunicații), iar ponderea deficitului balanței veniturilor în PIB s-a deteriorat cu circa 0,5 puncte procentuale față de 2013, conform datelor provizorii de balanță de plăți aferente BPM6.

8 Evoluția favorabilă a indicatorului în perioada 2012-2014 a constat în îmbunătățirea continuă, de la -3,1 la sută la +1,3 și respectiv la +2,2 la sută din PIB.

9 Din totalul fondurilor primite de la UE de 5,9 miliarde euro în anul 2014, 3,6 miliarde euro au reprezentat fonduri structurale și de coeziune. Un progres semnificativ în ceea ce privește absorbția fondurilor structurale și de coeziune s-a înregistrat în 2013, când acestea au totalizat aproximativ 3 miliarde euro față de 1,2 miliarde euro în anul precedent.

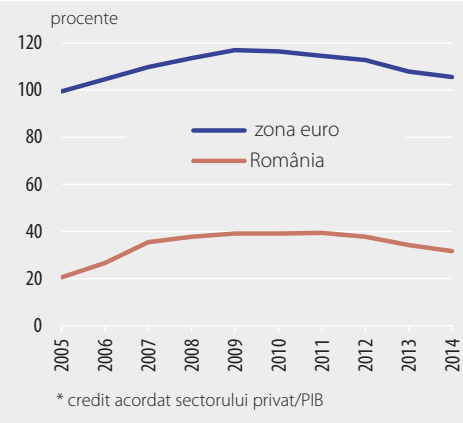
Deficitul extern a fost finanțat în principal prin influxurile nete de investiții directe și de portofoliu, având ca sursă principală de proveniență zona euro (peste 90 la sută din total[10]). Componenta „alte investiții" a consemnat ieșiri nete în perioada 2012-2014, în contextul persistenței procesului de dezintermediere transfrontalieră din sectorul bancar, ceea ce a contribuit la diminuarea surselor de finanțare. Propagarea efectelor crizei financiare globale asupra economiei românești a condus la diminuări succesive ale gradului de finanțare a deficitului de cont curent prin investiții directe[11] în perioada 2009-2011 (de la 63 la sută la 28 la sută). Ulterior, traiectoria indicatorului s-a inversat, acesta consemnând în intervalul 2013-2014 valori relativ ridicate (peste 250 la sută[10]), în principal ca urmare a ajustării semnificative a deficitului de cont curent (Grafic 10.9).

Sursa: Eurostat, BNR

Grafic 10.10
Costurile unitare nominale cu forța de muncă

Costurile unitare nominale cu forța de muncă în România au cunoscut în perioada ascendentă a ciclului economic ritmuri de creștere anuală ridicate, mult superioare celor înregistrate în zona euro[12] (Grafic 10.10). Ulterior, această dinamică s-a inversat, inclusiv ca urmare a implementării unor măsuri de eficientizare a activităților productive impuse de constrângerile financiare, evoluție cu implicații pozitive asupra competitivității externe a produselor românești. Încetinirea ratei de creștere a remunerării salariaților a fost principalul determinant al trecerii în 2013 în teritoriu negativ a dinamicii anuale a costurilor unitare nominale cu forța de muncă. În anul 2014, în contextul încetinirii creșterii productivității muncii, această evoluție s-a inversat, consemnându-se o creștere marginală a costurilor unitare nominale cu forța de muncă (0,3 la sută), inferioară celei din zona euro.

* credit acordat sectorului privat/PIB

Sursa: BCE, BNR

Grafic 10.11
Evoluția intermedierii financiare indirecte*

Gradul de integrare a sectorului financiar-bancar din România cu cel al zonei euro rămâne ridicat, având în vedere preponderența în structura acționariatului băncilor comerciale de pe piața românească a capitalului originar din țările zonei euro. Deși dezvoltarea acestui sector concomitent cu procesul de aderare la UE a fost semnificativă, nivelul intermedierii financiare continuă să fie subdimensionat în raport cu cel

[10] Conform datelor provizorii de balanță de plăți determinate potrivit metodologiei BPM6.

[11] Dintre care cele ale nerezidenților în România sunt prevalente.

[12] Evaluare realizată pe baza datelor Eurostat.

din zona euro. Capitalizarea bursieră raportată la PIB s-a menținut în 2014 la un nivel similar celui din anul precedent (aproximativ 11 la sută), nivel inferior perioadei 2005-2007 în care România înregistra ponderi de 16-22 la sută în PIB pe fondul expansiunii sectorului financiar. În intervalul 2007-2014, intermedierea financiară indirectă în România a înregistrat un nivel de aproximativ trei ori mai mic față de cel din zona euro[13] (Grafic 10.11).

Conform Programului de convergență 2015-2018, Guvernul României își păstrează angajamentul de adoptare a monedei euro la data de 1 ianuarie 2019, asumat în ediția precedentă a acestui document. Îndeplinirea acestui obiectiv foarte ambițios presupune însă coagularea unui consens de substanță la nivel politic, precum și al întregii societăți, cu privire la eforturile pe care le implică și la principalele coordonate ale procesului, elaborarea unei foi de parcurs cu obiective intermediare clar definite fiind extrem de importantă pentru coerența și credibilitatea demersului. Pentru ca economia națională să facă față cu succes exigențelor apartenenței la zona euro, se impun realizarea reformelor structurale necesare din perspectiva asigurării unei competitivități ridicate a economiei și atingerea în prealabil a unui grad suficient de convergență economică durabilă, deopotrivă reală și nominală.

2. Procesul de adoptare a euro în Lituania

La 1 ianuarie 2015, numărul țărilor din zona euro a ajuns la 19, Lituania fiind al treilea stat baltic care a adoptat moneda unică. Decizia a fost luată de către Consiliul Uniunii Europene la 23 iulie 2014, pe baza Rapoartelor de convergență publicate de Comisia Europeană și de Banca Centrală Europeană în iunie 2014, conform cărora această țară a îndeplinit toate condițiile necesare pentru intrarea în zona euro.

Lituania este o economie deschisă de mici dimensiuni. În anul 2014, numărul locuitorilor acestei țări a fost de aproximativ 3 milioane, iar PIB s-a situat la circa 36 miliarde euro (reprezentând aproximativ 0,4 la sută din cel al zonei euro). În ceea ce privește PIB pe locuitor la paritatea puterii de cumpărare, acesta s-a plasat în 2014 la circa 70 la sută din media zonei euro. Gradul de deschidere a economiei lituaniene este foarte ridicat (peste 150 la sută în 2014), iar contul curent a înregistrat un excedent de 0,1 la sută din PIB la nivelul anului 2014, în scădere cu 1,5 puncte procentuale față de 2013. Regimul de politică monetară practicat în Lituania din aprilie 1994 până la aderarea la zona euro a fost de tip consiliu monetar, litas fiind ancorat inițial la dolarul SUA, iar din 2002 la moneda unică europeană.

Lituania a intrat în ERM II la data de 28 iunie 2004, la mai puțin de două luni de la aderarea la Uniunea Europeană, exprimându-și intenția de a intra în zona euro la 1 ianuarie 2007. Pe baza concluziilor Rapoartelor de convergență ale BCE și CE din mai 2006 s-a considerat că doar Slovenia era pregătită să adopte moneda euro la 1 ianuarie 2007, în timp ce Lituania a rămas în afara zonei euro, întrucât nu îndeplinea

[13] În România, intermedierea financiară indirectă, cuantificată prin raportul între creditul acordat sectorului privat și PIB, a crescut în intervalul 2004-2011 de la 16,5 la sută la aproximativ 40 la sută, ulterior traiectoria indicatorului inversându-se. Astfel, în 2014 aceasta a consemnat un nivel de 31,7 la sută, în diminuare comparativ cu anul precedent.

criteriul de convergență nominală privind inflația: valoarea de referință a fost depășită cu 0,1 puncte procentuale în martie 2006, iar perspectivele erau de creștere treptată a inflației ca urmare a dezechilibrelor macroeconomice acumulate. În intervalul 2007-2008 inflația s-a intensificat considerabil, în 2008 înregistrând-se un nivel de 11,1 la sută.

Ulterior, pe fondul recesiunii puternice, rata medie anuală a inflației IAPC a scăzut considerabil, în aprilie 2014 aceasta înregistrând un nivel de 0,6 la sută, cu mult sub valoarea de referință de 1,7 la sută.

În anul 2013, deficitul bugetar al Lituaniei a înregistrat un nivel de 2,1 la sută din PIB, acesta fiind sub valoarea de 3 la sută stabilită pentru criteriul privind finanțele publice. Merită menționat însă că, începând cu iulie 2009, Lituania s-a aflat în procedura privind deficitul excesiv, ca urmare a deficitului bugetar de 3,3 la sută din PIB înregistrat în 2008. La 21 iunie 2013 Consiliul UE a adoptat decizia de încetare a acestei proceduri. Datoria publică brută exprimată ca procent în PIB s-a situat sub nivelul de referință pe tot parcursul perioadei, înregistrând însă o creștere semnificativă după declanșarea crizei financiare globale, de la 15,4 la sută în 2008 la 39,4 la sută în 2013.

La momentul intrării în ERM II a fost adoptată o bandă de fluctuație de ±15 la sută în jurul unei paritățI centrale de 3,4528 litas/euro. În condițiile în care regimul de politică monetară practicat de Lituania a fost de tip consiliu monetar, în perioada de referință 16 mai 2012 – 15 mai 2014 cursul de schimb față de euro a rămas nemodificat.

	Stabilitatea prețurilor	Finanțele publice			Cursul de schimb			Rata dobânzii pe termen lung
	Inflația măsurată prin IAPC[1]	Deficit excesiv[2]	Excedentul (+)/ deficitul (-) bugetului administrațiilor publice[3]	Datoria publică brută[3]	Monedă care participă la ERM II	Apreciere maximă în perioada de referință[4]	Depreciere maximă în perioada de referință[4]	Rata dobânzii pe termen lung[5]
2012	3,2	Da	-3,2	40,5	Da	0,0	0,0	4,8
2013	1,2	Da	-2,1	39,4	Da	0,0	0,0	3,8
2014	0,6	Nu	-2,1	41,8	Da	0,0	0,0	3,6
Valoarea de referință[6]	1,7		-3,0	60,0				6,2

1) Variații procentuale anuale medii. Valoarea pentru anul 2013 se referă la perioada mai 2013 – aprilie 2014. 2) Se referă la situația în care o țară face obiectul unei decizii a Consiliului ECOFIN privind existența deficitului excesiv cel puțin pentru o parte a anului respectiv. 3) Procent în PIB. Valoarea pentru anul 2014 provine din prognozele Comisiei Europene – primăvara anului 2014. 4) Deviații procentuale maxime ale cursului de schimb față de euro pe parcursul unei perioade de doi ani. 5) Rate ale dobânzii anuale medii. Valoarea pentru anul 2014 se referă la perioada mai 2013 – aprilie 2014. 6) Se referă la perioada mai 2013 – aprilie 2014.

Sursa: Comisia Europeană, Eurostat, BCE

Tabel 10.2
Lituania – indicatori de convergență nominală

Ratele dobânzii pe termen lung au înregistrat un nivel mediu de 3,6 la sută în intervalul mai 2013 – aprilie 2014, plasându-se sub valoarea de referință de 6,2 la sută. La începutul anului 2009 Lituania se împrumuta pe termen lung la rate ale dobânzii de peste 14 la sută, pentru ca în 2010 acestea să se înscrie pe un trend descendent, ca o consecință a reluării creșterii economice – deși într-un ritm mai lent –, a îmbunătățirii poziției fiscale și a *rating*-urilor, precum și a scăderii inflației și a aversiunii față de risc la nivel mondial (Tabel 10.2).

Având în vedere faptul că Lituania a avut o primă tentativă de a adopta moneda unică la 1 ianuarie 2007, există mai multe versiuni ale Planului național de trecere la euro, prima fiind publicată în 2005, ultima versiune fiind aprobată în iunie 2013. Principalele instituții responsabile cu adoptarea euro au fost Banca Națională și Guvernul, iar pregătirea Lituaniei pentru adoptarea euro a fost coordonată de comisia constituită în acest scop, care a avut ca sarcină problemele strategice. Această comisie a decis înființarea a șapte grupuri de lucru care vizau aspecte relevante legate de adoptarea euro: grupul de lucru pentru coordonarea acțiunilor legate de introducerea euro (care avea în subordine celelalte șase grupuri de lucru), grupul de lucru pentru numerar, grupul de lucru pentru informare publică, grupul de lucru pentru protecția consumatorilor și afaceri sociale, grupul de lucru pentru mediul de afaceri, grupul de lucru pentru probleme juridice și grupul de lucru însărcinat cu monitorizarea îndeplinirii de către Lituania a criteriilor de convergență.

În urma adoptării Planului național de trecere la euro a fost elaborată Strategia de comunicare, care a avut ca obiective informarea populației în legătură cu adoptarea monedei unice de către Lituania (procesul de conversie în euro a conturilor bancare atât ale persoanelor fizice, cât și ale celor juridice, a bilanțurilor, descrierea bancnotelor și a monedelor euro, precum și a elementelor de siguranță ale acestora etc.), precum și reducerea temerilor nefondate legate de adoptarea euro. Aplicarea strategiei a fost realizată de către ministerele de resort și instituțiile subordonate, Parlament, Banca Națională a Lituaniei și autoritățile locale, în strânsă colaborare cu Comisia Europeană și Banca Centrală Europeană.

În ceea ce privește implementarea strategiei de comunicare, au fost prevăzute trei etape principale. Prima etapă a început la 1 mai 2004, odată cu aderarea Lituaniei la UE, și a constat în demararea primelor acțiuni privind informarea populației cu privire la procesul de adoptare a euro, instituțiile responsabile purtând discuții cu mediul de afaceri, mass-media, organizațiile nonguvernamentale, comunități. Cea de-a doua etapă, care a reprezentat perioada de pregătire pentru trecerea la moneda unică, a început cu șase luni înaintea adoptării euro și a durat până la 1 ianuarie 2015.
În această etapă, campania de comunicare a fost în plină desfășurare, populația fiind informată cu privire la procedurile și procesul de adoptare a euro, la valoarea și tipul monedelor și bancnotelor euro, la elementele de siguranță ale noilor bancnote, la perioadele de afișare a prețurilor în ambele monede etc. De asemenea, autoritățile responsabile au acționat pentru ca toate grupurile-țintă să primească informații practice detaliate despre moneda euro și condițiile de adoptare a acesteia, o atenție specială fiind acordată grupurilor vulnerabile din zone izolate, persoanelor cu dizabilități și minorităților naționale. A treia etapă reprezintă perioada ulterioară trecerii la euro și a fost programată a se desfășura pe tot parcursul anului 2015. Această etapă presupune continuarea diseminării informațiilor despre bancnotele și monedele euro, despre elementele de siguranță și alte aspecte conexe; totodată, sunt anunțate rezultatele monitorizării prețurilor și sunt efectuate sondaje de opinie care analizează atitudinea grupurilor-țintă față de noua monedă și procesele legate de trecerea la euro.

Canalele de comunicare utilizate în campanie au cuprins:

- mediul *online*: *website*-ul www.euro.lt, special creat pentru a oferi informații legate de trecerea la moneda euro, *website*-urile instituțiilor responsabile și ale partenerilor, precum și cele ale Comisiei Europene și al Băncii Centrale Europene;

- mass-media (presă, radio, televiziune, rețele sociale);
- publicitate *outdoor*;
- evenimente de informare pentru cetățeni, dar și pentru grupuri-țintă (expoziții, seminarii, instruiri, evenimente de tip „porți deschise" etc.);
- informarea directă a publicului (furnizarea de informații prin telefon, e-mail, trimiterea informațiilor legate de adoptarea euro prin poștă electronică, distribuirea publicațiilor la diferite evenimente sau prin e-mail etc.);
- personalul instituțiilor responsabile cu strategia de comunicare;
- rețele de informare ale partenerilor (biblioteci, mediul de afaceri, turism, centre de informare la nivel european etc.).

Printre acțiunile întreprinse se numără: seminare organizate la banca centrală pentru angajații Asociației Lituaniene pentru Nevăzători cu scopul de a-i învăța cum să diferențieze euro de litas, precum și distribuirea a 4 000 de „carduri vorbitoare" pentru persoane cu deficiențe de vedere; instruiri pentru casierii din domeniile servicii financiare, comerț și companii poștale pentru a-i învăța să recunoască viitoarele bancnote și monede; amplasarea a 1 200 de ecrane de informare pe întreg teritoriul Lituaniei care conțineau informații despre elementele-cheie ale verificării autenticității bancnotelor euro; introducerea unor materiale educaționale în școli; trimiterea unor *sms*-uri cu scop informativ privind adoptarea euro la 1 ianuarie 2015 la peste 3 milioane de utilizatori, cu sprijinul celui mai mare operator de telefonie mobilă.

Pentru a facilita procesul de conversie și a familiariza cetățenii cu noua monedă, Banca Națională a Lituaniei a pus la dispoziția cetățenilor posibilitatea de a achiziționa 900 000 de *kit*-uri, fiecare conținând monede în valoare de 11,59 euro.

Trecerea la euro s-a efectuat pe baza unui scenariu de conversie de tip *big bang*: euro a fost introdus simultan atât sub formă de numerar, cât și ca monedă scripturală la 1 ianuarie 2015, această metodă fiind utilizată de toate statele membre care au aderat la zona euro după 2002. Perioada de circulație dual a fost de 15 zile calendaristice.

Banca Lituaniei a împrumutat 132 de milioane de bancnote de la banca centrală a Germaniei, urmând ca în 2016, când va avea capacitatea să tipărească bancnote la o imprimerie acreditată de Banca Centrală Europeană, să le returneze.

Începând cu 1 ianuarie 2015, moneda litas a putut fi convertită în euro la un curs de schimb fix de 3,4528 litas pentru un euro, fără comisioane sau costuri suplimentare, timp de două luni la oficiile poștale din țară, timp de șase luni la băncile comerciale și pe tot parcursul anului 2015 la unele sucursale bancare, fiind pusă la dispoziție și o rețea formată din 700 de puncte de schimb care acoperă întreg teritoriul țării. Banca Națională a Lituaniei va schimba litas în euro cu titlu gratuit pe o perioadă nelimitată de timp. De asemenea, toate conturile bancare ale persoanelor fizice și juridice denominate în litas au fost convertite automat în euro fără costuri adiționale.

În intervalul 23 august 2014 – 30 iunie 2015, prețurile sunt afișate atât în litas, cât și în euro, nu doar de către comercianți sau *site*-uri de prestări servicii, dar și în anunțurile publicitare de bunuri și servicii.

Conform datelor unui sondaj de opinie reprezentativ efectuat la sfârșitul lunii ianuarie – începutul lunii februarie 2015, 68 la sută dintre locuitorii Lituaniei evaluau adoptarea euro ca fiind fie favorabilă, fie foarte favorabilă. Comparativ cu luna decembrie 2014, ponderea celor care susțin moneda unică a crescut cu 8 puncte procentuale, scăzând cea a euroscepticilor de la 30 la 26 la sută.

Potrivit prevederilor Tratatului de la Maastricht, odată cu aderarea Lituaniei la zona euro, Banca Națională a Lituaniei a devenit parte a Eurosistemului. Totodată, aceasta s-a alăturat în mod automat Mecanismului unic de supraveghere. Integrarea instituțiilor financiar-monetare lituaniene în sistemul bancar al zonei euro la data de 1 ianuarie 2015 a fost luată în considerare la publicarea necesarului de lichiditate al zonei euro și la stabilirea nivelului alocării de referință (*benchmark allotment*) din 30 decembrie 2014.

3. Evoluții în domeniul guvernanței economice în Uniunea Europeană

Cea de-a patra rundă anuală a Procedurii privind dezechilibrele macroeconomice (PDM) a inaugurat în noiembrie 2014 – odată cu publicarea de către Comisia Europeană a Analizei anuale a creșterii (AAC) și a Raportului privind mecanismul de alertă (RMA) – un nou semestru european pentru coordonarea politicilor economice. Pornind de la un tablou de bord compus din 11 indicatori, raportul privind mecanismul de alertă evaluează situația economică și socială a fiecărei țări pentru a detecta eventualele dezechilibre care îngreunează funcționarea eficientă a economiilor și a recomanda măsuri în vederea remedierii acestor dezechilibre, asigurând în același timp coerența cu politicile recomandate de alte instrumente de supraveghere economică.

Raportul pentru anul 2015 utilizează aceiași indicatori în alcătuirea tabloului de bord și a celor auxiliare ca și cel din anul precedent, precum și aceleași praguri indicative pentru fiecare dintre aceștia. Comparativ cu raportul pentru 2014, diferențele dintre valorile indicatorilor provin în principal din revizuirea datelor după trecerea la noile standarde statistice SEC 2010 (în loc de SEC 1995), respectiv la manualul BPM6. Pe baza rezultatelor RMA, Comisia a constatat existența unor dezechilibre și necesitatea elaborării analizelor aprofundate pentru 16 state membre ale UE, printre care și România. Față de raportul publicat cu un an în urmă, Comisia a decis încadrarea Bulgariei, Germaniei și Franței într-un nivel superior de monitorizare, reclasarea Sloveniei într-o categorie mai puțin severă și includerea, pentru prima dată, a Portugaliei și României în PDM. Pentru Portugalia, decizia a fost luată în urma încheierii, în iunie 2014, a acordului de asistență financiară pentru sprijinirea programului de ajustare macroeconomică, iar în cazul României, decizia a fost motivată de întârzierile privind finalizarea evaluărilor semestriale din cadrul acordului preventiv încheiat cu Uniunea Europeană și Fondul Monetar Internațional.

Deși a fost inclusă pentru prima dată în PDM, România a continuat să se încadreze și la nivelul anului 2014 în intervalele de referință prevăzute în tabloul de bord pentru 10 dintre cei 11 indicatori. Cu toate că poziția investițională netă continuă să se situeze în afara zonei de confort, anul 2014 a marcat o nouă ajustare, până la -56,9 la sută din PIB, corecția acestui dezechilibru fiind realizabilă pe termen mediu, în condițiile menținerii unui deficit de cont curent scăzut (Tabel 10.3).

O evoluție pozitivă consemnată de RMA la nivelul mai multor state membre se referă la corecțiile contului curent, deficitele mari înregistrate în urmă cu câțiva ani diminuându-se sensibil, ajungând până la excedente în unele cazuri. Printre determinanții acestei evoluții se numără însă și scăderea cererii interne, în special de investiții, fapt ce ar putea afecta, pe termen lung, potențialul de creștere. Întrucât tendința de diminuare a deficitelor de cont curent este una recentă, impactul asupra poziției investiționale internaționale nete este încă limitat. Corecția acesteia este în mod inevitabil un proces de durată, cele mai multe state membre înregistrând încă valori negative peste pragul limită stabilit pentru acest indicator.

Tendința de depreciere pusă în evidență de variația pe 3 ani a cursului de schimb efectiv real (pe baza IAPC) indică o îmbunătățire a competitivității externe în mai multe state europene. În majoritatea cazurilor (cu excepția Greciei) indicatorul s-a situat în intervalul de referință stabilit de tabloul de bord. Evoluțiile din cursul anului 2014 sugerează chiar o posibilă reechilibrare a situației la nivelul UE din acest punct de vedere, deprecierea REER în multe dintre statele pentru care sunt necesare câștiguri de competitivitate (Republica Cehă, Irlanda, Croația, Ungaria, Polonia) având loc concomitent cu aprecierea acestuia în țări precum Germania, Austria sau Regatul Unit.

Variația cotei de piață a exporturilor pe 5 ani a rămas negativă în majoritatea statelor, observându-se totuși atenuarea declinului. O contribuție importantă la restrângerea cotelor de piață a revenit cererii modeste din interiorul Uniunii Europene, comerțul intracomunitar scăzând ca importanță relativă în perioada postcriză. Valori pozitive ale acestui indicator sunt înregistrate de un număr redus de țări, aproape exclusiv din estul Europei, printre acestea numărându-se și România (a treia poziție, după Lituania și Estonia). În ceea ce privește competitivitatea prin costuri, indicatorul aferent variației pe 3 ani a costului unitar cu forța de muncă se menține peste limita impusă în unele dintre economiile est-europene.

Fluxul creditelor acordate sectorului privat se menține mult sub limita stabilită de PDM în toate statele membre (cu excepția Luxemburgului), reflectând influențe atât din partea cererii, cât și din partea ofertei. În ceea ce privește cererea, un efect inhibitor a exercitat persistența unui grad ridicat de îndatorare, datoria sectorului privat plasându-se încă peste pragul indicativ al tabloului de bord în multe dintre statele membre. Nivelurile respective se datorează însă ritmurilor de creștere din perioada anterioară crizei, care continuă să eclipseze ajustările din ultimii ani. Din perspectiva ofertei, procesul de asanare a bilanțurilor, aflat încă în desfășurare în sectorul bancar, constituie factorul căruia îi revine principala contribuție la trenarea activității de creditare.

Cea mai îngrijorătoare evoluție surprinsă de RMA ar putea fi considerată cea referitoare la situația de pe piața forței de muncă și condițiile sociale. Cele mai recente date plasează indicatorul din tabloul de bord (media pe 3 ani a ratei șomajului) la peste 25 la sută în Grecia și Spania și peste 15 la sută în Croația și Portugalia. Sunt subliniate de asemenea creșterea ponderii șomajului de lungă durată ca procent din șomajul total, șomajul în rândul tinerilor, aflat la niveluri apropiate de maximul istoric (peste 40 la sută în Spania, Grecia, Croația și Italia), inegalitatea veniturilor, aflată pe o pantă ascendentă, cu precădere în statele ce înregistrează rate ridicate ale șomajului, dar și riscul de sărăcie[14] amplificat al populației în vârstă de muncă. Totodată, rata supracalificării se menține ridicată, mulți lucrători calificați ocupând locuri de muncă ce necesită un nivel de pregătire inferior.

Ulterior publicării RMA, analiza aprofundată realizată de Comisie pentru fiecare dintre cele 16 state membre ia în considerare o serie mult mai largă de indicatori pentru a identifica eventuale dezechilibre excesive și pentru a formula recomandări de politici adecvate de la caz la caz. România a fost inclusă în grupul țărilor pentru care sunt necesare analize aprofundate deoarece s-a considerat că supravegherea dezechilibrelor și a politicilor economice nu a mai avut loc în cadrul programului de asistență financiară preventivă, în condițiile în care, din toamna anului 2013, nicio evaluare semestrială a programului nu a fost finalizată cu succes. Analiza aprofundată evaluează măsura în care au fost puse în aplicare recomandările specifice adoptate în iulie 2014 referitoare la implementarea programului de asistență financiară convenit cu UE și FMI, la consolidarea bugetară, la reforma sistemului de pensii și a celui de sănătate, precum și la politicile sociale și la cele privind piața forței de muncă.

Principalele concluzii prezentate în raportul de analiză aprofundată în legătură cu setul de recomandări specifice din 2014 semnalează realizarea unor progrese limitate în cele mai multe domenii. În ceea ce privește prima recomandare, legată de misiunile comune FMI/CE/BM desfășurate în anul 2014, respectiv ianuarie-februarie 2015, se constată faptul că acestea nu s-au finalizat cu semnarea unui Memorandum suplimentar de înțelegere, care să actualizeze criteriile specifice de politică economică cuprinse în documentul inițial. Se remarcă anumite progrese în punerea în aplicare a strategiei bugetare, și anume îmbunătățirea colectării impozitelor, reducerea poverii fiscale asupra veniturilor salariale și combaterea muncii nedeclarate. Din perspectiva sistemului de sănătate și a celui de învățământ, Comisia Europeană apreciază, de asemenea, că s-au realizat progrese limitate, fiind menționate introducerea pachetului de servicii de bază și creșterea calității învățământului (prin reforma învățământului tehnic și profesional – inclusiv prin reînființarea școlilor profesionale –, monitorizarea angajării absolvenților de studii superioare și înființarea centrelor de consiliere și orientare profesională în cadrul universităților). Recomandările referitoare la piața forței de muncă și combaterea sărăciei au determinat adoptarea unor măsuri privind activarea tinerilor neînregistrați, îmbunătățirea capacității instituționale a ANOFM, creșterea eficienței transferurilor sociale și punerea în aplicare a reformei asistenței sociale. Progresele înregistrate în domeniul energetic au fost la rândul lor evaluate ca fiind limitate, impunându-se continuarea demersurilor în planul îmbunătățirii guvernanței la nivelul companiilor de stat din acest sector, al promovării eficienței energetice și al cuplării rețelelor energetice interne cu cele europene.

[14] Persoanele cu un venit disponibil de sub 60 la sută din venitul disponibil median la nivel național (după transferurile sociale).

Tabel 10.3. Tabloul de bord pentru supravegherea dezechilibrelor macroeconomice

		Soldul contului curent	Poziția investițională internațională netă	Cursul de schimb real efectiv pe baza IAPC	Cota de piață a exporturilor de bunuri și servicii	Costul unitar nominal cu forța de muncă	Indicele prețurilor locuințelor	Datoria sectorului privat	Fluxul creditelor acordate sectorului privat	Datoria sectorului public	Rata șomajului	Total pasive sector financiar
		% din PIB, medie pe 3 ani	% din PIB	variație % pe 3 ani	variație % pe 5 ani	variație % pe 3 ani	variație % anuală	% din PIB	% din PIB	% din PIB	%, medie pe 3 ani	variație % anuală
		-4%/+6% din PIB	-35% din PIB	±5% (EA) ±11% (non-EA)	-6%	+9% (EA) +12% (non-EA)	6%	133% din PIB	+14% din PIB	60% din PIB	10%	16,5%
Austria	2013	1,4	0,6	0,7	-18,1	6,4	2,9	126,9	0,4	80,9	5,0	-3,7
	2014	1,1	2,1	1,9	-16,7	8,2	1,6	126,2	0,9	84,5	5,3	-1,5
Belgia	2013	-0,7	49,4	-0,3	-10,5	8,6	0,0	175,8	2,3	104,4	7,7	-4,4
	2014	0,3	54,7	-0,5	-10,3	6,0	-1,1	185,7	0,0	106,6	8,2	3,9
Bulgaria	2013	0,8	-75,0	-1,0	…	14,8	-0,1	134,8	6,4	18,3	12,2	3,3
	2014	0,8	-72,3	-2,6	…	12,3	1,8	…	…	27,6	12,2	…
Republica Cehă	2013	-1,4	-41,5	-3,1	-9,0	3,7	-1,0	73,7	3,1	45,0	6,9	9,8
	2014	-0,5	-35,6	-10,0	-5,3	4,5	2,1	…	…	42,6	6,7	…
Cipru	2013	…	-156,8	-0,8	…	-5,9	-5,5	344,8	-11,2	102,2	11,9	-19,5
	2014	…	-165,1	-1,4	…	-12,3	-2,0	…	…	107,5	14,6	…
Croația	2013	-0,1	-88,5	-4,0	-22,7	-3,0	-18,1	119,5	-0,6	80,6	15,7	3,2
	2014	0,4	…	-0,9	-18,5	-5,9	-2,0	…	…	85,0	16,9	…
Danemarca	2013	6,2	38,5	-2,6	-19,1	4,0	2,8	224,1	-0,4	45,0	7,4	0,6
	2014	6,3	…	-1,2	-18,1	5,1	3,1	…	…	45,2	7,0	…
Estonia	2013	-0,8	-47,2	3,1	11,9	9,6	7,3	119,4	5,4	10,1	10,3	8,9
	2014	-1,2	-41,1	4,7	22,5	17,5	12,9	…	…	10,6	8,7	…
Finlanda	2013	-1,8	4,8	0,1	-31,9	9,6	-1,3	146,2	0,7	55,8	7,9	-11,8
	2014	-1,8	0,4	2,7	-26,2	8,3	-1,7	…	…	59,3	8,2	…
Franța	2013	-1,3	-15,6	-2,3	-14,3	3,9	-2,6	137,1	1,8	92,4	9,8	-0,6
	2014	-1,3	-16,4	-1,2	-14,6	…	-2,0	…	…	95,1	10,1	…
Germania	2013	6,5	29,6	-1,9	-11,7	6,4	1,8	103,5	1,3	77,1	5,5	-6,3
	2014	7,0	36,4	-0,3	-8,5	7,7	…	…	…	74,7	5,2	…
Grecia	2013	-3,9	-120,8	-4,4	…	-10,3	-9,3	135,6	-1,1	175,0	23,3	-16,3
	2014	-0,3	-121,9	-5,6	-17,5	-11,6	-5,6	…	…	177,1	26,2	…
Irlanda	2013	…	-102,1	-3,9	-6,2	1,3	0,1	270,3	-5,7	123,2	14,2	0,7
	2014	4,1	-97,5	-3,5	-9,5	5,6	12,5	…	…	109,7	13,0	…
Italia	2013	-0,9	-30,4	0,0	-19,6	2,7	-6,8	119,5	-3,1	128,5	10,4	-0,7
	2014	0,8	-27,7	0,2	-15,0	3,2	-4,3	…	…	132,1	11,8	…
Letonia	2013	-2,8	-65,1	-1,7	6,8	10,5	6,5	90,9	0,8	38,2	14,4	5,2
	2014	-2,9	-61,2	0,4	9,0	15,5	5,7	…	…	40,0	12,6	…
Lituania	2013	-1,1	-46,4	-0,6	20,4	6,0	0,2	56,4	-0,2	38,8	13,5	-1,8
	2014	0,2	-44,2	1,4	35,3	9,3	5,7	…	…	40,8	12,0	…
Luxemburg	2013	5,5	34,2	0,7	3,7	10,5	4,7	356,2	27,7	24,0	5,3	8,8
	2014	…	…	0,5	9,1	…	…	…	…	23,6	5,6	…
Malta	2013	0,8	24,6	-1,3	-3,1	10,1	-1,9	143,8	2,3	69,2	6,4	1,7
	2014	2,5	37,4	0,0	-19,3	6,9	4,8	…	…	68,0	6,2	…
Olanda	2013	10,4	34,9	0,4	-10,8	6,3	-7,8	229,7	2,1	68,6	6,0	-3,2
	2014	10,7	65,8	0,8	-12,0	5,6	-0,5	…	…	68,8	6,8	…
Polonia	2013	-3,3	-68,3	-4,3	0,7	3,7	-4,4	74,8	2,9	55,7	10,0	7,6
	2014	-2,1	-67,4	-1,3	4,5	…	1,1	…	…	50,1	9,8	…
Portugalia	2013	-2,2	-117,4	-0,6	-6,8	-2,7	-2,5	202,6	-3,6	129,7	15,0	-4,7
	2014	0,0	-111,6	-1,8	-6,0	-1,6	3,6	189,0	-8,9	130,2	15,4	-7,9
Regatul Unit	2013	-3,3	-23,8	3,4	-12,2	3,7	1,6	164,4	1,0	87,3	7,9	-7,6
	2014	-4,6	-19,6	10,2	-10,6	4,7	8,3	158,1	5,1	89,4	7,2	4,6
România	2013	-3,3	-61,7	0,3	14,8	-3,8	-3,8	66,6	-1,5	38,0	7,0	3,1
	2014	-1,9	-56,9	-1,1	21,2	2,4	-3,6	…	…	39,8	6,9	…
Slovacia	2013	-0,7	-63,8	2,1	-2,4	2,5	-0,5	74,8	5,4	54,6	14,0	-0,3
	2014	0,9	-70,0	1,3	2,4	3,7	1,5	…	…	53,6	13,8	…
Slovenia	2013	2,8	-38,2	-0,7	-17,7	1,3	-5,8	101,5	-4,0	70,3	9,1	-10,5
	2014	4,7	-44,7	1,2	-11,8	-0,1	-6,9	91,9	-4,6	80,9	9,6	-0,6
Spania	2013	-0,7	-93,8	-0,4	-10,3	-4,6	-9,9	172,2	-10,7	92,1	24,1	-10,2
	2014	0,7	-93,5	-1,0	-11,4	-3,9	0,4	…	…	97,7	25,1	…
Suedia	2013	6,9	-18,0	5,1	-16,1	8,3	4,7	200,1	3,8	38,7	7,9	8,9
	2014	6,7	-4,0	-3,7	-10,1	6,9	8,7	203,1	5,9	43,9	8,0	13,8
Ungaria	2013	2,2	-84,1	-4,0	-20,2	6,1	-5,0	95,8	-1,0	77,3	10,7	-0,9
	2014	3,3	-74,7	-7,0	-14,8	6,9	3,1	91,8	-0,8	76,9	9,6	13,3

indicatorii nu se încadrează în nivelurile de referință

„ … " lipsă date

Sursa: Eurostat, BNR

Printre evoluțiile favorabile surprinse de analiza aprofundată se numără ajustarea deficitelor de cont curent (prin majorarea puternică a exporturilor), creșterea moderată a productivității muncii, menținerea stabilității sistemului financiar printr-o capitalizare adecvată a sectorului bancar și o tendință descendentă a creditelor neperformante, atenuarea gradului de îndatorare a sectorului privat și îmbunătățirea condițiilor pe piața muncii, reflectată într-un șomaj redus și în scădere, dar care maschează o rată de activitate coborâtă.

Vulnerabilitățile semnalate vizează poziția investițională netă scăzută, care poate reprezenta o sursă de riscuri, instabilitatea politicii fiscale, nerespectarea legislației fiscale, în special în domeniul TVA și al impozitării muncii, rata înaltă a șomajului și cea a inactivității în rândul tinerilor, nivelul încă ridicat al creditelor neperformante. Una dintre principalele provocări o reprezintă nivelul scăzut al investițiilor și al inovației, în contextul unui mediu de afaceri nefavorabil, determinat de accesul dificil la finanțare pentru IMM, infrastructura energetică și de transport insuficiente, sistemul de învățământ necorelat cu nevoile de pe piața muncii, dar și o eficiență limitată a administrației publice și o politică de impozitare instabilă.

Concluziile din raportul de țară al României, care include bilanțul aprofundat, reprezintă punctul de plecare pentru recomandările pe care Consiliul le va adresa tuturor statelor membre în luna iulie 2015.

În 2014 și în prima parte a anului 2015 au fost înregistrate progrese notabile la nivelul elementelor constitutive ale Uniunii Bancare, în condițiile în care: (i) Mecanismul unic de supraveghere (MUS) a devenit operațional, BCE asumându-și în mod oficial rolul de unic supraveghetor prudențial al sistemului bancar; (ii) cadrul legislativ care stă la baza înființării Mecanismului unic de rezoluție (MUR) a fost adoptat; (iii) cadrul unic de reglementare a fost completat cu Directiva privind redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a întreprinderilor de investiții (BRRD) și cu un regulament prin care sunt specificate regulile în conformitate cu care vor fi stabilite contribuțiile instituțiilor de credit la fondurile de rezoluție naționale în funcție de dimensiunea și profilul de risc ale acestor instituții.

Conform calendarului stabilit de BCE, procesul de operaționalizare a MUS a presupus desfășurarea unei evaluări cuprinzătoare la nivelul a 130 de grupuri bancare, ale căror active reprezintă aproximativ 82 la sută din totalul activelor bancare la nivelul zonei euro, ce urmau să intre sub supravegherea directă a BCE. Acest demers a cuprins trei etape care au constat în evaluarea riscurilor și a calității activelor și în realizarea unui exercițiu de testare la stres. Ulterior încheierii evaluării cuprinzătoare, Banca Centrală Europeană și-a asumat în mod oficial atribuțiile micro- și macroprudențiale. Astfel, începând cu 4 noiembrie 2014, BCE supraveghează direct toate entitățile considerate semnificative din statele membre ale Uniunii Bancare, identificate pe baza unui set de criterii care se referă la dimensiune, importanța economică și activitatea transfrontalieră ale acestora, dar și la asistența financiară publică directă solicitată sau primită.

Pentru statele din zona euro, participarea la MUS s-a realizat în mod automat, aderarea statelor membre ale UE din afara zonei euro având caracter opțional, sub forma „cooperării strânse" dintre BCE și autoritatea națională competentă.

De asemenea, o etapă importantă în operaționalizarea MUS a fost și elaborarea unui Manual unic de supraveghere, care stabilește procesele și metodologia de supraveghere a instituțiilor de credit, precum și procedurile de cooperare atât în cadrul MUS, cât și cu autoritățile din afara acestuia. Manualul este un document deschis, ce urmează a fi actualizat în permanență pe măsură ce apar noutăți referitoare la evoluțiile pieței și la practicile de supraveghere.

Eforturile depuse în vederea operaționalizării Mecanismului unic de supraveghere au fost completate de acțiuni întreprinse pe linia integrării mecanismelor de gestiune a crizelor financiare. În acest sens, în data de 15 iulie 2014 a fost adoptat Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului Uniunii Europene de stabilire a unor norme uniforme și a unei proceduri uniforme de rezoluție a instituțiilor de credit și a anumitor întreprinderi de investiții în cadrul unui mecanism unic de rezoluție (MUR) și al unui fond unic de rezoluție bancară (FUR). Totodată, premergător adoptării acestui regulament, la data de 21 mai 2014, 26 de state membre ale UE au semnat un Acord interguvernamental (AIG) privind transferul și mutualizarea contribuțiilor la Fondul unic de rezoluție, urmând ca toate țările semnatare ale AIG să finalizeze ratificarea acestui acord în procedurile lor naționale până la 1 ianuarie 2016.

Mecanismul unic de rezoluție prevede centralizarea acțiunilor specifice rezoluției bancare la nivelul Comitetului unic de rezoluție – o entitate europeană nou-înființată care are ca scop principal asigurarea ieșirii ordonate din piață a instituțiilor de credit aflate în dificultate majoră care își desfășoară activitatea pe teritoriul statelor membre din zona euro și din celelalte state membre care doresc să adere la Uniunea Bancară. Astfel, vor participa automat la MUR toate băncile care se află în sfera de aplicare a MUS.

Măsurile de rezoluție întreprinse de Comitetul unic de rezoluție pot fi finanțate, după caz, de Fondul unic de rezoluție, ale cărui resurse vor fi constituite din contribuțiile anuale ajustate în funcție de risc ale instituțiilor de credit, conform metodologiei de calcul specificate în regulamentul adoptat de Consiliul Uniunii. Fondul unic de rezoluție va fi înființat la 1 ianuarie 2016 și va avea un nivel-țintă de 1 la sută din depozitele garantate ale tuturor instituțiilor de credit care își desfășoară activitatea pe teritoriul statelor membre participante la Uniunea Bancară (aproximativ 55 miliarde euro), necesar a fi atins într-o perioadă de 8 ani.

Comitetul unic de rezoluție și-a început activitatea la data de 1 ianuarie 2015, cu o serie de responsabilități restrânse specifice etapei privind planificarea rezoluției, pentru ca începând cu 1 ianuarie 2016 să devină pe deplin operațional.

În contextul în care România și-a manifestat intenția de a se alătura Uniunii Bancare, în luna mai 2014 a fost constituit Grupul de lucru interdepartamental pentru pregătirea operațională a Băncii Naționale în vederea aderării României la Uniunea Bancară. Acest grup a fost înființat ca substructură temporară a Comitetului de pregătire a trecerii la euro și va funcționa până la data începerii efective a „cooperării strânse" cu BCE. În cursul anului 2014 au avut loc mai multe ședințe care au vizat analizarea aspectelor procedurale cu privire la aderarea la Uniunea Bancară, elaborarea unui calendar estimativ de aderare și inițierea unor discuții tehnice cu reprezentanții BCE.

Capitolul 11

Comunicarea externă a Băncii Naționale a României

1. Relații publice

Activitățile desfășurate de Banca Națională a României în anul 2014 în sfera comunicării și relațiilor publice au urmărit informarea corectă și la timp a publicului larg și deopotrivă a specialiștilor cu privire la măsurile și politicile adoptate de banca centrală pentru îndeplinirea atribuțiilor sale, potrivit Legii nr. 312/2004 privind Statutul BNR.

Un obiectiv permanent l-a constituit creșterea transparenței activității băncii centrale cu scopul de a continua să se asigure, cu prioritate, prin diseminarea tot mai extinsă și explicarea adecvată, o cât mai bună înțelegere de către public a deciziilor de politică monetară, a măsurilor de asigurare a stabilității prețurilor și a celei financiare, a rolului și funcțiilor băncii centrale, a procesului de integrare în structurile europene și a provocărilor complexe din mediul socio-economic într-un context intern și internațional încă dificil și cu evoluții greu de anticipat.

Evoluțiile la nivelul economiei naționale și al celei mondiale, menținerea și chiar acutizarea unor vulnerabilități în sistemul financiar intern și european, precum și volatilitatea fluxurilor de capital în condițiile continuării procesului de dezintermediere transfrontalieră din sectorul bancar și ale variabilității apetitului pentru risc al investitorilor au definit contextul în care s-a desfășurat activitatea BNR, reflectată în mesajele publice transmise de oficialii băncii centrale.

Preocuparea și eforturile constante de perfecționare și diversificare a modalităților și canalelor de comunicare, îmbinarea utilizării instrumentelor *online* cu cele „clasice" și intensificarea activităților în planul educației financiare au asigurat o transmitere adecvată a mesajelor, adaptate pentru diversele categorii de public-țintă (comunitatea bancară, cea academică, analiști financiari, jurnaliști, mediu de afaceri, public larg). Mai mult, implicarea activă a rețelei teritoriale a BNR a contribuit substanțial la o distribuire cât mai bună a analizelor și informațiilor și la o multiplicare corespunzătoare a mesajelor.

Un vector principal îl constituie segmentul comunicării directe. Prin conferințele de presă trimestriale dedicate prezentării Raportului asupra inflației, *briefing*-urile de presă, interviurile acordate de către membrii Consiliului de administrație și de specialiști din cadrul BNR, prezentările, alocuțiunile și participările la dezbateri în evenimente publice au fost oferite informații relevante și corecte privind deciziile băncii centrale, evoluțiile economice și ale piețelor financiare, precum și riscurile și incertitudinile asociate.

Cele aproximativ 60 de evenimente publice organizate la banca centrală (seminarii, conferințe, simpozioane, întâlniri de lucru, conferințe și seminarii interactive educaționale, manifestări culturale) în anul 2014 au prilejuit transmiterea unor informații de specialitate către un public-țintă avizat, format din potențiali lideri de opinie, jurnaliști și alți multiplicatori de mesaje.

Totodată, în anul 2014, BNR a emis 148 de comunicate de presă (față de 145 în anul 2013), referitoare, cu precădere, la acțiunile băncii centrale în domeniile politicii monetare și supravegherii macroprudențiale, precum și la evoluția unor indicatori statistici. În același timp, banca centrală a continuat să organizeze întâlniri informale cu diverse categorii de public-țintă (analiști financiari, reprezentanți ai sistemului bancar, ai mediului academic și de afaceri, mass-media), cu rol semnificativ în asimilarea și înțelegerea corectă a măsurilor și mesajelor BNR.

În contextul unor evoluții complexe interne și internaționale, în anul 2014 acoperirea mediatică în presa scrisă a fost de peste 10 600 de articole și materiale de opinie referitoare la activitatea BNR și a conducerii acesteia, preluate atât în mass media centrală și locală din România, cât și în cea internațională. Vizibilitatea pe acest segment a înregistrat însă un ușor declin (scădere de sub 4 la sută față de anul anterior), în condițiile în care publicul își asigură informarea primară cu predilecție din surse *online* și radio/TV. Evaluarea cantitativă a mediului audio-vizual a consemnat de asemenea o diminuare a mediatizării BNR până la 5 324 materiale în 2014 față de 7 016 în 2013. În ceea ce privește utilizarea instrumentelor de comunicare *online*, se remarcă o creștere a interesului pentru activitatea băncii centrale ca urmare a atenției sporite acordate deciziilor de politică monetară, precum și a intensificării prezenței BNR pe platformele *social media* în contextul apariției unor situații deosebite, cu potențial polarizant-emoțional în rândul publicului larg.

Subiecte referitoare la BNR care au generat o atenție sporită din partea mass-media centrală și locală au fost: deciziile de politică monetară, Raportul asupra inflației, modificările prognozei de inflație, evoluția monedei naționale, numirea noului Consiliu de administrație al BNR, acordul de împrumut încheiat cu FMI și Comisia Europeană, alinierea cadrului de reglementare și de supraveghere la standardele europene, programul guvernamental de restructurare a creditelor, obiectivul de adoptare a monedei euro de către România, precum și impactul deciziei Băncii Centrale a Elveției din luna ianuarie 2015.

În ansamblu, gradul de favorabilitate a articolelor și comentariilor din mass-media s-a menținut, în anul 2014, preponderent pe palierul neutru spre pozitiv.

Manifestările organizate în mod tradițional de către banca centrală au inclus Colocviile de politică monetară, Colocviile juridice, Colocviul de statistică și Simpozionul de istorie și civilizație bancară „Cristian Popișteanu". Evenimentele au suscitat un interes deosebit în rândul specialiștilor prin temele abordate și prin calitatea panelиștilor, reprezentanți de marcă ai unor prestigioase instituții naționale și internaționale. Aceste acțiuni au reprezentat un instrument eficient de comunicare, atât cu audiențele-țintă, cât și, indirect, cu publicul larg, problematica dezbătută fiind în strânsă legătură cu evoluțiile și provocările din mediul economic și financiar-bancar, precum și din plan intern și european. Subiectele au vizat relația inversă dintre inflație și șomaj în România în perioada postcriză, comerțul internațional cu bunuri și balanța de plăți în contextul noilor standarde internaționale în materie, impactul asupra instituțiilor de credit al reglementărilor băncii centrale privind cerințele prudențiale, instrumentele de supraveghere macroprudențială, precum și aspecte legate de Mecanismul unic de supraveghere și Mecanismul unic de rezoluție instituite la nivelul Uniunii Europene.

De asemenea, prezentările susținute de către oficialii BNR la conferințe și seminarii pe teme de actualitate – Uniunea Bancară, rolul instituțiilor financiare în reluarea creșterii la nivel regional, dezvoltarea economică a României, evoluțiile din sistemul financiar-bancar local sau adoptarea monedei euro – au reprezentat un vector important de transmitere a mesajelor băncii centrale, cu impact pozitiv asupra nivelului de informare corectă a publicului, și au contribuit, în mod semnificativ, la creșterea eficienței comunicării directe.

În planul comunicării instituționale, BNR a continuat să consolideze colaborarea cu instituții românești și europene prin organizarea, în parteneriat cu acestea, a unor evenimente și manifestări. Tematici legate de rolul băncii centrale în susținerea educației financiare și de dezvoltarea unei piețe de capital internaționale în România, inclusiv ca alternativă de acces la finanțare pentru mediul privat, au fost abordate în cadrul conferințelor *Educația financiară: investiție în viitorul societății,* organizată împreună cu Ministerul Educației Naționale, și, respectiv, *Crearea unei piețe de capital internaționale în România – Opt bariere importante sistemic, cu rol cheie pentru crearea unei piețe de capital moderne*, derulată împreună cu Bursa de Valori București și Autoritatea de Supraveghere Financiară.

De asemenea, au fost organizate evenimente de marcă cu participare internațională și națională la nivel înalt, precum cea de a IV-a conferință anuală *Piața obligațiunilor guvernamentale*, în colaborare cu Banca Mondială și Ministerul Finanțelor Publice, conferința Institutului Aspen din România, intitulată *Nevoi și resurse în finanțarea economiilor din zona non-euro*, Forumul de afaceri Româno-Ceh, cu participarea președintelui Republicii Cehe, domnul Miloš Zeman, evenimente care au consolidat prestigiul și reputația băncii centrale.

Demersurile de creștere a transparenței și beneficiile sporite de imagine generate de organizarea de vizite la sediile băncii centrale au constituit premise pentru continuarea dialogului direct cu publicul-țintă din diverse domenii. Participanții au beneficiat de informații și date despre istoria, tradiția, monumentalistica și elementele de patrimoniu ale BNR, inclusiv prin intermediul unor cărți de specialitate, broșuri și pliante de prezentare primite cu acest prilej.

În efortul de poziționare corectă pe segmentul responsabilității sociale, banca centrală a continuat seria de evenimente artistice organizate în cadrul proiectului „Zilele Culturale ale BNR", demers care se bucură de o apreciere favorabilă atât la nivel național, cât și în plan european, marcând o vizibilă creștere calitativă la aproape 5 ani de la debut. Banca Centrală Europeană consideră acest proiect un model de comunicare proactivă care ar putea fi urmat de alte bănci centrale. Aproximativ 4 000 de invitați au luat parte la cele 15 evenimente culturale (față de 24 de manifestări în 2013), desfășurate atât în București, cât și în teritoriu (la Cluj, Sâmbăta de Sus, Brașov, Sinaia și Constanța). Manifestările, derulate ca acțiuni conexe cu seminarii și conferințe științifice și educaționale, s-au bucurat de o mediatizare pozitivă, având totodată un aport important la valorificarea unor spații emblematice pentru cultura românească.

Trebuie subliniat că, față de 2013, proiectul „Zilele Culturale ale BNR" a înregistrat două premiere: prezența teatrului jucat de copii (în proiectul educativ implementat de Teatrul Vienez de copii – „Copiii joacă teatru") și proiecții de film (filmul artistic "*Closer to the Moon*", regia Nae Caranfil, și filmul documentar „Colțuri de București", regia

Vlad Trandafir). Similar anilor anteriori, proiectul a cuprins diverse tipuri de manifestări – dezbateri, conferințe, recitaluri, concerte, spectacole și expoziții de artă contemporană – evenimentele culturale reunind artiști tineri, dar și personalități consacrate.

Din perspectiva comunicării *online*, în anul 2014, comportamentul manifestat prin ambele sale componente, *website*-ul BNR și conturile instituției pe canalele de *social media* (*Twitter*, *YouTube*, *LinkedIn*), s-a caracterizat prin deschidere și responsabilitate, centrându-se pe creșterea vitezei de diseminare a informațiilor și pe optimizarea gradului de accesibilitate.

Website-ul BNR rămâne calea principală de comunicare externă, prin care sunt prezentate publicului activitățile și deciziile adoptate de banca centrală. S-a urmărit permanent îmbunătățirea parametrilor acestuia, astfel încât să răspundă cerințelor utilizatorilor și să se alinieze bunelor practici în domeniu.

Website-ul cuprinde în prezent peste 1 300 de pagini, prin intermediul cărora este diseminat un flux constant de informații referitoare la obiectivul fundamental al băncii centrale, principalele sale atribuții, modul de conducere și organizare, elemente de istorie și patrimoniu, proiecte educaționale, acte legislative, prezentări și interviuri susținute de membrii Consiliului de administrație al BNR, publicații și statistici elaborate în cadrul BNR.

Conținutul *website*-ului a fost actualizat continuu cu indicatorii statistici din baza de date interactivă și prin dezvoltarea unor secțiuni, precum Stabilitate financiară sau Supraveghere. Începând cu luna septembrie 2014 a fost implementat cadrul metodologic standard pentru compilarea statisticilor privind balanța de plăți și poziția investițională internațională a României în conformitate cu ediția a VI-a a Manualului de balanță de plăți elaborat de FMI, ceea ce s-a materializat în extinderea bazei de date cu peste 500 de indicatori, iar ulterior au fost adăugate noi seturi de date statistice care acoperă domeniul conturilor naționale financiare.

Statisticile privind vizitarea (traficul) *website*-ului relevă un total al accesărilor relativ similar celui din anul 2013, cu o ușoară creștere a numărului de vizitatori unici. Pe secțiuni, este de remarcat majorarea cu peste 170 la sută a numărului accesărilor în cazul comunicatelor de presă și faptul că alte secțiuni, precum statistică, sisteme de plăți, publicații, info financiar, au înregistrat o dinamică pozitivă semnificativă a vizualizărilor. Totodată, numărul abonaților permanenți la știri și date statistice a crescut cu 15 la sută, ajungând la aproximativ 2 300.

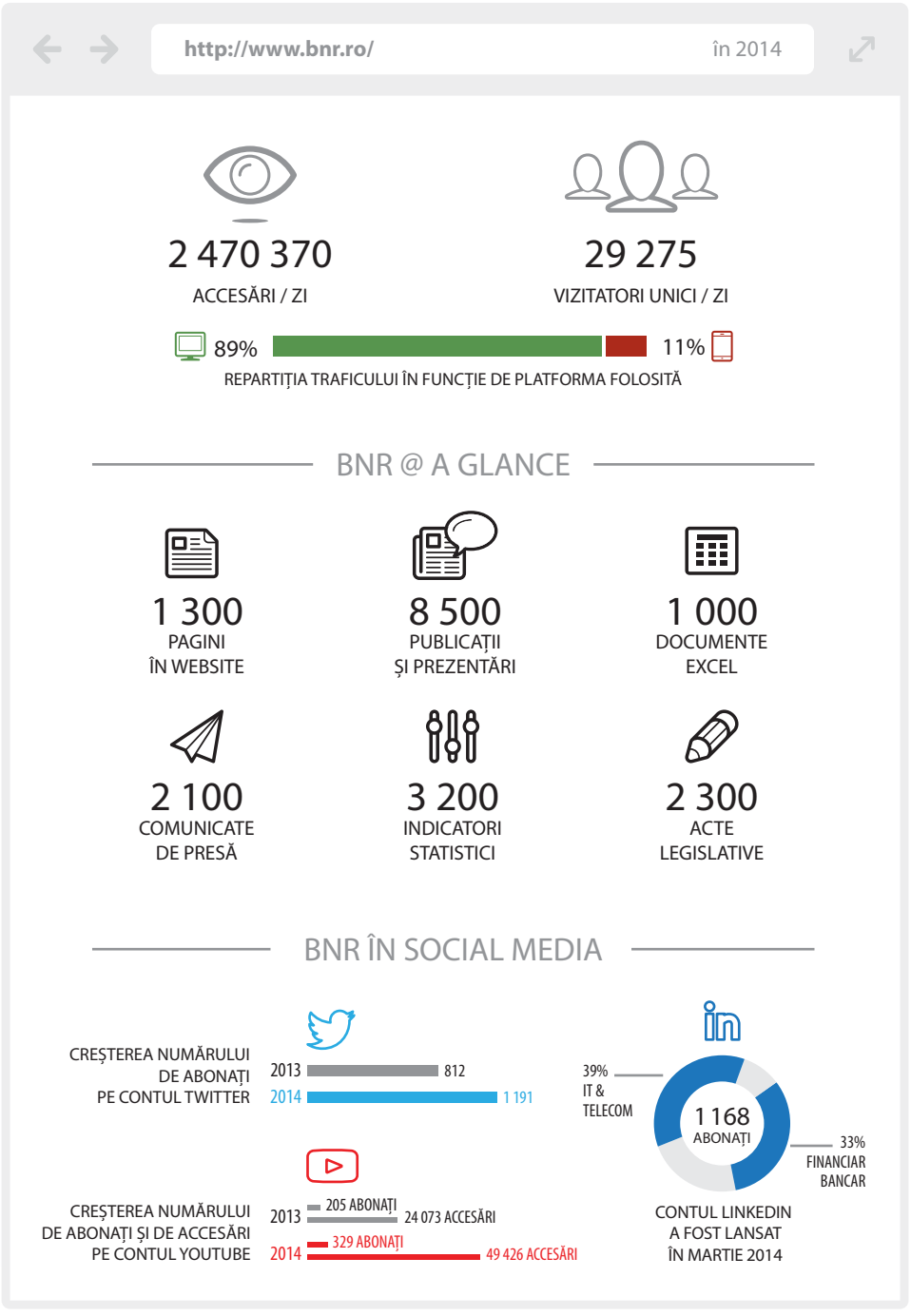
Evaluarea cantitativă a instrumentelor *social media* folosite de BNR arată majorarea interesului pentru informațiile diseminate prin acestea, precum și a timpului petrecut de vizitatori pe paginile dedicate.

În rețeaua *Twitter*, de informare prin mesaje scurte, prin contul „bnr_ro" s-au trimis către public circa 1 200 mesaje, o noutate constituind-o introducerea mesajelor însoțite de fișiere video (înregistrări de la conferințe de presă) sau de fotografii (emisiuni numismatice, grafice privind proiecția de inflație a BNR). Față de anul precedent, numărul abonaților la contul de *Twitter* al BNR a crescut cu aproape 50 la sută, ajungând la 1 200.

Pe portalul de clipuri video *YouTube* – contul BNR, cu 31 de postări noi în 2014, s-a înregistrat o majorare cu 70 la sută a numărului de vizionări ale materialelor postate și

cu 30 la sută a timpului alocat pentru vizionarea acestora. În topul celor mai urmărite postări se mențin materialele de la conferințele legate de hotărârile Consiliului de administrație al BNR și cele de educație financiară.

Începând cu luna martie 2014, BNR a introdus un nou instrument de *social media* prin deschiderea contului său din rețeaua profesională *LinkedIn*, cont în care, în prezent, se publică anunțuri de recrutare și subiecte ce vizează domeniul resurselor umane. La finele anului, contul BNR pe *LinkedIn* avea 1 168 de abonați (ajungând la peste 1 500 la 31 martie 2015). Cea mai mare parte a acestora activează în sectorul IT-telecom (39 la sută) și financiar-bancar (33 la sută).

Infografic
Principalele repere statistice ale comunicării *online* a BNR

Publicațiile BNR

Din perspectiva politicii editoriale, Banca Națională a României a continuat să pună la dispoziția publicului formate *online* cât mai diverse (de tip pdf și epub), lista publicațiilor pentru care au fost realizate versiuni dedicate dispozitivelor electronice de lectură fiind extinsă în anul 2014 cu Raportul asupra stabilității financiare și cu seria Caietelor de studii (în limbile română și engleză).

În anul 2014, sub coordonarea Băncii Naționale a României, a apărut primul număr al publicației *Central Bank Journal of Law and Finance*, care cuprinde 13 articole științifice în domeniul juridic și financiar în limba engleză.

Activitatea de informare publică

Pe componenta informării publice, activitatea de comunicare este subordonată principiului garantării accesului liber al persoanelor la informațiile de interes public care privesc sau rezultă din activitatea băncii centrale, în conformitate cu prevederile cadrului legal incident, respectiv ale Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare, precum și asigurării cadrului instituțional necesar exercitării de către cetățeni a dreptului constituțional de a adresa petiții formulate în nume propriu, drept recunoscut și organizațiilor legal constituite care pot formula petiții în numele colectivelor pe care le reprezintă, cu respectarea dispozițiilor Ordonanței Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 233/2002. În acest context, Banca Națională a României a pus la dispoziția publicului instrumente specifice pentru a recepționa și soluționa corespondența adresată în scris de public și pentru a furniza, în măsura disponibilității, răspunsuri la solicitările verbale formulate de vizitatori la Punctul de informare-documentare și la cele adresate telefonic.

Evaluarea în sinteză a activității de informare publică directă a persoanelor, desfășurată pe parcursul anului 2014, evidențiază un număr de 3 161 de solicitări scrise recepționate prin poștă, fax și poștă electronică, înregistrate și soluționate inclusiv cu participarea structurilor teritoriale ale BNR. Dintre acestea, 78 de cereri au fost formulate cu invocarea Legii nr. 544/2001 și gestionate cu respectarea prevederilor acestei legi. Totodată, s-au asigurat preluarea și rezolvarea unui număr de aproximativ 1 791 solicitări verbale adresate telefonic sau direct Punctului de informare-documentare. Raportul privind accesul la informațiile de interes public și activitatea de soluționare a petițiilor pentru anul 2014, publicat pe *website*-ul BNR în cadrul secțiunii dedicate acestui domeniu, surprinde într-o manieră detaliată activitatea desfășurată, prezentând, pe structura impusă de cadrul legal aplicabil, volumul, complexitatea și procesul de soluționare ale lucrărilor, cu respectarea termenelor legale de soluționare.

Printre tematicile de interes pentru publicul larg, abordate prin petițiile și solicitările de acces la informațiile de interes public adresate Băncii Naționale a României în anul 2014, se remarcă, în principal, cele referitoare la: (i) activitatea și serviciile prestate de către instituțiile aflate în sfera de reglementare, autorizare și supraveghere prudențială sau monitorizare statistică a băncii centrale, respectiv instituții de credit, instituții financiare nebancare sau instituții de plată; (ii) evoluția cursului de schimb al monedei naționale în raport cu alte valute cotate sau necotate de banca centrală; (iii) interpretări ale cadrului legal emis și administrat de BNR; (iv) informații privind instrumentele de plată, inclusiv

circulația monedelor virtuale; (v) publicațiile Băncii Naționale a României; (vi) informații referitoare la raportările statistice notificabile băncii centrale; (vii) cereri de preschimbare a unor bancnote uzate/deteriorate ori a celor a căror putere circulatorie a încetat; (viii) informații referitoare la emisiunile numismatice lansate de BNR.

Activitatea de soluționare a petițiilor pe plan local s-a desfășurat prin intermediul rețelei teritoriale a BNR, având în vedere rolul acestor structuri de interfață de comunicare cu publicul la nivel local sau regional, prin simplificarea și eficientizarea prelucrării și soluționării cererilor primite. Astfel, dintre cele 857 de petiții înregistrate la nivelul structurilor teritoriale au fost soluționate direct un număr de 773, restul de 84 fiind înaintate spre soluționare unor structuri din centrala BNR.

2. Educație financiară

În cadrul activității de comunicare externă, Banca Națională a României și-a asumat o abordare strategică a domeniului educației economico-financiare și în sfera proiectelor care urmăresc distribuirea cât mai extinsă a informațiilor cu privire la rolul, atribuțiile și funcțiile principale ale instituției, principiile de bază ale economiei și încurajarea spiritului antreprenorial, în special în rândul tinerilor.

Similar practicii altor bănci centrale, Banca Națională a României a dezvoltat proactiv o serie de proiecte educaționale, acestea având o contribuție relevantă la multiplicarea eficientă a mesajelor printr-o abordare directă a publicului-țintă. Principalele proiecte implementate în prezent de BNR sunt: „Să vorbim despre bani și bănci", „BNR – Zilele porților deschise pentru studenții economiști", „Academica BNR" și „Strategica". Anul 2014 a reprezentat un an al extinderii și consolidării proiectelor curente prin implicarea mai activă a rețelei teritoriale și migrarea mai accentuată către unități școlare din mediul rural. Astfel, informațiile au ajuns în mod direct la aproximativ 29 000 de participanți (elevi, studenți și masteranzi, cadre didactice, precum și reprezentanți ai mediului financiar-bancar), față de 6 200 în anul anterior.

De asemenea, în ceea ce privește proiectul care vizează includerea în programa școlară a elevilor din ciclul primar a unei ore pe săptămână dedicate disciplinei opționale „Educație financiară", numărul celor înscriși a crescut de la 13 176 persoane (12 502 elevi și 674 dascăli) din 32 de județe și municipiul București, în primul an de implementare, respectiv, anul școlar 2013-2014, la peste 46 600 persoane (44 600 elevi și peste 2 000 de dascăli) din întreaga țară și municipiul București în anul școlar 2014-2015, cifră care reprezintă circa 11 la sută din elevii de clasele a III-a și/sau a IV-a înscriși în toată țara în anul școlar 2014-2015. Implicarea băncii centrale în acest proiect vizează nu numai susținerea financiară a auxiliarelor curriculare recomandate de către Ministerul Educației Naționale prin programa școlară, dar și organizarea de activități-experiment, lecții deschise pe teme financiar-bancare la diverse școli din București și din țară sau facilitarea unor vizite ale elevilor la sediile din București și din teritoriu ale BNR sau ale unor instituții de credit, inclusiv la Muzeul și Biblioteca BNR sau la sediile Monetăriei Statului și Imprimeriei BNR. În cei doi ani școlari, BNR a realizat atât monitorizarea proiectului prin vizitarea elevilor și dascălilor din 22 județe, cât și evaluarea cunoștințelor elevilor prin organizarea unui concurs de educație financiară denumit Olimpiada micilor bancheri.

Eforturile băncii centrale de susținere a educației financiare în parteneriatul dezvoltat cu Ministerul Educației Naționale au fost răsplătite printr-o binemeritată recunoaștere internațională concretizată în desemnarea României drept câștigătoare a trofeului "*Global Money Week Award*" pentru Europa acordat de *Child&Youth Finance International* (CYFI), trofeu înmânat reprezentanților BNR și MEN, în mai 2014, la sediul ONU din New York.

Peste 6 100 de elevi din școli și licee, din 19 județe și Municipiul București, au luat parte la activitățile derulate în perioada 10-17 martie 2014 în cadrul "*Global Money Week*" („Săptămâna Mondială a Banilor"), proiect mondial care cuprinde o serie de manifestări care se desfășoară, începând din 2012, în peste 80 de țări. În cadrul oferit de conferința internațională „Educația Financiară: investiție în viitorul societății", organizată în perioada menționată în parteneriat cu CYFI și *Junior Achievement* România, au fost subliniate importanța educației financiare și necesitatea integrării activităților și proiectelor atât la nivel național, cât și în plan european.

În colaborare cu Inspectoratele Școlare Județene, în perioada 26 martie – 11 aprilie 2014, BNR a derulat activități educaționale în cadrul proiectului „Să știi mai multe, să fii mai bun" implementat de Ministerul Educației Naționale, adresat unui număr de peste 7 000 de elevi din cadrul a 174 de școli și licee din mediul urban și rural (comparativ cu numai 34 în 2013).

Astfel, proiectul „Să vorbim despre bani și bănci" adresat elevilor a continuat să se extindă pe tot parcursul anului, cu precădere în teritoriu, mesajele băncii centrale ajungând în mod direct la aproximativ 26 000 participanți (față de 2 200 în anul anterior).

Pe segmentul învățământului universitar, pe parcursul anului 2014, în proiectul „BNR – Zilele porților deschise pentru studenții economiști" au fost incluse și activități noi. Astfel, în cadrul „Școlii internaționale de vară a ASE – Bucharest Summer University 2014", sediul central al BNR a găzduit lucrările (prezentări și seminarii interactive) unei zile dedicate băncii centrale. În anul 2014 la activitățile proiectului „BNR – Zilele porților deschise pentru studenții economiști" au participat peste 1 650 studenți și cadre didactice din 16 universități.

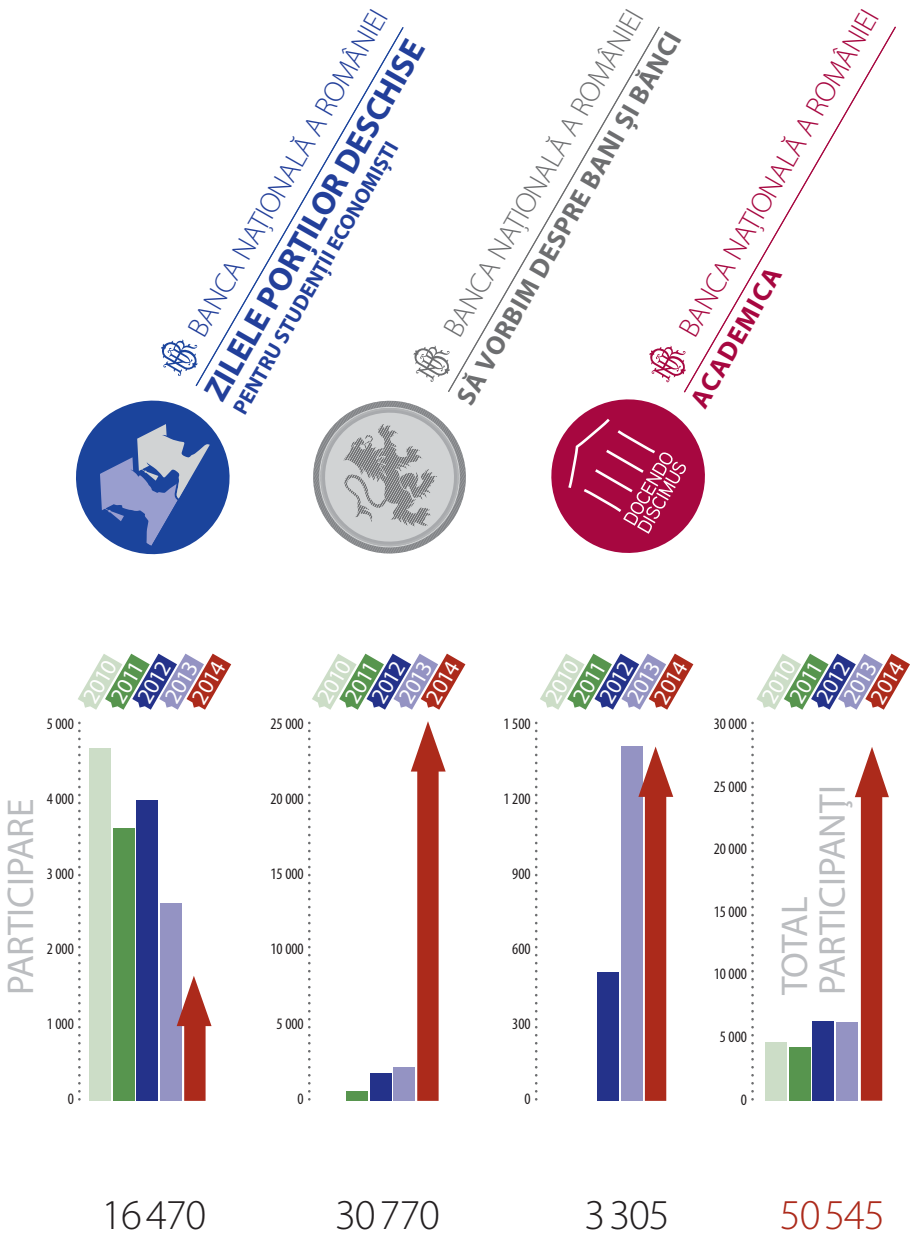
De asemenea, în luna iunie a fost organizată, în parteneriat cu Școala Națională de Studii Politice și Administrative, cea de a II-a ediție a conferinței academice internaționale „Strategica", în cadrul căreia participanți din 15 țări au prezentat peste 100 de lucrări de cercetare privind cele mai recente schimbări din mediul economic și social, care au impact direct asupra forței de muncă, în special din rândul tinerilor, și asupra dezvoltării sociale și economice a României și a Europei.

Proiectul „Academica BNR" a consolidat în continuare comunicarea instituțională a băncii centrale cu instituțiile reprezentative din mediul educațional – MEN, Academia Română, Consiliul Național al Rectorilor, universități partenere, realizând totodată un progres calitativ în procesul de creștere a transparenței, a nivelului de cunoaștere și de înțelegere a activității băncii centrale.

Dezbaterile organizate în cadrul proiectului s-au axat pe teme de actualitate referitoare la mediul financiar-bancar, noua arhitectură de stabilitate financiară la nivel european, activitatea băncii centrale, sprijinind, astfel, îmbunătățirea performanței în activitatea didactică și managementul academic. Oficialii BNR au susținut conferințe publice la care au participat peste 1 400 de studenți, cadre didactice și reprezentanți ai mediului de afaceri, manifestările bucurându-se de o diseminare mediatică favorabilă.

50 000 de participanți în 5 ani

Evoluția numărului de elevi, studenți, masteranzi și cadre didactice care au luat parte la proiectele educaționale derulate de către BNR în perioada 2010-2014

Infografic
Numărul de participanți la proiectele educaționale ale BNR în perioada 2010-2014

Colecția „Biblioteca Băncii Naționale a României”

La 17 iulie 2014 a avut loc la BNR lansarea cărții „Istoricul Băncii Naționale a României (1880-1924)” de Victor Slăvescu, care a deschis noua serie a Colecției „Biblioteca Băncii Naționale a României”.

În luna octombrie 2014 a fost publicat al doilea volum al seriei: „Curs de economie politică” de Virgil N. Madgearu. Această carte este reeditarea volumului apărut postum, în 1944, care a reunit o parte dintre materialele de curs pe care reputatul economist le-a elaborat și prezentat studenților pe parcursul carierei sale universitare, derulată timp de un sfert de secol la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București. O dezbatere pe marginea acestei lucrări și a contribuției profesorului Madgearu la evoluția gândirii economice în România s-a desfășurat în data de 2 aprilie 2015 la BNR.

Arhiva, muzeul și biblioteca BNR

În anul 2014, Arhiva BNR a continuat activitățile de valorificare, conservare și prelucrare a fondului documentar al instituției. Valorificarea documentelor s-a realizat prin intermediul sălii de studiu și prin prezentarea rezultatelor cercetărilor în cadrul manifestărilor științifice pe teme de istorie economică și financiar-bancară organizate atât în cadrul instituției, cât și pe plan național și internațional.

Astfel, a fost organizată cea de-a XXII-a ediție a Simpozionului de istorie și civilizație bancară „Cristian Popișteanu”, cu tema *Cristian Popișteanu – ziarist și istoric*. Cu acest prilej a fost deschisă publicului expoziția cu același titlu. De asemenea, au avut loc mai multe întâlniri ale Cercului de istorie bancară din BNR, în cadrul căruia au fost valorificate documente și imagini din Arhiva BNR referitoare la tezaurul României de la Moscova, la reforma monetară din 1952, la mecenatul BNR și construirea Accademiei di Romania.

Totodată, au continuat eforturile dedicate organizării Muzeului Tezaurului Băncii Naționale de la Tismana, locul unde a fost ascuns tezaurul BNR în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial. În acest sens a fost recepționat proiectul de amenajare muzeală dedicat acestui obiectiv, în perioada următoare fiind preconizată punerea sa în operă.

În același timp, s-a asigurat participarea în cadrul grupului de lucru care reprezintă BNR la manifestarea organizată de *South Eastern European Monetary History Network* (SEEMHN) în colaborare cu Universitatea de Economie Națională și Mondială, la Sofia, în vederea stabilirii principalelor direcții pentru diseminarea volumului *South Eastern European Monetary and Macroeconomic Statistics from the Nineteenth Century to World War II*, rezultat al colaborării băncilor centrale din România, Austria, Albania, Bulgaria, Grecia, Serbia și Turcia. După apariția lucrării în decembrie 2014, varianta sa electronică a fost publicată pe *website*-urile băncilor centrale partenere, inclusiv al BNR, devenind astfel accesibilă oricărui specialist interesat, precum și publicului larg, și contribuind la mai buna cunoaștere pe plan internațional a istoriei naționale. BNR și-a asumat distribuția volumului tipărit către instituții de învățământ superior, biblioteci și specialiști în istorie bancară din România.

De asemenea, pe baza informațiilor din documentele Arhivei BNR, s-au întocmit lucrări despre istoria băncii centrale care au fost prezentate la manifestări științifice organizate de instituții universitare și de cercetare din țară și străinătate (*Association for Banking and Financial History* – EABH, Universitatea din Oradea, Asociația Română de Istorie Bancară, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului).

În contextul împlinirii a 75 de ani de la începutul celui de-Al Doilea Război Mondial, când rezerva metalică a Băncii Poloniei a fost salvată cu sprijinul țării noastre și al Băncii Naționale a României, iar reprezentanții instituțiilor statului polon, precum și un mare număr de locuitori s-au refugiat în România, au fost organizate mai multe evenimente științifice: Simpozionul *75 de ani de la Marele Refugiu Polonez*, organizat împreună cu Institutul Cultural Român din Varșovia la Institutul Memoriei Naționale din Varșovia; expoziția *The Polish Gold at the National Bank of Romania*, la Universitatea Economică din Cracovia, care a fost apoi transferată la Biblioteca Voievodală din Cracovia. Seria de manifestări a fost consemnată într-un număr special al revistei „Magazin Istoric".

În planul preocupărilor pentru valorificarea fondului de documente al BNR, alte proiecte s-au materializat în (i) publicarea de lucrări de istorie bancară în revistele de specialitate („Magazin Istoric", „Arhivele Totalitarismului", "*Romanian Review of Financial and Banking History*"), în volume colective sau pe *website*-urile instituțiilor științifice unde au fost prezentate: '*The war before the war' – the National Bank of Romania and the Economic War during Romania's Neutrality Years (1914-1916)*, *Cât a costat participarea României la „marele război"? Banca Națională a României și relația sa cu statul român în anii Primului Război Mondial*; *Sucursalele și agențiile Băncii Naționale a României de-a lungul unui secol. Metamorfozele unei instituții centrale (1881-1989*), *Operațiunea „Neptun" și Muzeul Tezaurului BNR de la Mănăstirea Tismana*; (ii) acordarea de suport informațional și participarea la elaborarea textelor de prezentare aferente emisiunilor numismatice ale Băncii Naționale a României.

Totodată, diseminarea reperelor importante din istoria băncii centrale și prezentarea importanței conservării documentelor și a modului de organizare a depozitelor Arhivei generale s-au realizat în cadrul vizitelor studenților arhiviști și ale angajaților implicați în seminariile *in-house*.

În efortul de punere în valoare a tezaurului arhivistic al Băncii Naționale, un rol deosebit de important este îndeplinit de sala de studiu a Arhivei Băncii Naționale a României. Prin intermediul acesteia, persoanele interesate, cercetători, studenți, doctoranzi etc. pot studia documentele cu valoare istorică păstrate în arhiva băncii. În cursul anului 2014 a fost acordată asistență de specialitate cercetătorilor români și străini care au solicitat accesul la sala de studiu a Arhivei BNR pentru elaborarea unor lucrări referitoare la personalități ale lumii bancare românești în secolele XIX-XX, arhitectura bancară în secolul al XX-lea, relațiile Băncii Naționale a României cu băncile comerciale și relațiile internaționale ale României în perioada interbelică.

În același timp, activitățile de conservare și prelucrare ale fondurilor arhivistice au constat în:

- continuarea programului de arhivare electronică și analogică a documentelor din arhiva istorică a BNR: (i) optimizarea aplicației care permite accesul la arhiva istorică digitizată; (ii) demararea activităților de prelucrare digitală și analogică a documentelor din fondul „Serviciul aur"; (iii) continuarea acțiunilor de inventariere și de scanare a fondului „Organizare, muncă, salarii (1967-1970)". În prezent, banca centrală deține în format digital și analogic peste 2 350 000 pagini-document, care pot fi consultate prin intermediul unei aplicații informatice în cadrul sălii de studiu a Arhivei BNR;
- continuarea inventarierii fondurilor arhivistice, prin fișarea tematică a unităților arhivistice;
- acordarea de asistență de specialitate, pe probleme arhivistice, direcțiilor din BNR, preluarea și arhivarea documentelor create și primite de aceste entități în anii anteriori, realizarea lucrărilor de selecționare a documentelor din Arhiva BNR ale căror termene de păstrare au expirat;
- întocmirea *Nomenclatorului documentelor create și primite în centrala BNR*.

În ceea ce privește Muzeul Băncii Naționale a României, în anul 2014 peste 5 100 de vizitatori au avut ocazia să cunoască momente semnificative din trecutul principalei instituții financiare a țării și al istoriei noastre monetare. Similar anilor anteriori, o atenție deosebită a fost acordată proiectelor educaționale dedicate cu precădere elevilor și studenților. Astfel, în perioada 6-11 aprilie 2014, pentru al patrulea an consecutiv, Muzeul Băncii Naționale a României s-a alăturat programului educațional național „Școala altfel", eveniment la care au participat circa 1 200 de elevi și cadre didactice. Oferta culturală adresată tinerilor a fost completată de implicarea muzeului în proiectele educaționale „Să vorbim despre bani și bănci" și „Zilele porților deschise pentru studenții economiști".

De-a lungul anului 2014, Muzeul BNR a găzduit 40 de evenimente (conferințe, simpozioane, mese rotunde, reuniuni de lucru etc.), la care au participat invitați din mediul financiar, de afaceri, comunitatea academică și personalități din mediul cultural.

Eforturile muzeului de diversificare a adresabilității ofertei sale culturale și de atragere a interesului publicului tânăr s-au materializat în anul 2014 prin participarea la organizarea a două proiecte expoziționale: *ZooMonetar – Fauna lumii pe bancnote și monede* și o expoziție dedicată împlinirii a 100 de ani de la izbucnirea Primului Război Mondial, la Muzeul Țării Făgărașului „Valer Literat".

Astfel, în perioada 13 iunie – 31 octombrie 2014, Sala multimedia a Muzeului Național de Istorie Naturală „Grigore Antipa" a găzduit expoziția interdisciplinară *ZooMonetar – Fauna lumii pe bancnote și monede*, realizată de Muzeul băncii la inițiativa Muzeului Național de Istorie Naturală "Grigore Antipa", constituind o invitație la cunoaștere și călătorie, îmbinând caracterul educațional cu divertismentul cultural. În cadrul proiectului au fost susținute două conferințe de popularizare*: Cum se fac banii?*,

respectiv *Povestea leului românesc,* și a fost editat un catalog al expoziției. Ca urmare a succesului avut, expoziția a fost itinerată, în perioada 14 noiembrie 2014 – 4 martie 2015, la Institutul de Cercetări Eco Muzeale „Gavrilă Simion" Tulcea. Expoziția a fost vizitată de circa 22 000 de persoane (16 800 vizitatori la Muzeul Național de Istorie Naturală „Grigore Antipa" și 5 200 vizitatori la Institutul de Cercetări Eco Muzeale „Gavrilă Simion" Tulcea).

Muzeul Băncii Naționale a României a răspuns invitației Muzeului Țării Făgărașului „Valer Literat" de a organiza, în parteneriat, o expoziție dedicată împlinirii a 100 de ani de la izbucnirea Primului Război Mondial. Expoziția a fost vernisată pe data de 4 septembrie 2014 la muzeul din Cetatea Făgărașului, Muzeul băncii prezentând o selecție de bancnote, medalii, monede, acțiuni, cărți poștale ilustrate, machete și matrițe care au evidențiat rolul BNR în sprijinirea economiei și a monedei naționale în perioada respectivă.

În anul 2014 s-a realizat preluarea Colecției filatelice a României la Banca Națională a României, în baza Legii nr. 298/2013 privind stabilirea unor măsuri pentru protejarea patrimoniului Muzeului Național Filatelic. Au fost create astfel condițiile de depozitare și conservare necesare și au fost inițiate măsurile pentru începerea inventarierii colecției.

Din perspectivă științifică, în cursul anului 2014, reprezentanții muzeului au participat la simpozioane și conferințe pe teme de istorie, desfășurate la nivel național, precum: *Sesiunea anuală de comunicări științifice organizată de Muzeul Țării Făgărașului „Valer Literat"*, Făgăraș, 4-5 septembrie 2014, Simpozionul internațional *Stat și societate în Europa*, ediția a VII-a, Craiova, 30-31 octombrie 2014. De asemenea, au fost publicate studii și articole de specialitate, dintre care menționăm *Contribuția Băncii Naționale a României la construirea clădirii Accademia di Romania de la Roma*.

În anul 2014, Biblioteca BNR și-a continuat activitatea de bibliotecă specializată, cu preocupări direcționate, în principal, spre informarea și documentarea salariaților BNR. Noul sistem informatic, introdus în anul 2013, a permis realizarea de descrieri bibliografice complexe și a facilitat accesul la resursele Bibliotecii BNR. În același timp, descrierile analitice ale volumelor colective au creat posibilitatea unei ample dezvoltări a subiectelor conținute de catalogul *online*, cu impact pozitiv asupra facilităților de informare. La sfârșitul anului 2014 a fost finalizată introducerea retrospectivă în catalogul *online* a fondului de publicații seriale (88 de titluri, respectiv 3 765 unități bibliografice). De asemenea, catalogul *online* al bibliotecii a fost îmbogățit cu alte 2 951 de descrieri bibliografice (monografii, dicționare, CD-uri, fotografii, documente etc.), astfel încât, la finalul anului, acesta conținea 21 695 descrieri. Noile achiziții realizate pe parcursul anului 2014 au fost popularizate prin intermediul buletinelor bibliografice, publicate în rețeaua intranet a BNR.

În contextul eforturilor pe care Banca Națională a României le face în vederea educării și informării publicului, începând cu 1 ianuarie 2014 catalogul *online* al Bibliotecii a devenit accesibil și pe pagina web a instituției. Ca o consecință a dezvoltării colecțiilor bibliotecii și a îmbunătățirii modalităților de informare, numărul documentelor de bibliotecă împrumutate a crescut cu 29 la sută față de anul 2013.

De asemenea, a fost înregistrat un număr de 6 010 interogări în catalogul *online* din rețeaua intranet. Totodată, Biblioteca BNR a fost frecventată de cititori externi (cadre didactice, studenți, cercetători), care au solicitat accesul la sala de lectură pentru realizarea unor lucrări având ca teme sistemul bancar românesc și european, zona euro, fiscalitatea, istoria economiei, numismatica națională, contabilitatea bancară, piața financiară etc.

O altă activitate desfășurată în scopul eficientizării activităților de bibliotecă a constat în demararea procesului de inventariere generală a fondului de carte, concomitent cu atribuirea etichetelor cu coduri de bare întregului fond de carte al bibliotecii.

Fondul de carte a fost îmbogățit cu noi lucrări din literatura de specialitate română și străină din domeniul economic, financiar-bancar, juridic și alte domenii conexe. În ceea ce privește achizițiile în limba română, s-a urmărit, pe cât posibil, cumpărarea aparițiilor la zi din domeniile de referință menționate. În cazul publicațiilor străine, a fost continuată politica de achiziție a celor mai noi apariții ale editurilor universitare de limbă engleză (de exemplu Oxford, Cambridge, MIT) sau ale marilor edituri specializate (de exemplu Springer, Palgrave Macmillan, Routledge). În paralel cu politica de achiziție curentă, a fost continuată achiziția retrospectivă, ținând cont de nevoile de documentare ale salariaților BNR. Referitor la resursele electronice, a fost continuat abonamentul la periodicele *The Economist, Times* și *Le Monde* și a fost realizat un nou abonament la *Financial Times*.

Biblioteca BNR a fost implicată și în activitățile de comunicare externă în cadrul vizitelor ghidate organizate în cadrul proiectelor de educație financiară, al seminariilor *in-house*, precum și în cel al vizitelor curente organizate la Muzeul BNR, prin expuneri realizate de personalul de specialitate al bibliotecii despre rolul și activitățile acesteia.

Activitatea de cercetare și documentare științifică a avut ca scop principal definitivarea celui de-al doilea volum al seriei *Palatele Băncii Naționale a României*, dedicat istoriei Palatului din strada Doamnei nr. 8. Astfel, ca urmare a consultării fondurilor arhivistice deținute de Arhivele Naționale ale României și Banca Națională a României, personalul de specialitate al bibliotecii a încheiat redactarea textului, volumul urmând să fie publicat în cursul anului 2015. Totodată, în cadrul serviciului a fost elaborat studiul *Victor Slăvescu și sistemul bancar românesc*, publicat în revista *Economistul* în luna octombrie 2014.

Capitolul 12

Statistică și cercetare economică

1. Activitatea statistică

Banca Națională a României produce și diseminează o gamă largă de indicatori din domeniul financiar-monetar care, alături de datele statistice referitoare la economia reală, sunt utilizați în fundamentarea deciziilor de politică monetară, în evaluările privind stabilitatea financiară și în activitatea de cercetare desfășurată de banca centrală. De asemenea, fondul de informații statistice publicate de BNR și-a dovedit în timp utilitatea pentru numeroși utilizatori, incluzând instituțiile de învățământ și de cercetare, autoritățile publice, piețele financiare și publicul larg.

În anul 2014, Banca Națională a României a continuat producerea statisticilor monetare, financiare și ale sectorului extern, care au fost extinse în concordanță cu noile standarde metodologice internaționale în domeniul statistic și cu cerințele Băncii Centrale Europene și ale Eurostat.

Gama statisticilor elaborate de Banca Națională a fost îmbogățită cu statistica titlurilor de valoare. Astfel, BNR colectează informații statistice referitoare la deținerile de titluri de valoare și produce statistici necesare pentru compilarea balanței de plăți și poziției investiționale internaționale în format BPM6 și pentru alimentarea lunară a bazei de date SHSDB – *Securities Holdings Statistics Database*, dezvoltată la nivelul BCE.

Implementarea noilor standarde metodologice internaționale în domeniul statistic a fost un proces coordonat la nivel european și a constituit una dintre principalele activități desfășurate de statisticieni în anul 2014.

În statistica balanței de plăți au fost aplicate, în coordonare cu celelalte state membre ale UE și simultan cu introducerea SEC 2010, modificările metodologice incluse în ediția a VI-a a Manualului balanței de plăți și poziției investiționale internaționale (BPM6). Pentru asigurarea continuității, datele istorice lunare și trimestriale începând cu anul de referință 2005 au fost convertite în noul format, diseminate pe *website*-ul BNR în baza de date interactivă și transmise instituțiilor europene (BCE, Eurostat). Noul format al balanței de plăți a fost introdus în publicațiile elaborate de BNR în cursul anului 2014, fiind însoțit de un set cuprinzător de precizări metodologice.

Statisticile monetare și financiare sunt elaborate în conformitate cu Sistemul european de conturi naționale și regionale din Uniunea Europeană (SEC 2010), a cărui metodologie este prevăzută în Regulamentul (UE) nr. 549/2013 al Parlamentului European și al Consiliului. SEC 2010 este compatibil la nivel internațional cu metodologia recomandată de SCN 2008 și cu manualul BPM6.

SEC 2010 aduce modificări atât de sferă de cuprindere, cât și de natură conceptuală, reflectând evoluțiile care s-au petrecut în ultimii douăzeci de ani în domeniul economic în contextul influenței tot mai pronunțate a tehnologiei informației în

procesele de producție, al creșterii rolului activelor care nu sunt rezultatul unui proces de producție, produselor proprietății intelectuale (*software* și produse de divertisment, opere literare sau artistice), serviciilor, toate acestea pe fondul procesului de globalizare.

Implementarea SEC 2010 la nivelul statisticii conturilor naționale financiare, proces coordonat la nivel european, a condus la conversia întregii serii de date de conturi anuale (începând din 1998) și trimestriale (începând din 2007).

Pentru a reflecta noile standarde internaționale și a asigura aplicarea lor în toate statisticile elaborate, Regulamentul BNR nr. 31/2011 privind raportarea de date și informații statistice la Banca Națională a României a fost înlocuit în anul 2014 cu Regulamentul BNR nr. 4/2014 privind raportarea de date și informații statistice la Banca Națională a României, care a intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 2015. Majoritatea cerințelor nou-introduse sunt legate de implementarea noului sistem european de conturi SEC 2010, a manualului BPM6, precum și de satisfacerea unor solicitări de date din partea utilizatorilor interni, necesare în analizele de politică monetară și stabilitate financiară.

Dezvoltarea în continuare a statisticilor elaborate de BNR are în vedere viziunea pe termen mediu și lung a BCE în domeniul statistic, care constă în dezvoltarea de baze de date granulare, referitoare la elementele de activ din bilanțurile instituțiilor financiare. Dintre acestea sunt deja în derulare câteva proiecte importante în contextul Mecanismului unic de supraveghere, precum: RIAD (*Register of Institutions and Affiliates Database*), AnaCredit (baza de date granulare pentru colectarea informațiilor de credit și risc de credit) și SHSDB (baza de date granulare pentru colectarea la nivel de cod ISIN a informațiilor privind deținerile de valori mobiliare).

2. Cercetarea economică

Activitatea de cercetare economică din cadrul Băncii Naționale a României se concentrează asupra temelor cu caracter aplicativ, rolul principal al acesteia fiind acela de fundamentare a procesului decizional. În anul 2014, prioritățile au fost din domeniul modelării macroeconomice, al stabilității financiare, al economiei reale și al analizei monetare. Din punct de vedere al structurii organizaționale, direcțiile în cadrul cărora s-au desfășurat activitățile de cercetare economică sunt: Direcția modelare și prognoze macroeconomice, Direcția studii economice, Direcția politică monetară și Direcția stabilitate financiară.

2.1. Modelare macroeconomică

O mare parte a activității de cercetare științifică a vizat, și în anul 2014, îmbunătățirea modelului trimestrial de analiză și prognoză pe termen mediu (MAPM), atât prin specificarea unor blocuri adiționale de variabile, cât și prin recalibrarea și/sau reestimarea blocurilor deja existente. Reevaluarea structurii și a parametrilor blocului central, respecificarea unor ecuații care descriu dinamica variabilelor de interes din

MAPM (de exemplu, paritatea neacoperită a ratelor dobânzilor – *uncovered interest rate parity*), precum şi realizarea unor îmbunătăţiri în ceea ce priveşte specificarea blocului pieţei forţei de muncă reprezintă câteva dintre activităţile derulate în scopul ameliorării performanţei empirice a MAPM. Procesul de recalibrare s-a axat pe investigarea concordanţei în termeni de semn şi magnitudine a funcţiilor de răspuns la impuls empirice (determinate pe baza estimării unor vectori autoregresivi) cu cele teoretice (determinate în cadrul MAPM) pentru diverse şocuri care ar putea afecta economia naţională. Ecuaţiile supuse analizei în scopul recalibrării au vizat atât blocul central, cât şi blocurile de tip satelit, ce cuprind variabile precum componentele PIB şi deflatorii acestora, dar şi unii indicatori ai pieţei muncii. Pentru testarea gradului de adecvare a noilor specificaţii s-au utilizat tehnicile tradiţionale de validare a acestora, de tipul prognozelor în cadrul eşantionului (*in-sample forecast*), simularea secvenţială sau simultană a unor şocuri specifice şi evaluarea plauzibilităţii teoretice a acestora, precum şi gradul de concordanţă între rezultatele simulate cu ajutorul modelului şi evidenţele empirice. Atât pentru procesul de recalibrare, cât şi pentru cel de respecificare, s-a avut în vedere tipologia răspunsurilor la diverse şocuri înregistrate în alte economii emergente, similare cu România din punct de vedere al structurii economice. În acelaşi cadru al procesului de recalibrare, având în vedere caracterul prospectiv (*forward looking*) al modelului trimestrial de analiză şi prognoză, un obiectiv prioritar a fost reprezentat de testarea proprietăţilor teoretice ale seriei de aşteptări inflaţioniste aferente sondajului lunar al BNR derulat în rândul analiştilor bancari. Analiza efectuată pornind de la seria anterior menţionată a fost augmentată cu evidenţe din sondajul CE care priveşte aşteptările de inflaţie ale consumatorilor, precum şi cu prognozele altor instituţii, evaluarea cantitativă astfel suplimentată oferind recomandări utile din perspectiva îmbunătăţirii capacităţii de prognoză a MAPM.

Procesul de investigare a mecanismelor formalizate în MAPM a fost dezvoltat printr-un studiu al descompunerii pe şocuri a variabilelor observabile în cadrul estimării dinamicii acestora cu ajutorul filtrului Kalman. Această analiză a făcut posibilă evaluarea efectelor propagării unor şocuri (precum cele de cerere sau ofertă) asupra dinamicii unor variabile de interes precum rata anuală a inflaţiei (IPC şi CORE2 ajustat), rata dobânzii de politică monetară, variaţia cursului de schimb real efectiv sau creşterea economică. În urma analizei au fost evidenţiate ca având un rol important în explicarea dinamicii variabilelor macroeconomice: impulsul de politică monetară, şocurile de ofertă (precum cele aferente modificărilor cotei TVA) şi, respectiv, variaţiile conjuncturale ale cererii interne agregate.

O altă direcţie de cercetare, continuată pe parcursul anului 2014, a vizat dezvoltarea metodologiei de evaluare a activităţii de prognoză desfăşurate în cadrul BNR, în special în relaţie cu performanţa predictivă a MAPM. Evaluarea este utilă pentru identificarea analitică a principalilor factori explicativi pentru discrepanţa dintre valorile prognozate şi cele efectiv realizate ale ratei anuale a inflaţiei. Identificarea acestor surse de erori de prognoză oferă repere pentru abordarea procesului de recalibrare în vederea îmbunătăţirii modelului macroeconomic. Metodologia de evaluare a erorilor de previziune din rundele trimestriale succesive a fost extinsă pentru testarea acurateţei de prognoză şi în cazul altor variabile de interes din cadrul blocului central al modelului trimestrial de analiză şi prognoză pe termen mediu.

Pe parcursul anului 2014 a fost continuat proiectul de dezvoltare și estimare a modelului de echilibru general dinamic și stocastic (DSGE – *Dynamic Stochastic General Equilibrium model*) pentru economia României. Structura teoretică curentă a acestuia are la bază un cadru neo-keynesian standard pentru o economie deschisă de dimensiune redusă pe plan mondial (*small open economy*), încorporând o serie de mecanisme specifice, cum ar fi competiția monopolistică, rigidități la nivelul prețurilor, costuri de ajustare a investițiilor, rata variabilă de utilizare a capitalului, obișnuința în consum etc. De asemenea, modelul include fricțiuni financiare, ca urmare a prezenței asimetriei informaționale între antreprenori și bănci, iar la nivelul pieței muncii există fricțiuni specifice de căutare și potrivire (*search and matching*). Suplimentar, sectorul extern este modelat în concordanță cu structura pe valute a comerțului internațional cu bunuri și servicii al României, iar antreprenorii sunt divizați în funcție de moneda în care aceștia își finanțează achizițiile de capital, respectiv cei care se împrumută în lei și cei care iau credite în euro.

Pentru estimarea modelului au fost utilizate tehnici econometrice *bayesiene* specifice, inclusiv procedura de distribuții *a priori* endogene, care permite obținerea unor momente teoretice consistente cu cele aferente datelor observabile. Evaluarea modelului a presupus analiza unui set larg de proceduri: distribuțiile *a posteriori* ale parametrilor structurali, funcții de răspuns la impuls, descompunerea variației, procesele estimate ale șocurilor structurale, descompunerea istorică a variabilelor endogene, performanța predictivă în cadrul eșantionului, precum și simularea unor scenarii.

Rezultatele curente privind natura și sursele fluctuațiilor la nivelul ciclului de afaceri semnalează importanța sectorului financiar și a gradului de *euroizare* a economiei, reflectat în ponderile relative ale celor două tipuri de antreprenori amintite anterior. Șocurile de natura cererii sunt evaluate a fi importante pentru dinamica PIB și a consumului privat, în timp ce șocurile structurale care provin de pe piața financiară (inclusiv cele aferente primei de risc suveran) explică fluctuațiile la nivelul investițiilor, al *spread*-urilor ratelor dobânzii și al cursului de schimb. Caracterul de economie deschisă de dimensiune redusă conferă un rol însemnat inovațiilor aferente sectorului de import-export.

Pe parcursul anului 2014 s-a efectuat o revizuire a setului de variabile utilizate la obținerea proiecțiilor pe termen scurt pentru PIB și componentele acestuia cu ajutorul modelului cu factori comuni dinamici (DFM – *Dynamic Factor Model*) care a condus la creșterea relevanței variabilelor preluate din balanța de plăți, respectiv la reconsiderarea prezenței unor indicatori (precum unele subcomponente ale IPC), al căror grad de corelație cu celelalte variabile a fost evaluat ca fiind relativ scăzut. Astfel, în cazul componentelor PIB a fost posibilă eficientizarea procesului de determinare a proiecțiilor pe termen scurt prin reducerea numărului de factori comuni dinamici utilizați.

Contribuția BNR cu prognoze proprii la exercițiile semestriale de coordonare a politicii monetare din cadrul UE a continuat și pe parcursul anului 2014. Grupul de lucru pentru prognoze din cadrul BCE a reiterat solicitările adresate BNR pentru efectuarea de simulări cu ajutorul MAPM, în scopul dezvoltării unui set de elasticități

care vor fi utilizate pentru realizarea unor scenarii de testare în condiţii extreme a stabilităţii instituţiilor financiare din UE (*stress-testing*). În plus, faţă de actualizarea simulărilor din anii precedenţi, s-au dezvoltat scenarii macroeconomice relevante din perspectiva tensiunilor geopolitice din Rusia şi Ucraina şi a situaţiei din Grecia, care să ofere o evaluare cantitativă a expunerii economiei României în eventualitatea materializării riscurilor generate de instabilitatea geopolitică. De asemenea, s-a extins metodologia de implementare în cadrul MAPM a scenariilor de risc prin investigarea şi augmentarea mecanismelor de propagare a şocurilor externe asupra contextului macroeconomic intern, cu o serie de ipoteze-expert axate pe estimări econometrice, evaluări externe (efectuate de Autoritatea Bancară Europeană) sau validări teoretice. Se preconizează continuarea acestei colaborări şi pe parcursul anilor următori.

2.2. Studii şi analize economice

În condiţiile în care analizarea interacţiunii dintre sectorul financiar şi economia reală a căpătat o semnificaţie sporită în contextul crizei financiare internaţionale declanşate în anul 2008, o temă a activităţii de cercetare a constituit-o în 2014 construirea unui indice al condiţiilor financiare (ICF). Acest indicator este de natură să sintetizeze în mod cuprinzător starea condiţiilor financiare din economia românească, implicit să ofere o perspectivă istorică asupra acesteia şi să faciliteze totodată evidenţierea factorilor care i-au imprimat caracterul (restrictiv sau relaxat). Indicatorul a fost construit prin intermediul a trei metode – media ponderată, având ca punct de pornire funcţiile de impuls-răspuns extrase dintr-un vector autoregresiv estimat pentru indicatorii financiari utilizaţi şi PIB, analiza componentelor principale, respectiv modelul cu factori comuni dinamici – aplicate asupra unui set larg de variabile financiare aparţinând mediului financiar intern şi celui extern. Rezultatele evaluărilor au arătat că, indiferent de modelul utilizat, ICF reprezintă un instrument capabil să ofere o imagine mai largă asupra relaţiei dintre variabilele financiare şi sectorul real, extinzând/completând informaţiile furnizate de indicele condiţiilor monetare; totodată, ICF s-a dovedit a avea capacitatea de a oferi indicii cu privire la evoluţia activităţii economice pe termen scurt, putând fi utilizat, astfel, în activitatea de prognoză. Lucrarea a fost prezentată în cadrul ediţiei a VII-a a Colocviilor de politică monetară organizate de BNR, urmând a fi publicată în seria „Caiete de studii".

O importanţă deosebită a fost acordată analizei funcţionării mecanismului de transmisie monetară. O serie de rezultate ale aprofundării cercetării în acest domeniu au fost discutate în lucrarea „Rata dobânzii la creditele în monedă naţională – abordare comparativă", prezentată în cadrul simpozionului „Transformări în economia românească", organizat în luna aprilie de BNR. Demersul a fost succedat de efectuarea unei evaluări econometrice a caracteristicilor transmisiei modificărilor ratei dobânzii de politică monetară asupra ratelor dobânzilor la creditele noi şi depozitele noi la termen ale societăţilor nefinanciare şi ale populaţiei şi a evoluţiei acestor caracteristici în ultimii ani în România, comparativ cu alte economii din regiune (Republica Cehă, Polonia şi Ungaria). Rezultatele au pus în evidenţă faptul că, în linii generale, caracteristicile transmisiei în România sunt apropiate de cele consemnate în aceste economii. Pe termen lung, modificările ratei dobânzii de politică monetară se transmit integral asupra ratelor dobânzilor la credite şi depozite, pe ambele segmente principale de clientelă. În cazul creditelor acordate

companiilor, transmisia este relativ mai lentă pe orizontul de 1-3 luni comparativ cu Polonia și Ungaria, dar acest decalaj este recuperat pe orizontul de 3-6 luni. Reacția pe termen scurt a tins să se amplifice pe parcursul perioadei 2010-2014, în timp ce transmisia pe termen lung a fost relativ stabilă în jurul valorii unitare. În schimb, în ceea ce privește creditele acordate populației, transmisia pe termen scurt este substanțial mai rapidă în cazul României (orizont de 1-6 luni). Totodată, gradul de transmisie pe termen scurt s-a dovedit a fi stabil și superior celorlalte economii pe parcursul intervalului 2009-2014.

Proiectul început pe parcursul anului 2013, axat pe reevaluarea gradului de transmisie în indicii de preț (IPC, indicele CORE2 ajustat, deflatorul importurilor și IPPI) a modificărilor cursului de schimb, a fost continuat în 2014 prin actualizarea rezultatelor obținute printr-o serie de specificații econometrice: regresii cu coeficienți variabili în timp, cointegrări cu corecție asimetrică a erorilor, modele vectoriale autoregresive estimate recursiv și cu două regimuri. O sinteză a rezultatelor acestei analize a fost prezentată public la data de 19 noiembrie 2014, în cadrul celei de-a VII-a ediții a „Colocviilor de politică monetară" organizate de BNR.

Întrucât modul în care se stabilesc și se modifică prețurile reprezintă un aspect relevant din perspectiva funcționării și eficienței mecanismului de transmisie a politicii monetare, a fost realizată o analiză a modului de formare a prețurilor pe piața internă și a reacției firmelor la diferite șocuri economice. În acest scop au fost utilizate informațiile obținute în urma sondajului desfășurat în rândul companiilor nefinanciare în perioada septembrie-noiembrie 2013. Rezultatele obținute pun în evidență faptul că firmele din România identifică piața internă ca fiind puternic concurențială, cu un grad ridicat de specializare și caracterizată de existența unor relații pe termen lung cu clienții. Pe ansamblul economiei, predomină o politică de evaluare a prețului de tip *time-dependent*, modificarea efectivă a acestuia având loc numai dacă apar schimbări semnificative în mediul economic. Potrivit sondajului, prețurile reacționează mai degrabă la șocuri de ofertă, transmisia majorării costurilor cu materiile prime fiind relativ rapidă. În schimb, reacția companiilor la un șoc negativ de cerere este divergentă la nivel sectorial: doar firmele din agricultură, comerț și servicii optează pentru o scădere a prețului, în timp ce în industria prelucrătoare companiile preferă să scadă producția, iar în industria extractivă și construcții nu se poate identifica o strategie clară. Sondajul conține și o subsecțiune dedicată politicii salariale la nivelul firmelor, răspunsurile obținute relevând existența unei rigidități nominale a salariilor, dar și un recurs relativ limitat la practica indexării automate cu inflația. Lucrarea a fost publicată în seria „Caiete de studii" (nr. 36).

Studiul factorilor determinanți ai evoluțiilor de pe piața muncii a continuat și în anul 2014 sub forma unei cercetări statistice. Demersul se înscrie într-un cadru mai amplu de evaluare a schimbărilor survenite la nivelul pieței muncii comunitare ca urmare a crizei economice, sondajul fiind implementat în mai multe state membre și fiind coordonat de *Wage Dynamics Network*, din care fac parte reprezentanți ai Băncii Centrale Europene și ai băncilor naționale din statele membre ale Uniunii Europene. Pe baza rezultatelor acestei cercetări a fost demarată elaborarea unei lucrări privind tendințele comportamentale pe piața muncii, susținută în mai 2015 la ediția a VIII-a a „Colocviilor de politică monetară".

Totodată, în cadrul acestei tematici, a fost elaborată o lucrare vizând identificarea NAIRU (nivelul şomajului care nu generează presiuni inflaţioniste), cu scopul de a determina gradul de tensionare a pieţei muncii din România. Întrucât NAIRU este o variabilă neobservabilă, acesta a fost estimat printr-un model de tip *state-space*, cu ajutorul filtrului Kalman. Curba Phillips obţinută indică o creştere a NAIRU după declanşarea crizei economice şi financiare globale, indiferent de măsura de inflaţie şi de tipul modelului utilizat. În plus, modelul neliniar, care permite modificarea în timp a curbei Phillips, relevă o slăbire a relaţiei dintre inflaţie şi şomaj în perioada postcriză. În consecinţă, *caeteris paribus*, în contextul formei testate a curbei Phillips, un coeficient mai mic (în valoare absolută) pentru *gap*-ul de şomaj implică un coeficient mai mare ataşat deviaţiei de la ţinta de inflaţie în funcţia de reacţie a băncii centrale. În aceste condiţii, pentru atingerea unui nivel dorit de inflaţie, este necesară o acţiune mai pronunţată a politicii monetare decât ar indica experienţa istorică. Lucrarea a fost prezentată public în noiembrie 2014, în cadrul ediţiei a VII-a a „Colocviilor de politică monetară".

2.3. Stabilitate financiară

Principalele studii de cercetare în domeniul stabilităţii financiare realizate în anul 2014 au vizat următoarele teme:

a) Analiza privind definirea, implementarea şi calibrarea instrumentelor macroprudenţiale de tipul *loan-to-value* (LTV) şi *debt service-to-income* (DSTI). Studiul foloseşte atât o abordare empirică, cât şi o abordare econometrică pentru a evalua eficienţa implementării acestor măsuri asupra creşterii excesive a creditării bancare a populaţiei, precum şi asupra calităţii portofoliului de credite. Rezultatele indică o eficienţă relativ mulţumitoare a DSTI şi LTV: (i) în limitarea creşterii excesive a creditului şi (ii) în îmbunătăţirea capacităţii debitorilor şi a creditorilor de a face faţă posibilelor evoluţii financiare negative. Experienţa relativ îndelungată a României în utilizarea acestor instrumente a condus la următoarele concluzii: (i) abordarea bazată în mare măsură pe autoreglementarea băncilor conduce la rezultate suboptimale, creditorii dovedind un comportament semnificativ prociclic; (ii) măsurile macroprudenţiale trebuie monitorizate şi, dacă este necesar, ajustate pe parcursul ciclului financiar pentru a limita arbitrajul de reglementare şi/sau apariţia unor noi riscuri; (iii) este dezirabilă calibrarea instrumentelor după caracteristicile debitorului (de exemplu venitul disponibil) şi ale creditului contractat (moneda de acordare, tipul creditului). De asemenea, se constată că: (1) este utilă cooperarea între autorităţile locale şi cele străine pentru creşterea eficienţei măsurilor; (2) este necesară schimbarea perspectivei în luarea deciziilor privind DSTI şi LTV dinspre creditor către debitor şi (3) se impune un grad mai ridicat de transparenţă privind obiectivele intermediare de politică macroprudenţială pentru creşterea eficienţei măsurilor.

b) Analiza procesului de dezintermediere financiară aferent sectorului privat (sector bancar, populaţie şi companii) din România. Studiul a urmărit să răspundă la următoarele întrebări: (i) cât de necesară este realizarea unui astfel de proces la nivelul sectoarelor menţionate şi (ii) ce sugerează evidenţele despre natura procesului: este dezirabil sau generează noi dezechilibre? Procesul de dezintermediere financiară este considerat ca fiind dezirabil atunci când se manifestă în cazul unui nivel de îndatorare

nesustenabil. Pot fi generate dezechilibre atunci când procesul de dezintermediere financiară dezirabilă nu se manifestă în mod ordonat sau atunci când nu este susţinut de fundamente, ci de comportamente subiective sau cu un pronunţat caracter prociclic. Rezultatele analizei arată că: (i) în cazul sectorului companiilor nefinanciare există potenţial de creditare sustenabilă, în timp ce sectorul populaţiei înregistrează un grad mare de îndatorare şi (ii) sectorul bancar românesc nu este supraîndatorat, având indicatorul efect de levier la unul dintre cele mai reduse niveluri din UE. Prin urmare, sectorul bancar şi-ar putea îndrepta atenţia cu prioritate înspre finanţarea companiilor cu potenţial de creştere, punând în acelaşi timp accentul pe creşterea pregătirii personalului implicat în astfel de activităţi.

c) Gestionarea vulnerabilităţilor aferente sectorului imobiliar. Lucrarea analizează principalele provocări la adresa stabilităţii financiare provenind dinspre piaţa imobiliară din România. Studiul propune o analiză a gradului de concentrare a creditării pe piaţa imobiliară, a calităţii portofoliului de credite ipotecare şi a capitalului străin pe piaţa imobiliară românească. Printre aspectele identificate de către autori se remarcă următoarele: (i) băncile autohtone au o expunere relativ ridicată, directă şi indirectă, pe active care depind de evoluţiile pieţelor imobiliare, (ii) acest tip de portofoliu nu a furnizat protecţia aşteptată contra riscului de credit, iar (iii) calitatea fluxurilor de capital străin care alimentează sectorul imobiliar din Romania poate cunoaşte ameliorări. Sunt investigate principalele instrumente macroprudenţiale implementate în vederea gestionării riscurilor (limite privind LTV şi DSTI), precum şi posibile căi de acţiune viitoare, în concordanţă cu noul cadru de reglementare la nivel european.

d) Analiza legăturii dintre activitatea de export şi productivitate, pe baza datelor la nivel de firmă. Studiul a fost realizat în cadrul grupului de cercetare privind competitivitatea, *CompNet*, din cadrul SEBC. Analiza productivităţii şi a exportului se concentrează pe identificarea legăturii dintre distribuţia indicatorilor microeconomici de productivitate şi performanţa exporturilor. Studiul confirmă existenţa diferenţialului de productivitate în favoarea exportatorilor comparativ cu firmele neimplicate în activităţi de comerţ exterior, folosind date pentru un set de 15 ţări membre ale UE, în perioada 2000-2013. Mai mult, studiul relevă că, pe de o parte, avantajul de productivitate creşte odată cu experienţa companiilor pe pieţele externe, iar pe de altă parte, atât nivelul, cât şi ritmul de creştere ale exportului la nivel de firmă sunt influenţate pozitiv de productivitate. În perioada crizei economice recente, avansul exporturilor firmelor cu productivitate ridicată a susţinut ajustarea contului curent pentru un număr de state europene.

e) Analiza fenomenului de contagiune manifestat pe pieţele de capital internaţionale. Obiectivele studiului se referă atât la identificarea episoadelor de contagiune la nivel regional, definite ca perioade în care corelaţiile ridicate dintre indici arată o persistenţă semnificativă, cât şi la cuantificarea efectelor pe care fenomenul de contagiune le produce asupra pieţelor financiare autohtone, precum cea valutară, monetară sau cea a datoriei suverane. Metodologia presupune introducerea unui indicator agregat pentru cuantificarea nivelului de contagiune prezent în pieţele de capital internaţionale, conform unui demers formulat de către Diebold şi Yilmaz (2012). Metodologia propusă de cei doi autori are la bază modele de tip vector autoregresiv (VAR), în conformitate cu abordările tradiţionale precum Engle, Ito şi Lin (1990), care permit calculul

descompunerii varianţelor pe baza căruia se pot determina efectele contagiunii asupra pieţelor de capital. A doua etapă a analizei constă într-o investigare a modului în care fenomenul regional de contagiune afectează pieţele financiare din România. În vederea realizării acestui obiectiv s-a recurs la utilizarea unor modele de vectori autoregresivi cu restricţii de semn (SVAR). Pentru a sintetiza activitatea celor trei pieţe financiare, au fost utilizate următoarele serii de timp: rata dobânzii ROBOR cu maturitatea de 3 luni pentru piaţa monetară, cotaţiile CDS cu maturitatea de 5 ani pentru piaţa datoriei suverane şi cursul de schimb EUR/RON pentru piaţa valutară. Concluziile studiului sugerează faptul că efectele generate de intensificarea fenomenului de contagiune au un caracter temporar pentru pieţele financiare din România.

f) Indicatorul Compozit de Risc Sistemic – instrument de monitorizare a condiţiilor de stres din pieţele financiare. Lucrarea propune introducerea unei măsuri de cuantificare a condiţiilor de stres din pieţele financiare, în contextul în care vulnerabilităţi izolate din anumite sectoare pot afecta, prin intermediul efectelor de contagiune, evoluţia întregului sistem. În consecinţă, este necesară implementarea unui instrument atât flexibil, cât şi robust de monitorizare sistematică a riscurilor din cadrul pieţelor financiare, pentru identificarea timpurie a episoadelor de criză care pot afecta negativ stabilitatea financiară şi, implicit, economia reală. Acest tip de indicator sintetic reprezintă principalul instrument pe care Comitetul European pentru Risc Sistemic (CERS) îl utilizează pentru monitorizarea riscurilor la nivelul sistemului financiar european. În contextul definirii metodologiei de implementare a unui astfel de indice pentru sistemul financiar din România, s-a utilizat o abordare similară celei formulate de către Holló, Kremer şi Lo Duca (2012) în Caietul de studii nr. 1426 al Băncii Centrale Europene, cu titlul *CISS – A Composite Indicator of Systemic Stress in the Financial System*. Comparativ cu metodele deja existente, principala inovaţie adusă de această abordare constă în agregarea unor subindici, specifici fiecărei pieţe financiare în parte (monetară, valutară, a datoriei suverane, a titlurilor de stat şi de capital), luând în considerare corelaţiile variabile în timp care se stabilesc între aceştia. Principala contribuţie a acestei analize constă în obţinerea unei serii de timp pentru monitorizarea riscului sistemic în România, iar rezultatele demonstrează utilitatea unei abordări care ia în considerare corelaţiile dinamice dintre sectoarele pieţei financiare prin evidenţierea perioadelor în care stresul se manifestă la nivelul întregului sistem.

2.4. Evenimente ştiinţifice organizate de BNR

La data de 7 aprilie 2014, Banca Naţională a României a organizat simpozionul „Transformări în economia românească". Lucrările prezentate în cadrul acestui eveniment, la care au participat numeroşi reprezentanţi ai mediului academic, bancar şi jurnalistic, au vizat modificările structurale survenite în România după anul 2000, precum şi evoluţia ratelor dobânzilor la creditele în monedă naţională.

În luna noiembrie 2014 a avut loc cea de-a VII-a ediţie a „Colocviilor de politică monetară" ale BNR. Prezentările din cadrul evenimentului s-au înscris în problematica relevantă pentru politica monetară, fiind abordate următoarele teme: construirea unui indice al condiţiilor financiare la nivelul economiei româneşti, transmisia modificărilor cursului de schimb nominal în variaţia diferiţilor indici de preţ, relaţia inversă dintre inflaţie şi şomaj în perioada postcriză.

2.5. Orientări și obiective ale activității de cercetare în anul 2015

Una dintre ariile de activitate avută în vedere pentru anul 2015 o constituie extinderea prognozelor variabilelor macroeconomice la un orizont de timp mai îndepărtat decât cel standard utilizat în orientarea prospectivă a politicii monetare (8 trimestre). Necesitatea acestui demers rezidă în dezvoltarea analizelor relevante din perspectiva atingerii obiectivelor stabilite de România pe termen mediu (de exemplu, adoptarea monedei euro), dar și din punct de vedere al comunicării mai eficiente cu instituțiile internaționale (CE, FMI, Banca Mondială etc.).

În vederea unei mai bune înțelegeri a mecanismelor de transmisie a șocurilor financiare și a interconectivității dintre sectorul financiar și cel economic, o altă direcție de cercetare pe parcursul anului 2015 vizează evaluarea impactului creditării asupra activității economice. Luând în considerare gradul relativ ridicat de *euroizare* al economiei românești, o atenție sporită va fi acordată evidențelor empirice referitoare la efectul de avuție și bilanț și la corelarea acestuia cu evoluția creditării în valută din România. Analiza se va baza pe utilizarea mai multor metode econometrice și specificații în vederea testării robusteții rezultatelor obținute.

Printre obiectivele de cercetare economică se înscriu modelarea și determinarea nivelului sustenabil al datoriei publice din perspectiva politicii de venituri și cheltuieli asumate de către guvern, folosind cadrul metodologic dezvoltat de FMI. Această analiză are ca scop evaluarea potențialelor riscuri a căror materializare ar implica ajustări semnificative pentru asigurarea accesului la finanțare și a serviciului datoriei, de natură a afecta stabilitatea prețurilor și creșterea economică. Rezultatele obținute în urma acestui proces de analiză și cercetare economică vor fi utilizate inclusiv în vederea îmbunătățirii expertizei în domeniul evaluării de către BNR a efectelor politicii fiscale asupra propriilor proiecții macroeconomice.

Începând cu anul 2015 se are în vedere utilizarea modelului DSGE pentru suplimentarea și îmbunătățirea cadrului existent de analiză și prognoză macroeconomică. Datorită faptului că modelarea structurală conferă consistență teoretică sporită și imunitate la critica lui Lucas[1], evaluările obținute cu ajutorul modelului sunt de natură să ofere evidențe adiționale privind mecanismul de transmisie la nivel macroeconomic. În paralel, dezvoltarea structurii teoretice a modelului va continua prin includerea unor mecanisme suplimentare, care se referă, în principal, la acordarea unui rol activ politicilor fiscale, prin eliminarea naturii ricardiene[2] a agenților prezenți în model.

[1] Critica lui Lucas se referă la faptul că modelele în formă redusă nu sunt adecvate pentru evaluări de politici economice: o modificare a acestora poate genera o schimbare în comportamentul și așteptările agenților, afectând la nivelul coeficienților relațiile dintre variabilele economice. Dat fiind caracterul structural al specificației, parametrii din modelele DSGE sunt invarianți la schimbările de politici economice, conferind acestor modele imunitate la critica lui Lucas.

[2] Agenții ricardieni au posibilitatea de a substitui intertemporal consumul prin intermediul (dez-)acumulării de active. Sub ipoteza așteptărilor raționale, politicile fiscal-bugetare nu influențează comportamentul gospodăriilor. De exemplu, o relaxare fiscală finanțată prin împrumut public nu va impulsiona cererea agregată întrucât agenții anticipează consolidarea necesară în viitor pentru rambursarea acestuia, economisind resursele eliberate în prezent de măsura de relaxare.

Un alt proiect avut în vedere pentru anul 2015 se referă la construirea unui indicator al condiţiilor de afaceri (*business conditions index*), conform unei metodologii utilizate în cadrul Fed. Această analiză combină informaţia disponibilă în cadrul mai multor serii de date macroeconomice şi financiare într-un indicator sintetic cu scopul de a oferi, cu o frecvenţă ridicată, indicii cu privire la condiţiile mediului de afaceri.

O direcţie suplimentară de cercetare se referă la analiza descompunerii elementelor neobservabile (de exemplu deviaţia PIB, PIB potenţial) rezultate din aplicarea filtrului Kalman în procesul de evaluare a condiţiilor economice prin intermediul MAPM, în contribuţii din partea variabilelor observabile (de exemplu PIB real, curs de schimb, inflaţie). Această metodologie[3] are ca scop identificarea seriilor de date cu cel mai mare impact în determinarea poziţiilor ciclice ale principalelor variabile macroeconomice.

Pentru anul 2015 se are în vedere îmbunătăţirea cadrului de analiză care surprinde sintetizarea fluxurilor reale şi monetare derulate de agenţii economici autohtoni în conexiune cu partenerii comerciali şi financiari externi (*flow-of-funds*). În acest sens, se vor analiza evidenţele empirice privind investiţiile directe[4] atrase de economia românească, rezultatele obţinute fiind utilizate ca punct de referinţă în fundamentarea ipotezelor privind finanţarea deficitului de cont curent. De asemenea, în contextul trecerii la noul standard metodologic internaţional pentru elaborarea balanţei de plăţi, asigurat de manualul BPM6, în paralel cu adoptarea SEC 2010, se va analiza în termeni anuali evoluţia balanţei dintre economisire şi investiţii la nivel de economie şi din perspectiva principalelor sectoare instituţionale în perioada postcriză.

Un alt obiectiv se referă la îmbunătăţirea metodologiei factorilor comuni dinamici pentru prognoza pe termen scurt a PIB şi a componentelor acestuia prin adoptarea unor tehnici *bayesiene* de estimare a factorilor comuni. Această metodologie este adecvată pentru obţinerea de estimări pe eşantioane reduse şi are drept fundament atât conţinutul informaţional din eşantion, cât şi opinii-expert referitoare la fenomenul studiat.

Analiza mecanismului de transmisie monetară reprezintă una dintre temele centrale de cercetare macroeconomică. O direcţie de continuare a acestui demers vizează adâncirea analizei transmisiei modificărilor ratei dobânzii de pe piaţa monetară interbancară asupra ratelor dobânzilor la creditele şi depozitele clienţilor nebancari, prin investigarea eventualelor asimetrii ale procesului de *pass-through*, precum şi a modificărilor acestuia pe parcursul ultimilor ani, inclusiv în comparaţie cu alte economii din regiune (Republica Cehă, Polonia, Ungaria). Lucrarea urmează să fie publicată în seria „Caiete de studii".

O altă direcţie de cercetare are în vedere dezvoltarea cadrului analitic destinat extragerii şi evaluării informaţiilor relevante conţinute de randamentele titlurilor de stat în cazul României. Un prim demers în cadrul acestui proiect îl constituie

---

3 Metodologia este descrisă în lucrarea lui Andrle M. (2013) *Understanding DSGE Filters in Forecasting and Policy Analysis*, publicată de FMI.

4 Îmbunătăţirea continuă a atragerilor de investiţii străine orientate către sectoarele economiei care produc bunuri cu valoare adăugată ridicată contribuie la impulsionarea competitivităţii, la infuzia de capital şi de tehnologii moderne, precum şi la o creştere a productivităţii muncii, cu efect benefic asupra sustenabilităţii creşterii economice.

analiza comparativă a performanţelor principalelor metodologii de estimare a curbei randamentelor consacrate în practica băncilor centrale, respectiv metoda parametrică şi interpolarea utilizând funcţii *spline* cubice.

Îndeplinirea de către România a criteriilor de convergenţă nominală prevăzute prin Tratatul de la Maastricht constituie un prilej de reevaluare a coordonatelor procesului de adoptare a euro, inclusiv din perspectiva asigurării unui grad suficient de convergenţă reală, în vederea minimizării riscurilor asociate abandonării independenţei politicii monetare. O atenţie specială va fi acordată în anul 2015 analizei modificărilor structurale survenite la nivelul macroregiunilor ulterior aderării la Uniunea Europeană şi identificării principalelor cauze ale disparităţilor regionale din punct de vedere al veniturilor.

Demersurile de cercetare care vizează aria tematică a competitivităţii vor continua pe parcursul anului 2015, fiind urmărită concretizarea acestora sub forma unei lucrări cu caracter amplu, în cadrul căreia să fie studiată, din multiple perspective, sustenabilitatea poziţiei externe a economiei autohtone. În cadrul acestui studiu, abordarea clasică, bazată pe fluxuri comerciale brute, va beneficia de utilizarea unei game extinse de metodologii specifice, utilizate curent în literatura de specialitate (avantaj comparativ, descompunerea dinamicii cotei de piaţă la export), sau cu caracter de noutate (indicatorul presiunii de natură competitivă, indicele de sofisticare a exporturilor). De asemenea, lucrarea va include secţiuni dedicate unei analize a competitivităţii externe fundamentate cu ajutorul fluxurilor de valoare adăugată şi, respectiv, unei evaluări a procesului de ajustare a deficitului de cont curent, desfăşurat după declanşarea crizei economice.

Implementarea unor noi metode de prognoză, adecvate pentru gestionarea unui număr ridicat de factori explicativi, reprezintă un punct de interes pentru activitatea de cercetare din anul 2015. Extragerea informaţiei dintr-un set cuprinzător de indicatori poate conduce la creşterea robusteţii prognozelor pe termen scurt, mai ales în contextul economic actual, caracterizat de un grad ridicat de incertitudine, implicând o volatilitate pronunţată a principalelor serii macroeconomice. O direcţie importantă de cercetare în acest domeniu se referă, de asemenea, la introducerea unor noi tipuri de modele, capabile să monitorizeze economia în timp real prin utilizarea informaţiilor disponibile în fiecare lună.

Capitolul 13

Activitatea juridică a Băncii Naționale a României

În anul 2014, procesul de avizare a continuat să reprezinte o componentă importantă a activității juridice a Băncii Naționale a României, fiind supuse acestei operațiuni 55 de proiecte de acte normative inițiate de banca centrală, dintre care 47 de acte normative externe și 8 reglementări interne, și 40 de proiecte de acte normative cu caracter financiar-bancar inițiate de alte instituții și transmise spre analiză băncii centrale (Tabel 13.1).

De asemenea, au fost avizate 188 de proiecte de ordine de sancționare și de dispunere de măsuri aplicabile unor instituții de credit și unor instituții financiare nebancare, elaborate de direcțiile de specialitate din centrala Băncii Naționale a României, 6 ordine de sancționare a conducătorilor unor instituții de credit, precum și 13 ordine ale guvernatorului BNR privind radierea unor instituții financiare nebancare din Registrul general și/sau din Registrul special, 4 hotărâri privind încetarea de drept a autorizației de funcționare a unei instituții de credit, o hotărâre privind aprobarea prealabilă a procesului de fuziune prin absorbție a unei instituții de credit și o hotărâre privind suspendarea exercitării drepturilor de vot ale unor acționari ai unei instituții de credit.

O altă componentă a activității juridice au reprezentat-o elaborarea de proiecte de răspuns pentru 59 de petiții și 51 de scrisori transmise băncii centrale de către diverse persoane juridice sau instituții ale statului, precum și analiza și avizarea a 23 de acorduri, convenții, protocoale și contracte încheiate de BNR cu instituții din România și a unui ordin al guvernatorului BNR privind constituirea de comitete și comisii în cadrul băncii centrale.

În ceea ce privește activitatea de contencios și asistență contractuală, în anul 2014 aceasta s-a dezvoltat pe următoarele direcții principale: (i) elaborarea unui număr de 146 de lucrări pentru asigurarea reprezentării în fața instanțelor de judecată (cereri de chemare în judecată, întâmpinări, puncte de vedere, concluzii scrise); (ii) finalizarea a 771 de documente aferente cererilor de executare silită; (iii) întocmirea unui număr de 951 de răspunsuri în corespondența purtată cu instanțele de judecată și (iv) elaborarea unor proiecte de reglementări interne.

Din perspectiva activității desfășurate în cadrul SEBC, s-au asigurat reprezentarea Băncii Naționale a României la ședințele Comitetului Juridic (*Legal Committee*), colaborarea cu reprezentanții departamentelor corespondente din cadrul BCE și de la nivelul băncilor centrale naționale ale statelor membre ale Uniunii Europene și analiza documentației relevante transmise de Banca Centrală Europeană prin intermediul procedurii scrise – *written procedure* (27 de puncte de vedere).

Pe linia colaborării cu Ministerul Afacerilor Externe, s-a asigurat, în continuare, reprezentarea Băncii Naționale a României la ședințele trimestriale ale Grupului de lucru contencios UE (GLCUE) și au fost formulate puncte de vedere în cazul unor spețe cu incidență asupra domeniului de competență al băncii centrale (18 puncte de vedere).

Act normativ	Subiect
Lege nr. 29/2015 (Monitorul Oficial nr. 171/12.03.2015)	aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 113/2013 privind unele măsuri bugetare și pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului
Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 46/2014 (Monitorul Oficial nr. 475/27.06.2014)	modificarea și completarea Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal
Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 79/2014 (Monitorul Oficial nr. 902/11.12.2014)	modificarea și completarea Legii contabilității nr. 82/1991
Hotărârea Guvernului nr. 490/2014 (Monitorul Oficial nr. 442/17.06.2014)	aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli pe anul 2014 al Regiei Autonome „Imprimeria Băncii Naționale a României" din subordinea Băncii Naționale a României
Hotărârea Guvernului nr. 1053/2014 (Monitorul Oficial nr. 891/08.12.2014)	aprobarea Normelor de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 66/2014 privind aprobarea Programului de stimulare a cumpărării de autoturisme noi, cu modificările și completările ulterioare
Proiect de lege	emisiunile de obligațiuni ipotecare
Proiect de lege	supravegherea macroprudențială a sistemului financiar național
Proiect de lege	ratificarea Acordului privind transferul și mutualizarea contribuțiilor la Fondul unic de rezoluție, semnat la Bruxelles la 21 mai 2014
Proiect de lege	dezvoltarea finanțărilor participative
Propunere legislativă	completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori (PL-x nr. 345/2014)
Propunere legislativă	completarea art. 33 din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României
Proiect de lege	redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul financiar
Proiect de lege	schemele de garantare a depozitelor
Proiect de lege	Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar
Proiect de lege (înaintat Comisiilor în data de 12.05.2010)	holdingurile
Proiect de lege	completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori (PL-x nr. 337/2014)
Proiect de lege	modificarea și completarea Legii nr. 297/2014 privind piața de capital
Proiect de lege (înaintat Comisiilor în data de 15.12.2014)	pensiile ocupaționale
Proiect de lege	solicitarea, constituirea și administrarea garanțiilor aferente măsurilor derulate în cadrul Politicii Agricole Comune, precum și modificarea, respectiv abrogarea unor acte normative
Proiect de lege (proiect înaintat Comisiei Juridice a Camerei Deputaților în data de 15.12.2014)	insolvența persoanelor fizice
Proiect de lege	aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 115/2013 pentru instituirea unui nou termen în care să se finalizeze situația prevăzută la art. 6 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, precum și pentru prorogarea unor termene și pentru modificarea și completarea art. 45 din aceeași lege
Proiect de lege	mediatorul de credite pentru IMM
Propunere legislativă (proiect înaintat Comisiilor Camerei Deputaților în data de 08.10.2014)	organizarea și funcționarea caselor de ajutor reciproc
Propunere legislativă	îmbunătățirea structurii rezervelor internaționale ale României
Propunere legislativă	exploatarea resurselor naturale cu conținuturi de metale prețioase ale României

Tabel 13.1
Principalele acte normative asupra cărora Banca Națională a României a formulat observații și propuneri în anul 2014

continuare

Act normativ	Subiect
Propunere legislativă (proiect înaintat Comisiilor Camerei Deputaților în data de 10.06.2014)	privind amânarea executării silite a persoanelor fizice care au accesat credite în franci elvețieni
Propunere legislativă (respinsă de Senat în data de 23.03.2015)	modificarea și completarea Legii nr. 287/2009 privind Codul civil
Propunere legislativă	modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă și a Legii nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă
Propunere legislativă (respinsă de Senat în plen, la 18.03.2014)	impozitarea veniturilor rezultate din cesiunea creanțelor bancare
Propunere legislativă (retrimisă la Comisiile Camerei Deputaților, în data de 04.03.2015)	Lege privind unele măsuri de efectuare a reținerilor din veniturile obținute de persoanele fizice din contracte privind raporturi de muncă, în baza unor titluri executorii
Propunere legislativă	modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 141/2002 privind reglementarea depozitării semințelor de consum, regimul certificatelor de depozit pentru acestea și constituirea Fondului de garantare pentru certificatele de depozit (L97/2014)
Propunere legislativă (respinsă definitiv în data de 11.06.2014)	modificarea și completarea Codului de procedură fiscală
Propunere legislativă	modificarea Legii nr. 58/1934 asupra cambiei și biletului la ordin și a Legii nr. 59/1934 asupra cecului
Propunere legislativă (respinsă definitiv în data de 11.06.2014)	utilizarea monedei naționale
Ordonanță a Guvernului (proiect retrimis la Comisiile Camerei Deputaților în data de 06.05.2014)	modificarea și completarea Legii nr. 152/1998 privind înființarea Agenției Naționale pentru Locuințe
Hotărâre (proiect)	aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 101/2014 privind măsuri de reglementare a depozitării semințelor de consum și a regimului certificatelor de depozit pentru acestea
Ordonanță de urgență a Guvernului (s-a renunțat la proiect)	unele măsuri pentru accelerarea absorbției fondurilor structurale și de investiții europene și reorganizarea Fondului Român de Contragarantare
Propunere legislativă	modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 66/2014 privind aprobarea Programului de stimulare a cumpărării de autoturisme noi
Hotărâre a Guvernului (proiect)	aprobarea Normelor metodologice privind asistența medicală transfrontalieră

Totodată, a fost asigurată asistența juridică în cadrul negocierilor purtate cu reprezentanții Fondului Monetar Internațional, ai Băncii Mondiale și ai Comisiei Europene, în contextul acordurilor de împrumut încheiate de România cu organismele internaționale. De asemenea, au fost analizate și exprimate poziții, după caz, în legătură cu inițiative legislative ale Uniunii Europene, cu incidență asupra domeniului de competență al băncii centrale, și au fost elaborate puncte de vedere referitoare la implementarea în legislația națională a actelor emise de organismele europene (Autoritatea Bancară Europeană, Comitetul European pentru Risc Sistemic), precum și la problemele de natură legislativă din chestionarele adresate Băncii Naționale a României de către instituțiile internaționale (55 puncte de vedere).

De asemenea, s-a asigurat asistența de specialitate în ceea ce privește aspectele juridice de interes pentru Banca Națională a României din perspectiva adoptării monedei unice europene, prin participarea la ședințele Comitetului de pregătire a trecerii la euro desfășurate în cadrul BNR, dar și pentru soluționarea problemelor

legate de funcționarea sistemului TARGET2, precum și a celor apărute în cadrul activității sistemelor de plăți sau, în general, pentru soluționarea altor aspecte de natură juridică din activitatea băncii centrale, fiind formulate aproximativ 265 de opinii de specialitate.

În ceea ce privește dialogul pe teme juridice cu mediul financiar-bancar, în anul 2014 s-a continuat organizarea trimestrială a ,,Colocviilor juridice ale Băncii Naționale a României", în cadrul cărora s-au dezbătut teme de interes pentru specialiștii din domeniul financiar-bancar, dar și pentru mediul academic și de afaceri din România. La eveniment au participat jurişti din cadrul Băncii Naționale a României, al instituțiilor de credit, dar și reprezentanți ai Ministerului Justiției și ai Ministerului Finanțelor Publice, precum și personalități din mediul academic și de afaceri. Una dintre ediţiile acestui eveniment a ocazionat și organizarea conferinței internaționale *Post Crisis Mandates for Central Banks: Regulatory and Institutional Challenges,* la care au participat și specialiști din domeniul financiar-bancar internațional.

Capitolul 14

Cadrul instituțional și organizarea Băncii Naționale a României

Banca Națională a României este banca centrală a statului român, fiind o instituție publică independentă. Activitatea sa este reglementată de Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României.

Obiectivul fundamental al BNR îl constituie asigurarea și menținerea stabilității prețurilor. Principalele atribuții ale BNR sunt:

- elaborarea și aplicarea politicii monetare și a politicii de curs de schimb;
- autorizarea, reglementarea și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit, promovarea și monitorizarea bunei funcționări a sistemelor de plăți pentru asigurarea stabilității financiare;
- emiterea bancnotelor și a monedelor ca mijloace legale de plată pe teritoriul României;
- stabilirea regimului valutar și supravegherea respectării acestuia;
- administrarea rezervelor internaționale ale României.

1. Structura decizională și guvernanța corporativă

Banca Națională a României este condusă de un Consiliu de administrație, alcătuit din 9 membri numiți de Parlament pe o perioadă de cinci ani, cu posibilitatea reînnoirii mandatului. Potrivit legii, membrii Consiliului de administrație nu pot fi parlamentari sau membri ai unui partid politic și nu pot face parte din autoritatea judecătorească sau din administrația publică. Dintre cei 9 membri, 4 aparțin direct structurii executive permanente a Băncii Naționale: guvernatorul, prim-viceguvernatorul și cei 2 viceguvernatori. Ceilalți 5 membri ai Consiliului de administrație nu sunt salariați ai BNR. Președintele Consiliului de administrație este guvernatorul Băncii Naționale a României.

Consiliul de administrație este organismul cu drept de decizie în ceea ce privește: (i) stabilirea politicilor în domeniul monetar și al cursului de schimb; (ii) autorizarea, reglementarea și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și monitorizarea sistemelor de plăți; (iii) organizarea internă a băncii. Consiliul de administrație hotărăște, de asemenea, care sunt atribuțiile ce revin structurilor executive și personalului Băncii Naționale a României.

Pentru asigurarea eficienței procesului decizional, în cadrul BNR funcționează trei structuri operative cu responsabilități în exercitarea principalelor funcții ale unei bănci centrale: Comitetul de politică monetară, Comitetul de supraveghere și Comitetul de administrare a rezervelor internaționale. Aceste comitete permanente au regulamente proprii de funcționare prin care sunt detaliate componența, atribuțiile și responsabilitățile specifice.

Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României

numit de Parlamentul României prin Hotărârea nr. 27 din 16 iunie 2014

Academician Mugur Constantin Isărescu
Guvernator, Președinte al Consiliului de administrație

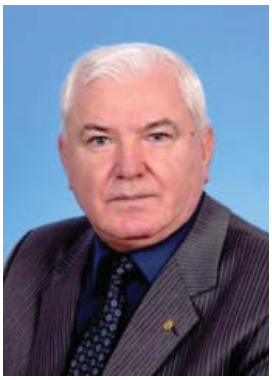
Prof. univ. dr. Florin Georgescu
Prim-viceguvernator, Vicepreședinte al Consiliului de administrație

Dr. Bogdan Olteanu
Viceguvernator, Membru al Consiliului de administrație

Prof. univ. dr. Liviu Voinea
Viceguvernator, Membru al Consiliului de administrație

Prof. univ. dr. Marin Dinu
Membru al Consiliului de administrație

Academician Daniel Dăianu
Membru al Consiliului de administrație

Dr. Gheorghe Gherghina
Membru al Consiliului de administrație

Conf. univ. dr. Ágnes Nagy
Membru al Consiliului de administrație

Prof. univ. dr. Virgiliu Stoenescu
Membru al Consiliului de administrație

Act legislativ

Hotărâre nr. 27 din 16 iunie 2014
Monitorul Oficial, Partea I, nr. 443, 17 iunie 2014
Hotărâre pentru numirea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României

În temeiul prevederilor art. 67 din Constituția României, republicată, și ale art. 32 alin. (1), ale art. 33 alin. (2) - (4) din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, cu modificările ulterioare,

Parlamentul României adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. – Se numesc în Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României, cu nominalizarea conducerii executive a acesteia, pentru o perioadă de 5 ani, membrii prevăzuți în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art. 2. – Prezenta hotărâre intră în vigoare la data de 11 octombrie 2014.

Această hotărâre a fost adoptată de Camera Deputaților și de Senat în ședința comună din 16 iunie 2014, cu respectarea prevederilor art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

p. PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR	PREȘEDINTELE SENATULUI
VIOREL HREBENCIUC	CĂLIN-CONSTANTIN-ANTON POPESCU-TĂRICEANU

București, 16 iunie 2014.
Nr. 27.

ANEXĂ

Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României

1. Mugur Isărescu	– președinte al Consiliului de administrație și guvernator al Băncii Naționale a României
2. Florin Georgescu	– vicepreședinte al Consiliului de administrație și prim-viceguvernator al Băncii Naționale a României
3. Bogdan Olteanu	– membru al Consiliului de administrație și viceguvernator al Băncii Naționale a României
4. Liviu Voinea	– membru al Consiliului de administrație și viceguvernator al Băncii Naționale a României
5. Marin Dinu	– membru al Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României
6. Daniel Dăianu	– membru al Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României
7. Gheorghe Gherghina	– membru al Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României
8. Ágnes Nagy	– membru al Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României
9. Virgiliu Stoenescu	– membru al Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României

Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României
în perioada 11 octombrie 2009 – 10 octombrie 2014

1. Mugur Isărescu	– președinte al Consiliului de administrație și guvernator al Băncii Naționale a României
2. Florin Georgescu	– vicepreședinte al Consiliului de administrație și prim-viceguvernator al Băncii Naționale a României
3. Bogdan Olteanu	– membru al Consiliului de administrație și viceguvernator al Băncii Naționale a României
4. Cristian Popa	– membru al Consiliului de administrație și viceguvernator al Băncii Naționale a României
5. Marin Dinu	– membru al Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României
6. Nicolae Dănilă	– membru al Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României
7. Virgiliu Stoenescu	– membru al Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României
8. Ágnes Nagy	– membru al Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României
9. Napoleon Pop	– membru al Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României

Comitetul de politică monetară (CPM) reprezintă o structură permanentă, cu rol consultativ și decizional. Este alcătuit din 10 membri[1] și este condus de guvernatorul BNR. Atribuțiile comitetului se circumscriu obiectivului fundamental al băncii centrale, ele vizând în principal caracteristicile strategiei și cadrului operațional ale politicii monetare, configurarea și implementarea politicii monetare, precum și cercetarea economică adiacentă. Astfel, CPM dezbate și stabilește conținutul, structura și configurația materialelor/rapoartelor de analiză în domeniul politicii monetare, ale proiecțiilor evoluțiilor macroeconomice pe diferite orizonturi de timp, precum și ale propunerilor privind conduita politicii monetare, pe care le înaintează ulterior spre analiză și aprobare Consiliului de administrație al BNR. Totodată, CPM sprijină procesul de deliberare și adoptare a deciziilor de politică monetară prin discutarea, aprobarea și punerea periodică la dispoziția Consiliului de administrație al BNR a unor analize/studii întocmite de direcțiile de specialitate, abordând arii de cercetare/tematici relevante pentru conducerea politicii monetare. În același timp, CPM discută, analizează și propune Consiliului de administrație al BNR, ori de câte ori este nevoie, revizuiri ale unor caracteristici ale strategiei politicii monetare (incluzând ținta de inflație) și ale unor instrumente ale politicii monetare, în vederea adecvării acestora din perspectiva atingerii obiectivului fundamental al BNR și a armonizării lor cu standardele în domeniu ale BCE. Conform calendarului anual al ciclurilor trimestriale de prognoză, aprobat de Consiliul de administrație al BNR, în cursul anului 2014 au avut loc 16 ședințe ale CPM, iar în primele cinci luni din 2015 s-au desfășurat 8 ședințe.

Comitetul de supraveghere este o structură permanentă cu caracter deliberativ și decizional, compusă din 10 membri și condusă de guvernatorul BNR. Atribuțiile și competențele sale vizează activitățile de evaluare și monitorizare a funcționării instituțiilor de credit din perspectiva calității activelor, a performanțelor financiare și a încadrării lor în nivelul reglementat al indicatorilor de prudență bancară, dar și de asigurare a bazei de reglementare, conform legislației specifice și practicilor internaționale în materie, precum și a instituțiilor financiare nebancare și a instituțiilor de plată.

În perioada 2014 – martie 2015, Comitetul de supraveghere a adoptat hotărâri în cadrul a 25 de ședințe, materialele analizate vizând, în principal, următoarele aspecte: (i) notificarea intenției privind dobândirea de participații calificate la capitalul social al instituțiilor de credit și/sau majorarea acestor participații; (ii) cereri prezentate de instituțiile de credit, persoane juridice române, potrivit reglementărilor prudențiale, cu privire la modificările intervenite în situația acestora referitoare la persoanele desemnate să exercite responsabilități de administrare și/sau conducere, completarea obiectului de activitate, auditorul financiar, operațiunile în condiții de favoare prevăzute în pachetele de măsuri remuneratorii și stimulente pentru salariați, fuziuni etc.; (iii) proiecte de acte normative ale băncii centrale sau ale altor autorități care vizează activitatea instituțiilor de credit și a instituțiilor financiare nebancare; (iv) monitorizarea evoluțiilor privind stabilitatea financiară, identificarea, monitorizarea și evaluarea riscurilor sistemice și ale instituțiilor de credit de importanță sistemică, analize specifice (accesul la finanțare al IMM, monitorizarea condițiilor și termenilor de creditare, monitorizarea modului în care sistemul financiar contribuie la reluarea sustenabilă a creditării economiei reale etc.), analize

[1] Începând cu data de 4 noiembrie 2014; anterior, comitetul era alcătuit din 9 membri.

referitoare la activitatea Centralei Riscului de Credit și a Centralei Incidentelor de Plăți (utilizarea informațiilor din bazele de date, transmiterea informațiilor din baza de date a Centralei Riscului de Credit la Banca Centrală Europeană în conformitate cu Recomandarea BCE/2014/7), analize și propuneri privind sistemele de plăți și sistemele de decontare, inclusiv transpunerea legislației europene în domeniul plăților; (v) alte speţe legate de funcţionarea sistemului bancar.

Comitetul de administrare a rezervelor internaționale (CARI) reprezintă o structură permanentă, responsabilă pentru îndeplinirea, prin decizii de natură tactică, a obiectivelor strategice fixate de către Consiliul de administrație în domeniul administrării rezervelor internaționale. CARI este format din 11 membri și este condus de guvernatorul BNR. În conformitate cu atribuțiile stabilite de către Consiliul de administrație, comitetul analizează evoluția climatului economico-financiar global și formulează propuneri privind strategia de administrare a rezervelor, analizează încadrarea în limitele strategice și tactice și evaluează performanţa lunară a portofoliilor, face recomandări privind implementarea de noi instrumente financiare și stabilește lista entităților cu care se pot derula tranzacții, a emitenților pentru plasamentele în hârtii de valoare, precum și a activelor acceptate pentru investire. CARI se reunește și ia decizii ori de câte ori evoluțiile de pe piețele financiare o impun, la convocarea președintelui sau, în lipsa acestuia, a vicepreședintelui. În urma analizelor efectuate, comitetul a aprobat pe parcursul anului 2014 extinderea gamei de produse financiare și emitenți eligibili pentru tranzacționare. În prima parte a anului 2015, au fost examinate în continuare opțiuni investiționale ce vizează diversificarea expunerilor BNR și îmbunătățirea performanţei portofoliilor, în condițiile menținerii accentului pe siguranța și lichiditatea plasamentelor.

Comitetul de pregătire a trecerii la euro din cadrul BNR reprezintă o structură cu rol consultativ și de analiză a activității de pregătire a adoptării euro, funcționând ca un cadru formalizat de dezbateri, cu rol de suport al deciziilor băncii centrale în procesul de aderare la Uniunea Economică și Monetară. Atribuțiile Comitetului de pregătire a trecerii la euro sunt, în principal, următoarele: (i) analizarea coordonatelor strategiei de adoptare a euro aflate în sfera de competențe a băncii centrale; (ii) evaluarea periodică a stadiului de pregătire pentru adoptarea euro, cu referire la îndeplinirea criteriilor de la Maastricht și la gradul de sincronizare a ciclului economic cu cel al zonei euro; (iii) analizarea măsurilor de modificare a cadrului operațional al politicii monetare în vederea armonizării depline a acestuia cu cel al Băncii Centrale Europene; (iv) analizarea contribuțiilor BNR la actualizările periodice ale Programului de convergență; (v) avizarea poziției BNR în contextul lucrărilor Comitetului Interministerial pentru trecerea la euro.

În cursul anului 2014 au avut loc 5 ședințe ale Comitetului de pregătire a trecerii la euro, iar alte 3 s-au desfășurat în primele 5 luni ale anului 2015. Temele abordate în cadrul acestora au vizat domenii precum: convergența nominală și reală, cadrul de rezoluție bancară la nivel european, Uniunea Bancară, derularea procesului de adoptare a monedei unice în alte țări, oportunitatea recurgerii la programe de *twinning* pentru pregătirea instituțională a intrării în zona euro.

În luna mai 2014 a fost constituit Grupul de lucru interdepartamental pentru pregătirea operațională a Băncii Naționale în vederea aderării României la Uniunea Bancară, acesta fiind înființat ca substructură temporară a Comitetului de pregătire a trecerii la euro. Constituirea grupului a pus bazele creării la nivelul BNR a unui cadru formalizat în vederea aderării României la Uniunea Bancară. Coordonarea grupului de lucru este asigurată de un membru al conducerii executive. În cursul anului 2014 au avut loc mai multe ședințe care au vizat analizarea aspectelor procedurale cu privire la aderarea la Uniunea Bancară, elaborarea unui calendar estimativ de aderare și inițierea unor discuții tehnice cu reprezentanții BCE.

Din anul 2010 în cadrul BNR își desfășoară activitatea **Comitetul de armonizare a raportărilor statistice ale instituțiilor de credit și instituțiilor financiare nebancare**, care funcționează ca o structură permanentă, cu rol consultativ, de analiză, evaluare și sprijin acordat conducerii executive în adoptarea deciziilor privind armonizarea, atât pe plan intern, cât și cu SEBC, precum și privind simplificarea raportărilor statistice transmise la BNR de către instituțiile de credit și instituțiile financiare nebancare din România. Comitetul, compus din 8 membri, este condus de guvernatorul BNR. La ședințe pot participa ca invitați și reprezentanți ai Asociației Române a Băncilor sau ai instituțiilor financiare nebancare. Unul dintre proiectele promovate de acest comitet vizează implementarea în cadrul BNR a unui sistem *Data Warehouse – Business Intelligence* menit să asigure optimizarea fluxurilor de informații între direcțiile din banca centrală și promovarea unor instrumente performante de analiză și raportare a datelor. Derularea acestui proiect a continuat și pe parcursul anului 2014.

De asemenea, în cadrul BNR funcționează și **Comitetul de audit**, care are rolul de a consolida cadrul de guvernanță corporativă implementat. Comitetul de audit este un organism independent față de conducerea executivă a BNR, fiind format din cei 5 membri ai Consiliului de administrație care nu fac parte din conducerea executivă a băncii.

În 2014, componența Comitetului de audit s-a schimbat, odată cu numirea de către Parlament a unui nou Consiliu de administrație. Comitetul și-a început noul mandat în toamna anului 2014 pentru o perioadă de 5 ani. În concordanță cu bunele practici de guvernanță care recomandă rotirea președintelui Comitetului de audit, de regulă după două mandate, Consiliul de administrație al BNR a decis alegerea unui nou președinte al acestui for.

Comitetul de audit are rol consultativ, sprijinind Consiliul de administrație în supervizarea sistemului de control intern, de management al riscurilor și de guvernanță al băncii, precum și în supervizarea proceselor de audit intern și extern. Comitetul de audit se întrunește cel puțin o dată pe trimestru și ori de câte ori este necesar. La întâlnirile sale sunt invitați să participe, în mod curent, reprezentanții conducerii Direcției audit intern și secretarul comitetului. Pentru clarificarea unor aspecte supuse examinării, comitetul poate invita la ședințele sale membri ai conducerii executive, reprezentanți ai conducerii structurilor organizatorice ale BNR și alți specialiști, inclusiv persoane din afara acesteia. Prin atribuțiile și activitatea sa, Comitetul de audit susține independența efectivă a auditului intern în BNR.

În anul 2014, Comitetul de audit s-a reunit în 7 ședințe, dintre care una ocazionată de discuții pe marginea situațiilor financiare cu fostul auditor extern, al cărui mandat s-a încheiat în 2014. De asemenea, Comitetul de audit s-a implicat în supervizarea procesului de selectare a firmei furnizoare de servicii de auditare externă a situațiilor financiare ale BNR pentru anii 2014-2018, conform atribuțiilor ce-i revin prin regulamentul propriu de organizare și funcționare.

Activitățile Comitetului de audit au mai cuprins, printre altele: analizarea și discutarea rezultatelor misiunilor de audit intern, analizarea și avizarea planului anual de audit intern (inclusiv modificările acestuia) și a rapoartelor periodice de activitate ale Direcției audit intern.

Pe lângă Comitetul de audit, sistemul de control intern al BNR cuprinde mai multe paliere de control.

Niveluri de control extern

Statutul BNR prevede două paliere de control extern, respectiv auditorul extern, desemnat să auditeze conturile anuale ale BNR, și Curtea de Conturi, care efectuează controlul ulterior asupra operațiunilor comerciale efectuate de BNR.

Niveluri de control intern

Banca Națională a României are o abordare funcțională a administrării riscurilor, care constă în faptul că fiecare direcție din cadrul băncii este responsabilă cu identificarea, evaluarea și administrarea riscurilor asociate activităților și operațiunilor pe care le desfășoară. Procesul de administrare a riscurilor este o componentă a sistemului de control intern al BNR și reprezintă prima linie de apărare a băncii împotriva factorilor care pot amenința îndeplinirea obiectivelor și planurilor de acțiune stabilite. În acest scop, fiecare structură operațională aplică un set de proceduri de control operațional în domeniul său de activitate, în conformitate cu nivelul de toleranță la risc stabilit *ex ante* de către structurile de decizie.

De asemenea, în cadrul BNR este pusă în practică abordarea cunoscută sub denumirea de „zid chinezesc", prin care este asigurată, pe de o parte, separația între departamentele responsabile cu elaborarea și, respectiv, implementarea politicii monetare, iar pe de altă parte, între acestea și cele care îndeplinesc alte funcții statutare (de exemplu, supravegherea prudențială sau supravegherea sistemelor de plăți).

Pe anumite segmente de activitate, care au expunere financiară cu nivel ridicat de risc, de exemplu administrarea rezervelor internaționale, este funcțională și o a doua linie de apărare, care monitorizează respectarea limitelor de risc aprobate de conducerea executivă a băncii și raportează eventualele neconformități. În cadrul acestei linii de apărare, un rol important revine comitetelor decizionale/consultative de specialitate care funcționează în cadrul băncii centrale – Comitetul de politică monetară, Comitetul de administrare a rezervelor internaționale și Comitetul de supraveghere – din care fac parte membri ai conducerii executive și specialiști din domeniile respective.

Independent de monitorizarea riscurilor de către structurile operaționale, Direcţia audit intern din cadrul BNR, care funcţionează ca o a treia linie de apărare, examinează ansamblul controalelor implementate şi determină dacă acestea sunt concepute şi funcţionează în mod adecvat, astfel încât să asigure credibilitatea şi integritatea informațiilor financiare şi operaționale, eficacitatea şi eficienţa activităţilor desfăşurate, protecţia activelor, conformitatea cu prevederile legale şi contractuale aplicabile.

Pe parcursul anului 2014, au fost efectuate 38 de misiuni de audit, majoritatea fiind axate pe evaluarea gradului de adecvare şi a eficacității sistemului de control intern, a guvernanţei şi managementului riscurilor din cadrul BNR. Se menține tendința de întărire a rolului consultativ al auditului intern reflectată în proporţia constantă de misiuni de consultanţă derulate.

Misiunile de audit, de asigurare şi de consultanţă realizate s-au concretizat în observaţii şi recomandări prezentate în rapoarte de audit/consultanţă care au fost transmise conducerii structurilor organizatorice auditate, conducerii executive coordonatoare, guvernatorului şi Comitetului de audit.

Similar anilor precedenți, BNR a răspuns solicitărilor Comitetului Auditorilor Interni (IAC) – structură a SEBC cu responsabilităţi în sfera auditului intern – de a efectua o serie de activități specifice. Acestea au constat, pe de o parte, în misiuni de audit cu sferă de cuprindere şi obiective stabilite de acest organism, iar pe de altă parte, în furnizarea de suport şi contribuții la pregătirea metodologiei de lucru aplicabile acestor misiuni. Astfel, în anul 2014 s-a asigurat participarea la elaborarea planului multianual de audit al IAC pentru anii 2015-2017, planificarea exercițiului *follow-up* 2014, elaborarea programului de pregătire profesională al IAC pentru 2015, precum şi la alte activități generate de crearea Mecanismului unic de supraveghere.

De asemenea, BNR a fost reprezentată în grupul de lucru de audit în domeniul statisticii – *Audit Task Force on Statistics.*

Pe linia colaborării cu alte bănci centrale, BNR a primit propunerea Oficiului TAIEX al Comisiei Europene privind oferirea de asistență tehnică în domeniul auditului intern reprezentanților Băncii Naționale a Republicii Macedonia. Pe baza analizei experienței şi competențelor de audit intern, reprezentanții Băncii Naționale a Republicii Macedonia au selectat Banca Națională a României pentru efectuarea vizitei de studiu şi familiarizarea cu practicile de audit în BNR şi Sistemul European al Băncilor Centrale.

În ultimul trimestru al anului 2014, BNR a organizat, împreună cu Asociația Auditorilor Interni din România, conferința „Guvernanța şi rolul auditului intern".

2. Evoluții organizatorice

2.1. Managementul resurselor umane

Implementarea unui sistem integrat de management al resurselor umane

Începând cu data de 1 ianuarie 2014, Banca Națională a României a pus în practică un sistem integrat de management al resurselor umane, care reflectă cele mai bune practici, pe plan intern și internațional, în domeniul managementului capitalului uman, fiind totodată un răspuns la modificările de substanță înregistrate pe piața muncii, ca urmare a accesului în viața profesională a unor generații de salariați cu comportamente, mentalități și aspirații diferite de cele ale generațiilor anterioare.

Sistemul de management al resurselor umane creează cadrul pentru recunoașterea, susținerea și recompensarea performanței și integrarea proceselor specifice (recrutare și selecție, managementul performanței, managementul recompensei, managementul carierei), fiind bazat pe o analiză completă a activității și a posturilor existente la nivelul băncii.

În urma analizei din punct de vedere al responsabilității, complexității și al impactului în organizație al fiecărui post, a fost construit unui sistem de remunerare adaptat noului cadru. Principiile guvernante care au stat la baza conceperii politicii salariale au fost echitatea internă (posturi cu responsabilități, complexitate și impact similare în organizație sunt remunerate similar) și competitivitatea externă (aliniere cu practicile salariale din piață).

Pornind de la evaluarea posturilor, valorile și nevoile instituționale, precum și de la modelul de competențe existent anterior implementării, a fost redefinit modelul de competențe al Băncii Naționale a României, astfel:

- 4 competențe generale: orientare către performanță, comunicare eficientă, cooperare și integritate organizațională;
- o competență specifică ariei de activitate, stabilită în funcție de natura activității desfășurate de către structurile organizatorice din bancă: managementul informațiilor, gândire conceptuală, gândire operațională, orientare către client, respectiv managementul relațiilor strategice;
- 2 competențe manageriale: conducerea și dezvoltarea echipei.

Includerea în model a competențelor manageriale a formalizat importanța deosebită acordată procesului de conducere și dezvoltare a echipei și a accentuat necesitatea dezvoltării manageriale.

Activități de modificare și reorganizare a structurilor organizatorice

În cursul anului 2014 a fost continuată efectuarea unor modificări în atribuțiile și activitatea structurilor organizatorice ale Băncii Naționale a României, respectiv centrală și unități teritoriale.

În contextul exigențelor impuse de noul cadru european în materia rezoluției bancare și al impactului acestora asupra modului de organizare instituțională a autorităților naționale competente cu exercitarea acestei funcții, începând cu luna noiembrie 2014, în cadrul Băncii Naționale a României a fost înființată Direcția rezoluție bancară prin reorganizarea și transformarea Direcției gestiunea crizelor financiare. Noua direcție este structurată în două servicii, respectiv Serviciul coordonare strategii și politici de rezoluție și Serviciul pregătire și implementare decizii de rezoluție, și are ca principale competențe: (i) exercitarea atribuțiilor privind rezoluția instituțiilor de credit; (ii) evaluarea situației instituțiilor de credit și stabilirea planurilor de redresare și de rezoluție ale acestora; (iii) înființarea colegiilor de rezoluție pentru instituțiile de credit, elaborarea planurilor de rezoluție și implementarea deciziilor de rezoluție adoptate.

Începând cu luna octombrie 2014, în cadrul Cancelariei BNR a fost aprobată înființarea „Compartimentului de proiecte strategice", care are ca principale atribuții sprijinirea structurilor organizatorice ale băncii în realizarea de proiecte și strategii conform deciziilor Consiliului de administrație sau ale conducerii executive și monitorizarea stadiului implementării proiectelor strategice.

Necesitatea asigurării condițiilor optime pentru asigurarea eficienței și siguranței transportului intern al instituției a determinat înființarea, începând cu luna octombrie 2014, a „Serviciului tehnic mentenanță parc auto" în cadrul Direcției tehnică și mentenanță, având ca principale atribuții: (i) asigurarea controlului tehnic și mentenanței parcului auto; (ii) formularea propunerilor privind casarea și achiziția de autovehicule; (iii) gestionarea și derularea contractelor de achiziții sau leasing.

De asemenea, în cursul anului 2014 Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României a aprobat:

- preluarea de către Direcția stabilitate financiară a atribuțiilor Direcției plăți referitoare la reprezentarea Băncii Naționale a României în Comitetul pentru sisteme de plăți și de decontare în Grupul de lucru pentru politica sistemelor de plăți de retail și în Grupul de lucru privind monitorizarea sistemelor de plăți și a sistemelor de decontare a operațiunilor cu instrumente financiare din cadrul structurilor Sistemului European al Băncilor Centrale;
- preluarea activităților de consiliere juridică și de suport informatic din agenții și centralizarea acestora la nivelul sucursalelor regionale;
- concentrarea activității de suport informatic în centrala băncii, sucursalele regionale fiind implicate în activitatea de gestionare a situațiilor în care sunt constatate disfuncționalități la nivelul infrastructurii de comunicații care împiedică acordarea de asistență tehnică sau remedierea unor defecțiuni prin acces la distanță.

Modificările organizatorice și noile atribuții rezultate au fost prevăzute în forma actualizată a Regulamentului nr. 3/2011 privind organizarea și funcționarea Băncii Naționale a României, aprobată de Consiliul de administrație în data de 15 decembrie 2014.

Activități de recrutare, selecție și mobilitate internă

În cursul anului 2014 a fost înregistrată o fluctuație de personal de 4,24 la sută, la data de 31 decembrie numărul salariaților din Banca Națională a României fiind de 1 863 persoane.

Pe parcursul anului 2014, un număr de 19 salariați au fost promovați în funcții de conducere, 57 în funcții superioare de execuție, iar 48 de salariați și-au schimbat locul de muncă prin mobilitate internă.

Activitatea de perfecționare profesională

În anul 2014, programele de perfecționare profesională în țară și în străinătate au cuprins 1 298 participări la diverse forme de perfecționare pentru un număr de 823 de salariați ai Băncii Naționale a României (45 la sută din totalul salariaților băncii centrale).

În ceea ce privește situația perfecționării profesionale în țară, s-au înregistrat 1 066 participări pentru un număr de 740 salariați, principalul furnizor de programe de pregătire fiind Institutul Bancar Român, respectiv 58 la sută din totalul participărilor la cursurile organizate în țară derulându-se prin intermediul acestuia.

O serie importantă de programe de perfecționare profesională desfășurate în colaborare cu Institutul Bancar Român s-au realizat prin „Programul executiv de dezvoltare a abilităților de *leadership*", la care au participat salariații cu funcții de conducere din centrala și sucursalele băncii.

În ceea ce privește participarea la formele de perfecționare profesională externă, s-a înregistrat un număr de 232 participări pentru 180 de salariați din centrală și structurile teritoriale, tematicile formelor de perfecționare profesională fiind diverse, de la cele specifice domeniului de activitate (supraveghere, statistică, audit intern, sisteme de plăți, reglementare și autorizare etc.), până la cele de *leadership, soft-skills* și creștere a eficienței manageriale.

2.2. Tehnologia informației

În anul 2014 au fost demarate, continuate sau finalizate o serie de proiecte informatice având ca obiectiv principal eficientizarea schimbului de informații între Banca Națională a României și diverse instituții: (i) inițierea și finalizarea la termen a primei etape a proiectului EBA-ITS care a presupus instalarea și configurarea unui sistem informatic care să permită colectarea, validarea și raportarea în format XBRL a datelor financiare și prudențiale (FINREP, COREP) către Autoritatea Bancară Europeană, în contextul aplicării de către BNR a directivei europene CRD IV; (ii) migrarea sistemului informatic Centrala Riscului de Credit pe o platformă tehnologică superioară, care asigură o viteză mai mare de prelucrare a informațiilor în beneficiul utilizatorilor interni și externi, precum și demararea procesului de actualizare a CRC în conformitate cu modificările aduse de Regulamentul BNR nr. 2/2012, care presupun raportarea de noi informații necesare Direcției stabilitate financiară; (iii) lansarea în producție a unei noi versiuni a sistemului informatic de raportări la BNR, respectiv SIRBNR-SD, care reprezintă extinderea SIRBNR în vederea semnării digitale a mesajelor XML prin care entitățile raportoare transmit datele la BNR; (iv) finalizarea sistemului informatic

SHDB privind gestionarea, validarea și procesarea datelor aferente deținătorilor de titluri de valoare și extinderea aplicației CSDB prin preluarea de noi tipuri de titluri de valoare, precum instrumentele financiare negociabile de natura datoriei și emisiunile acțiunilor listate pe piețele externe de capital; (v) proiectarea unui sistem de tip *Data Warehouse – Business Intelligence* (DW-BI), care să permită valorificarea la un nivel superior a datelor care se colectează periodic prin sistemele operaționale, precum și extragerea de rapoarte complexe destinate factorilor de decizie sau diverselor instituții internaționale; în 2014 a fost lansat în producție primul dintre cele 9 domenii, respectiv Conturile Naționale Financiare.

De asemenea, au fost implementate o serie de proiecte având drept scop eficientizarea activității unor departamente din cadrul Băncii Naționale a României, precum: (i) aplicația Operațiuni de Piață Monetară, care a fost actualizată pentru preluarea automată a ofertelor/solicitărilor aferente operațiunilor de piață monetară și a facilităților permanente acordate de către Banca Națională a României participanților eligibili în scopul reducerii timpilor de derulare a operațiunilor pe bază multilaterală și a riscurilor operaționale; (ii) aplicația informatică de suport pentru Planul de continuitate a activității BNR (PCA-BNR), care facilitează activitățile curente și excepționale din sfera PCA; (iii) extinderea sistemului de gestiune financiar-contabilă, achiziții, resurse umane și salarizare, bazat pe suita de aplicații Oracle e-Business versiunea R12, cu o soluție actualizată pentru planificarea și derularea achizițiilor publice.

În anul 2014 a fost finalizat procesul de trecere de la standardul de codificare instituțională SEC 1995 la standardul SEC 2010, care a determinat reproiectarea unui număr important de raportări colectate și prelucrate atât prin sistemul informatic de raportare SIRBNR, care oferă un cadru unic de raportare de o manieră modernă și eficientă pentru instituțiile de credit, cât și prin sistemul RAPDIR, destinat colectării *online*, prin Internet, a raportărilor statistice și prudențiale de la o gamă variată de entități raportoare (instituții de credit, instituții financiare nebancare, agenți economici, persoane fizice).

De asemenea, pe parcursul anului 2014 a fost realizată trecerea la noua infrastructură de comunicații a SEBC denumită generic Corenet3, proiect realizat împreună cu Banca Centrală Europeană și cu Telecom Italia. Utilizând această nouă infrastructură a fost implementat și noul sistem de teleconferință al băncilor centrale membre ale SEBC, bazat pe tehnologie *Voice over IP* (VoIP). Noul sistem intern de telefonie VoIP a fost operaționalizat în 2014 pentru un număr de 10 unități teritoriale ale BNR (Argeș, Bacău, Brăila, Brașov, Buzău, Constanța, Dolj, Galați, Prahova și Sibiu), urmând ca proiectul să fie finalizat în cursul anului 2015.

În cadrul sistemului informatic al BNR a fost operaționalizată aplicația informatică destinată automatizării fluxurilor de documente electronice între structurile instituției. Noua aplicație asigură atât gestiunea înregistrării documentelor, cât și circulația acestora în fluxuri de lucru.

Pe parcursul anului 2014 a fost testat și implementat proiectul *Secure ESCB Email Project* privind securizarea mesajelor electronice în cadrul Sistemului European al Băncilor Centrale, oferindu-se astfel servicii de criptare și semnare ale mesajelor de poștă electronică, utilizând certificate digitale emise de Autoritatea de Certificare cu chei publice ESCB-PKI.

Organigrama Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2014

CONSILIUL DE

Guvernator

- Comitetul de politică monetară
- Comitetul de supraveghere
- Comitetul de administrare a rezervelor internaționale

Viceguvernator **Liviu Voinea**

DIRECȚIA STABILITATE FINANCIARĂ

- Serviciul instituții financiare
- Serviciul piețe financiare și infrastructură financiară
- Serviciul riscuri macroprudențiale
- Serviciul riscuri bancare
- Serviciul monitorizare sisteme de plăți și sisteme de decontare

DIRECȚIA RELAȚII INTERNAȚIONALE

- Serviciul Uniunea Europeană
- Serviciul relații externe

DIRECȚIA STATISTICĂ

- Serviciul statistică monetară și financiară
- Serviciul balanța de plăți
- Serviciul raportări statistice directe
- Serviciul procesare date statistice
- Serviciul administrare date SIRBNR

DIRECȚIA SECRETARIAT

- Serviciul evidență documente
- Serviciul arhivă
- Serviciul bibliotecă
- Serviciul informare publică
- Serviciul organizare evenimente
- Serviciul transport parc auto comun
- Cantina salariaților

Prim-viceguvernator **Florin Georgescu**

DIRECȚIA REGLEMENTARE ȘI AUTORIZARE

- Serviciul reglementare activități financiare și instituții financiare nebancare
- Serviciul reglementare contabilă și valutară
- Serviciul autorizare
- Serviciul reglementare prudențială bancară 1
- Serviciul reglementare prudențială bancară 2

DIRECȚIA SUPRAVEGHERE

- Serviciul inspecție I
- Serviciul inspecție II
- Serviciul inspecție III
- Serviciul evaluare a sistemului bancar, metodologie și proceduri de supraveghere
- Serviciul inspecție instituții financiare nebancare și instituții de plată
- Serviciul monitorizarea aplicării sancțiunilor internaționale, prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului

DIRECȚIA EMISIUNE, TEZAUR ȘI CASIERIE

- Serviciul emisiune
- Serviciul gestionarea numerarului
- Serviciul tezaurul central
- Serviciul coordonare procesare numerar

DIRECȚIA PLĂȚI

- Serviciul administrare ReGIS
- Serviciul depozitare și decontare instrumente financiare
- Serviciul procesare mesaje financiare
- Serviciul administrare TARGET2

DIRECȚIA CONTABILITATE

- Serviciul contabilitate operațională și norme contabile proprii
- Serviciul contabilitatea administrației proprii – financiar
- Serviciul contabilitatea administrației proprii – patrimoniu

DIRECȚIA REZOLUȚIE BANCARĂ

- Serviciul coordonare strategii și politici de rezoluție
- Serviciul pregătire și implementare decizii de rezoluție

DIRECȚIA PATRIMONIU ȘI INVESTIȚII

- Serviciul investiții
- Serviciul patrimoniu mobiliar
- Serviciul patrimoniu imobiliar
- Muzeul Băncii Naționale a României

Notă:
Corespondența culorilor arată coordonarea compartimentelor

ADMINISTRAȚIE

Comitetul de audit

Mugur Isărescu

Viceguvernator **Bogdan Olteanu**

DIRECȚIA SERVICII INFORMATICE

- Serviciul sisteme informatice
- Serviciul administrare rețele
- Serviciul suport informatic
- Serviciul suport multimedia

DIRECȚIA JURIDICĂ

- Serviciul avizare și documentare juridică
- Serviciul contencios și asistență contractuală
- Serviciul drept european și internațional

DIRECȚIA TEHNICĂ ȘI MENTENANȚĂ

- Serviciul tehnic mentenanță construcții
- Serviciul tehnic mentenanță echipamente și instalații
- Serviciul administrativ
- Serviciul administrare imobil Negru-Vodă
- Serviciul administrare imobile Dr. Staicovici
- Serviciul tehnic mentenanță parc auto

DIRECȚIA ACHIZIȚII

- Serviciul organizare proceduri achiziții generale
- Serviciul metodologie-contractări
- Serviciul programare-monitorizare
- Serviciul gestiuni și achiziții directe
- Serviciul organizare proceduri achiziții bancare

DIRECȚIA PROTECȚIA VALORILOR

- Serviciul managementul situațiilor de urgență și continuitatea activității
- Serviciul protecție internă
- Serviciul transport special
- Serviciul sisteme de securitate
- Cabinetul medical de urgență

CENTRUL DE PERFECȚIONARE PROFESIONALĂ ȘI ACTIVITĂȚI SOCIALE

- Serviciul suport al organizării perfecționării profesionale
- Serviciul activități sociale
- Serviciul activități auxiliare
- Unități de perfecționare profesională și activități sociale

SUCURSALE REGIONALE ȘI AGENȚII

CANCELARIA BNR

- Cabinetele conducerii executive
- Compartimentul de proiecte strategice
- Corpul de control al Guvernatorului
- Serviciul secretariat al CA al BNR
- Serviciul managementul și protecția informațiilor
- Serviciul protocol
- Serviciul management documente

DIRECȚIA POLITICĂ MONETARĂ

- Serviciul analiză și strategie de politică monetară
- Serviciul administrarea lichidității

DIRECȚIA MODELARE ȘI PROGNOZE MACROECONOMICE

- Serviciul modele de prognoză macroeconomică
- Serviciul modele de evaluare macroeconomică

DIRECȚIA OPERAȚIUNI DE PIAȚĂ

- Serviciul operațiuni de politică monetară
- Serviciul operațiuni cu Trezoreria
- Serviciul administrarea rezervelor internaționale
- Serviciul execuția operațiunilor de piață

DIRECȚIA STUDII ECONOMICE

- Serviciul studii
- Serviciul publicații
- Serviciul traduceri, editare și documentare

DIRECȚIA COMUNICARE

- Serviciul publicații electronice și website
- Serviciul relații mass-media
- Serviciul analiză imagine și dezvoltare de proiecte în domeniul relațiilor publice
- Serviciul educație financiară

DIRECȚIA RESURSE UMANE

- Serviciul organizare și planificare
- Serviciul management resurse umane
- Serviciul perfecționare profesională și dezvoltarea carierei

DIRECȚIA AUDIT INTERN

- Serviciul audit general 1
- Serviciul audit general 2

DIRECȚIA BUGET ȘI ANALIZĂ FINANCIARĂ

- Serviciul buget și analiză financiară
- Serviciul control financiar preventiv
- Serviciul standardizare și normare consumuri

Capitolul 15

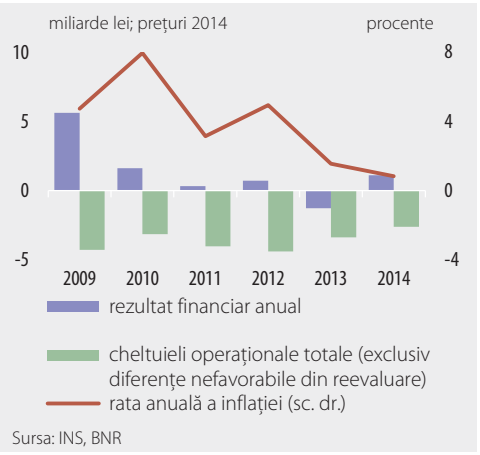
Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2014

1. Considerații generale

Conform prevederilor Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, începând cu exercițiul financiar 2005, Banca Națională a României aplică standardele internaționale de contabilitate utilizate de băncile centrale naționale, recunoscute de Banca Centrală Europeană, pentru care a emis norme proprii în baza reglementărilor europene[1].

Statutul Băncii Naționale a României prevede că obiectivul fundamental al băncii centrale îl constituie asigurarea și menținerea stabilității prețurilor.

Prin acțiunile sale, Banca Națională a României implementează politica monetară adecvată realizării obiectivului său fundamental și asigură îndeplinirea celorlalte atribuții prevăzute de lege, fără a urmări performanțe de ordin comercial cum ar fi maximizarea profitului. Totuși, în activitatea băncii centrale există o preocupare permanentă pentru administrarea eficientă a resurselor aflate la dispoziția sa, inclusiv prin limitarea cheltuielilor proprii de funcționare.

Sursa: INS, BNR

Grafic 15.1
Cheltuielile operaționale totale ale BNR (valori ajustate cu inflația)

În anul 2014, cheltuielile operaționale totale ale Băncii Naționale a României (cheltuieli totale exclusiv cheltuieli cu diferențele nefavorabile din reevaluare; Grafic 15.1) au scăzut într-un ritm similar celui din 2013 (-22,8 la sută, în termeni reali), iar cele de funcționare au fost cu circa 8 la sută sub nivelul bugetat. De asemenea, raportul dintre cheltuielile de funcționare și veniturile totale a scăzut de la 13,3 la sută în anul 2013 la 11,1 la sută în 2014.

Rezultatul financiar înregistrat la 31 decembrie 2014 a fost profit în sumă de 1 120 463 mii lei, generat, în principal, de următoarele evoluții:

- înregistrarea unui profit operațional în sumă de 1 270 132 mii lei, față de pierderea operațională a anului anterior în sumă de 224 129 mii lei, ca efect al creșterii veniturilor operaționale cu 761 494 mii lei și al reducerii cheltuielilor operaționale cu 732 768 mii lei;

[1] Ghidul BCE/2006/16, Ghidul BCE/2008/21, Ghidul BCE/2009/28, Ghidul BCE/2010/20.

- înregistrarea de cheltuieli cu diferențele nefavorabile din reevaluare aferente activelor și pasivelor în valută la 31 decembrie 2014 în sumă de 149 669 mii lei, de circa 7 ori mai mici decât valoarea acestora la 31 decembrie 2013 (1 030 252 mii lei).

Potrivit legii, pierderea înregistrată în exercițiul financiar 2013 în sumă de 1 258 435 mii lei a fost acoperită parțial, la 1 ianuarie 2014, din rezervele statutare (502 230 mii lei), suma rămasă, de 756 205 mii lei, fiind acoperită din profitul obținut în anul 2014.

Capitalul propriu, respectiv activele nete ale Băncii Naționale a României la data de 31 decembrie 2014, s-a menținut la o valoare pozitivă semnificativă (15 284 078 mii lei), cu 25,8 la sută peste valoarea înregistrată la 31 decembrie 2013, reflectând poziția financiară sustenabilă a băncii centrale.

2. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de politică monetară

În perioadele ianuarie-martie, mai-august și noiembrie-decembrie 2014, banca centrală s-a aflat în poziția de debitor față de sistemul bancar, absorbția excedentului de lichiditate realizându-se prin intermediul facilității de depozit. În lunile aprilie, septembrie și octombrie 2014, banca centrală s-a aflat în poziția de creditor al sistemului bancar din perspectiva operațiunilor de politică monetară, furnizarea de lichiditate realizându-se prin tranzacții *repo*. În condițiile în care costul absorbției excedentului de lichiditate a fost mai mare decât veniturile obținute din operațiunile de furnizare a lichidității în sistemul bancar, rezultatul final aferent operațiunilor de politică monetară pentru anul 2014 a fost pierdere în sumă de 135 244 mii lei.

Structura bilanțieră sintetică la 31 decembrie 2014 (Tabel 15.1) evidențiază următoarele aspecte:

- 98,5 la sută din total active sunt reprezentate de activele externe;
- 23,8 la sută din total pasive reprezintă disponibilități atrase de Banca Națională a României de la instituțiile de credit sub forma rezervelor minime obligatorii;
- 27,7 la sută din total pasive reprezintă numerar în circulație;
- 24,9 la sută din total pasive reprezintă disponibilitățile Trezoreriei statului la Banca Națională a României;
- 7,1 la sută din total pasive reprezintă soldul rămas de rambursat din împrumutul acordat de Fondul Monetar Internațional, conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2009 privind ratificarea Aranjamentului *stand-by* dintre România și Fondul Monetar Internațional, convenit prin Scrisoarea de intenție transmisă de autoritățile române, semnată la București la 24 aprilie 2009, și prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional din 4 mai 2009, precum și a Scrisorii suplimentare de intenție, semnată de autoritățile române la data de 8 septembrie 2009 și aprobată prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional

din 21 septembrie 2009 și a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 10/2010 privind ratificarea Scrisorii de intenție, semnată de autoritățile române la București la 5 februarie 2010 și aprobată prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional din 19 februarie 2010.

Tabel 15.1
Structura bilanțieră a BNR la 31 decembrie 2014

ACTIVE	Randament contabil mediu anual - % -	PASIVE	Rata medie anuală a dobânzii - % -
Active externe 98,5%	1,33	Rezerve minime ale instituțiilor de credit 23,8% (în lei 13,2%, respectiv în valută 10,6%)	lei: 0,8 valută: 0,3
		Numerar în circulație 27,7%	-
		Pasive externe 10,3% (din care împrumutul de la FMI 7,1%)	1,39
		Disponibilitățile Trezoreriei Statului 24,9% (în lei 4,2%, respectiv în valută 20,7%)	lei: 0,4 valută: 0,24
		Capital, rezerve ș.a. 9,1%	-
Alte active 1,5%	-	Alte pasive 4,2%	-

Rezultatul operațional al Băncii Naționale a României (profit) s-a înregistrat pe fondul îndeplinirii obiectivului fundamental privind asigurarea și menținerea stabilității prețurilor, rezultând la 31 decembrie 2014 structura bilanțieră din Tabelul 15.1.

Fructificarea activelor externe a generat în anul 2014 un randament contabil anual de 1,33 la sută. Pentru majoritatea pasivelor (sursele activelor externe) s-au înregistrat rate medii anuale ale dobânzii (plătite de BNR) inferioare randamentului anual al activelor (încasat de BNR), ceea ce a generat în anul 2014 profit operațional.

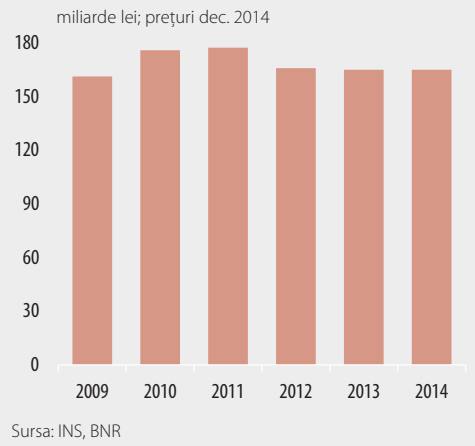
Prin urmare, rezultatul financiar al Băncii Naționale a României (profit) a fost influențat în mod direct și substanțial de diferența favorabilă dintre veniturile nete obținute din administrarea activelor și pasivelor în valută și costurile nete aferente folosirii instrumentelor de politică monetară pe piața internă; în anul 2014, veniturile nete din administrarea activelor și pasivelor în valută au fost de 1 844 858 mii lei, în timp ce cheltuielile nete cu dobânzile plătite în cadrul operațiunilor de politică monetară au însumat 135 244 mii lei. Cheltuielile cu dobânzile plătite în cadrul operațiunilor de politică monetară reprezintă, implicit, costul îndeplinirii obiectivului fundamental stabilit de lege privind asigurarea și menținerea stabilității prețurilor.

3. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor de administrare a activelor și pasivelor în valută

Valoarea în lei a activelor externe la 31 decembrie 2014 s-a majorat față de 31 decembrie 2013 cu 0,8 la sută (cu 1 362 029 mii lei; Grafic 15.2).

În contextul operațiunilor de administrare a activelor și pasivelor în valută, menționăm rambursarea parțială (în sumă de 7 429 562 500 DST) în perioada 2012-2014 a

tragerilor efectuate[2] de către banca centrală în anii 2009, 2010 și 2011 din împrumutul de la Fondul Monetar Internațional, în cadrul Aranjamentului *stand-by* încheiat în anul 2009 între România și Fondul Monetar Internațional. De subliniat că nivelurile ratelor dobânzilor aferente împrumutului de la FMI rămân cele mai favorabile la care s-a finanțat România până în prezent, împrumutul fiind necesar pentru menținerea unui nivel al rezervelor internaționale adecvat asigurării credibilității externe a României, factor indispensabil pentru stabilitatea financiară și valutară a țării.

Grafic 15.2
Activele externe ale BNR (valori la final de an ajustate cu inflația)

În cadrul activității de administrare a activelor și pasivelor în valută s-a ținut cont și de expunerea la riscul de curs de schimb al DST aferent deținerii de pasive nete în această monedă de cont (ca urmare a împrumutului acordat de FMI); în acest sens, riscul a fost acoperit prin expuneri contrare (active nete) în valutele componente ale coșului valutar DST, realizându-se astfel o operațiune de *hedging* economic (diferențele din reevaluare aferente s-au compensat reciproc, rezultând per sold diferențe favorabile nete la 31 decembrie 2014).

Tabel 15.2
Rezultatele tranzacțiilor efectuate în anul 2014

mii lei

	Venituri	Cheltuieli	Rezultat
Titluri denominate în valută	1 365 314	1 168 169	197 145
Alte deținere și operațiuni în valută	2 381 740	733 698	1 648 042
Aur	-	329	-329
Total	3 747 054	1 902 196	1 844 858

Rezultatele sintetice aferente administrării activelor și pasivelor în valută înregistrate în cursul anului 2014 s-au concretizat în realizarea unor venituri în sumă de 3 747 054 mii lei și efectuarea de cheltuieli totalizând 1 902 196 mii lei, obținându-se un profit de 1 844 858 mii lei (Tabel 15.2).

[2] Tragerile efectuate de banca centrală sunt următoarele: tranșa I în sumă de 4,37 miliarde DST – mai 2009, o parte din tranșa a II-a în sumă de 859 milioane DST – septembrie 2009, o parte din tranșele a III-a și a IV-a în sumă totală de 1,09 miliarde DST – februarie 2010, tranșa a V-a în sumă de 768 milioane DST – iunie 2010, tranșa a VI-a în sumă de 769 milioane DST – septembrie 2010 și tranșa a VII-a în sumă de 769 milioane DST – ianuarie 2011. Menționăm că tranșa a II-a din împrumutul FMI (1,72 miliarde DST) a fost împărțită în mod egal între Banca Națională a României și Ministerul Finanțelor Publice în luna septembrie 2009, conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/2009. Aceeași procedură s-a aplicat în cazul tranșelor a III-a și a IV-a (în sumă totală de 2,18 miliarde DST), în luna februarie 2010, conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 10/2010.

4. Efectele contabile ale evoluției cursurilor de schimb, respectiv ale evoluției prețurilor de piață pentru activele din rezerva internațională

Dată fiind necesitatea obiectivă, din perspectiva asigurării credibilității externe, a menținerii unui nivel relativ ridicat al rezervei valutare și a unei structuri diversificate a acesteia din punct de vedere al valutelor componente, mișcările înregistrate de cursurile de schimb pe pieţele internaționale au generat diferențe nefavorabile din reevaluarea unor poziții valutare, dar acestea au fost sensibil inferioare celor din anul 2013.

La finalul exercițiului financiar, efectele contabile ale variației cursurilor de schimb – al leului față de euro, dar și ale monedelor ce intră în compoziția rezervelor valutare față de euro – sunt cuantificate pe baza diferenței dintre cursul de reevaluare[3] și costul mediu al pozițiilor valutare deținute de banca centrală. În acest context, merită menționat faptul că dimensiunea unor astfel de efecte contabile este influențată de evenimente conjuncturale, care pot afecta evoluția cotațiilor valutare din ultima zi a anului, fără ca nivelurile respective să reflecte tendințe de durată.

De asemenea, efectele contabile ale evoluției prețurilor de piață ale activelor din rezerva internațională sunt determinate pe baza diferenței dintre prețul de piață al activelor (aur, titluri în valută) și costul mediu sau costul mediu net al acestora. Astfel, la 31 decembrie 2014 s-au înregistrat în contul special de reevaluare diferențe favorabile semnificative din reevaluarea unor deținери valutare, titluri în valută și aur monetar (cifrate la 13 099 808 mii lei), precum și diferențe nefavorabile (în sumă de 149 669 mii lei) din reevaluarea poziției în JPY, GBP și a unor titluri în valută, care au fost înregistrate la capitolul cheltuieli (Tabel 15.3).

Tabel 15.3
Diferențele din reevaluare la 31 decembrie 2014

mii lei

	Favorabile (înregistrate în contul special de reevaluare – în pasivul bilanțului)	Nefavorabile (înregistrate în contul de profit și pierdere)
Titluri denominate în valută	28 086	4 619
Alte deținери în valută	2 457 297	145 050
Aur	10 614 425	-
Total	13 099 808	149 669

În condițiile aplicării standardelor de contabilitate specifice băncilor centrale, recunoscute de Banca Centrală Europeană, în perioada 2005-2014 diferențele nefavorabile din reevaluarea activelor și pasivelor exprimate în valută la sfârșitul fiecărui exercițiu financiar au fost înregistrate pe cheltuieli.

5. Concluzii

5.1. Poziția financiară a Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2014 s-a menținut sustenabilă, prin înregistrarea unui capital propriu pozitiv semnificativ (15 284 078 mii lei; Tabel 15.4), mai mare cu 25,8 la sută față de nivelul consemnat la 31 decembrie 2013 (12 146 814 mii lei), ca efect al următorilor factori:

[3] Cursul de reevaluare reprezintă cursul de schimb din ultima zi lucrătoare a lunii. Acest curs este utilizat pentru reevaluarea pozițiilor valutare (lungi sau scurte).

- înregistrarea unor diferențe favorabile semnificative din reevaluarea deținerilor de aur monetar în sumă de 10 614 425 mii lei la 31 decembrie 2014 (incluse în postul bilanțier „Cont special de reevaluare"), cu 19,2 la sută peste nivelul celor înregistrate la 31 decembrie 2013, ca urmare a creșterii prețului aurului exprimat în lei;
- înregistrarea unui profit operațional de 1 270 132 mii lei în 2014 față de pierderea operațională din anul anterior în sumă de 224 129 mii lei.

Tabel 15.4
Capitalul propriu

mii lei

	31 decembrie 2014	31 decembrie 2013
Capital	30 000	30 000
Rezerve	2 125 579	2 683 777
Cont special de reevaluare	13 099 808	10 691 472
Rezultatul exercițiului financiar	1 120 463	-1 258 435
Repartizarea profitului	-1 091 772	-
Total	15 284 078	12 146 814

5.2. Rezultatul financiar operațional, care reflectă rezultatele activității Băncii Naționale a României, a constat în anul 2014 în profit operațional de 1 270 132 mii lei, ca urmare, în principal, a creșterii profitului generat de activitatea de administrare a activelor și pasivelor în valută, dar și a reducerii pierderii aferente operațiunilor de politică monetară (Tabel 15.5).

Tabel 15.5
Rezultatul operațional al exercițiilor financiare 2013 și 2014

Activitatea	Rezultat operațional (mii lei)		Variație anuală
	2014	2013	%
Politica monetară	-135 244	-155 595	-13
Administrarea activelor și pasivelor în valută	1 844 858	330 857	458
Emisiunea monetară și decontarea plăților	-11 918	800	-
Alte operațiuni	-427 564	-400 191	7
Rezultat operațional total	1 270 132	-224 129	-

5.3. Repartizarea profitului corespunzător exercițiului financiar 2014. Principala destinație a constituit-o acoperirea pierderii reportate aferente exercițiului financiar 2013 (756 205 mii lei). De asemenea, suma de 292 531 mii lei a fost repartizată pentru cota de 80 la sută din veniturile nete ale băncii, datorată bugetului de stat. Totodată, un procent de 60 la sută din profitul rămas de 71 727 mii lei s-a repartizat pentru majorarea rezervelor statutare la 31 decembrie 2014 (o sumă de 43 036 mii lei).

Suma de 28 691 mii lei rămasă după distribuțiile din anul 2014 descrise anterior urmează a fi repartizată în anul 2015 conform art. 43 din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României.

În concluzie, acționând în interes public în conformitate cu reglementările legale, în anul 2014 Banca Națională a României a înregistrat profit, prin contribuția pozitivă a creșterii veniturilor nete înregistrate din administrarea activelor și pasivelor în valută, respectiv a reducerii cheltuielilor cu operațiunile de politică monetară.

Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2014

(auditate de

Ernst & Young Assurance Services)

Building a better working world

Ernst & Young Assurance Services SRL
Bucharest Tower Center Building, 21st Floor
15-17 Ion Mihalache Blvd., Sector 1
011171 Bucharest, Romania

Tel: +40 21 402 4000
Fax: +40 21 310 7219
office@ro.ey.com
ey.com

RAPORT DE AUDIT FINANCIAR

Catre Consiliul de Administratie al Bancii Nationale a Romaniei

Raport asupra situatiilor financiare

1. Am auditat situatiile financiare anexate ale Bancii Nationale a Romaniei ("Banca") care cuprind bilantul contabil la data de 31 decembrie 2014, contul de profit si pierdere pentru exercitiul financiar incheiat la aceasta data si un sumar al politicilor contabile semnificative si alte note explicative. Situatiile financiare mentionate se refera la:

   - Activ net /Total capitaluri : 15.284.078 mii lei
   - Rezultatul net al exercitiului financiar: 1.120.463 mii lei, profit

Responsabilitatea conducerii pentru situatiile financiare

2. Conducerea Bancii raspunde pentru intocmirea si prezentarea fidela a acestor situatii financiare in conformitate cu Norma 1/2007 privind organizarea si conducerea contabilitatii Bancii Nationale a Romaniei ("Norma 1/2007"), cu modificarile si completarile ulterioare, si cu politicile contabile descrise in notele la situatiile financiare si pentru acel control intern pe care conducerea il considera necesar pentru a permite intocmirea de situatii financiare care sunt lipsite de denaturari semnificative, cauzate fie de frauda, fie de eroare.

Responsabilitatea auditorului

3. Responsabilitatea noastra este ca, pe baza auditului efectuat, sa exprimam o opinie asupra acestor situatii financiare. Noi am efectuat auditul conform standardelor de audit adoptate de Camera Auditorilor Financiari din Romania. Aceste standarde cer ca noi sa respectam cerintele etice ale Camerei, sa planificam si sa efectuam auditul in vederea obtinerii unei asigurari rezonabile ca situatiile financiare nu cuprind denaturari semnificative.

4. Un audit consta in efectuarea de proceduri pentru obtinerea probelor de audit cu privire la sumele si informatiile prezentate in situatiile financiare. Procedurile selectate depind de rationamentul profesional al auditorului, incluzand evaluarea riscurilor de denaturare semnificativa a situatiilor financiare, datorate fraudei sau erorii. In evaluarea acestor riscuri, auditorul ia in considerare controlul intern relevant pentru intocmirea si prezentarea fidela a situatiilor financiare ale Bancii pentru a stabili procedurile de audit relevante in circumstantele date, dar nu si in scopul exprimarii unei opinii asupra eficientei controlului intern al Bancii. Un audit include, de asemenea, evaluarea gradului de adecvare a politicilor contabile folosite si rezonabilitatea estimarilor contabile elaborate de catre conducere, precum si evaluarea prezentarii situatiilor financiare luate in ansamblul lor.

Building a better working world

5. Consideram ca probele de audit pe care le-am obtinut sunt suficiente si adecvate pentru a constitui baza opiniei noastre de audit.

Opinia

6. In opinia noastra, situatiile financiare prezinta fidel, in toate aspectele semnificative, pozitia financiara a Bancii la data de 31 decembrie 2014 si performanta sa financiara pentru anul incheiat la aceasta data, in conformitate cu Norma 1/2007, cu modificarile si completarile ulterioare, si cu politicile contabile descrise in notele la situatiile financiare.

Alte aspecte

Situatiile financiare ale Bancii pentru exercitiul financiar incheiat la 31 decembrie 2013 au fost auditate de un alt auditor care a exprimat o opinie fara rezerve asupra acelor situatii financiare la data de 19 mai 2014.

In numele

Ernst & Young Assurance Services SRL

Inregistrat la Camera Auditorilor Financiari din Romania

Cu nr. 77/15 august 2001

Camera Auditorilor Financiari din Romania
Gherghescu Gelu Nr.1448

Gelu Gherghescu

Inregistrat la Camera Auditorilor Financiari din Romania

Cu nr. 1449/9 septembrie 2002

Bucuresti, Romania

6 mai 2015

BILANȚUL CONTABIL LA 31 DECEMBRIE 2014

mii lei

	Nota	31 decembrie 2014	31 decembrie 2013
Disponibilități bănești și alte valori		**31 783**	**28 025**
Metale și pietre prețioase,		**180 877**	**166 856**
din care:			
Aur la alte standarde		148 002	132 867
Alte metale și pietre prețioase		32 875	33 989
Active externe,		**164 932 465**	**163 570 436**
din care:			
Disponibil în DST la FMI	4	71 755	125 079
Aur monetar	5	14 723 098	13 027 508
Depozite la vedere	6	5 966 622	8 216 062
Depozite la termen	7	10 433 716	26 618 844
Plasamente în valută	8	2 030 261	1 793 487
Valori mobiliare denominate în valută	9	116 631 316	100 984 220
Împrumuturi în valută acordate	10	8 743 615	7 320 720
Participații externe,	11	5 644 598	5 282 770
din care: participații la FMI		5 502 764	5 149 481
Alte active externe TARGET2		687 484	201 746
Credite acordate instituțiilor de credit,	12	**0**	**999 991**
din care:			
Credite acordate instituțiilor de credit		0	1 011 791
Credite în litigiu		25 009	13 209
Provizioane specifice de risc de credit-principal		(25 009)	(25 009)
Alte active		**1 734 517**	**2 235 778**
Credite acordate salariaților		68	84
Imobilizări	13	1 398 646	1 508 145
Stocuri		3 912	4 859
Titluri de participare	14	2 321	2 321
Decontări cu bugetul statului	15	273 353	686 932
Conturi de regularizare		33 372	13 851
Diferențe din reevaluare pentru elemente în afara bilanțului	16	18 422	18 057
Alte active		66 119	56 206
Provizioane pentru creanțe aferente altor active	17	(61 696)	(54 677)
Dobânzi de încasat		**520 476**	**809 015**
Dobânzi de încasat	18	526 544	815 083
Provizioane de risc de credit-dobândă	19	(6 068)	(6 068)
Total active		**167 400 118**	**167 810 101**

Notele prezentate în paginile 235-264 fac parte integrantă din situațiile financiare.

BILANȚUL CONTABIL LA 31 DECEMBRIE 2014

mii lei

	Nota	31 decembrie 2014	31 decembrie 2013
Numerar în circulație	20	**46 368 866**	**40 344 409**
Pasive externe,		**17 174 298**	**31 166 226**
din care:			
Obligații față de instituții financiare internaționale,		11 875 356	26 184 720
din care: împrumuturi de la FMI	21	11 874 802	26 184 231
Depozite atrase la vedere		30 002	46 372
Împrumuturi de la bănci și alte instituții financiare	22	8 850	12 748
Alocații în DST de la FMI	23	5 260 090	4 922 386
Disponibilități ale instituțiilor de credit la BNR,		**46 777 976**	**52 829 085**
din care:			
Conturi curente ale instituțiilor de credit		22 015 049	28 349 250
Disponibilități în regim special		9 532	22 725
Depozite ale instituțiilor de credit		6 277 320	28 365
Rezerve obligatorii în valută		17 786 752	24 225 230
Conturi ale instituțiilor de credit în faliment		1 839	1 769
Alte disponibilități ale instituțiilor de credit TARGET2		687 484	201 746
Disponibilități ale Trezoreriei statului	24	**41 756 883**	**31 203 862**
Alte pasive		**19 486**	**16 917**
Creditori		17 155	15 444
Personal și conturi asimilate		85	69
Decontări cu bugetul statului		142	102
Conturi de regularizare		954	146
Alte pasive		1 150	1 156
Dobânzi de plătit	25	**18 531**	**102 788**
Capital, fonduri și rezerve,		**15 284 078**	**12 146 814**
din care:			
Capital		30 000	30 000
Rezerve	27	2 125 579	2 683 777
Cont special de reevaluări	28	13 099 808	10 691 472
Rezultatul exercițiului financiar		1 120 463	(1 258 435)
Repartizarea profitului exercițiului financiar	41	(1 091 772)	0
Total pasive		**167 400 118**	**167 810 101**

Situațiile financiare au fost aprobate de Consiliul de administrație în data de 6 mai 2015 și semnate în numele acestuia de:

Guvernator
Dl. Mugur Isărescu

CONTUL DE PROFIT ŞI PIERDERE PENTRU ANUL ÎNCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2014

mii lei

	Nota	31 decembrie 2014	31 decembrie 2013
Venituri din dobânzi	29	1 344 983	1 562 717
Cheltuieli cu dobânzile	30	(1 656 133)	(2 636 586)
Rezultat net din dobânzi		**(311 150)**	**(1 073 869)**
Venituri din taxe şi comisioane	31	114 755	119 444
Cheltuieli cu taxe şi comisioane	32	(37 167)	(46 964)
Rezultat net din taxe şi comisioane		**77 588**	**72 480**
Câştiguri nete realizate din operaţiuni valutare	33	1 985 217	1 244 759
Câştiguri nete realizate din operaţiuni cu titluri	34	46 009	28 548
Pierderi nete realizate din operaţiuni cu metale preţioase	35	(356)	(373)
Pierderi din diferenţe nefavorabile din reevaluare	36	(149 669)	(1 030 252)
Rezultat net al operaţiunilor financiare		**1 881 201**	**242 682**
Cheltuieli cu emisiunea monetară	37	(100 610)	(97 127)
Venituri/Cheltuieli din provizioane		(7 019)	415
Alte cheltuieli din operaţiuni specifice		(2 868)	(1 978)
Alte venituri din operaţiuni specifice		3 870	3 625
Rezultat net al operaţiunilor specifice		**(106 627)**	**(95 065)**
Alte venituri		10 511	13 745
Cheltuieli cu personalul		(277 330)	(258 564)
Cheltuieli administrative		(45 420)	(49 875)
Cheltuieli cu amortizarea activelor fixe-corporale şi necorporale		(50 727)	(51 606)
Cheltuieli cu diferenţe nefavorabile din reevaluarea clădirilor şi terenurilor	38	-	(4 054)
Alte cheltuieli generale		(57 583)	(54 309)
Rezultat net aferent exerciţiului financiar		**1 120 463**	**(1 258 435)**

Situaţiile financiare au fost aprobate de Consiliul de administraţie în data de 6 mai 2015 şi semnate în numele acestuia de:

Guvernator
Dl. Mugur Isărescu

Note la situațiile financiare la 31 decembrie 2014

1. Informații generale

Banca Națională a României („Banca" sau „BNR") a fost înființată în anul 1880 ca bancă centrală a României. Sediul social este situat în strada Lipscani nr. 25, București, România. Banca este condusă de un Consiliu de administrație. Conducerea executivă este exercitată de către guvernator, prim-viceguvernator și doi viceguvernatori. Membrii Consiliului de administrație sunt numiți de Parlament pe o perioadă de 5 ani. Capitalul Băncii este 100 la sută deținut de către Statul român. Numărul efectiv de salariați la data de 31 decembrie 2014 este de 1 863 persoane (31 decembrie 2013: 1 867 persoane).

Operațiunile Băncii în decursul anului 2014 au fost reglementate de Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României („Legea nr. 312/2004"), intrată în vigoare la data de 31 iulie 2004, cu excepția prevederilor privind raportarea financiară care au intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 2005. Scopul acestei legi este armonizarea Statutului Băncii cu legislația Uniunii Europene și, în particular, cu prevederile privind independența Băncii Centrale din cadrul Tratatului Comunității Europene.

În conformitate cu legislația în vigoare, obiectivul fundamental al Băncii este asigurarea și menținerea stabilității prețurilor. În plus, Banca are dreptul exclusiv de a emite monedă, precum și sarcina de a reglementa și supraveghea sistemul bancar din România.

2. Metode și politici contabile semnificative

a) Întocmirea și prezentarea situațiilor financiare

Situațiile financiare ale Băncii Naționale a României sunt întocmite in conformitate cu Norma privind organizarea și conducerea contabilității Băncii Naționale a României nr. 1/2007, cu modificările și completările ulterioare (nr. 1/2008, nr. 3/2008, nr. 1/2010, nr. 2/2010, nr. 4/2011 și nr. 1/2014), și cuprind bilanțul, contul de profit și pierdere și notele explicative. Norma BNR nr. 1/2007, cu modificările și completările ulterioare, stabilește principiile și regulile contabile de bază, forma și conținutul situațiilor financiare anuale, având ca scop general încadrarea în prevederile standardelor contabile aplicabile băncilor centrale, recunoscute de Banca Centrală Europeană, și anume: Orientarea BCE/2006/16, Orientarea BCE/2008/21, Orientarea BCE/2009/28, Orientarea BCE/2010/20.

b) Bazele întocmirii

Situațiile financiare sunt întocmite ținând cont de principiul continuității activității și sunt prezentate în lei, rotunjite la cea mai apropiată valoare exprimată în mii lei. Veniturile și cheltuielile sunt recunoscute în perioada în care apar conform principiului contabilității de angajamente.

c) Distribuția veniturilor nete ale Băncii către stat

Banca este scutită de la plata impozitului pe profit, dar, conform Legii nr. 312/2004, virează lunar la bugetul statului o cotă de 80 la sută din veniturile nete rămase după acoperirea cheltuielilor exercițiului financiar, exclusiv cheltuielile cu alte provizioane decât cele de risc de credit, și a pierderilor exercițiilor precedente rămase neacoperite din alte surse.

Începând din septembrie 2014, pe baza veniturilor nete realizate, Banca a înregistrat cota aferentă de 80 la sută din acestea. Regularizările aferente exercițiului financiar 2014 sunt efectuate până la termenul de depunere a bilanțului contabil anual, conform legii, în baza unei declarații speciale rectificative.

Pe parcursul anului 2013, Banca nu a efectuat viramente către bugetul de stat reprezentând cota de 80 la sută din veniturile nete.

d) Principii contabile semnificative

Prevalența economicului asupra juridicului: Tranzacțiile sunt înregistrate și prezentate în concordanță cu substanța și realitatea lor economică și nu numai de forma juridică a acestora.

Prudența: evaluarea activelor și pasivelor, precum și recunoașterea veniturilor și cheltuielilor sunt realizate în mod prudent. Exercitarea prudenței nu permite subevaluarea deliberată a activelor/veniturilor sau supraevaluarea deliberată a datoriilor/cheltuielilor.

Continuitatea activității: Banca Națională a României în calitate de bancă centrală prezintă o continuitate previzibilă a activității.

Comparabilitatea: Criteriile pentru evaluarea posturilor bilanțiere și recunoașterea rezultatelor trebuie să fie aplicate în mod consecvent în sensul asigurării caracterului comun și continuu al abordării pentru a asigura comparabilitatea datelor din situațiile financiare.

Evenimentele ulterioare datei bilanțului: activele și pasivele sunt ajustate pentru evenimentele ce au loc între data bilanțului anual și data la care situațiile financiare sunt aprobate de către Consiliul de administrație, dacă aceste evenimente afectează situația activelor și pasivelor la data bilanțului. În cazul în care evenimentele ulterioare datei bilanțului nu afectează situația activelor și pasivelor la data bilanțului, dar sunt importante deoarece omiterea lor din prezentare ar afecta capacitatea utilizatorilor situațiilor financiare de a efectua evaluări corecte și de a lua decizii, activele și pasivele aferente nu sunt ajustate, realizându-se doar o descriere a evenimentelor.

Pragul de semnificație: devierile de la regulile contabile, inclusiv cele ce afectează calculul contului de profit și pierdere, vor fi permise doar dacă acestea pot fi considerate în mod rezonabil ca fiind nesemnificative pentru contextul de ansamblu și pentru prezentarea situațiilor financiare ale Băncii.

Contabilitatea de angajamente: veniturile și cheltuielile sunt recunoscute în perioada contabilă în care apar și nu în perioada în care sunt efectiv încasate sau plătite.

e) Folosirea estimărilor

Întocmirea situațiilor financiare în conformitate cu prevederile Normei nr. 1/2007, cu modificările și completările ulterioare, impune conducerii să facă unele estimări și presupuneri care influențează valorile raportate ale activului și pasivului, precum și ale veniturilor și cheltuielilor aferente perioadei de raportare. Rezultatele efective pot fi diferite față de aceste estimări. Estimările sunt revizuite periodic și, dacă sunt necesare ajustări, acestea sunt înregistrate în contul de profit și pierdere în perioada în care ele devin cunoscute. Deși aceste estimări individuale prezintă un oarecare grad de incertitudine, efectul cumulat al acestuia asupra situațiilor financiare este considerat ca nesemnificativ.

f) Recunoașterea activelor și pasivelor

Activele/pasivele financiare sau de altă natură sunt recunoscute în bilanț dacă:

- este probabil că un beneficiu economic viitor asociat cu activul/pasivul respectiv va intra/ieși în/din patrimoniul Băncii;
- toate riscurile și avantajele asociate cu activul/pasivul respectiv au fost transferate efectiv către/de la Bancă; și
- valoarea activului/pasivului poate fi măsurată în mod credibil.

Activele și pasivele financiare sunt recunoscute inițial la valoarea de achiziție, după cum este prezentat în continuare.

g) Poziția valutară

Poziția valutară (deținerea valutară) reprezintă soldul net într-o anumită valută, respectiv diferența dintre total creanțe (activul bilanțului și conturi în afara bilanțului de natura activelor) și total angajamente (pasivul bilanțului și conturi în afara bilanțului de natura pasivelor) în valuta respectivă, cu unele excepții. Aurul la standard internațional este considerat ca și valută, determinându-se poziția aurului.

Începând cu 31 decembrie 2010, Banca a aplicat Norma nr. 2/2010 pentru modificarea și completarea Normei Băncii Naționale a României nr. 1/2007 privind organizarea și conducerea contabilității BNR, cu modificările și completările ulterioare, aplicabilă începând cu situațiile financiare anuale aferente exercițiului financiar 2010, care include următoarele prevederi:

- valuta DST este considerată ca fiind o valută separată; tranzacțiile care implică o schimbare a poziției nete a DST vor fi tranzacții denominate în DST sau tranzacții care respectă structura coșului valutar DST;
- se realizează desemnarea pentru *hedging* economic DST a deținerilor valutare nete ale valutelor componente ale coșului DST, măsurate la costul mediu anterior reevaluării de sfârșit de an;

- la sfârșitul anului poziția valutară netă a DST va include: poziția valutară a DST și deținerile nete ale valutelor individuale ale coșului DST (împreună, acestea vor fi tratate ca o singură deținere valutară netă);
- la data de închidere a perioadei financiare, Banca poate efectua operațiunea de acoperire a riscurilor („*hedging* economic") asupra poziției nete a DST, care presupune înregistrarea rezultatului reevaluării poziției valutare a DST după cumularea acestuia cu rezultatele reevaluării coșului de valute componente desemnate conform structurii coșului valutar DST.

Elementele care nu sunt incluse în poziția valutară sunt următoarele: sumele denominate în valută înregistrate în conturile Casa în valută, Valută în tranzit, Furnizori, Debitori, Operațiuni în curs de clarificare și Cheltuieli în avans.

h) Metoda costului mediu

Metoda costului mediu se aplică pentru următoarele elemente:

- poziția valutară, inclusiv DST;
- poziția aurului la standarde internaționale;
- portofoliul de titluri denominate în valută – pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu).

Costul mediu al poziției valutare se determină zilnic și este un curs de schimb exprimat sub forma cotației indirecte (lei/1 unitate valutară). În cazul poziției valutare lungi, achizițiile nete de valută din cursul zilei, exprimate la costul mediu al achizițiilor din ziua respectivă, sunt adăugate la deținerea din ziua anterioară pentru a obține un nou cost mediu al poziției valutare. Vânzările nete de valută din cursul zilei nu modifică costul mediu al poziției valutare. În cazul poziției aurului, se aplică aceeași metodă.

Costul mediu al deținerii de titluri în valută se calculează pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu) și se obține prin raportarea valorii de tranzacție a deținerii totale la valoarea nominală a deținerii. Achizițiile de titluri din cursul zilei sunt adăugate la deținerea din ziua anterioară pentru a obține un nou cost mediu pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu).

Costul mediu net al deținerii de titluri în valută se obține prin raportarea la valoarea nominală pentru fiecare ISIN/CUSIP (serie titlu) a deținerii la cost mediu ajustate cu amortizarea cumulată a primei/discountului. Prima/discountul rezultat(ă) la achizițiile de titluri sunt amortizate pe durata rămasă de viață a titlului, utilizând metoda ratei interne de rentabilitate.

Câștigurile/pierderile realizate din tranzacțiile valutare, tranzacțiile cu aur/argint la standarde internaționale și tranzacțiile cu titluri în valută sunt determinate pe baza costului mediu aferent deținerii respective (vezi Nota 2i și Nota 2j).

La sfârșitul exercițiului financiar, conform procedurii de reevaluare (vezi Nota 2p), costul mediu al poziției valutare, respectiv costul mediu net al titlurilor în valută – în cazul în care s-au înregistrat pe cheltuială diferențe nefavorabile din reevaluare la 31 decembrie pentru respectiva poziție valutară sau deținere de ISIN/CUSIP (serie titlu) – devine egal cu cursul de reevaluare, respectiv prețul de piață al titlurilor.

i) Tranzacții valutare

Operațiunile exprimate în monedă străină sunt înregistrate în lei la cursul oficial de schimb de la data tranzacției. Activele și pasivele monetare exprimate în monedă străină la data bilanțului sunt transformate în lei la cursul de schimb de la acea dată.

Cumpărările și vânzările la termen/la vedere în cazul operațiunilor *swap* valută/RON sunt recunoscute în conturile din afara bilanțului de la data tranzacției până la data decontării (la rata la vedere a tranzacției), respectiv în conturile din bilanț la data decontării. Diferența dintre rata la vedere și rata la termen este înregistrată ca dobândă de plătit sau dobândă de încasat. Poziția valutară este afectată de către dobânda de plătit/încasat în valută.

Conform metodei costului mediu pentru poziția valutară lungă, orice vânzare de valută (ieșire din poziția valutară) generează câștig/pierdere determinat(ă) astfel:

- dacă în cursul zilei achizițiile depășesc vânzările, câștigul/pierderea realizat(ă) din vânzările totale ale zilei se determină prin multiplicarea vânzărilor totale ale zilei cu diferența între prețul mediu al vânzărilor din ziua respectivă și costul mediu al achizițiilor din ziua respectivă;
- dacă în cursul zilei vânzările depășesc achizițiile, câștigul/pierderea realizat(ă) din vânzările totale ale zilei se determină prin însumarea următoarelor:
  - câștigul/pierderea din vânzările acoperite de achizițiile zilei curente, determinat(ă) ca rezultat al multiplicării achizițiilor totale ale zilei cu diferența între prețul mediu al vânzărilor din ziua respectivă și costul mediu al achizițiilor din ziua respectivă;
  - câștigul/pierderea din vânzările acoperite de deținerile de valută din ziua anterioară, determinat(ă) ca rezultat al multiplicării vânzărilor nete ale zilei cu diferența dintre prețul mediu al vânzărilor din ziua respectivă și costul mediu al poziției valutare din ziua precedentă.

În cazul unei poziții valutare scurte pentru o valută sau pentru aur, se aplică metoda inversă celei descrise anterior. Astfel, costul mediu al poziției scurte este afectat de ieșirile nete, în timp ce intrările nete reduc poziția la costul mediu existent și generează câștiguri sau pierderi realizate.

j) Titluri denominate în valută

Prima/discountul rezultat(ă) la achizițiile de titluri sunt amortizate pe durata rămasă de viață a titlului, utilizând metoda ratei interne de rentabilitate.

Eșalonarea discountului/amortizarea primei se înregistrează zilnic în conturi, conform principiilor contabilității de angajamente și este asimilată veniturilor/cheltuielilor din dobânzi. Creanțele de încasat aferente titlurilor se înregistrează zilnic în conturi conform principiilor contabilității de angajamente, fiind exprimate în lei la cursul BNR al zilei.

Câștigul/pierderea din vânzarea de titluri se determină ca diferență între prețul de vânzare și costul mediu al deținerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută. Componentele câștigului/pierderii din vânzarea de titluri se evidențiază astfel:

- efectul prețului de piață determinat ca diferență dintre prețul de vânzare și costul mediu net al deținerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută – înregistrat în contul de profit și pierdere la data decontării;
- efectul ratei dobânzii determinat ca diferență dintre costul mediu net și costul mediu al deținerii de titluri aplicată la valoarea nominală vândută – înregistrat în contul de profit și pierdere prin procedura de amortizare/eșalonare zilnică a primelor/discounturilor aferente titlurilor în valută.

Câștigul/pierderea din reevaluarea la prețul pieței se determină ca diferență între prețul de piață și costul mediu net.

k) Credite acordate instituțiilor de credit și altor entități

Creditele sunt prezentate în bilanț la valoarea principalului, mai puțin provizionul pentru deprecierea valorii creditelor, necesar pentru a reflecta valoarea recuperabilă a acestor active. Totodată la acest post bilanțier sunt incluse și creditele acordate instituțiilor de credit ca urmare a transferurilor de titluri însoțite de un angajament de răscumpărare.

l) Titluri de participare

Titlurile de participare, inclusiv titlurile de participare în societățile în care Banca exercită influență semnificativă, sunt înregistrate la cost conform prevederilor Normei nr. 1/2007, cu modificările și completările ulterioare, prezentele situații financiare nefiind consolidate.

m) Imobilizări corporale și necorporale

Imobilizările corporale și necorporale sunt prezentate în situațiile financiare la cost sau cost reevaluat minus amortizarea cumulată.

BNR reevaluează imobilizările corporale de natura construcțiilor și terenurilor cel puțin o dată la 3 ani. Diferențele favorabile din reevaluare se înregistrează la poziția bilanțieră „Rezerve", dacă nu a existat o descreștere anterioară recunoscută ca o cheltuială aferentă acelui activ; diferențele favorabile din reevaluare se înregistrează pe venit pentru a compensa cheltuiala cu descreșterea recunoscută anterior la acel activ. Diferențele nefavorabile din reevaluare sunt compensate cu diferențele favorabile înregistrate anterior pentru fiecare activ reevaluat; diferențele nefavorabile aferente unui activ reevaluat care depășesc diferențele favorabile anterioare se înregistrează pe cheltuieli.

Lucrările de întreținere și reparații curente (care nu intervin asupra caracteristicilor inițiale ale imobilizărilor), reviziile ocazionale și cele periodice, operațiunile de service – indiferent de valoarea acestora –, sunt costuri recunoscute în contul de profit și pierdere; valoarea acestora nu majorează valoarea imobilizărilor pentru care sunt efectuate.

Costurile aferente lucrărilor de reparații, altele decât cele menționate anterior, se înregistrează în contul de profit și pierdere dacă au valoarea individuală mai mică decât plafonul prevăzut în Norma nr. 1/2014; dacă acestea au valoarea individuală mai mare sau egală cu plafonul menționat și au ca rezultat îmbunătățirea parametrilor tehnici sau sunt indispensabile pentru asigurarea continuității în exploatare a activelor la parametrii normali, costurile aferente se includ în valoarea activului respectiv.

Cheltuielile ocazionate de înlocuirea la diverse intervale de timp a unor componente/ piese de schimb sunt recunoscute în contul de profit și pierdere pentru o valoare mai mică decât plafonul prevăzut în Norma nr. 1/2014, iar cele cu o valoare mai mare decât plafonul majorează valoarea imobilizărilor corporale pentru care sunt efectuate.

Cheltuielile generate de construcția de imobilizări sunt capitalizate și amortizate odată cu darea în folosință a activelor.

În anul 2013, cheltuielile generate de înlocuirea unor componente ale elementelor de imobilizări corporale, precum și cheltuielile cu modernizarea, au fost capitalizate. Alte cheltuieli cu reparațiile și întreținerea au fost înregistrate în contul de profit și pierdere, la momentul efectuării lor, având statut de cheltuieli de exploatare.

Amortizarea a fost calculată prin metoda lineară pe perioada duratei de viață economică pentru fiecare element din categoria imobilizărilor corporale. Amortizarea este recunoscută ca o reducere a valorii activelor. Terenurile nu sunt supuse amortizării. Duratele legale de viață pe categorii sunt următoarele:

Clădiri	20-60 ani
Echipament	5-20 ani
Mijloace de transport	5 ani
Echipament informatic	3 ani

n) Ajustări pentru deprecierea valorii activelor

În cadrul politicii monetare și de curs de schimb, Banca poate acorda credite instituțiilor de credit. Banca constituie provizioane de risc de credit conform normelor proprii aprobate de către Consiliul de administrație al Băncii, cu avizul consultativ al Ministerului Finanțelor Publice.

Ajustările pentru deprecierea valorii creditelor sunt recunoscute drept cheltuieli specifice în contul de profit și pierdere și deduse din total credite și dobânzi de încasat.

Când creditul se consideră nerecuperabil și toate măsurile legale pentru recuperarea acestuia au fost luate, acesta este trecut pe pierderi și înregistrat în contul de profit și pierdere.

Ajustările pentru deprecierea valorii activelor constituite de Bancă – altele decât cele pentru risc de credit – se suportă din profitul rămas după virarea la bugetul de stat a cotei de 80 la sută din veniturile nete. Activele financiare sunt analizate pentru a determina dacă există vreun indiciu obiectiv potrivit căruia un activ poate fi depreciat. Dacă orice astfel de indiciu există, Banca estimează valoarea recuperabilă a activului. O pierdere din depreciere este recunoscută atunci când valoarea contabilă a activului depășește valoarea sa recuperabilă.

Provizioanele pentru deprecierea valorii imobilizărilor sunt anulate parțial/total în situația în care a avut loc o modificare în estimările anterioare folosite pentru determinarea valorii recuperabile a activelor. Un provizion pentru deprecierea activelor este anulat parțial/total numai în măsura în care noua valoare contabilă a imobilizărilor nu depășește valoarea contabilă netă care ar fi fost determinată dacă pierderea din depreciere nu ar fi fost recunoscută în anii anteriori.

o) Numerar în circulație

Banca elaborează programul de emisiune a bancnotelor și monedelor, asigură tipărirea, distribuirea și administrarea rezervei de numerar, astfel încât să se asigure necesarul de numerar în strictă concordanță cu nevoile reale ale circulației bănești.

Numerarul în circulație se înregistrează la valoarea nominală a bancnotelor și monedelor puse efectiv în circulație.

Costurile cu imprimarea bancnotelor și baterea monedelor metalice sunt înregistrate pe cheltuieli la momentul recepției în fondul de rezervă.

p) Reevaluarea

Reevaluarea pozițiilor valutare lungi și scurte se înregistrează lunar în contul special de reevaluare din bilanț, ca diferență între cursul de reevaluare (cursul de schimb oficial stabilit în ultima zi lucrătoare a lunii) și costul mediu al poziției valutare. Activele (participația la FMI) și pasivele (alocațiile și depozitul de la FMI) denominate în DST se reevaluează de asemenea la cursurile comunicate de Fondul Monetar Internațional valabile la datele de 30 aprilie, respectiv 31 decembrie.

Reevaluarea la valoarea de piață se efectuează lunar pentru deținerile de aur/argint la standarde internaționale și titlurile denominate în valută, cu excepțiile menționate mai jos; diferențele din reevaluarea la valoarea de piață se înregistrează în conturile de ajustare din bilanț. Reevaluarea aurului se efectuează pe baza prețului în lei pe unitatea de aur, rezultat prin aplicarea cotației fixing de pe piața metalelor prețioase de la Londra și a cursului de reevaluare lei/USD. Reevaluarea titlurilor denominate în valută se efectuează prin compararea prețului de piață la finalul ultimei zile lucrătoare din lună cu costul mediu net al deținerii de titluri. Titlurile pe termen scurt de tip efecte comerciale (pentru care nu există o piață secundară de tranzacționare) sunt evaluate la cost plus discountul cumulat.

Nu sunt permise compensări între diferențele nefavorabile din reevaluare aferente oricărei deținere de titluri, valută sau aur și diferențele favorabile din reevaluare aferente altor deținere de titluri, valută sau aur.

La sfârșitul exercițiului financiar, diferențele nefavorabile din reevaluarea activelor și pasivelor sunt înregistrate în contul de profit și pierdere, fără posibilitatea de anulare ulterioară prin diferențele favorabile din reevaluare ale exercițiilor financiare viitoare.

Ulterior, costul mediu al poziției valutare, respectiv costul mediu net al titlurilor în valută pentru care s-au înregistrat pe cheltuială diferențe nefavorabile din reevaluare, devine egal cu cursul de reevaluare, respectiv prețul de piață al titlurilor. Diferențele favorabile din reevaluarea activelor și pasivelor în valută la sfârșitul exercițiului financiar sunt înregistrate în contul special de reevaluare.

La final de an, diferențele din reevaluare aferente DST sunt compensate cu diferențele din reevaluare aferente deținerilor valutare desemnate pentru operațiunea de *hedging* contra riscului cursului de schimb DST (vezi Nota 2g), iar diferențele nete nefavorabile rezultate din compensare sunt înregistrate pe cheltuială.

q) Pensiile și beneficiile angajaților

Banca, în desfășurarea normală a activității, execută plăți către fondurile de stat românești pentru angajații săi din România, pentru pensii, asigurări de sănătate și șomaj. În cursul anului 2014, precum și în anii anteriori, toți angajații Băncii au fost incluși în sistemul de pensii de stat. De asemenea, conform legislației în vigoare, începând din anul 2007, angajații eligibili ai Băncii au fost incluși și în sistemul de pensii private.

În baza Contractului colectiv de muncă în vigoare, Banca plătește la pensionare angajaților săi o indemnizație de pensionare care este calculată în funcție de salariul la data pensionării. Contractul colectiv de muncă este în fiecare an aprobat de către Consiliul de administrație. Banca recunoaște datoria aferentă indemnizațiilor de pensionare la data la care acestea sunt efectiv datorate salariaților Băncii.

r) Recunoașterea veniturilor și cheltuielilor

Veniturile și cheltuielile sunt recunoscute conform principiului contabilității de angajamente. Pierderile sau câștigurile realizate din vânzarea de valută, aur sau titluri sunt înregistrate în contul de profit și pierdere. Aceste câștiguri/pierderi realizate sunt calculate prin diferență față de costul mediu al activului respectiv.

Diferențele favorabile din reevaluare nu sunt recunoscute ca venituri, ci sunt transferate direct într-un cont special de reevaluare.

La sfârșitul exercițiului financiar, diferențele nefavorabile din reevaluare sunt înregistrate în contul de profit și pierdere dacă sunt mai mari decât diferențele favorabile din reevaluare înregistrate anterior în contul special de reevaluare aferent. Nu se realizează compensare între diferențele din reevaluare pentru diferitele deținere de titluri, valută și aur, cu excepția operațiunii de *hedging* DST (vezi Nota 2g și 2p).

Comisioanele de angajament aferente Aranjamentului *stand-by* de tip preventiv încheiat în anul 2011 cu extindere până în iunie 2013 și comisionul de angajament pentru Aranjamentul *stand-by* de tip preventiv încheiat pentru perioada septembrie 2013 – septembrie 2015 se trec pe cheltuială lunar, în mod eșalonat.

s) Capitalul social și rezervele statutare

Capitalul Băncii Naționale a României este deținut în întregime de stat și nu este divizat în acțiuni. La 31 decembrie 2014 și 31 decembrie 2013 capitalul Băncii este de 30 000 mii lei.

Rezervele statutare au fost constituite inițial la data de 1 ianuarie 2005, în conformitate cu Legea nr. 312/2004, prin preluarea sumelor rămase în fondul de rezervă.

La data de 1 ianuarie 2014, rezervele statutare (31 decembrie 2013: 502 230 mii lei) au fost utilizate integral pentru acoperirea pierderii înregistrate la data de 31 decembrie 2013 (-1 258 435 mii lei). La data de 31 decembrie 2014, rezervele statutare au fost majorate prin repartizarea unui procent de 60 la sută din profitul rămas după acoperirea pierderii reportate și după calculul cotei de 80 la sută din veniturile nete aferente anului 2014.

t) Repartizarea profitului / Acoperirea pierderii

Profitul rămas al anului 2014 se repartizează conform Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României (vezi Nota 41).

Pierderea înregistrată la data de 31 decembrie 2013 a fost acoperită conform Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României (vezi Nota 41).

3. Politici de gestionare a riscului

Principalele riscuri asociate cu activitățile Băncii sunt de natură financiară și operațională, rezultând din responsabilitatea Băncii de a asigura și menține stabilitatea prețurilor. Principalele categorii de riscuri financiare la care Banca este expusă se referă la riscul de credit, riscul de lichiditate și riscul de piață. Riscul de piață include riscul de dobândă și riscul valutar.

a) Riscul de credit

Banca este expusă riscului de credit ca rezultat al activităților de tranzacționare, acordare de credite și efectuare de investiții.

Riscul de credit asociat cu activitățile de tranzacționare și de investiții este gestionat prin intermediul procedurilor de administrare a riscului de piață. Acest risc este controlat atât prin selectarea unor parteneri cu cele mai bune ratinguri de credit, prin monitorizarea activităților și ratingurilor acestora, cât și prin utilizarea metodei limitelor de expunere.

Conform strategiei multianuale de administrare a rezervelor internaționale ale României, aprobată de către Consiliul de administrație al Băncii pentru perioada 2011-2015, categoriile de emitenți eligibili sunt următoarele: (i) Guvernul SUA; (ii) agenții guvernamentale sau sponsorizate de Guvernul SUA; (iii) guvernele țărilor membre ale Uniunii Europene; (iv) agenții guvernamentale sau sponsorizate de guvernele țărilor membre ale Uniunii Europene; (v) Guvernul Japoniei; (vi) alte guverne care beneficiază de *rating* AAA; (vii) instituții supranaționale; (viii) entități private emitente de obligațiuni garantate cu active.

b) Riscul de lichiditate

Banca este împrumutătorul de ultimă instanță al instituțiilor de credit din România. Obiectivul principal al operațiunilor derulate zilnic este asigurarea existenței unei lichidități corespunzătoare pe piața internă.

Banca gestionează în același timp și rezerva valutară externă, prin planificare și diversificare, pentru a asigura îndeplinirea la timp a obligațiilor valutare.

c) Riscul de dobândă

Banca se confruntă cu riscul de dobândă, în principal datorită expunerii la fluctuațiile nefavorabile ale ratei dobânzii pe piață, în măsura în care activele și pasivele purtătoare de dobânzi devin scadente, valoarea de piață a activelor/pasivelor este influențată de fluctuația ratei dobânzii sau rata dobânzii se modifică în perioade diferite sau în procente diferite.

Pentru creanțele și datoriile financiare în lei, Banca urmărește ratele curente de dobândă de pe piață. Obținerea unei marje pozitive nu este întotdeauna posibilă datorită faptului că nivelurile acestor active și pasive sunt dictate de obiectivele politicii monetare. Totuși, Banca monitorizează în mod constant costurile implementării acestei politici față de beneficiile previzionate.

În cadrul activității de administrare a rezervelor internaționale ale României, riscul de rată a dobânzii este gestionat atât prin stabilirea duratelor medii țintă ale portofoliilor și a limitelor de deviație de la acestea, cât și prin diversificarea expunerilor pe scadențe și emitenți. În procesul de identificare a parametrilor admisibili de risc, de natură strategică, se au în vedere rolul, obiectivele și toleranța față de risc a BNR, profilul activelor și pasivelor instituției, perspectivele ratelor de dobândă și alte considerente relevante. În cadrul strategiei multianuale a rezervelor internaționale ale României, aprobată de către Consiliul de administrație al BNR pentru perioada 2011-2015, s-a stabilit o durată medie de până la șase luni, atât pentru întreaga rezervă valutară, cât și pentru fiecare valută componentă. În luna noiembrie 2012, Consiliul de administrație a aprobat majorarea duratei medii a deținerilor de euro de la 6 luni la 8,5 luni.

d) Riscul valutar

Banca este expusă riscului valutar prin tranzacţiile de schimb valutar.

Principalele active nete deţinute de Bancă sunt exprimate în EUR şi USD. De asemenea, principalele pasive nete sunt exprimate în DST. Datorită volatilităţii cursului de schimb şi a pieţelor financiare, există un risc de pierdere/ creştere de valoare în ceea ce priveşte activele/ pasivele monetare denominate în valută. Poziţiile de schimb valutar deschise reprezintă o sursă a riscului valutar.

Pentru a evita pierderile care pot fi generate de fluctuaţiile nefavorabile ale cursului de schimb, dar în limita obiectivelor sale de administrare a rezervelor internaţionale, Banca implementează în prezent o politică de diversificare a portofoliului, cu scopul de a obţine o distribuţie echilibrată pe valute. De asemenea, Banca a realizat la 31 decembrie 2014 şi 31 decembrie 2013 operaţiunea de *hedging* ca metodă de gestionare a riscului de curs de schimb DST (vezi Nota 2g).

Activele şi pasivele denominate în EUR, USD şi alte valute la data bilanţului sunt prezentate în Nota 39.

Cursurile de reevaluare ale principalelor monede străine la final de an au fost:

Valuta	31 decembrie 2014	31 decembrie 2013	% creştere (descreştere)
Euro (EUR)	1: RON 4,4821	1: RON 4,4847	(0,06)
Dolar SUA (USD)	1: RON 3,6868	1: RON 3,2551	13,26
Drepturi speciale de tragere (DST)	1: RON 5,3402	1: RON 5,0178	6,43

4. Disponibil în DST la FMI

Fiecare stat membru al FMI are un cont curent în DST la Fondul Monetar Internaţional (FMI) utilizat pentru derularea acordurilor de împrumut şi a altor operaţiuni aferente între statele membre şi FMI. Acest cont este purtător de dobândă la acelaşi nivel ca şi dobânzile la alocaţiile FMI în DST.

5. Aur monetar

mii lei

	31 decembrie 2014	31 decembrie 2013
Lingouri de aur în formă standard	3 967 240	3 510 593
Monede	2 048 980	1 811 694
Depozite externe	8 706 878	7 705 221
Total	14 723 098	13 027 508

La 31 decembrie 2014, Banca are depozitat în afara ţării aur în valoare de 8 706 878 mii lei (31 decembrie 2013: 7 705 221 mii lei). Preţul de reevaluare a aurului la data de 31 decembrie 2014 a fost de 142,164 lei/g pentru stocul deţinut de Bancă, în greutate

totală de 103 563,7 kg (la 31 decembrie 2013 prețul a fost de 125,809 lei/g pentru stocul deținut de Bancă în greutate totală de 103 549,3 kg).

6. Depozite la vedere

mii lei

	31 decembrie 2014	31 decembrie 2013
Depozite la vedere la instituții internaționale	2 590 468	214 961
Depozite la vedere la bănci centrale	3 375 601	8 001 084
Depozite la vedere la bănci din străinătate	553	17
Total	5 966 622	8 216 062

La data de 4 iulie 2011, Banca a implementat sistemul TARGET2 România (sistemul transeuropean de transfer de fonduri cu decontare pe bază brută în timp real). Acest sistem reprezintă un canal pentru procesarea interbancară a plăților în euro, atât a celor efectuate în nume propriu de către bănci, cât și a celor efectuate în numele clienților.

La data de 31 decembrie 2014, poziția „depozite la vedere la bănci centrale" cuprinde în principal depozitul la vedere constituit la o instituție financiară din afara Uniunii Europene în sumă de 3 347 152 mii lei (108 441 398 mii JPY), disponibilul Băncii ca participant direct în TARGET2 în sumă de 14 563 mii lei (31 decembrie 2013: 7 946 285 mii lei) reprezentând contravaloarea a 3 249 mii EUR (31 decembrie 2013: 1 771 865 mii EUR), precum și alte depozite.

La data de 31 decembrie 2014, disponibilul la BRI este în sumă de 2 590 468 mii lei (31 decembrie 2013: 214 961 mii lei), reprezentând contravaloarea a 575 995 mii EUR (31 decembrie 2013: 46 031 mii EUR), 6 mii USD (31 decembrie 2013: 6 mii USD) și 2 356 mii CHF (31 decembrie 2013: 2 327 mii CHF).

Structura pe valute a celorlalte depozite la vedere se regăsește la Nota 39.

7. Depozite la termen

mii lei

	31 decembrie 2014	31 decembrie 2013
Depozite la termen la bănci centrale	8 897 578	8 969 400
Depozite la termen la instituții internaționale	1 536 138	17 649 444
Total	10 433 716	26 618 844

La 31 decembrie 2014, depozitele la termen la bănci centrale includ depozitele constituite la o bancă centrală din Uniunea Europeană în sumă de 8 897 578 mii lei, reprezentând 1 985 136 mii EUR (31 decembrie 2013: 8 969 400 mii lei, reprezentând 2 000 000 mii EUR).

Depozitele la termen la instituții internaționale includ depozitele constituite la o instituție financiară din afara Uniunii Europene în sumă de 1 536 138 mii lei,

reprezentând 267 480 mii GBP (31 decembrie 2013: 17 649 444 mii lei, reprezentând 500 000 mii EUR, 3 750 000 mii USD și 594 750 mii GBP).

8. Plasamente în valută

mii lei

	31 decembrie 2014	31 decembrie 2013
Plasamente la Banca Mondială, *din care:*		
– în depozite la vedere la Fed	163 278	2 695
– în titluri	1 866 983	1 790 792
Total	2 030 261	1 793 487

Conform contractului de administrare de investiții încheiat între Bancă și BIRD în anul 2002, BIRD a devenit consultantul și mandatarul Băncii pentru administrarea unor active externe limitate la 20 la sută din rezerva valutară internațională. La 31 decembrie 2014, plasamentele administrate de BIRD (depozite) sunt în valoare de 163 278 mii lei, reprezentând 44 287 mii USD (31 decembrie 2013: 2 695 mii lei – echivalent al 827 mii USD).

La 31 decembrie 2014, plasamentele în titluri administrate de Banca Mondială în conformitate cu contractul de administrare de investiții sunt în valoare de 1 866 983 mii lei, echivalentul a 506 397 mii USD (31 decembrie 2013: 1 790 792 mii lei, echivalentul a 550 150 mii USD) și sunt în conformitate cu politicile de administrare a rezervelor internaționale descrise la Nota 3.

9. Valori mobiliare denominate în valută

mii lei

	31 decembrie 2014	31 decembrie 2013
Titluri cu discount – Trezorerii europene	43 095 941	30 332 520
Titluri cu discount – Agenții guvernamentale europene	15 021 402	2 052 282
Titluri cu discount – Trezoreria Japoniei	-	5 362 205
Titluri cu discount – Organizații financiare internaționale (BEI, BIRD, BNI, BERD)	4 457 333	-
Titluri cu cupon – Trezoreria SUA	12 386 668	11 719 961
Titluri cu cupon – Trezorerii europene	25 634 400	40 203 572
Titluri cu cupon – Agenții guvernamentale europene	12 365 252	-
Titluri cu cupon – Instituții de credit și bănci	-	6 610 604
Titluri cu cupon – Organizații financiare internaționale (BEI, BIRD, BNI, BERD)	3 670 320	4 703 076
Total	116 631 316	100 984 220

La 31 decembrie 2014, portofoliul Băncii include titluri în valoare totală de 116 631 316 mii lei (31 decembrie 2013: 100 984 220 mii lei).

Titlurile cu cupon emise de Trezoreriile europene, Trezoreria SUA, organizațiile financiare și instituțiile de credit au rată de dobândă fixă.

La data de 31 decembrie 2014, titlurile pe termen scurt de tip efecte comerciale (evaluate la cost plus discount cumulat prezentat în poziția „Dobânzi de încasat") sunt în valoare de 15 021 402 mii lei – echivalent al 2 241 122 mii EUR și 1 349 808 mii USD (31 decembrie 2013: 1 075 848 mii lei– echivalent al 199 927 mii GBP și 976 434 mii lei – echivalent al 299 971 mii USD).

10. Împrumuturi în valută acordate

La data de 31 decembrie 2014, Banca are plasată la Fed o sumă de 8 743 615 mii lei – echivalent al 2 371 600 mii USD (31 decembrie 2013: 7 320 720 mii lei – echivalent al 2 249 000 mii USD).

11. Participații externe

mii lei

	31 decembrie 2014	31 decembrie 2013
Cota de participare a României la FMI	5 502 764	5 149 481
Participarea la capitalul Băncii Reglementelor Internaționale (BRI)	94 484	88 780
Participații la Banca Centrală Europeană	47 350	44 509
Total	5 644 598	5 282 770

Banca a înregistrat în această categorie fondurile naționale reprezentând cota de participare la alte instituții financiare internaționale, nefiind necesară nicio ajustare de depreciere.

În conformitate cu Legea nr. 97/1997, Banca exercită toate drepturile și obligațiile care decurg din faptul că România este stat membru al FMI. Excepție face accesul comun al Băncii și al Ministerului Finanțelor Publice la Aranjamentul *stand-by* dintre România și FMI încheiat în anul 2009 (tranșele a II-a, a III-a și a IV-a – tranșe împărțite în anii 2009 și 2010 în mod egal între Bancă și Ministerul Finanțelor Publice); exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor referitoare la împrumut revin fiecărei instituții în parte, conform Legii nr. 72/16.04.2010[4].

La 31 decembrie 2014 și 31 decembrie 2013, cota de participare totală a României la FMI era de 1 030 milioane DST (Banca acționează ca depozitar al conturilor de depozit ale FMI aferente cotei de participare).

[4] Legea nr. 72/16.04.2010 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 10/2010 privind ratificarea Scrisorii de intenție, semnată de autoritățile române la București la 5 februarie 2010 și aprobată prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional din 19 februarie 2010 și pentru modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 99/22.09.2009 privind ratificarea Aranjamentului *stand-by* dintre România și Fondul Monetar Internațional, convenit prin Scrisoarea de intenție transmisă de autoritățile române, semnată la București la 24 aprilie 2009, și prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional din 4 mai 2009, precum și a Scrisorii suplimentare de intenție, semnată de autoritățile române la data de 8 septembrie 2009 și aprobată prin Decizia Consiliului director al Fondului Monetar Internațional din 21 septembrie 2009.

12. Credite acordate instituțiilor de credit

mii lei

	31 decembrie 2014	31 decembrie 2013
Credite acordate instituțiilor de credit	-	1 011 791
Credite în litigiu	25 009	13 209
Provizioane specifice de risc de credit – principal	(25 009)	(25 009)
Total	-	999 991

Creditele în litigiu aflate în sold data la 31 decembrie 2014 se compun din creditul în sumă de 11 800 mii lei acordat băncii Credit Bank S.A., conform Ordonanței de urgență nr. 26/2000 privind autorizarea Băncii Naționale a României de a acorda un credit pentru acoperirea cererilor populației de retragere a depozitelor constituite la Banca „Renașterea Creditului Românesc" – S.A. – Credit Bank (31 decembrie 2013: 11 800 mii lei) și creditul acordat Credit Bank S.A. înainte de intrarea în faliment a băncii, ambele fiind acordate până în anul 2000.

Provizionul specific de risc de credit, în sold la 31 decembrie 2014 și 31 decembrie 2013, include provizionul înregistrat de către Bancă pentru creditul în sumă de 11 800 mii lei acordat Credit Bank S.A și pentru creditul acordat aceleiași bănci în sumă de 13 209 mii lei.

13. Imobilizări

mii lei

	Terenuri și clădiri	Echipamente	Imobilizări în curs	Imobilizări necorporale	Total
Cost sau cost reevaluat					
La 31 decembrie 2013	1 408 705	123 653	30 861	48 920	1 612 139
Intrări	19 288	16 102	10 717	10 375	56 482
Ieșiri	-	(1 675)	(17 580)	(528)	(19 783)
Diferențe nete din reevaluare	(97 656)	-	-	-	(97 656)
La 31 decembrie 2014	**1 330 337**	**138 080**	**23 998**	**58 767**	**1 551 182**
Amortizare cumulată					
La 31 decembrie 2013	2 407	67 049	-	34 538	103 994
Amortizarea în cursul anului	30 014	13 344	-	7 369	50 727
Ieșiri	-	(1 657)	-	(528)	(2 185)
La 31 decembrie 2014	**32 421**	**78 736**	-	**41 379**	**152 536**
Valoare netă contabilă					
La 31 decembrie 2013	1 406 298	56 604	30 861	14 382	1 508 145
La 31 decembrie 2014	1 297 916	59 344	23 998	17 388	1 398 646

La data de 31 decembrie 2014, categoria „echipamente" include mijloace fixe achiziționate prin contracte de leasing financiar aflate în derulare în valoare brută de 8 850 mii lei (31 decembrie 2013: valoarea brută a contractelor: 12 689 mii lei). Menționăm că în anii 2013 și 2014 nu au fost înregistrate noi contracte de leasing financiar.

La data de 31 decembrie 2013, terenurile și clădirile au fost reevaluate de către un evaluator membru corporativ ANEVAR în conformitate cu recomandările standardelor internaționale de practică în evaluare (IVA 3 – „Evaluarea activelor din sectorul public pentru raportarea financiară"). Estimarea valorii juste s-a realizat prin metode selectate de evaluator, după caz (abordarea prin comparația vânzărilor, abordarea prin capitalizarea venitului, metoda costului de înlocuire net). La data de 31 decembrie 2013, amortizarea cumulată a fost eliminată din valoarea contabilă brută, iar valoarea netă a fost recalculată la valoarea reevaluată.

14. Titluri de participare

Titlurile de participare sunt înregistrate la cost conform prevederilor Normei nr. 1/2007, cu modificările și completările ulterioare, prezentele situații financiare nefiind consolidate.

Titlurile de participare în sumă de 2 321 mii lei (atât la 31 decembrie 2014, cât și la 31 decembrie 2013) includ acțiunile deținute de Bancă la TRANSFOND S.A. (participare 33 la sută, reprezentând 2 240 mii lei la 31 decembrie 2014 și 31 decembrie 2013) – o societate pe acțiuni care furnizează servicii de decontare a operațiunilor interbancare pentru băncile din România, respectiv 8 acțiuni la SWIFT achiziționate prin realocare la data de 20 februarie 2006 și nemodificate la realocarea din 2008 în valoare totală de 18 mii EUR, respectiv 81 mii lei (31 decembrie 2013: 18 mii EUR, respectiv 81 mii lei). Nu au fost necesare ajustări de depreciere.

Sintetic, informațiile financiare auditate ale TRANSFOND S.A. sunt prezentate în tabelul următor:

mii lei

	31 decembrie 2014	31 decembrie 2013
Capitaluri proprii	140 360	139 089
Total active	145 512	146 280
Profit net pentru exercițiul financiar	13 874	12 603

15. Decontări cu bugetul statului

La data de 31 decembrie 2014 și 31 decembrie 2013, soldul este format în principal din contravaloarea cotei de 80 la sută din veniturile nete ale Băncii ce a fost regularizată cu bugetul de stat conform prevederilor legale, până la sfârșitul lunii martie 2015.

16. Diferențe din reevaluare pentru elemente în afara bilanțului

La data de 31 decembrie 2014, Banca deținea operațiuni de schimb în valută înregistrate în conturile din afara bilanțului; aceste operațiuni sunt reevaluate la sfârșitul fiecărei luni, iar rezultatul reevaluării se înregistrează în bilanț. La data de 31 decembrie 2014, valoarea contabilă a reevaluării este de 18 422 mii lei (31 decembrie 2013: 18 057 mii lei).

17. Provizioane pentru creanțe aferente altor active

mii lei

	31 decembrie 2014	31 decembrie 2013
Provizioane pentru:		
Garanții plătite de Bancă în calitate de garant pentru Credit Bank S.A. (a)	58 208	51 392
Alte provizioane aferente activelor (b)	3 488	3 285
Total	61 696	54 677

a) La 31 decembrie 2014, echivalentul în lei al garanțiilor plătite de Bancă în calitate de garant pentru Credit Bank S.A. este în sumă de 58 208 mii lei (31 decembrie 2013: 51 392 mii lei). Aceste garanții în valută au fost reevaluate la 31 decembrie 2014 și 31 decembrie 2013.

b) Această poziție este formată în principal din provizioane constituite pentru diverși debitori litigioși.

Provizioanele de la punctele a) și b) corectează grupa bilanțieră „Alte active".

18. Dobânzi de încasat

mii lei

	31 decembrie 2014	31 decembrie 2013
Dobânzi de încasat aferente:		
Titlurilor în valută	518 062	806 051
Depozitelor și plasamentelor în valută	1 973	2 421
Creditelor acordate băncilor	6 068	6 068
Altor active	441	543
Total	526 544	815 083

19. Provizioane de risc de credit - dobândă

La data de 31 decembrie 2014 și 31 decembrie 2013 s-a menținut provizionul de risc de credit pentru dobânda de încasat în sumă de 6 068 mii lei aferentă creditului acordat Credit Bank S.A. conform Ordonanței de urgență nr. 26/2000 privind autorizarea Băncii Naționale a României de a acorda un credit pentru acoperirea cererilor populației de retragere a depozitelor constituite la Banca „Renașterea Creditului Românesc" – S.A. – Credit Bank.

20. Numerar în circulație

mii lei

	31 decembrie 2014	31 decembrie 2013
Bancnote	45 985 965	39 996 457
Monede	382 901	347 952
Total	46 368 866	40 344 409

21. Împrumuturi de la FMI

mii lei

	31 decembrie 2014	31 decembrie 2013
Depozite de la FMI	5 502 783	5 149 499
Acorduri de finanțare	6 372 019	21 034 732
Total	11 874 802	26 184 231

La data de 31 decembrie 2014, împrumutul de la FMI înregistrează un sold în valoare de 6 372 019 mii lei – 1 192 938 mii DST – în scădere față de 31 decembrie 2013 cu suma de 16 105 814 mii lei (la cursul de schimb la 31.12.2014) – 3 015 250 mii DST, sumă care reprezintă rate rambursate în cursul anului 2014, conform Aranjamentului de împrumut dintre România și Fondul Monetar Internațional din anul 2009 (la data de 31 decembrie 2013 împrumutul de la FMI a înregistrat un sold în valoare de 21 034 732 mii lei – 4 208 188 mii DST).

22. Împrumuturi de la bănci și alte instituții financiare

La data de 31 decembrie 2014, Banca deține împrumuturi în sumă de 8 850 mii lei – 1 975 mii EUR (31 decembrie 2013: 12 748 mii lei – 2 843 mii EUR), reprezentând contracte de leasing financiar pentru achiziționarea de sisteme/mașini de procesat bancnote.

23. Alocații în DST de la FMI

Conform regulamentelor FMI, pe durata acordului cu acesta, Banca înregistrează la această poziție un împrumut nerambursabil, cu aceeași rată de dobândă ca și contul curent în DST la FMI. La 31 decembrie 2014 și 31 decembrie 2013, alocațiile în DST de la FMI erau în sumă de 984 767 719 DST, cu o rată de dobândă de 0,05 la sută pe an în 2014, respectiv 0,13 la sută pe an în 2013.

24. Disponibilități ale Trezoreriei statului

mii lei

	31 decembrie 2014	31 decembrie 2013
Cont curent în lei al Trezoreriei statului	7 099 539	4 532 430
Cont curent în valută al Trezoreriei statului	34 657 344	26 671 432
Total	41 756 883	31 203 862

Conturile curente ale Trezoreriei statului sunt purtătoare de rată de dobândă. Pentru disponibilitățile în lei, în perioada ianuarie 2013 – ianuarie 2014 s-a aplicat o rată de dobândă la nivelul celei aferente facilității de depozit, iar începând din februarie 2014 s-a aplicat o rată de dobândă la nivelul celei aferente rezervelor minime obligatorii în lei ale instituțiilor de credit. Pentru disponibilitățile în valută, în perioada 1 ianuarie 2013 – 23 noiembrie 2014 s-a aplicat o rată de dobândă la nivelul celei aferente rezervelor

minime obligatorii în valută; începând din 24 noiembrie 2014, pentru disponibilitățile în euro s-a aplicat rata de dobândă EONIA (rata medie ponderată de dobândă *overnight* a Băncii Centrale Europene), iar pentru disponibilitățile în USD s-a aplicat rata de dobândă *Fed funds rate* (rata medie ponderată de dobândă *overnight* a Fed).

25. Dobânzi de plătit

mii lei

	31 decembrie 2014	31 decembrie 2013
Dobânzi de plătit aferente:		
Împrumuturilor externe	15 641	96 833
Rezervelor minime ale instituțiilor de credit	2 237	4 762
Disponibilităților Trezoreriei statului	653	1 193
Total	18 531	102 788

26. Tranzacții cu entități aflate în relații speciale

Guvernul, prin intermediul Trezoreriei statului, dispune de conturi curente deschise la Bancă ale căror operațiuni fac obiectul comisionării începând cu data de 31 decembrie 2005. În plus, Banca acționează ca agent de înregistrare al Trezoreriei statului în ceea ce privește titlurile de stat și certificatele de trezorerie, administrează rezervele valutare internaționale și asigură serviciul datoriei publice externe a României.

Banca exercită, de asemenea, prin intermediul membrilor Consiliului de administrație, o influență asupra altor două instituții de stat: Imprimeria BNR și Monetăria statului.

Totalul achizițiilor de bancnote și monede efectuate de Bancă de la cele două entități în decursul anului 2014 s-a ridicat la 99 886 mii lei (2013: 96 065 mii lei). La data de 31 decembrie 2014, Banca înregistrează o datorie de 55 mii lei față de Monetăria statului, care a fost achitată în ianuarie 2015, și nu are înregistrate creanțe față de aceste entități; la 31 decembrie 2013, Banca nu înregistra creanțe sau datorii față de aceste două entități. Tranzacțiile efectuate s-au desfășurat în condiții comerciale normale.

Banca exercită o influență semnificativă asupra TRANSFOND S.A., o entitate creată în anul 2000 pentru a externaliza activitatea Băncii de decontare a operațiunilor interbancare între băncile din România. În data de 8 aprilie 2005 a devenit operațional sistemul ReGIS (sistemul de decontare pe bază brută în timp real), la care s-au adăugat ulterior modulele SENT (modul pentru plăți de mică valoare – administrat integral de TRANSFOND S.A.) și SaFIR (modul pentru titluri de stat și certificate de depozit emise de Bancă – administrat de Bancă).

TRANSFOND S.A. primește pentru serviciile prestate cotă parte din comisionul primit de Bancă de la băncile participante la decontare, conform contractelor aferente Sistemului Electronic de Plăți. Totalul comisioanelor plătite de Bancă către

TRANSFOND S.A. în anul 2014 a fost de 17 545 mii lei (2013: 17 377 mii lei).
La 31 decembrie 2014 și 31 decembrie 2013, Banca nu înregistra creanțe sau datorii față de TRANSFOND S.A.

27. Rezerve

mii lei

	31 decembrie 2014	31 decembrie 2013
Rezerve statutare	43 037	502 230
Alte rezerve	839 196	840 778
Diferențe favorabile din reevaluare - imobilizări	1 243 346	1 340 769
Total	2 125 579	2 683 777

La data de 31 decembrie 2014, sumele înregistrate ca rezerve statutare reprezintă rezervele constituite ca urmare a repartizării a 60 la sută din profitul rămas aferent anului 2014. La data de 31 decembrie 2013, sumele înregistrate ca rezerve statutare reprezintă rezervele constituite ca urmare a repartizării a 60 la sută din profitul rămas aferent anului 2012, a repartizării a 60 la sută din profitul rămas aferent anului 2011, a repartizării a 50 la sută din profitul rămas aferent anului 2010, respectiv 60 la sută în anul 2009, plus majorarea rezervelor statutare începând cu luna iulie 2010 conform Ordonanței de urgență nr. 78/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 118/2010 privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar. În anul 2014, rezervele statutare aflate în sold la data de 31 decembrie 2013 (502 230 mii lei) au fost utilizate integral pentru acoperirea pierderii înregistrate la data de 31 decembrie 2013 (-1 258 435 mii lei).

Alte rezerve sunt nedistribuibile și reprezintă:

- rezerve constituite din preluarea fondului imobilizărilor corporale (14 450 mii lei atât la 31 decembrie 2014, cât și la 31 decembrie 2013);
- rezerve constituite din preluarea fondului privind sursele proprii de finanțare a investițiilor (57 629 mii lei atât la 31 decembrie 2014, cât și la 31 decembrie 2013);
- rezerve constituite din preluarea fondului privind participațiile la FMI (318 532 mii lei atât la 31 decembrie 2014, cât și la 31 decembrie 2013);
- rezerve constituite din preluarea fondului privind participațiile la BRI (44 550 mii lei atât la 31 decembrie 2014, cât și la 31 decembrie 2013);
- rezerve constituite, potrivit legii, pentru sursele proprii de finanțare a investițiilor în sumă de 251 423 mii lei la data de 31 decembrie 2014, cât și la 31 decembrie 2013;
- alte rezerve în sumă de 152 612 mii lei la data de 31 decembrie 2014 (31 decembrie 2013: 154 194 mii lei).

Diferențele favorabile din reevaluarea imobilizărilor reprezintă soldul rezervelor aferente diferenței dintre valoarea justă și valoarea netă contabilă a imobilizărilor corporale.

28. Cont special de reevaluări

mii lei

	31 decembrie 2014	31 decembrie 2013
Diferențe favorabile din reevaluarea aurului, metalelor și pietrelor prețioase	10 614 425	8 904 740
Diferențe favorabile din reevaluarea activelor și pasivelor în valută	2 457 297	1 784 211
Titluri denominate în valută (reevaluare la valoarea de piață)	28 086	2 521
Total	13 099 808	10 691 472

Sumele înregistrate în contul special de reevaluare reprezintă diferențele favorabile din reevaluare la 31 decembrie 2014 și 31 decembrie 2013.

În cursul exercițiilor financiare 2014 și 2013, Banca a deținut poziții valutare lungi atât pentru toate valutele din portofoliu, cât și pentru aur (total creanțe mai mare decât total datorii în valuta respectivă), excepție fiind poziția valutară în DST, care s-a menținut ca poziție valutară scurtă pe tot parcursul anilor respectivi.

Efectuarea operațiunii de *hedging* economic la 31 decembrie 2014 și la 31 decembrie 2013 a permis înregistrarea în contul special de reevaluare a rezultatului (diferențe favorabile nete) din reevaluarea deținerii nete DST după cumularea acestuia cu rezultatul reevaluării deținerilor desemnate ce fac parte din deținerea netă DST, stabilite în conformitate cu structura coșului de valute DST (vezi Nota 2p).

29. Venituri din dobânzi

mii lei

	2014	2013
Operațiuni în valută		
Dobânzi și venituri similare provenind din:		
Valori mobiliare externe	1 318 962	1 427 330
Plasamente în valută	15 331	14 959
Disponibilități în DST	99	158
Total venituri din dobânzi aferente operațiunilor în valută	1 334 392	1 442 447
Operațiuni în lei		
Dobânzi și venituri similare provenind din:		
Credite acordate instituțiilor de credit	10 570	119 792
Alte venituri	21	478
Total venituri din dobânzi aferente operațiunilor în lei	10 591	120 270
Total venituri din dobânzi (valută și lei)	1 344 983	1 562 717

În exercițiul financiar 2014, veniturile din dobânzi aferente operațiunilor în valută provin, în principal, din acumularea cupoanelor aferente valorilor mobiliare în sumă de 1 265 772 mii lei (2013: 1 386 154 mii lei) și din eșalonarea discountului rezultat din achizițiile de valori mobiliare în sumă de 53 190 mii lei (2013: 41 176 mii lei).

Veniturile din dobânzi aferente operațiunilor în lei provin, în principal, din operațiunile de creditare a instituțiilor de credit și din operațiunile de transferuri de titluri însoțite de angajamente de răscumpărare cu instituțiile de credit și sunt în sumă de 10 570 mii lei (2013: 119 792 mii lei).

30. Cheltuieli cu dobânzile

mii lei

	2014	2013
Operațiuni în valută		
Dobânzi și cheltuieli similare provenind din:		
Valori mobiliare externe, rezerve minime obligatorii și depozite atrase	1 316 232	1 507 989
Operațiuni cu Fondul Monetar Internațional	194 068	852 736
Total cheltuieli cu dobânzile aferente operațiunilor în valută	1 510 300	2 360 725
Operațiuni în lei		
Dobânzi și cheltuieli similare provenind din:		
Depozite la termen atrase de la instituțiile de credit	11 003	16 889
Rezerve minime obligatorii	86 533	191 315
Contul curent al Trezoreriei statului	48 297	67 657
Total cheltuieli cu dobânzile aferente operațiunilor în lei	145 833	275 861
Total cheltuieli cu dobânzi (valută și lei)	1 656 133	2 636 586

În exercițiul financiar 2014, cheltuielile cu dobânzi aferente operațiunilor în valută provin, în principal, din dobânzile plătite la rezerva minimă obligatorie în valută și depozite atrase la vedere – 148 406 mii lei (2013: 198 901 mii lei), din amortizarea primei nete rezultate din achizițiile de valori mobiliare externe – 1 167 826 mii lei (2013: 1 309 088 mii lei), precum și din dobânzile datorate pentru împrumutul acordat de FMI – 194 068 mii lei (2013: 852 736 mii lei).

31. Venituri din taxe și comisioane

mii lei

	2014	2013
Venituri din comisioane și taxe în lei	105 272	113 725
Venituri din comisioane și taxe în valută	9 483	5 719
Total venituri din comisioane și taxe	114 755	119 444

Veniturile din comisioane și taxe în lei reprezintă venituri din comisioane pentru serviciile de decontare a operațiunilor în relația cu instituțiile de credit și Trezoreria statului în sumă de 105 272 mii lei (2013: 113 725 mii lei).

Veniturile din comisioane și taxe în valută provin din operațiunile de redistribuire comisioane TARGET2 în sumă de 9 483 mii lei (2013: 5 719 mii lei).

32. Cheltuieli cu taxe și comisioane

mii lei

	2014	2013
Cheltuieli cu taxe și comisioane în lei	17 553	17 398
Cheltuieli cu taxe și comisioane în valută	19 614	29 566
Total cheltuieli din taxe și comisioane	37 167	46 964

Cheltuielile cu taxe și comisioane în lei în sumă de 17 553 mii lei (2013: 17 398 mii lei) reprezintă, în principal, cheltuieli cu comisioanele pentru serviciile primite de Bancă, inclusiv pentru serviciile prestate de TRANSFOND S.A.

Cheltuielile din comisioane și taxe în valută în sumă de 19 614 mii lei provin, în principal, din operațiunile cu FMI și reprezintă valoarea comisionului de angajament pentru Aranjamentul *stand-by* de tip preventiv încheiat pentru perioada septembrie 2013 – septembrie 2015 (contravaloarea aferentă perioadei ianuarie-decembrie 2014). În 2013 valoarea de 29 566 mii lei reprezintă comisionul de angajament aferent celui de-al treilea an din Aranjamentul *stand-by* de tip preventiv încheiat în anul 2011, cu extindere până în iunie 2013 (contravaloarea aferentă perioadei ianuarie-iunie 2013).

33. Câștiguri nete realizate din operațiuni valutare

mii lei

	2014	2013
Venituri din operațiuni valutare		
Venituri din diferențe de curs	2 347 627	1 371 718
Dividende pentru acțiunile deținute la Banca Reglementelor Internaționale	9 201	14 058
Total venituri din operațiuni valutare	2 356 828	1 385 776
Cheltuieli din operațiuni valutare		
Cheltuieli cu diferențe de curs	(369 592)	(139 061)
Alte cheltuieli cu operațiuni valutare	(2 019)	(1 956)
Total cheltuieli din operațiuni valutare	(371 611)	(141 017)
Câștiguri nete realizate din operațiuni valutare	1 985 217	1 244 759

Veniturile și cheltuielile din diferențe de curs aferente exercițiilor financiare 2014 și 2013 sunt aferente, în principal, ieșirilor de valută din pozițiile valutare lungi, fiind calculate pe baza metodei costului mediu (vezi Nota 2i).

34. Câștiguri nete realizate din operațiuni cu titluri

mii lei

	2014	2013
Venituri din operațiuni cu titluri	46 351	28 867
Cheltuieli din operațiuni cu titluri	(342)	(319)
Câștiguri nete realizate din operațiuni cu titluri	46 009	28 548

Veniturile/cheltuielile reprezintă efectul prețului de piață, provenind din vânzările de titluri denominate în valută, acestea fiind calculate pe baza metodei costului mediu (vezi Nota 2j).

35. Pierderi nete realizate din operațiuni cu metale prețioase

mii lei

	2014	2013
Cheltuieli din operațiuni cu metale prețioase	(356)	(373)
Pierderi nete din operațiuni cu metale prețioase	(356)	(373)

Cheltuielile din operațiuni cu metale prețioase reprezintă taxele de depozitare și stocare plătite pentru cantitatea de aur aflată în depozitul extern.

36. Pierderi din diferențe nefavorabile din reevaluare

mii lei

	2014	2013
Cheltuieli cu diferențe nefavorabile din reevaluare		
Diferențe nefavorabile din reevaluarea la valoarea de piață a titlurilor denominate în valută	4 619	33 165
Diferențe nefavorabile din reevaluarea pozițiilor valutare	145 050	997 087
Pierderi din diferențe nefavorabile din reevaluare	149 669	1 030 252

Pierderile din diferențe din reevaluare reprezintă diferențele nefavorabile dintre valoarea de piață a titlurilor denominate în valută la 31 decembrie și costul mediu net al acestora, precum și pierderile din diferențele nefavorabile rezultate din reevaluarea pozițiilor valutare la cursul de reevaluare, după efectuarea operațiunii de *hedging* (vezi Nota 2p).

37. Cheltuieli cu emisiunea monetară

Cheltuielile cu emisiunea monetară reprezintă costul cu imprimarea bancnotelor și baterea monedei metalice.

38. Cheltuieli cu diferențe nefavorabile din reevaluarea clădirilor și terenurilor

În cursul anului 2014 nu s-au înregistrat cheltuieli cu diferențe din reevaluarea clădirilor și terenurilor. Cheltuielile în valoare de 4 054 mii lei la data de 31 decembrie 2013 reprezintă diferențe nefavorabile rezultate din reevaluarea clădirilor și terenurilor care nu au putut fi acoperite din rezervele din reevaluările anterioare ale acestora.

39. Riscul valutar

Structura pe valute a activelor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2014 este următoarea:

mii lei

	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Disponibilități bănești și alte valori	31 472	180	131				31 783
Aur la alte standarde					148 002		148 002
Alte metale și pietre prețioase	32 875						32 875
Disponibil în DST la FMI				71 755			71 755
Aur monetar					14 723 098		14 723 098
Depozite la vedere		2 601 260	2 122			3 363 240	5 966 622
Depozite la termen		8 897 578				1 536 138	10 433 716
Plasamente în valută			2 030 261				2 030 261
Valori mobiliare denominate în valută		96 352 970	20 048 695			229 651	116 631 316
Împrumuturi în valută acordate			8 743 615				8 743 615
Participații externe		47 349		5 597 248			5 644 598
Alte active externe TARGET2		687 484					687 484
Credite acordate instituțiilor de credit							
Credite în litigiu	25 009						25 009
Provizioane specifice de risc de credit-principal	(25 009)						(25 009)
Credite acordate salariaților	68						68
Imobilizări	1 398 646						1 398 646
Stocuri	3 912						3 912
Titluri de participare	2 240	81					2 321
Decontări cu bugetul statului	273 353						273 353
Conturi de regularizare	33 372						33 372
Diferențe din reevaluare pentru elemente din afara bilanțului	18 422						18 422
Alte active	66 119						66 119
Provizioane pentru creanțe aferente altor active	(61 696)						(61 696)
Dobânzi de încasat	6 509	458 477	61 463	6		89	526 544
Provizioane de risc de credit-dobândă	(6 068)						(6 068)
Total active	1 799 223	109 045 380	30 886 288	5 669 009	14 871 100	5 129 118	167 400 118

39. Riscul valutar (continuare)

Structura pe valute a pasivelor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2014 este următoarea:

mii lei

	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Numerar în circulație	46 368 866						46 368 866
Obligații față de instituții financiare internaționale			553	11 874 802			11 875 356
Depozite atrase la vedere		30 002					30 002
Împrumuturi de la bănci și alte instituții financiare		8 850					8 850
Alocații în DST de la FMI				5 260 090			5 260 090
Conturi curente ale instituțiilor de credit	22 015 049						22 015 049
Disponibilități în regim special	9 383	148					9 532
Depozite ale instituțiilor de credit	6 277 320						6 277 320
Rezerve obligatorii în valută		17 598 749	188 003				17 786 752
Conturi ale instituțiilor de credit în faliment	1 839						1 839
Alte disponibilități ale instituțiilor de credit TARGET2		687 484					687 484
Disponibilități ale Trezoreriei statului	7 099 540	20 895 017	13 735 983			26 343	41 756 883
Creditori	17 155						17 155
Personal și conturi asimilate	85						85
Decontări cu bugetul statului	142						142
Conturi de regularizare	954						954
Alte pasive	1 150						1 150
Dobânzi de plătit	1 608	3 728	375	12 821			18 531
Total pasive	81 793 090	39 223 979	13 924 915	17 147 713		26 343	152 116 040
Active nete / (pasive nete)*)	(79 993 867)	69 821 401	16 961 373	(11 478 704)	14 871 100	5 102 775	15 284 078

*) reprezintă capitalurile, fondurile și rezervele Băncii

39. Riscul valutar (continuare)

Structura pe valute a activelor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2013 este următoarea:

mii lei

	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Disponibilități bănești și alte valori	27 704	225	96				28 025
Aur la alte standarde					132 867		132 867
Alte metale și pietre prețioase	33 989						33 989
Disponibil în DST la FMI				125 079			125 079
Aur monetar					13 027 508		13 027 508
Depozite la vedere		8 155 952	1 720			58 390	8 216 062
Depozite la termen		11 211 750	12 206 625			3 200 469	26 618 844
Plasamente în valută			1 793 487				1 793 487
Valori mobiliare denominate în valută		75 907 502	15 646 296			9 430 422	100 984 220
Împrumuturi în valută acordate			7 320 720				7 320 720
Participații externe		44 510		5 238 260			5 282 770
Alte active externe TARGET2		201 746					201 746
Credite acordate instituțiilor de credit	1 011 791						1 011 791
Credite în litigiu	13 209						13 209
Provizioane specifice de risc de credit-principal	(25 009)						(25 009)
Credite acordate salariaților	84						84
Imobilizări	1 508 145						1 508 145
Stocuri	4 859						4 859
Titluri de participare	2 240	81					2 321
Decontări cu bugetul statului	686 932						686 932
Conturi de regularizare	9 455			4 396			13 851
Diferențe din reevaluare pentru elementele din afara bilanțului	18 057						18 057
Alte active	56 206						56 206
Provizioane pentru creanțe aferente altor active	(54 677)						(54 677)
Dobânzi de încasat	6 611	749 731	37 089	24		21 628	815 083
Provizioane de risc de credit-dobândă	(6 068)						(6 068)
Total active	3 293 528	96 271 497	37 006 033	5 367 759	13 160 375	12 710 909	167 810 101

39. Riscul valutar (continuare)

Structura pe valute a pasivelor Băncii (mii lei) la 31 decembrie 2013 este următoarea:

mii lei

	LEI	EUR	USD	DST	Aur	Altele	Total
Numerar în circulație	40 344 409						40 344 409
Obligații față de instituții financiare internaționale			489	26 184 231			26 184 720
Depozite atrase la vedere		46 372					46 372
Împrumuturi de la bănci și alte instituții financiare		12 748					12 748
Alocații în DST de la FMI				4 922 386			4 922 386
Conturi curente ale instituțiilor de credit	28 349 250						28 349 250
Disponibilități în regim special	22 725						22 725
Depozite ale instituțiilor de credit	28 365						28 365
Rezerve obligatorii în valută		23 965 208	260 022				24 225 230
Conturi ale instituțiilor de credit în faliment	1 769						1 769
Alte disponibilități ale instituțiilor de credit TARGET2		201 746					201 746
Disponibilități ale Trezoreriei statului	4 532 430	18 844 552	7 799 099			27 781	31 203 862
Creditori	15 444						15 444
Personal și conturi asimilate	69						69
Decontări cu bugetul statului	102						102
Conturi de regularizare	146						146
Alte pasive	1 156						1 156
Dobânzi de plătit	3 976	5 504	290	93 018			102 788
Total pasive	73 299 841	43 076 130	8 059 900	31 199 635		27 781	155 663 287
Active nete / (pasive nete)*)	(70 006 313)	53 195 367	28 946 133	(25 831 876)	13 160 375	12 683 128	12 146 814

*) reprezintă capitalurile, fondurile și rezervele Băncii

40. Angajamente și contingente

La data de 31 decembrie 2014, Banca deține în custodie următoarele bilete la ordin:

- bilete la ordin emise de către Ministerul Finanțelor Publice în favoarea Fondului Monetar Internațional în valoare de 135 937 500 DST (bilet la ordin pentru tranșa a III-a 88 062 500 DST și bilet la ordin pentru tranșa a IV-a 47 875 000 DST). În cursul anului 2014, soldul a fost diminuat cu suma de 865 875 000 DST datorită rambursării părții aferente din tranșele a II-a, a III-a și a IV-a trase de Ministerul Finanțelor Publice; biletele la ordin au fost depuse la Bancă la data eliberării tranșelor de împrumut, certificând obligațiile de plată aferente (31 decembrie 2013: biletele la ordin emise de către Ministerul Finanțelor Publice în favoarea Fondului Monetar Internațional au fost în valoare de 1 001 812 500 DST,după cum urmează: bilet la ordin pentru tranșa a II-a 322 125 000 DST, bilet la ordin pentru tranșa a III-a 440 312 500 DST și bilet la ordin pentru tranșa a IV-a 239 375 000 DST);
- un bilet la ordin emis de către Ministerul Finanțelor Publice în favoarea Agenției Multilaterale de Garantare a Investițiilor în valoare de 600 510 USD (31 decembrie 2013: 600 510 USD);
- un bilet la ordin emis de către Ministerul Finanțelor Publice în favoarea Băncii Mării Negre aferent cotei de 20 la sută din participația României la capitalul în valoare de 14 500 000 DST. În cursul anului 2014, biletul la ordin a fost diminuat cu suma de 3 625 000 DST (31 decembrie 2013: 18 125 000 DST).

41. Repartizarea profitului/acoperirea pierderii

În anul 2014, Banca a înregistrat profit în valoare de 1 120 463 mii lei. Potrivit legii, din profitul realizat a fost acoperită pierderea reportată aferentă exercițiilor precedente (756 205 mii lei); profitul rămas (364 258 mii lei) a fost repartizat pentru cota de 80 la sută din veniturile nete ale Băncii, datorată bugetului de stat, în sumă de 292 531 mii lei. Totodată o proporție de 60 la sută din profitul rămas (71 727 mii lei) s-a repartizat – pentru majorarea rezervelor statutare (43 036 mii lei).

Suma de 28 691 mii lei rămasă după distribuțiile din anul 2014 urmează a fi repartizată în anul 2015 în următoarea ordine, pentru:

a) sursele proprii de finanțare a investițiilor;

b) fondul de participare a salariaților la profit;

c) rezervele la dispoziția Consiliului de administrație.

În exercițiul financiar 2013, Banca a înregistrat pierdere contabilă în sumă de 1 258 435 mii lei; conform legii, pierderea a fost acoperită din rezervele statutare care la data de 31 decembrie 2013 au fost în sumă de 502 230 mii lei, rămânând pierdere de acoperit în sumă de 756 205 mii lei. Aceasta a fost acoperită din profitul aferent anului 2014.

Guvernator
Dl. Mugur Isărescu

Anexe

Lista publicațiilor Băncii Naționale a României la 31 decembrie 2014

1. Raport anual
2. Raport asupra stabilității financiare
3. Balanța de plăți și poziția investițională internațională a României – Raport anual
4. Conturi naționale financiare
5. Raport asupra inflației
6. Buletin lunar
7. Investițiile străine directe în România
8. Caiete de studii
9. *Occasional Papers*
10. *Restitutio*
11. Seria „Bancnotele României"
12. *Central Bank Journal of Law and Finance*

Principalele lucrări transmise Parlamentului României de către Banca Națională a României la 31 decembrie 2014

1. Raport anual 2013
2. Raport asupra stabilității financiare 2014
3. Balanța de plăți și poziția investițională internațională a României – Raport anual 2013
4. Raport asupra inflației
5. Conturi naționale financiare 2009-2013

Principalele reglementări emise de Banca Națională a României în anul 2014

8 ianuarie 2014	Circulara nr. 1 privind nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României (Monitorul Oficial al României nr. 14/9.01.2014).
10 ianuarie 2014	Circulara nr. 2 privind modificarea ratelor rezervelor minime obligatorii (Monitorul Oficial al României nr. 32/15.01.2014).
	Circulara nr. 3 privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii constituite în lei și în dolari SUA începând cu perioada de aplicare 24 decembrie 2013 – 23 ianuarie 2014 (Monitorul Oficial al României nr. 32/15.01.2014).
	Circulara nr. 4 privind rata dobânzii penalizatoare pentru deficitele de rezerve minime obligatorii în monedă națională începând cu perioada de aplicare 24 ianuarie – 23 februarie 2014 (Monitorul Oficial al României nr. 32/15.01.2014).
	Circulara nr. 5 privind ratele dobânzilor penalizatoare pentru deficitele de rezerve minime obligatorii în valută începând cu perioada de aplicare 24 ianuarie – 23 februarie 2014 (Monitorul Oficial al României nr. 32/15.01.2014).
27 ianuarie 2014	Regulamentul nr. 1 pentru modificarea Ordinului BNR-CNVM-CSA nr. 23/120/113.136/2006 privind cerințele suplimentare de adecvare a capitalului, tranzacțiile intragrup și concentrarea riscurilor la nivelul unui conglomerat financiar (Monitorul Oficial al României nr. 92/6.02.2014).
4 februarie 2014	Circulara nr. 7 privind nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României (Monitorul Oficial al României nr. 90/5.02.2014).
10 februarie 2014	Circulara nr. 8 privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii constituite în lei și în euro începând cu perioada de aplicare 24 ianuarie – 23 februarie 2014 (Monitorul Oficial al României nr. 127/21.02.2014).
	Circulara nr. 9 privind rata dobânzii penalizatoare pentru deficitele de rezerve minime obligatorii în monedă națională începând cu perioada de aplicare 24 februarie – 23 martie 2014 (Monitorul Oficial al României nr. 127/21.02.2014).
14 februarie 2014	Norma nr. 1 pentru modificarea și completarea Normelor BNR nr. 2/2012 în aplicarea Regulamentului BNR nr. 11/2012 privind piața primară a titlurilor de stat administrată de Banca Națională a României (Monitorul Oficial al României nr. 139/25.02.2014).
17 martie 2014	Circulara nr. 11 privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii constituite în lei și în dolari SUA începând cu perioada de aplicare 24 februarie – 23 martie 2014 (Monitorul Oficial al României nr. 196/20.03.2014).

28 martie 2014	Ordinul nr. 1 pentru modificarea și completarea Normelor metodologice privind întocmirea raportării contabile anuale pentru necesități de informații ale Ministerului Finanțelor Publice, aplicabile instituțiilor de credit, aprobate prin Ordinul BNR nr. 1/2013 (Monitorul Oficial al României nr. 256/9.04.2014).
10 aprilie 2014	Circulara nr. 13 privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii constituite în lei și în dolari SUA începând cu perioada de aplicare 24 martie – 23 aprilie 2014 (Monitorul Oficial al României nr. 279/16.04.2014).
8 mai 2014	Regulamentul nr. 2 privind abrogarea alin. (3) al art. 9 din Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 12/2005 privind piața secundară a titlurilor de stat administrată de Banca Națională a României (Monitorul Oficial al României nr. 374/21.05.2014).
13 mai 2014	Circulara nr. 16 privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii începând cu perioada de aplicare 24 aprilie – 23 mai 2014 (Monitorul Oficial al României nr. 375/21.05.2014).
16 mai 2014	Ordinul nr. 2 privind unele raportări aferente Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 5/2013 privind cerințe prudențiale pentru instituțiile de credit (Monitorul Oficial al României nr. 392/28.05.2014).
12 iunie 2014	Circulara nr. 19 privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii constituite în lei și în dolari SUA începând cu perioada de aplicare 24 mai – 23 iunie 2014 (Monitorul Oficial al României nr. 444/18.06.2014).
17 iunie 2014	Ordinul nr. 3 pentru modificarea și completarea anexei II la Ordinul Băncii Naționale a României nr. 17/2012 privind funcționarea sistemului de plăți TARGET2-România (Monitorul Oficial al României nr. 445/18.06.2014).
4 iulie 2014	Circulara nr. 22 privind modificarea ratei rezervelor minime obligatorii pentru mijloacele bănești în valută (Monitorul Oficial al României nr. 519/11.07.2014).
9 iulie 2014	Regulamentul nr. 3 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 6/2008 privind începerea activității și modificările în situația instituțiilor de credit, persoane juridice române, și a sucursalelor din România ale instituțiilor de credit din state terțe (Monitorul Oficial al României nr. 546/23.07.2014).
14 iulie 2014	Circulara nr. 23 privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii constituite în lei și în euro începând cu perioada de aplicare 24 iunie – 23 iulie 2014 (Monitorul Oficial al României nr. 536/18.07.2014).
31 iulie 2014	Regulamentul nr. 4 privind raportarea de date și informații statistice la Banca Națională a României (Monitorul Oficial al României nr. 602/13.08.2014).
4 august 2014	Circulara nr. 25 privind nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României (Monitorul Oficial al României nr. 585/5.08.2014).

11 august 2014	Circulara nr. 26 privind rata dobânzii plătită la rezervele minime obligatorii constituite în lei începând cu perioada de aplicare 24 iulie – 23 august 2014 (Monitorul Oficial al României nr. 605/14.08.2014).
	Circulara nr. 27 privind rata dobânzii penalizatoare pentru deficitele de rezerve minime obligatorii în monedă națională începând cu perioada de aplicare 24 august – 23 septembrie 2014 (Monitorul Oficial al României nr. 605/14.08.2014).
	Circulara nr. 28 privind ratele dobânzilor penalizatoare pentru deficitele de rezerve minime obligatorii în valută începând cu perioada de aplicare 24 august – 23 septembrie 2014 (Monitorul Oficial al României nr. 605/14.08.2014).
	Ordinul nr. 4 privind modificarea Anexei la Ordinul Băncii Naționale a României nr. 10/2012 pentru aprobarea Sistemului de raportare contabilă semestrială aplicabil entităților ce intră în sfera de reglementare contabilă a Băncii Naționale a României (Monitorul Oficial al României nr. 604/13.08.2014).
15 septembrie 2014	Circulara nr. 30 privind rata dobânzii plătită la rezervele minime obligatorii constituite în dolari SUA începând cu perioada de aplicare 24 august – 23 septembrie 2014 (Monitorul Oficial al României nr. 689/22.09.2014).
17 septembrie 2014	Ordinul nr. 5 pentru aprobarea Normelor metodologice privind întocmirea raportărilor periodice cuprinzând informații statistice de natură financiar-contabilă, aplicabile sucursalelor din România ale instituțiilor de credit din alte state membre (Monitorul Oficial al României nr. 693/23.09.2014).
	Ordinul nr. 6 pentru aprobarea Normelor metodologice privind întocmirea situațiilor financiare FINREP la nivel individual, conforme cu Standardele internaționale de raportare financiară, aplicabile instituțiilor de credit în scopuri de supraveghere prudențială (Monitorul Oficial al României nr. 699/24.09.2014).
30 septembrie 2014	Circulara nr. 32 privind nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României (Monitorul Oficial al României nr. 714/30.09.2014).
3 octombrie 2014	Circulara nr. 33 privind modificarea ratei rezervelor minime obligatorii pentru mijloacele bănești în monedă națională (Monitorul Oficial al României nr. 746/13.10.2014).
	Circulara nr. 34 privind rata dobânzii penalizatoare pentru deficitele de rezerve minime obligatorii în monedă națională începând cu perioada de aplicare 24 octombrie – 23 noiembrie 2014 (Monitorul Oficial al României nr. 746/13.10.2014).
8 octombrie 2014	Circulara nr. 35 privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii începând cu perioada de aplicare 24 septembrie – 23 octombrie 2014 (Monitorul Oficial nr. 756/17.10.2014).

30 octombrie 2014	Ordinul nr. 7 pentru modificarea și completarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară, aplicabile instituțiilor de credit, aprobate prin Ordinul Băncii Naționale a României nr. 27/2010 (Monitorul Oficial al României nr. 825/12.11.2014).
4 noiembrie 2014	Circulara nr. 36 privind nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României (Monitorul Oficial al României nr. 805/5.11.2014).
7 noiembrie 2014	Ordinul nr. 8 privind exercițiul de raportare de către instituțiile de credit a informațiilor referitoare la remunerarea angajaților acestora (Monitorul Oficial Monitorul Oficial al României nr. 826/12.11.2014).
	Ordinul nr. 9 privind exercițiul de raportare de către instituțiile de credit a informațiilor referitoare la angajații care beneficiază de remunerații de nivel înalt (Monitorul Oficial al României nr. 828/13.11.2014).
10 noiembrie 2014	Circulara nr. 38 privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii constituite în lei și în euro începând cu perioada de aplicare 24 octombrie – 23 noiembrie 2014 (Monitorul Oficial al României nr. 832/14.11.2014).
	Circulara nr. 39 privind rata dobânzii penalizatoare pentru deficitul de rezerve minime obligatorii în monedă națională începând cu perioada de aplicare 24 noiembrie – 23 decembrie 2014 (Monitorul Oficial al României nr. 832/14.11.2014).
	Circulara nr. 40 privind modificarea ratei rezervelor minime obligatorii pentru mijloacele bănești în valută (Monitorul Oficial al României nr. 832/14.11.2014).
9 decembrie 2014	Ordinul nr. 10 privind modificarea Ordinului Băncii Naționale a României nr. 5/2014 pentru aprobarea Normelor metodologice privind întocmirea raportărilor periodice cuprinzând informații statistice de natură financiar-contabilă, aplicabile sucursalelor din România ale instituțiilor de credit din alte state membre, și a Ordinului Băncii Naționale a României nr. 6/2014 pentru aprobarea Normelor metodologice privind întocmirea situațiilor financiare FINREP la nivel individual, conforme cu Standardele internaționale de raportare financiară, aplicabile instituțiilor de credit în scopuri de supraveghere prudențială (Monitorul Oficial al României nr. 914/16.12.2014).
15 decembrie 2014	Circulara nr. 44 privind ratele dobânzilor plătite la rezervele minime obligatorii constituite în lei și în dolari SUA începând cu perioada de aplicare 24 noiembrie – 23 decembrie 2014 (Monitorul Oficial al României nr. 933/21.12.2014).
17 decembrie 2014	Regulamentul nr. 5 pentru completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 5/2013 privind cerințe prudențiale pentru instituțiile de credit (Monitorul Oficial al României nr. 963/30.12.2014).

Abrevieri

ABE	Autoritatea Bancară Europeană
ANOFM	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
BCE	Banca Centrală Europeană
BEI	Banca Europeană de Investiții
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIM	Biroul Internațional al Muncii
BM	Banca Mondială
BRI	Banca Reglementelor Internaționale
CE	Comisia Europeană
CEBS	Comitetul Supraveghetorilor Bancari Europeni
CERS	Comitetul European pentru Risc Sistemic
CIP	Centrala Incidentelor de Plăți
CNP	Comisia Națională de Prognoză
CNSF	Comitetul Național pentru Stabilitate Financiară
CRC	Centrala Riscului de Credit
ECOFIN	Consiliul miniștrilor economiei și finanțelor din statele membre ale UE
Eurostat	Oficiul de Statistică al Comunităților Europene
FMI	Fondul Monetar Internațional
FUR	Fond unic de rezoluție
IAPC	Indicele armonizat al prețurilor de consum
IFN	Instituții financiare nebancare
IFRS	Standardele Internaționale de Raportare Financiară
IMM	Întreprinderi mici și mijlocii
INS	Institutul Național de Statistică
IPC	Indicele prețurilor de consum
MEN	Ministerul Educației Naționale
MES	Mecanismul european de stabilitate
MFP	Ministerul Finanțelor Publice
MUR	Mecanism unic de rezoluție
MUS	Mecanism unic de supraveghere
NEER	Cursul de schimb nominal efectiv
ON	*overnight*
PIB	Produsul intern brut
RMO	Rezervele minime obligatorii
ROBOR	Rata dobânzii pe piața monetară pentru depozitele plasate de bănci
SEBC	Sistemul European al Băncilor Centrale
SEC	Sistemul European de Conturi
UE	Uniunea Europeană

Lista tabelelor din text

Tabel 1	Criteriile de convergență nominală	17
Tabel 2.1	Structura activelor instituțiilor de credit	54
Tabel 2.2	Structura pasivelor instituțiilor de credit	56
Tabel 2.3	Principalii indicatori utilizați de CRC – instituții de credit	62
Tabel 2.4	Principalii indicatori utilizați de CRC – instituții financiare nebancare și instituții de plată	63
Tabel 4.1	Componența sistemului bancar pe forme de proprietate	79
Tabel 4.2	Cota de piață a instituțiilor de credit	80
Tabel 4.3	Ponderea instituțiilor de credit în volumul agregat al capitalului	81
Tabel 4.4	Principalii indicatori de analiză a sistemului bancar	86
Tabel 4.5	Valoarea activului net bilanțier și a fondurilor proprii la 31 decembrie 2014	87
Tabel 4.6	Distribuția instituțiilor financiare nebancare pe tipuri de activități la 31 decembrie 2014	90
Tabel 4.7	Principalii indicatori ai sectorului instituțiilor financiare nebancare la 31 decembrie 2014	91
Tabel 4.8	Ponderile capitalului social/de dotare în funcție de țara de origine la 31 decembrie 2014	92
Tabel 5.1	Valoarea medie a unei bancnote aflate în circulație în perioada 2008-2014	100
Tabel 5.2	Emisiunile numismatice realizate în anul 2014	103
Tabel 5.3	Distribuția lunară a falsurilor	104
Tabel 5.4	Structura pe cupiuri a falsurilor	104
Tabel 6.1	Traficul de plăți în sistemul ReGIS	108
Tabel 6.2	Structura plăților în sistemul ReGIS în anul 2014	109
Tabel 6.3	Traficul de plăți în sistemul TARGET2-România	113
Tabel 6.4	Structura plăților în sistemul TARGET2-România în anul 2014, pe tipuri de operațiuni	114
Tabel 8.1	Contul curent	129
Tabel 8.2	Contul financiar	131
Tabel 8.3	Principalii indicatori de îndatorare externă	133
Tabel 8.4	Datoria externă a României la 31 decembrie 2014	134
Tabel 10.1	Criteriile de la Maastricht	153
Tabel 10.2	Lituania – indicatori de convergență nominală	160
Tabel 10.3	Tabloul de bord pentru supravegherea dezechilibrelor macroeconomice	166
Tabel 13.1	Principalele acte normative asupra cărora Banca Națională a României a formulat observații și propuneri în anul 2014	202
Tabel 15.1	Structura bilanțieră a BNR la 31 decembrie 2014	225

Tabel 15.2	Rezultatele tranzacţiilor efectuate în anul 2014	226
Tabel 15.3	Diferenţele din reevaluare la 31 decembrie 2014	227
Tabel 15.4	Capitalul propriu	228
Tabel 15.5	Rezultatul operaţional al exerciţiilor financiare 2013 şi 2014	228

Lista graficelor din text

Grafic 1	Creşterea economică la nivel global	7
Grafic 2	Evoluţia cotaţiilor principalelor materii prime	8
Grafic 3	Ratele dobânzilor de politică monetară	8
Grafic 4	Cursul de schimb EUR/USD	9
Grafic 5	Rata inflaţiei	10
Grafic 6	Produsul intern brut real	10
Grafic 7	Cererea	11
Grafic 8	Deficitul bugetului general consolidat	12
Grafic 9	Contul curent	13
Grafic 10	Indicatori de adecvare a rezervei internaţionale	14
Grafic 11	Cursul de schimb al leului şi al monedelor din regiune faţă de euro	14
Grafic 12	Numărul salariaţilor din economie şi rata şomajului	15
Grafic 13	Câştigul salarial brut real mediu lunar	15
Grafic 14	Costul unitar cu forţa de muncă în industrie	16
Grafic 15	Tabloul de bord pentru România, 2014	18
Grafic 16	Ratele dobânzilor BNR	19
Grafic 17	Ratele rezervelor minime obligatorii	20
Grafic 18	Absorbţia fondurilor europene	23
Grafic 19	Intermedierea financiară – stoc	24
Grafic 20	Raportul credite-depozite	25
Grafic 21	Indicatori de adecvare a capitalului	25
Grafic 22	Rata creditelor neperformante şi gradul de acoperire prin provizioane	26
Grafic 23	Rezultatul operaţional al BNR	30
Grafic 1.1	Rata dobânzii de politică monetară şi ratele RMO	35
Grafic 1.2	Ratele dobânzilor la creditele şi depozitele noi	38
Grafic 1.3	Creditul acordat sectorului privat pe monede	38
Grafic 1.4	Depozitele populaţiei	39
Grafic 1.5	Principalele componente ale masei monetare	40
Grafic 1.6	Rata dobânzii de politică monetară şi ratele ROBOR	43
Grafic 2.1	Sursele atrase de la băncile-mamă	51
Grafic 2.2	Creditul acordat populaţiei	55

Grafic 2.3	Creditul acordat sectorului privat pe sectoare instituționale	55
Grafic 2.4	Indicii bursieri regionali	61
Grafic 2.5	Principalii indicatori privind incidentele de plată în perioada 2007-2014	64
Grafic 5.1	Numerarul aflat în afara sistemului bancar în perioada 2008-2014	97
Grafic 5.2	Evoluția numerarului aflat în afara sistemului bancar	98
Grafic 5.3	Numerarul aflat în afara sistemului bancar în anul 2014 comparativ cu anul 2013	98
Grafic 5.4	Structura pe cupiuri a bancnotelor aflate în circulație în anul 2014	99
Grafic 5.5	Structura pe cupiuri a monedelor aflate în circulație în anul 2014	99
Grafic 6.1	Plățile de mare valoare sau urgente în anul 2014 comparativ cu anul 2013	108
Grafic 6.2	Operațiuni cu titluri de stat decontate prin sistemul SaFIR în anul 2014	110
Grafic 6.3	Valoarea garanțiilor aferente sistemelor de plăți cu decontare pe bază netă în SaFIR în anul 2014	111
Grafic 6.4	Plățile în sistemul TARGET2-România în anul 2014	113
Grafic 6.5	Plățile naționale/transfrontaliere în anul 2014	114
Grafic 7.1	Rezervele internaționale în anul 2014	121
Grafic 7.2	Soldul datoriei către FMI	121
Grafic 7.3	Soldul datoriei către UE și BM	122
Grafic 7.4	Structura rezervei valutare a României la 31 decembrie 2014	125
Grafic 7.5	Rezultatele din administrarea rezervei valutare	126
Grafic 7.6	Rentabilitate comparativă – portofolii BNR vs. portofolii de referință	126
Grafic 10.1	Rata inflației (IAPC)	155
Grafic 10.2	Deficitul bugetului consolidat	155
Grafic 10.3	Cursul de schimb EUR/RON	155
Grafic 10.4	Ratele dobânzilor pe termen lung	155
Grafic 10.5	Evoluția PIB pe locuitor	156
Grafic 10.6	Ponderea sectoarelor economice în PIB	156
Grafic 10.7	Gradul de deschidere a economiei	156
Grafic 10.8	Ponderea comerțului cu UE în totalul comerțului exterior	156
Grafic 10.9	Deficitul de cont curent și gradul de acoperire prin investiții directe	157
Grafic 10.10	Costurile unitare nominale cu forța de muncă	158
Grafic 10.11	Evoluția intermedierii financiare indirecte	158
Grafic 15.1	Cheltuielile operaționale totale ale BNR	223
Grafic 15.2	Activele externe ale BNR	226